आधारभूत तह (कक्षा १-३) को पाठ्यक्रम

२०७६

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

आधारभूत तह (कक्षा १-३) को

पाठ्यक्रम

२०७६

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

प्राक्कथन

विद्यालय तहको शिक्षालाई बढी उद्देश्यमूलक, व्यावहारिक, समसामयिक एवम् सान्दर्भिक बनाउने अभिप्रायले पाठ्यक्रम परिमार्जनको कार्य प्रारम्भ गरिएको हो । यसै सन्दर्भमा शिक्षक, अभिभावक, विद्यार्थी तथा विज्ञहरूबाट प्राप्त राय सुझाव; ज्ञान, विज्ञान तथा प्रविधिमा भएको विकास तथा परिर्वतन र स्थानीय आवश्यकता तथा विश्वव्यापी सन्दर्भबिच सन्तुलनको आवश्यकतालाई समेत दृष्टिगत गरी विद्यालय तह कक्षा १-३ का लागि २०४९ मा विकास गरी लागू गरिएको पाठ्यक्रममा समसामयिक परिमार्जनसहित कार्यान्वयन भरहेको प्राथमिक शिक्षा पाठ्यक्रम २०६२ लाई परिमार्जनको गर्नु आवश्यक देखिएकाले आधारभूत तहअन्तर्गत कक्षा १-३ को यो पाठ्यक्रम विकास गरिएको हो । सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालका लागि विद्यालय शिक्षाको पाठ्यक्रमका विकासका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ ले निर्दिष्ट गरेका सिद्धान्त तथा स्वरूपमा आधारित भई उल्लिखित सन्दर्भहरूलाई समेत आधार मानी विद्यालय शिक्षाको पाठ्यक्रम विकास गर्ने क्रममा आधारभूत तह कक्षा १-३ को पाठ्यक्रम २०७६ विकास गरिएको छ । विश्वमा भएका नवीनतम शैक्षिक परिवर्तन एवम् नेपालको वर्तमान सन्दर्भ र स्थानीय आवश्यकतालाई दृष्टिगत गरी बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासमा सहयोग पुऱ्याउने, सामाजिक न्याय प्रवर्धन गर्ने र राष्ट्र निर्माणका लागि सक्षम तथा प्रतिस्पर्धी नागरिक विकास गर्ने लक्ष्यसहित राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ ले तयार गरेको विद्यालय शिक्षाको मार्गचित्रमा आधारित भई यो पाठ्यक्रम विकास गरिएको छ ।

पाठ्यक्रममा समावेश गरिएका विभिन्न विषयलाई अन्तरसम्बन्धित गरी जीवनसापेक्ष बनाउने गरी सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले यो पाठ्यक्रम एकीकृत ढाँचामा विकास गरिएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास र नेपालको अनुभव, नेपालको शिक्षण सिकाइको अभ्यास, शिक्षक उपलब्धता र तयारी, पेसागत विकासलगायतका सन्दर्भको विश्लेषण गरी सामाजिक अध्ययन, विज्ञान तथा वातावरण, स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा र सिर्जनात्मक कला विषयलाई अन्तरविषयक ढाँचाको पाठ्यक्रमका रूपमा हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रमा एकीकरण गरिएको छ भने पाठ्यक्रमको समग्र संरचनामा हाम्रो सेरोफेरो, गणित, नेपाली भाषा, अङ्ग्रेजी भाषा विषयक्षेत्र समावेश गरी बहुविषयक ढाँचाको एकीकृत पाठ्यक्रम तयार गरिएको छ । त्यसै गरी कक्षा १-३ का विद्यार्थीका लागि आवश्यक हुने व्यवहारकुशल सिपहरूलाई आवश्यकतानुसार सबै विषयक्षेत्र र कक्षामा एकीकृत गरिएको छ । कक्षा १-३ मा समावेश गरिएको मातृभाषा/स्थानीय विषयको पाठ्यक्रम छनोट तथा विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने दायित्व सम्बन्धित स्थानीय तहको हुने छ ।

शिक्षक, विशेषज्ञ तथा विज्ञहरूको सहभागितामा सञ्चालन गरिएका विभिन्न कार्यशालाका माध्यमबाट विकास गरिएको मस्यौदामा विभिन्न विषय समितिहरूबाट प्राप्त सुझावहरूलाई समेत आधार मानी परीक्षणका लागि वि. सं. २०७५ मा तयार गरिएको कक्षा १-३ को एकीकृत ढाँचाको यो पाठ्यक्रम शैक्षिक वर्ष २०७६ मा कक्षा १ मा परीक्षण गरी सो परीक्षणबाट प्राप्त पृष्ठपोषणसमेत लाई आधार मानेर परिमार्जित स्वरूपमा तयार गरी नेपालका सम्बन्धित सबै विद्यालयमा शैक्षिक वर्ष २०७७ देखि कक्षा १ बाट कार्यान्वयन प्रारम्भ हुने गरी राष्ट्रिय पाठ्यक्रम विकास तथा मूल्याङ्कन परिषद्बाट स्वीकृत भएको हो । यसमा पाठ्यक्रम परिमार्जनको सन्दर्भ तथा औचित्य, पाठ्यक्रम विकास तथा परिमार्जन प्रक्रिया, पाठ्यक्रम विकासमा अवलम्बन गरिएका सिद्धान्तहरू र एकीकृत ढाँचाको पाठ्यक्रम निर्माण प्रक्रिया उल्लेख गरिएको छ । त्यसै गरी यस पाठ्यक्रममा शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य, विद्यालय शिक्षाको तहगत संरचना, विद्यालय शिक्षाको पाठ्यक्रम संरचना, आधारभूत शिक्षाका तहगत सक्षमता (कक्षा १-३), आधारभूत तह (कक्षा १-३) को विषयगत पाठ्यक्रम, एकीकृत पाठ्यक्रममा समावेश गरिने व्यवहारकुशल सिपहरू र एकीकृत पाठ्यक्रमको समग्र संरचना समावेश गरिएको छ । यसमा सिकाइ सहजीकरण विधि तथा प्रक्रिया, विद्यार्थी मूल्याङ्कन, माध्यम भाषाको छनोट, पाठ्यक्रम कार्यान्वयन योजना र पाठ्यक्रम मूल्याङ्कन, परिमार्जन तथा सुधारको प्रक्रियासमेत समावेश गरिएको छ ।

यो पाठ्यक्रम तयार गर्ने क्रममा महत्त्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउनु हुने नीति निर्माता, विज्ञ तथा विशेषज्ञ, शिक्षाविद्, प्राध्यापक, शिक्षक, विद्यार्थी एवम् सम्बन्धित सरोकारवालाहरूप्रति पाठ्यक्रम विकास केन्द्र हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछ । यो पाठ्यक्रमको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाई बालबालिकालाई गुणस्तरीय शिक्षाको अवसर सुनिश्चित गर्ने कार्यमा सम्बद्ध सबैबाट सक्रिय योगदानको अपेक्षा गरिएको छ । विद्यालय शिक्षाको यो पाठ्यक्रम गतिशील दस्तावेज भएकाले यसमा सुधार तथा परिमार्जन गर्दै अझ प्रभावकारी बनाउनका लागि यो केन्द्रले पाठ्यक्रम प्रयोगकर्तालगायत सम्बन्धित सबैबाट निरन्तर रचनात्मक सुझाव प्राप्त हुने अपेक्षा गरेको छ ।

वि.सं. २०७६, माघ

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र

विषय सूची

१. परिचय

राष्ट्रको शिक्षा नीति तथा राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूपले मार्गनिर्देश गरेको शिक्षाको लक्ष्य तथा प्रक्रियाअनुरूप शिक्षा पद्धति सञ्चालनको मूल आधारका रूपमा पाठ्यक्रम रहेको हुन्छ । विद्यालय शिक्षाको पाठ्यक्रमले निश्चित कक्षा वा तहको अध्ययन पूरा गरेपछि विद्यार्थीहरूले हासिल गर्ने सक्षमता र ती सक्षमता हासिल गर्नका लागि विषयगत रूपमा प्राप्त गर्नुपर्ने सिकाइ उपलब्धि निर्धारण गर्दछ । पाठ्यक्रमले अपेक्षित सिकाइ उपलब्धि प्राप्तिका लागि सिकाइ विधि तथा प्रक्रियाको प्रयोग र विद्यार्थीमा अपेक्षित सिकाइ उपलब्धिहरू प्राप्तिको सुनिश्चिततालाई मार्गदर्शन गर्दछ । यही अवधारणाअनुसार यस पाठ्यक्रममा सिकारुले हासिल गर्नुपर्ने सक्षमता तथा सिकाइ उपलब्धि र ती सक्षमता तथा सिकाइ उपलब्धि प्राप्तिका लागि आवश्यक विषयवस्तुलगायत सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया र विद्यार्थी मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक निर्देशनसहितको सिकाइ योजनाका रूपमा बालबालिकाको सिकाइलाई मार्गदर्शन गर्ने आवश्यक पर्ने तत्वहरू समावेश गरिएको छ । यस पाठ्यक्रममा विद्यार्थीका पूर्व सिकाइ अनुभव, उसको परिवेश तथा पृष्ठभूमि, रुचि र क्षमतासहित वर्तमानको आवश्यकता आकलन गरी उनीहरूले हासिल गर्नुपर्ने ज्ञान, सिप, अभिवृत्तिसहितका सक्षमताहरू समेटिएको छ । यसमा पाठ्यक्रम कार्यान्वयन योजना तथा पाठ्यक्रम कार्यान्वयनको मूल्याङ्कन गरी समसामयिक सुधार तथा परिमार्जनका लागि मार्गनिर्देश गरिएको छ ।

आधारभूत तहअन्तर्गत कक्षा १-३ का लागि विकास गरिएको पाठ्यक्रम राष्ट्रिय पाठ्यक्रम विकास तथा मूल्याङ्कन परिषद्ले परीक्षणका लागि स्वीकृत गरेअनुसार शैक्षिक वर्ष २०७६ मा कक्षा एकमा परीक्षण गरिएको थियो । राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ ले निर्दिष्ट गरेका सिद्धान्त तथा आधारलाई विचार गरी परीक्षणबाट प्राप्त भएका पृष्ठपोषणसमेतका आधारमा आवश्यक सुधारसहित तयार गरिएको एकीकृत ढाँचाको यो पाठ्यक्रम शैक्षिक वर्ष २०७७ बाट नेपालका सम्बन्धित सबै विद्यालयहरूमा कार्यान्वयन गर्ने गरी राष्ट्रिय पाठ्यक्रम विकास तथा मूल्याङ्कन परिषद्ले मिति २०७६ माघ २ मा स्वीकृत गरेको हो । आधारभूत तह (कक्षा १-३) को पाठ्यक्रम, २०७६ को यस दस्तावेजमा पाठ्यक्रम परिमार्जनको सन्दर्भ तथा औचित्य, पाठ्यक्रम विकास तथा परिमार्जन प्रक्रिया, पाठ्यक्रम विकासमा अवलम्बन गरिएका सिद्धान्तहरू तथा एकीकृत ढाँचाको पाठ्यक्रम निर्माण प्रक्रिया उल्लेख गरिएको छ । त्यसै गरी यस पाठ्यक्रममा शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य, विद्यालय शिक्षाको तहगत संरचना, विद्यालय शिक्षाको पाठ्यक्रम संरचना, आधारभूत शिक्षाका तहगत सक्षमता (कक्षा १-३), आधारभूत तह (कक्षा १-३) का विषयगत पाठ्यक्रम, एकीकृत पाठ्यक्रममा समावेश गरिने व्यवहारकुशल सिपहरू र एकीकृत पाठ्यक्रमको समग्र संरचना समावेश गरिएको छ । यसमा सिकाइ सहजीकरण विधि तथा प्रक्रिया, विद्यार्थी मूल्याङ्कन, माध्यम भाषाको छनोट, पाठ्यक्रम कार्यान्वयन योजना तथा पाठ्यक्रम मूल्याङ्कन, परिमार्जन र सुधारको प्रक्रिया पनि समावेश गरिएको छ ।

२. पाठ्यक्रम परिमार्जनको सन्दर्भ र औचित्य

पाठ्यक्रमको विकास, परिमार्जन तथा अद्यावधिक गर्ने कार्य निरन्तर चलिरहने प्रक्रिया हो । अध्ययन अनुसन्धानका नतिजाहरू, विद्यार्थी, शिक्षक तथा अभिभावकहरू, विभिन्न सङ्घसंस्था र पेसासँग आबद्ध सङ्घ सङ्गठन, राजनीतिकर्मी, सूचना तथा सञ्चार माध्यम र नागरिक समाजबाट पाठ्यक्रमलाई सान्दर्भिक बनाउन सकारात्मक सल्लाह तथा सुझाव प्राप्त हुँदै आएका छन् । त्यसै गरी ज्ञानको विस्तार तथा सिर्जना, प्रविधिमा आएको परिवर्तन, राजनीतिक, सामाजिक तथा आर्थिक क्षेत्रमा आएको परिवर्तन, विद्यार्थीहरूमा विकसित हुनुपर्ने सिपहरूलगायत आजको प्रतिस्पर्धात्मक विश्वको आवश्यकतालाई विचार गरेर पाठ्यक्रममा समयानुकूल परिमार्जन गर्नु आवश्यक छ । यही आवश्यकतालाई दृष्टिगत गरी विद्यालय तहका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ तयार भएको छ । राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूपले सिकाइलाई जीवनोपयोगी र समयसापेक्ष बनाउन पाठ्यक्रम परिमार्जनको आवश्यकता औँल्याएको सन्दर्भमा आधारभूत तहअन्तर्गत कक्षा १-३ का लागि यो पाठ्यक्रम तयार गरिएको छ । नेपालमा विद्यालय तहको पाठ्यक्रम परिमार्जन यसरूपमा गर्नुका औचित्य निम्नअनुसार छन् :

(क) लामो समयदेखि सामान्य अद्यावधिक गर्नेबाहेक पाठ्यक्रमका सिद्धान्त, मान्यता, स्वरूपलगायत शिक्षाका उद्देश्यसमेतलाई पुनरवलोकन गरी पाठ्यक्रम परिमार्जन नभएको सन्दर्भमा सामयिक विषयवस्तु समावेश गर्न

(ख) नेपालको लोकतान्त्रिक सङ्घीय गणतन्त्रले लक्षित गरेको विकास, समता, स्वतन्त्रता र स्वाभिमानको अभिवृद्धिमा सहयोग पुऱ्याई जिम्मेवार र सदाचारी नागरिक तयार गर्न

(ग) ज्ञान, विज्ञान तथा प्रविधिमा भएको विकास र विस्तारले सिर्जना गरेका अवसर तथा चुनौतीहरूसापेक्ष विश्वव्यापीकरणको माग र स्थानीय सन्दर्भको सन्तुलनसहित स्थानीय आवश्यकताको सम्बोधन गर्न

(घ) व्यवहारकुशल सिपहरूलाई सिकाइ प्रक्रियामा एकीकृत गरी पाठ्यक्रममा ती सिपहरूसँग सम्बन्धित सक्षमताहरू उल्लेख गरी सिकाइलाई जीवनसापेक्ष बनाउन

(ङ) विभिन्न विषयको सिकाइलाई अन्तरसम्बन्धित गरी सिकाइलाई बढी सान्दर्भिक र रुचिकर बनाउनका लागि एकीकृत संरचनाको पाठ्यक्रम कार्यान्वयन गर्न

(च) सिकाइका नवीनतम सिद्धान्त, विधि तथा प्रक्रियाहरू प्रयोग गरी सिकाइलाई बालकेन्द्रित बनाई बालबालिकाको रचनात्मक क्षमता विकास गर्न

(छ) विद्यार्थी मूल्याङ्कनलाई सिकाइ सहजीकरण प्रक्रियाको अभिन्न अङ्गका रूपमा विकास गरी प्रत्येक विद्यार्थीको न्यूनतम सिकाइ सुनिश्चित हुने गरी सिकाइस्तर वृद्धिका लागि सहयोग पुऱ्याउन

३. पाठ्यक्रम विकास तथा परिमार्जन प्रक्रिया

विभिन्न अध्ययन अनुसन्धानहरूका सम्बद्ध सुझाव, ज्ञान, विज्ञान तथा प्रविधिमा भएको विकास तथा परिर्वतन र समाजको आवश्यकता तथा अपेक्षाको विश्लेषणसमेतका आधारमा यस पाठ्यक्रमको विकास प्रारम्भ गरिएको थियो । यस क्रममा राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ ले निर्दिष्ट गरेका मान्यता तथा सिद्धान्तहरूलाई आत्मसात गरिएको छ । आधारभूत तह (कक्षा १-३) को यो पाठ्यक्रम विकासमा निम्नलिखित प्रक्रिया अवलम्बन गरिएको थियो :

(क) राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ ले विद्यालय तहको पाठ्यक्रम परिमार्जनको आवश्यकता देखाएको सन्दर्भमा उक्त प्रारूपले प्रस्तुत गरेको पाठ्यक्रमको संरचना तथा आधारभूत सिद्धान्तमा आधारित भई पाठ्यक्रम विकास गरिएको छ ।

(ख) पाठ्यक्रम विकास केन्द्रका सम्बन्धित विषय समिति तथा विषयगत शाखाहरूले प्राप्त सुझाव तथा आफ्नो अध्ययन तथा अनुभवमा आधारित भई पाठ्यक्रम सुधारका लागि पहिचान गरेका पक्ष तथा क्षेत्रहरूलाई समेत आधार मानिएको थियो ।

(ग) स्थलगत अध्ययन, शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक तथा अन्य सरोकारवालाहरूबाट प्राप्त र अन्य विभिन्न माध्यमबाट पाठ्यक्रम विकास केन्द्रलाई प्राप्त भएका रायसुझावलाई समेत विश्लेषण गरिएको थियो ।

(घ) सम्बन्धित विषय समिति, शिक्षक तथा विशेषज्ञहरूको संलग्नतामा विभिन्न विषयक्षेत्रमा विद्यार्थीले हासिल गर्नुपर्ने तहगत सक्षमता तथा विषयगत सिकाइका क्षेत्र र सिकाइ उपलब्धिको प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गरिएको थियो ।

(ङ) तहगत सक्षमता तथा विषयगत सिकाइका क्षेत्र र सिकाइ उपलब्धिको प्रारम्भिक मस्यौदालाई शिक्षक, विषय विज्ञ तथा विभिन्न विज्ञहरू सम्मिलित कार्यशालामा प्रस्तुत गरी नेपाल तथा केही अन्य मुलुकको अभ्यासको समीक्षा र समाजका अपेक्षा तथा विद्यार्थीका आवश्यकताहरूको विश्लेषणसमेतका आधारमा तहगत सक्षमता र विषयगत सिकाइ उपलब्धिमा आवश्यक परिमार्जनसहित तहगत सक्षमता तथा विषयगत सिकाइका क्षेत्र र सिकाइ उपलब्धिको परिमार्जित मस्यौदा तयार गरिएको थियो ।

(च) पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले एकीकृत पाठ्यक्रमको अवधारण तथा स्वरूपका सम्बन्धमा सम्बद्ध विज्ञहरूबिच विभिन्न गोष्ठी, बैठक तथा कार्यशालाका माध्यमबाट छलफल प्रारम्भ गर्नुका साथै कक्षा १-३ को तहगत सक्षमता तथा विषयगत सिकाइका क्षेत्र र सिकाइ उपलब्धिको मस्यौदासहित शिक्षक, विषयविज्ञहरू तथा पाठ्यक्रम विज्ञहरू सम्मिलित कार्यशालामा एकीकृत पाठ्यक्रमको विकास प्रक्रियाका सम्बन्धमा छलफल गर्नुका साथै एकीकृत पाठ्यक्रमको अवधारणा तथा स्वरूपका बारेमा स्पष्टता कायम गरी राष्ट्रियस्तरमा क्षमता अभिवृद्धि गरिएको थियो ।

(छ) पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले कक्षा १-३ को पाठ्यक्रमको विकास तथा पाठ्यक्रम एकीकरण सम्बन्धमा भएका यसअघिका प्रारम्भिक कार्यको समीक्षासहित सम्बन्धित विज्ञसँगको छलफल, एकीकृत पाठ्यक्रमसँग सम्बन्धित सिद्धान्त, स्वरूप तथा अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासको अध्ययनसमेत गरेर एकीकृत पाठ्यक्रम निर्माणको मार्गचित्र तथा कार्ययोजनाको मस्यौदा तयार गरी विभिन्न विज्ञहरू, शिक्षक तथा अन्य सरोकारवालाहरूबिच छलफल तथा अन्तरक्रिया गरेको थियो । छलफल तथा अन्तरक्रियाबाट मार्गचित्र तथा कार्ययोजनाको मस्यौदामा परिमार्जन गरी सो अवधारणा तथा मार्गचित्रलाई अन्तिम रूप प्रदान गरी सोही आधारमा पाठ्यक्रम मस्यौदा तयार गरिएको थियो ।

(ज) शिक्षक, विषयविज्ञ तथा विशेषज्ञहरूको कार्यशालाले विषयगत सक्षमता, सिकाइ उपलब्धि तथा विषयवस्तुको मस्यौदा तयार गरेको थियो ।

(झ) मस्यौदा गरिएका विषयगत सक्षमता, सिकाइका क्षेत्र, सिकाइ उपलब्धि तथा विषयवस्तुका आधारमा एकीकृत पाठ्यक्रमको निर्धारित ढाँचाअनुसार सर्वप्रथम सामाजिक अध्ययन, विज्ञान तथा वातावरण, सिर्जनात्मक कला र स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षालाई हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रका रूपमा विभिन्न अन्तरविषयक विषयक्षेत्रमा एकीकृत गरिएको पाठ्यक्रम मस्यौदा तयार गरियो । त्यसै गरी हाम्रो सेरोफेरोमा निर्धारण गरिएका विषयक्षेत्रहरूमा समावेश हुने गरी गणित, नेपाली र अङ्ग्रेजी विषयका केही बहुविषयक विषयक्षेत्रहरू निर्धारण गरियो भने यी विषयक्षेत्रहरूभन्दा बाहिर राख्न उपयुक्त हुने सिकाइ उपलब्धिलाई सम्बन्धित अलग्गै विषयक्षेत्र वा क्षेत्रमा समावेश गरिएको थियो ।

(ञ) एकीकृत पाठ्यक्रम विकासको मार्गचित्रअनुसारको ढाँचामा पाठ्यक्रमको मस्यौदा तयार गर्न शिक्षक, विषय विशेषज्ञ तथा पाठ्यक्रम विज्ञहरूको सहभागितामा कार्यशाला आयोजना गरी सिकाइ उपलब्धि तथा विषयवस्तु र अन्तरविषयक, बहुविषयक तथा विषयगत विषयक्षेत्रहरूलाई पुनरवलोकन गरी अन्तिम रूप दिनुका साथै एकीकृत ढाँचाको पाठ्यक्रमका मुख्य अङ्गहरूको मस्यौदा तयार गरिएको थियो । सो मस्यौदालाई आवश्यक सम्पादन तथा परिमार्जन गरी विज्ञहरूको समूहले परिमार्जित मस्यौदा तयार गरेको थियो ।

(ट) पाठ्यक्रमको विषयगत मस्यौदा तथा एकीकृत स्वरूपलाई शिक्षक कार्यशालाबाट प्राप्त सुझावलाई समेत समावेश गरी विषय समितिहरूका छुट्टाछुट्टै तथा संयुक्त बैठकबाट अन्तिम रूप दिइएको थियो ।

(ठ) विषय समितिले सिफारिस गरेको पाठ्यक्रमको मस्यौदालाई क्षेत्र र क्रमलगायतका पक्षहरू पुनरवलोकन गरी समन्वय तथा सम्पादन समितिले स्वीकृतिका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम विकास तथा मूल्याङ्कन परिषद्मा पेस गर्न गरेको सिफारिसका आधारमा पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले स्वीकृतिका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम विकास तथा मूल्याङ्कन परिषद्मा पेस गरेको थियो ।

(ड) यो पाठ्यक्रम राष्ट्रिय पाठ्यक्रम विकास तथा मूल्याङ्कन परिषद्को मिति २०७५/१२/२२ को निर्णयअनुसार परीक्षणका लागि स्वीकृत भई शैक्षिक सत्र २०७६ मा कक्षा १ मा परीक्षण गरिएको थियो ।

(ढ) राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ का सिद्धान्त तथा आधारलाई विचार गरेर परीक्षणका क्रममा प्राप्त पृष्ठपोषणसमेतका आधारमा शिक्षक तथा विज्ञहरूको कार्यशाला आयोजना गरी परीक्षणका लागि तयार गरिएको पाठ्यक्रममा आवश्यक परिमार्जन गरी परिमार्जित मस्यौदा तयार गरिएको थियो ।

(ञ) परिमार्जित मस्यौदालाई विषय समितिले आवश्यक सम्पादनसहित स्वीकृतिका लागि सिफारिस गरेअनुसार समन्वय तथा सम्पादन समितिको पुनरवलोकनपश्चात् पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले स्वीकृतिका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम विकास तथा मूल्याङ्कन परिषद्मा पेस गरेकामा परिषद्ले २०७६ माघ २ मा स्वीकृत गरेअनुसार यो पाठ्यक्रम शैक्षिक वर्ष २०७७ बाट नेपालका सबै विद्यालयमा कार्यान्वयन हुने छ ।

४. पाठ्यक्रम विकासमा अवलम्बन गरिएका सिद्धान्तहरू

सर्वाङ्गीण बालविकासको अवधारणालाई विचार गरी बालकेन्द्रित सिकाइ सिद्धान्तमा आधारित भई विकास गरिएको यो पाठ्यक्रमले मूलतः राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ मा उल्लेख गरिएका सिद्धान्तहरूलाई नै पाठ्यक्रम विकासका सिद्धान्तका रूपमा लिएको छ । अन्तरविषयक तथा बहुविषयक विषयक्षेत्रमा आधारित भई एकीकृत सिद्धान्तअनुसार पाठ्यक्रमको संरचना तयार गरिएको छ भने जीवनोपयोगी तथा व्यवहारकुशल सिपहरूसमेत एकीकृत गरिएको छ । यो पाठ्यक्रम विकास गर्दा नेपालका सामाजिक, सांस्कृतिक तथा भाषिकलगायतका विविधतालाई समावेश गरिनुका साथै स्थानीय आवश्यकतामा आधारित ढाँचा अवलम्बन गरिएको छ । यस पाठ्यक्रममा नेपाली मूल्य र मान्यता तथा पूर्वीय ज्ञानको प्रतिनिधित्वका साथै विद्यार्थीको सहभागिता, कार्य तथा खोजलाई जोड दिइएको छ । पाठ्यक्रमलाई सक्षमतामा आधारित बनाउन कक्षा १-३ का तहगत तथा विषयगत सक्षमताहरू पहिचान गरिएको छ ।

५. एकीकृत ढाँचाको पाठ्यक्रम विकास

अलग अलग विषयहरू आआफ्नै तरिकाले शिक्षण गर्ने गरी निर्माण गरिएको विषयगत पाठ्यक्रमले विभिन्न विषयलाई अन्तरसम्बन्धित गर्ने र सिकाइलाई दैनिक जीवनसापेक्ष बनाई सान्दर्भिक बनाउने कार्यमा अपेक्षित योगदान गर्न नसकेको महसुस गरी पाठ्यक्रमको वैकल्पिक ढाँचाको खोजीकै क्रममा विज्ञ तथा अनुसन्धानकर्ताहरूले एकीकृत पाठ्यक्रमका विभिन्न ढाँचाहरू सिफारिस गरेका छन् । कतिपय विषयक्षेत्रमा माथिल्लो तहमा पनि एकीकृत पाठ्यक्रमको प्रयोग भए पनि विद्यालय तहका प्रारम्भिक चरणहरूमा भने एकीकृत ढाँचाको पाठ्यक्रमको प्रयोगमा व्यापकता आएको छ । एकीकृत पाठ्यक्रम विभिन्न स्वरूपका हुने भए पनि समग्रमा एकीकृत पाठ्यक्रमले विभिन्न विषयलाई अन्तरसम्बन्धित गरेर जीवनसापेक्ष हुने गरी सिकाइ सञ्चालन गर्ने भन्ने बुझाउँछ । विभिन्न विषयका ज्ञान र सिपलाई कुनै समस्यामा वा विषयक्षेत्रमा केन्द्रित गर्नेदेखि लिएर कुनै मुद्दा वा समस्यामा केन्द्रित भई विषयवस्तुको कुनै सीमा निर्धारण नगरी समस्या समाधानका लागि आवश्यक ज्ञान तथा सिप प्राप्त हुने गरी शिक्षण सिकाइ सञ्चालन गर्ने एकीकृत पाठ्यक्रमका ढाँचाहरू रहेका छन् । पाठ्यक्रमले अपेक्षा गरेअनुसारको सिकाइ उपलब्धि (ज्ञान र सिप) लाई वास्तविक जीवनमा रूपान्तरण गर्नका लागि एकीकृत ढाँचाको पाठ्यक्रम र तदनुकूलको शिक्षण सिकाइ सहयोगी हुन्छ । नेपालमा एकीकृत पाठ्यक्रम सम्बन्धमा विगतमा केही अभ्यास भएका पनि छन् । नेपालका यससम्बन्धी अभ्यासहरू निम्नअनुसार रहेका छन् :

(क) पाठ्यक्रम एकीकृत नभएको तर अन्तरविषयगत समायोजन गरी निम्नमाध्यमिक तहको नेपाली र सामाजिक विषयमा वि.सं. २०४२/०४३ र कक्षा १-३ को मेरो सेरोफेरो विषयका रूपमा वि.सं. २०५० मा पाठ्यपुस्तक विकास तथा कार्यान्वयन गरिएको थियो तर यो पाठ्यपुस्तक केही वर्ष प्रयोग गरिए पनि यसलाई निरन्तरता दिइएन ।

(ख) केही विषय र कक्षामा अन्तरविषयगत विषयक्षेत्र एकीकरण गरिए पनि सिकाइ सामग्री विकास गर्दा एकीकृत सिद्धान्त अवलम्बन नभई विषयक्षेत्रगत पाठ्यसामग्री अलग अलग रूपमा राखिएको छ । जस्तै : सामाजिक अध्ययन र जनसङ्ख्या शिक्षा, स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या तथा वातावरण शिक्षा, स्वास्थ्य र शारीरिक शिक्षा, विज्ञान र वातावरण शिक्षा, पेसा, व्यवसाय र प्रविधि शिक्षा ।

(ग) पाठ्यसामग्रीमा समावेश भएका सिकाइ क्रियाकलापहरू एकीकृत नगरी भिन्नभिन्न सिकाइ उपलब्धिसँग आबद्ध गरिएको छ ।

(ङ) सिकारुको सक्रियता, सिकारु निर्दिष्ट सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन र अन्तरविषयगत तथा बहुविषयगत सिकाइको मूल्याङ्कन गर्ने उद्देश्यका साथ पाठ्यसामग्री विकास तथा मूल्याङ्कन कार्य यसअघि प्राथमिकताका साथ बढेको देखिँदैन ।

विभिन्न देशहरूले एकीकृत पाठ्यक्रम विकास गर्दा देशको परिस्थिति, प्राविधिक दक्षता, प्रविधिको उपलब्धता, जनशक्तिको पेसागत तथा प्राविधिक दक्षता, सामाजिक तथा सांस्कृतिक परिवेशलाई आधार मानेका देखिन्छन् । विश्वका विभिन्न देशका अभ्यासहरूको पुनरवलोकन गर्दा समान प्रकृतिको पाठ्यक्रम विकास ढाँचा प्रयोग भएको देखिँदैन । अधिकांश देशमा विषयगत पहिचानले मुख्य स्थान पाए पनि एकीकृत पाठ्यक्रम विकास तथा प्रयोगको क्रममा वृद्धि भइरहेको छ । यस्तो एकीकृत पाठ्यक्रमको विकास र प्रयोगका सन्दर्भमा विभिन्न किसिमका मिश्रित नमुनाहरू उपयोगमा ल्याइएका देखिन्छन् ।

आधारभूत तहअन्तर्गत कक्षा १-३ को पाठ्यक्रमलाई एकीकृत स्वरूपमा व्यवस्थित गर्ने सन्दर्भमा राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ ले पनि दिशानिर्देश गरेको र एकीकृत शिक्षण सिकाइले सिकाइलाई बढी सान्दर्भिक बनाउन सहयोग पुर्‍याउने भएकाले यस पाठ्यक्रमलाई एकीकृत ढाँचामा विकास गरिएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास र नेपालको अनुभव, नेपालको शिक्षण सिकाइको अभ्यास, शिक्षक आपूर्ति र तयारी, पेसागत विकासलगायतका सन्दर्भको विश्लेषण गरी सामाजिक अध्ययन, विज्ञान तथा वातावरण, स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा र सिर्जनात्मक कला विषयलाई अन्तरविषयक (Interdisciplinary) ढाँचाको पाठ्क्रमका रूपमा हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रमा समावेश गरिएको छ भने पाठ्यक्रमको समग्र संरचनामा हाम्रो सेरोफेरो, गणित, नेपाली भाषा, अङ्ग्रेजी भाषा विषयक्षेत्रलाई समावेश गरी बहुविषयक (Multidisciplinary) ढाँचाको एकीकृत पाठ्यक्रम तयार गरिएको छ । त्यसै गरी कक्षा १-३ का विद्यार्थीका लागि आवश्यक हुने व्यवहारकुशल सिपहरू (Soft skills) लाई आवश्यकतानुसार सबै विषयक्षेत्र र कक्षामा एकीकृत गरिएको छ ।

एकीकृत पाठ्यक्रमको विकाससँगसँगै आवश्यक पाठ्यसामग्री विकास र तिनको सहज पहुँच, शिक्षक तयारी, कक्षा शिक्षणको अभ्यास, सिकारुको सक्रिय सहभागिता, अभिभावकको संलग्नता तथा मूल्याङ्कन प्रक्रियामा सुधार र विद्यालयमा आधारित पेसागत सहयोग पद्धतिलाई समेत व्यवस्थित हुने गरी यो एकीकृत पाठ्यक्रम कार्यान्वयन गरिनु आवश्यक हुन्छ ।

६. विद्यालय शिक्षाको राष्ट्रिय उद्देश्य

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ अनुसार विद्यालय शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्यहरू निम्नानुसार हुने छन् :

(क) प्रत्येक व्यक्तिमा अन्तर्निहित प्रतिभा प्रस्फुटन गरी व्यक्तित्व विकास गर्ने

(ख) सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका मूल्य तथा मान्यताप्रति प्रतिबद्ध, राष्ट्र र राष्ट्रियताप्रति बफादार, स्वाभिमानी, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विविधतालाई सम्मान गर्ने, चरित्रवान्, नैतिकवान् एवम् जिम्मेवार नागरिक तयार गर्ने

(ग) श्रमप्रति सम्मान एवम् सकारात्मक सोच भएका, रोजगार तथा स्वरोजगारउन्मुख, उत्पादनशील, उद्यमशील र सिपयुक्त नागरिक तयार गर्ने

(घ) व्यक्तिको सामाजिकीकरणमा सहयोग गर्दै सामाजिक सद्भाव तथा सहिष्णुता र राष्ट्रिय एकता सुदृढ गर्न सहयोग पुऱ्याउने

(ङ) प्राकृतिक तथा राष्ट्रिय सम्पदा र पर्यावरणको संरक्षण, संवर्धन र सदुपयोग गर्दै दिगो विकासमा योगदान गर्ने सचेत नागरिक तयार गर्ने

(च) प्रत्येक व्यक्तिमा शान्ति, मानव अधिकार, समानता, समावेशिता र सामाजिक न्यायका मान्यताअनुरूपको आचरण विकास गरी समतामूलक, समावेशी, न्यायपूर्ण र समाजवादउन्मुख राष्ट्र निर्माणमा मद्दत गर्ने

(छ) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रतिस्पर्धी, आधुनिक सूचना तथा सञ्चार प्रविधि प्रयोग गर्न सक्ने विश्वपरिवेश सुहाउँदो दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने

(ज) वैज्ञानिक अवधारणा, तथ्य, सिप, सिद्धान्त तथा प्रविधिको प्रयोग गर्न सक्ने वैज्ञानिक सुझबुझ भएका र खोज तथा अनुसन्धानमुखी जनशक्ति तयार गर्ने

(झ) रचनात्मक तथा समालोचनात्मक चिन्तन गर्ने, जीवनोपयोगी सिप भएका, सहिष्णु र भाषिक सक्षमतामा निपूर्ण नागरिक तयार गर्ने

(ञ) नेपाली मौलिक कला, संस्कृति, सौन्दर्य, आदर्श तथा वैशिष्ट्यहरूको संरक्षण, संवर्धन र विस्तारतर्फ अभिप्रेरित भई नेपाली पहिचानप्रति गौरव गर्ने नागरिक तयार गर्ने

(ट) जलवायु परिवर्तन तथा प्राकृतिक एवम् मानव सिर्जित प्रकोपप्रति सचेत रही सम्भावित जोखिम न्यूनीकरण तथा विपद् व्यवस्थापन गर्न सक्षम नागरिक तयार गर्ने

(ठ) सामाजिक न्यायमा आधारित समृद्ध राष्ट्र निर्माणका निम्ति आवश्यक मानव संसाधनको विकास गर्ने

७. विद्यालय शिक्षाको तहगत संरचना

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ ले विद्यालय शिक्षालाई आधारभूत र माध्यमिक गरी दुईतहमा बाँडेको छ । आधारभूत तहको कक्षा १ मा प्रवेश गर्नुपूर्व १ वर्षको प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षाको व्यवस्था हुने छ । विद्यालय शिक्षाको संरचनामा कक्षा १ देखि ८ सम्म गरी आठ वर्ष अवधिको आधारभूत शिक्षा र कक्षा ९ देखि १२ सम्मको चार वर्ष अवधिको माध्यमिक शिक्षा कायम गरिएको छ । माध्यमिक शिक्षा साधारण, प्राविधिक तथा व्यावसायिक र परम्परागत गरी तीन धारको हुने छ । माध्यमिक शिक्षाको प्राविधिक तथा व्यावसायिक धारतर्फ थप एक वर्ष अवधिको व्यावहारिक अभ्यास (Apprenticeship) समेटिने छ । सिकारुको उमेर, सिकाइ क्षमतास्तर तथा बालमनोविज्ञान समेतलाई आधार मानी विद्यालय शिक्षाको तहगत र कक्षागत संरचना निम्नबमोजिम निर्धारण गरिएको छ :

तालिका १ : विद्यालय शिक्षाको तहगत र कक्षागत संरचना

विद्यालयको तह	कक्षा	उमेर समूह	सिकाइ क्षमतास्तर
प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा	प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा	४ वर्ष	
आधारभूत	कक्षा १- ३	५ देखि ७ वर्षसम्म	तह १
	कक्षा ४ - ५	८ देखि ९ वर्षसम्म	तह २
	कक्षा ६ - ८	१० देखि १२ वर्षसम्म	तह ३
माध्यमिक	कक्षा ९ - १०	१३ देखि १४ वर्षसम्म	तह ४
	कक्षा ११ - १२	१५ देखि १६ वर्षसम्म	तह ५

८. विद्यालय शिक्षाको पाठ्यक्रम संरचना

विद्यालय तहको पाठ्यक्रम संरचना निम्नानुसार रहेको छ :

८.१ प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षाको पाठ्यक्रम संरचना

तालिका २ : प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षाको पाठ्यक्रम संरचना

क्र.सं.	सिपका क्षेत्रहरू	सिपहरू	वार्षिक समय (घण्टामा)
१.	आधारभूत सिप सिकाइका क्षेत्र	(क) शारीरिक सिप (ख) संवेगात्मक सिप (ग) सामाजिक, सांस्कृतिक र नैतिक सिप (घ) बौद्धिक तथा मानसिक सिप (ङ) स्वास्थ्य, पोषण, सुरक्षा र वातावरण सिप (च) सिर्जनात्मक सिप	३८४
२.	विषयगत सिप सिकाइका क्षेत्र	(क) भाषिक सिप (ख) पूर्वगणितीय सिप (ग) दृश्यकला, कार्यतरिका र सिर्जनशीलता (घ) वरपरको वातावरण (ङ) सामाजिक सिप	१९२
		जम्मा	५७६

(उपर्युक्त तालिकामा उल्लिखित क्रियाकलाप र समयबाहेक मनोरञ्जन क्रियाकलाप, बाह्य खेल र आराम गर्ने समय गरी कम्तीमा दैनिक १ घण्टाका दरले वर्षभरिमा २५६ घण्टासम्म वार्षिक समय थप हुनसक्ने छ ।)

८.२ आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-३) को पाठ्यक्रम संरचना

तालिका ३ : आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-३) को पाठ्यक्रम संरचना

क्र. स.	विषयसम्बन्धी क्रियाकलाप	पाठ्यघण्टा	वार्षिक कार्यघण्टा
१.	भाषिक सिप विकाससम्बन्धी क्रियाकलाप (नेपाली)	५	१६०
२.	भाषिक सिप विकाससम्बन्धी क्रियाकलाप (अङ्ग्रेजी)	४	१२८
३.	गणितीय सिप विकाससम्बन्धी क्रियाकलाप (गणित)	४	१२८
४	विज्ञान, स्वास्थ्य र शारीरिक शिक्षा, सामाजिक अध्ययन, चारित्रिक विकास तथा सिर्जनात्मक कलासम्बन्धी क्रियाकलाप (सेरोफेरो)	८	२५६
५.	मातृभाषिक सिप/स्थानीय विषयवस्तुसम्बन्धी क्रियाकलाप	५	१६०
	जम्मा	२६	८३२

(पठनपाठन सञ्चालनका लागि उपयोग भएको ३२ घण्टाको समयावधिलाई १ पाठ्यघण्टा (Credit hour) मानिएको छ ।)

उल्लिखित संरचनाका आधारमा पाठ्यक्रम निर्माण तथा गर्दा निम्नलिखित पक्षहरू समावेश गरिने छ :

१. भाषिक सिपअन्तर्गत सुनाइ, बोलाइ, पढाइ, लेखाइ सिपको विकास, शब्दभण्डार, आधारभूत सञ्चार सिपको विकास जस्ता पक्षहरूमा ध्यान दिइने छ । गणितीय सिपअन्तर्गत सङ्ख्या र अङ्कको अवधारणाका साथै व्यावहारिक गणितीय ज्ञान तथा व्यावहारिक गणितीय सिपको विकास र प्रयोगमा ध्यान दिइने छ ।
२. विज्ञान, स्वास्थ्य र शारीरिक शिक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरूअन्तर्गत वैज्ञानिक सोच तथा सिपको प्रयोग, विज्ञान, वातावरण, स्थानीय पर्यावरण, स्वास्थ्य र शारीरिक शिक्षा, प्रविधि आदि सिकाइका क्षेत्रअन्तर्गत पर्ने विषयवस्तुहरूसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरू समावेश गरिने छ ।
३. सामाजिक अध्ययन, चारित्रिक विकास तथा सिर्जनात्मक कलासम्बन्धी क्रियाकलापअन्तर्गत सामाजिक मूल्य र मान्यता, चारित्रिक विकास, सिर्जनात्मकता, कला र संस्कृति, जीवनोपयोगी सिप तथा सूचना र सञ्चार प्रविधि आदि सिकाइका क्षेत्रअन्तर्गत पर्ने विषयवस्तुहरूसँग सम्बन्धित क्रियाकलाप समावेश गरिने छ ।
४. स्थानीय विषयअन्तर्गत मातृभाषा, स्थानीय इतिहास तथा संस्कृति, संस्कृत भाषा र स्थानीय ज्ञान, सिप, कला तथा प्रविधिमा आधारित विषयसँग सम्बन्धित क्रियाकलाप पर्ने छन् । सिर्जनात्मक सिप विकाससम्बन्धी क्रियाकलापलाई अन्य विषयक्षेत्रका क्रियाकलापहरूसँग पनि सम्बन्धित गराउनुपर्ने छ । स्थानीय विषयको पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्री विद्यालयले स्थानीय विज्ञ, अभिभावक तथा स्थानीय तहको सहयोग र समन्वयमा विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्नेछ ।

५. संस्कृत, गुरुकुल, गुम्बा/विहार, मदर्सा, किरात मुन्धुम जस्ता परम्परागत शिक्षा पद्धतिका हकमा नेपाली र सामाजिक विषयबाहेक अन्य विषयहरू परम्परागत शिक्षा पद्धतिअनुसार अनुकूलन र विकास गरी कार्यान्वयन गर्न सकिने छ ।

६. संस्कृत तथा परम्परागत शिक्षातर्फको कक्षा १-३ लाई एकीकृत सिद्धान्तअनुरूप साधारण शिक्षा सरहको शिक्षा प्रदान गरिने छ । यस शिक्षामा मातृभाषाका सट्टामा सम्बन्धित भाषा (संस्कृत रचना, भोट भाषा, अरेबिक र उर्दू भाषा, लिम्बू भाषा आदि) का पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्री कार्यान्वयन गरिने छ ।

७. विज्ञान तथा वातावरण, सामाजिक अध्ययन, स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा र सिर्जनात्मक कला विषयलाई अन्तरविषयक ढाँचाको पाठ्यक्रमका रूपमा हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रमा समावेश गरी समग्रमा गणित, नेपाली भाषा, अङ्ग्रेजी भाषा र हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रलाई समावेश गरी बहुविषयक ढाँचाको एकीकृत पाठ्यक्रम विकास गरिने छ । त्यसै गरी कक्षा १-३ का विद्यार्थीका लागि आवश्यक हुने व्यवहारकुशल सिपहरूलाई आवश्यकतानुसार सबै विषयक्षेत्र र कक्षामा एकीकृत गरिने छ ।

८.३ आधारभूत शिक्षा (कक्षा ४-५) को पाठ्यक्रम संरचना

तालिका ४ : आधारभूत शिक्षा (कक्षा ४-५) को पाठ्यक्रम संरचना

क्र. स.	विषय	पाठ्यघण्टा	वार्षिक कार्यघण्टा
१.	नेपाली	५	१६०
२.	अङ्ग्रेजी	५	१६०
३.	गणित	५	१६०
४	विज्ञान तथा प्रविधि	५	१६०
५.	सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा	५	१६०
६.	स्वास्थ्य, शारीरिक तथा सिर्जनात्मक कला	३	९६
७.	मातृभाषा/स्थानीय विषय	४	१२८
जम्मा		३२	१०२४

उल्लिखित संरचनाका आधारमा पाठ्यक्रम निर्माण गर्दा निम्नलिखित पक्षहरू समावेश गरिने छ :

१. भाषिक विषयअन्तर्गत सुनाइ, बोलाइ, पढाइ, लेखाइ सिपको विकास, शब्दभण्डार, आधारभूत सञ्चार सिप, अभिव्यक्ति सिपको विकास जस्ता पक्षहरूमा ध्यान दिनुपर्दछ । गणितअन्तर्गत सङ्ख्या र अङ्कको अवधारणाका साथै व्यावहारिक गणितीय ज्ञान तथा सिपको विकास र प्रयोगमा ध्यान दिनुपर्दछ । विज्ञान तथा प्रविधि शिक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरूअन्तर्गत वैज्ञानिक सोच तथा सिपको प्रयोग, विज्ञान, वातावरण, स्थानीय पर्यावरण, सूचना र सञ्चार प्रविधि आदि सिकाइका क्षेत्रअन्तर्गत पर्ने विषयवस्तुहरू समावेश गरिने छ । सामाजिक अध्ययन तथा मानवमूल्य शिक्षाअन्तर्गत नेपालको भौगोलिक, सामाजिक तथा ऐतिहासिक पक्ष, सामाजिक मूल्य र मान्यता, चारित्रिक विकास, कला र संस्कृति, जीवनोपयोगी सिप, नागरिक चेतना आदि विषयवस्तुहरू समावेश गरिने छ । स्वास्थ्य, शारीरिक तथा सिर्जनात्मक कलाअन्तर्गत शारीरिक तन्दुरुस्ती, स्वस्थकर बानी, सरसफाइ र जीवनोपयोगी सिप, सिर्जनात्मकता आदिसँग सम्बन्धित विषयवस्तुहरू समावेश गरिने छ । सिर्जनात्मक सिप विकाससम्बन्धी क्रियाकलापलाई अन्य विषयक्षेत्रका क्रियाकलापहरूसँग पनि सम्बन्धित गराउनुपर्दछ ।

२. स्थानीय विषयअन्तर्गत मातृभाषा, स्थानीय इतिहास तथा संस्कृति, संस्कृत भाषा र स्थानीय ज्ञान, सिप, कला तथा प्रविधिमा आधारित विषयसँग सम्बन्धित क्रियाकलाप पर्ने छन् । स्थानीय विषयको पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्री विद्यालयले स्थानीय तहको सहयोग र समन्वयमा स्थानीय विज्ञ तथा अभिभावकको संलग्नतामा विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने छ ।

३. संस्कृत तथा परम्परागत शिक्षाआतर्गत आधारभूत शिक्षा (कक्षा ४-५) लाई साधारण शिक्षासरहको शिक्षा प्रदान गरिने छ । यसअन्तर्गत सामाजिक अध्ययन तथा मानवमूल्य शिक्षा विषयसँग सम्बन्धित विषयक्षेत्रलाई आवश्यकताका आधारमा थपघट गरी यस शिक्षाका पाठ्यसामग्रीलाई सन्दर्भ र औचित्यका आधारमा अनुकूलन गरिने छ । मातृभाषाका सट्टामा सम्बन्धित भाषा (संस्कृत भाषा, भोट भाषा, अरेबिक र उर्दू भाषा, लिम्बू भाषा इत्यादि) का पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्री कार्यान्वयन गरिने छ ।

४. गुरुकुल शिक्षातर्फ स्वास्थ्य, शारीरिक तथा सिर्जनात्मक कला विषयका सट्टामा वेद वा नीतिशास्त्र वा मानवमूल्य शिक्षा विषय अध्ययन अध्यापन गर्न सकिने छ । मदर्सा शिक्षातर्फ स्वास्थ्य, शारीरिक तथा सिर्जनात्मक कला विषयका सट्टामा दिनियात विषय अध्ययन अध्यापन गर्न सकिने छ ।

८.४ आधारभूत शिक्षा (कक्षा ६-८) को पाठ्यक्रम संरचना

तालिका ५ : आधारभूत शिक्षा (कक्षा ६-८) को पाठ्यक्रम संरचना

	विषय				
क्र.स.	**साधारण**	**संस्कृत शिक्षा/गुरुकुल/वेद विद्याश्रम शिक्षा**	**गोन्पा तथा विहार/मदर्सा शिक्षा**	**पाठ्यघण्टा**	**वार्षिक कार्यघण्टा**
१.	नेपाली	नेपाली	नेपाली	५	१६०
२.	अङ्ग्रेजी	अङ्ग्रेजी वा संस्कृत रचना	अङ्ग्रेजी	५	१६०
३.	गणित	गणित	गणित	५	१६०
४.	विज्ञान तथा प्रविधि	विज्ञान तथा प्रविधि वा संस्कृत व्याकरण	विज्ञान तथा प्रविधि	५	१६०
५.	सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा	सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा वा कर्मकाण्ड	सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा	५	१६०
६.	स्वास्थ्य, शारीरिक तथा सिर्जनात्मक कला	संस्कृत भाषा	स्थानीय विषय वा बौद्ध शिक्षा वा सम्भोटा व्याकरण वा अन्य वा आचार शिक्षा (दिनियात) वा कुरान (अरेबिक)	३	९६
७.	मातृभाषा वा स्थानीय विषय वा संस्कृत भाषा	वेद वा नीति शास्त्र	भोटभाषा वा पाली भाषा वा संस्कृत वा अन्य भाषा वा उर्दू भाषा	४	१२८
जम्मा				३२	१०२४

९. आधारभूत शिक्षाका तहगत सक्षमता

९.१ आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-८) का तहगत सक्षमता

आधारभूत शिक्षाले विद्यार्थीकेन्द्रित शिक्षाका माध्यमद्वारा बालबालिकामा अन्तर्निहित प्रतिभाको विकास गर्ने लक्ष्य राखेको छ । यस तहको शिक्षाको मुख्य उद्देश्य राष्ट्रप्रेम र लोकतन्त्रमा विश्वास गरी राष्ट्रियताको संरक्षण र संवर्धन गर्ने, अधिकार र कर्तव्यको पालनासहित स्वतन्त्रताको सम्मान गर्ने, सामाजिक र प्राकृतिक वातावरणप्रति सचेत भई मानवीय मूल्य र मान्यताअनुकूल व्यवहार गर्ने कर्तव्यनिष्ठ नागरिक उत्पादन गर्ने हो । यस तहको शिक्षा प्राप्त गरिसकेका बालबालिकाहरू आफ्ना विचार आदानप्रदान एवम् दैनिक जीवनमा आइपर्ने व्यावहारिक समस्या समाधान गर्न सक्षम, स्वावलम्बी, परिश्रमी, वैज्ञानिक सुझबुझ भएका, स्वास्थ्यप्रति सचेत र नैतिकवान् हुने छन् । विद्यालय शिक्षाअन्तर्गत आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-८) का विद्यार्थीले हासिल गर्ने सक्षमताहरू निम्नबमोजिम हुने छन् :

१. देशप्रेम तथा राष्ट्रिय एकताको भावना एवम् लोकतान्त्रिक मूल्य, मान्यता तथा संस्कार व्यवहारमा प्रदर्शन
२. भाषिक तथा सञ्चार सिपको विकास र व्यावहारिक, सिर्जनात्मक एवम् सान्दर्भिक प्रयोग
३. सूचना र विचारहरूको आदान प्रदान, विश्लेषण तथा सूचना प्रविधिको समुचित प्रयोग
४. तार्किक तथा व्यावहारिक गणितीय ज्ञान, सिप एवम् अभिवृत्ति विकास र प्रयोग
५. वैज्ञानिक अवधारणा, तथ्य, सिद्धान्त र नियमप्रतिको जिज्ञासा एवम् बोध र व्यावहारिक जीवनमा प्रयोग
६. मानव मूल्य र मान्यता एवम् सामाजिक गुणको विकास तथा नागरिक कर्तव्यप्रति सजगता
७. जनसङ्ख्या, वातावरण संरक्षण र दिगो विकासबिचको अन्तरसम्बन्धको बोध र व्यवस्थापनमा सहयोग
८. शारीरिक तन्दुरुस्ती, स्वस्थकर जीवनशैली र जीवनोपयोगी सिप (Life skills) को विकास
९. स्थानीय, आधुनिक पेसा, व्यवसाय र प्रविधि एवम् श्रमप्रति सम्मान तथा व्यवहारकुशल सिप (Soft skills) को प्रयोग
१०. नेपाली कला, साहित्य र संस्कृतिको संरक्षण तथा संवर्धन एवम् सिर्जनशीलताको विकास र प्रयोग
११. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय परिवेशसँग परिचित भई विविधता, विश्वबन्धुत्व र सहअस्तित्व बोध तथा स्वीकार
१२. दैनिक जीवनमा आइपर्ने व्यावहारिक समस्याहरूको पहिचान, विश्लेषण तथा समाधान

९.२ आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-३) का तहगत सक्षमता

आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-३) को उद्देश्य बालबालिकालाई आधारभूत साक्षरता, गणितीय ज्ञान तथा सिप र जीवनोपयोगी सिपहरूका साथै व्यक्तिगत स्वास्थ्य तथा सरसफाइसम्बन्धी बानीको विकास गर्ने अवसर प्रदान गर्नु हो । आधारभूत शिक्षाको माध्यमबाट बालबालिकाहरू आफू रहेको प्राकृतिक तथा सामाजिक वातावरणसँग परिचित र सचेत हुने छन् । यस तहको पाठ्यक्रम बालबालिकाको उमेरगत क्षमता एवम् रुचिलाई ध्यान दिई एकीकृत सिद्धान्तअनुसार विकास गरिएको छ । आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-३) का सक्षमता देहायबमोजिम हुने छन् :

१. आधारभूत भाषिक तथा सञ्चार सिपको विकास र प्रयोग
२. आधारभूत गणितीय अवधारणा र सिपको विकास र प्रयोग
३. अनुशासन, सदाचार र स्वावलम्बन जस्ता सामाजिक एवम् चारित्रिक गुणको विकास
४. विज्ञान, वातावरण, सूचना प्रविधिसम्बन्धी आधारभूत ज्ञानको विकास
५. शारीरिक तन्दुरुस्ती, स्वस्थकर बानी र जीवनोपयोगी सिप (Life skills) को विकास
६. कला तथा सौन्दर्यप्रति अभिरुचि र सिर्जनात्मकताको विकास
७. आफ्नो परिवेशसँग परिचित भई विभिन्न जातजाति, धर्म, भाषा, संस्कृति, क्षेत्रप्रति सम्मान र समभावको विकास

१०. आधारभूत तह (कक्षा १-३) को विषयक्षेत्रगत पाठ्यक्रम

१०.१ नेपाली भाषा

(क) परिचय

नेपाली भाषा नेपालको सरकारी कामकाजको भाषा हो । यो भाषा नेपालमा बोलिने नेपाली भाषाबाहेकका विभिन्न राष्ट्रभाषाका प्रयोक्ताबिचको सम्पर्क भाषा पनि हो । नेपाली भाषा विद्यालय तहको शिक्षाको माध्यम भाषा भएकाले विद्यालय तहको प्रारम्भिक कक्षादेखि नै अनिवार्य विषयका रूपमा पठनपाठन हुँदै आएको छ । नेपाली भाषाको पठनपाठनलाई व्यावहारिक र प्रभावकारी बनाउनु समयको आवश्यकता पनि हो । उक्त आवश्यकतालाई ख्याल गरी विभिन्न सरोकारवालाहरूको सुझाव तथा राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ को मर्मअनुरूप यो पाठ्यक्रम विकास गरिएको हो ।

विश्वमा भएका अनुसन्धानहरूले भाषालाई सिकाइको प्रमुख र आधारभूत पक्ष मान्दै आएका छन् । भाषा विचार विनिमयका साथै सिकाइको माध्यम र चिन्तनको आधार पनि हो । भाषाका सिपहरूमार्फत सिकाइलाई प्रभावकारी बनाउन भाषाको मुख्य भूमिका रहन्छ । यस पाठ्यक्रममा भाषिक सिपमार्फत विद्यार्थीको सिकाइ क्षमता अभिवृद्धि गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । भाषिक सिकाइलाई थप प्रभावकारी बनाउन र माथिल्लो तहसँगको स्तरण र सन्तुलन कायम गर्न पाठ्यक्रममा सममामयिक सुधार गर्न आवश्यक भएकाले यो पाठ्यक्रम विकास गरिएको हो ।

नेपालमा विद्यालय तहको प्रारम्भिक कक्षाहरूमा एकीकृत पाठ्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने नीतिगत व्यवस्था रहेको छ । विद्यालय तहका प्रारम्भिक कक्षामा शिक्षण गरिने विषयक्षेत्रहरूको एकीकृत शिक्षणका लागि नेपाली विषयको यस पाठ्यक्रमको विकास गर्न आवश्यक देखिएको हो । त्यसैले सक्षमतामा आधारित भाषिक सिपगत सिकाइ उपलब्धिलाई एकीकृत पाठ्यक्रमका अवधारणाअनुसार रूपान्तरण गर्ने अभिप्रायले नेपाली विषयको पाठ्यक्रम विकास गरिएको छ । एकीकृत पाठ्यक्रमले भाषिक ज्ञान र सिप, सिकाइ प्रक्रिया, भाषिक सामर्थ्य र प्रयोग, भाषिक तत्त्वगत सन्तुलन, विद्यालयभित्रको सिकाइ र विद्यार्थीको वास्तविक जीवन, अन्तरसम्बन्धित भाषिक सिकाइ क्षेत्रहरूलगायतको एकीकरणमा जोड दिइएको छ । यसमा सिकाइ क्षेत्रलाई विषयक्षेत्रगत एकाइमा विभाजन गरी भाषिक सिप, व्यवहारकुशल सिप, विद्यार्थीको वैयक्तिक सिकाइ क्षमतालाई सम्बोधन गर्ने उपागम र भाषिक प्रकार्यलाई एकीकृत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । पाठ्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा सिकाइ सामग्रीको प्रयोग तथा कक्षा शिक्षण र मूल्याङ्कन प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउन यस पाठ्यक्रममा सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया र विद्यार्थी मूल्याङ्कन रणनीतिसमेत समावेश गरिएको छ ।

(ख) तहगत सक्षमता

यस तहको अन्त्यमा विद्यार्थीहरूमा निम्नलिखित समक्षता हासिल हुने छन् :

१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा दोहोरो सञ्चार
२. चित्र, घटना, परिवेश र पाठगत सन्दर्भका आधारमा विषयवस्तुको बोध र अभिव्यक्ति
३. शब्दमा प्रयुक्त ध्वनि र वर्णको शुद्ध उच्चारण
४. वर्ण, मात्रा र शब्दको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी शुद्ध बोलाइ र लेखाइ
५. प्रवाहपूर्ण पठन, उपयुक्त बोध र अभिव्यक्ति
६. श्रव्य, दृश्य र श्रव्यदृश्य सामग्रीको बोधसहितको भाषिक कार्य
७. मौखिक र लिखित अभिव्यक्तिमा सिर्जनात्मक तथा समालोचनात्मक शिल्पको प्रयोग

(ग) कक्षागत सिकाइ उपलब्धि

तालिका ६ : नेपाली विषयका कक्षागत सिकाइ उपलब्धि

कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरमा सहभागी भई उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	२. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	२. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	३. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	३. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न
४. स्वर वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न	४. पाठ पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न र पाठको संरचना, घटनाक्रम र सार बताउन	४. पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र तार्किक विश्लेषण गर्न
५. व्यञ्जन वर्ण पहिचान गरी उच्चारण र वर्ण विभेदीकरण गर्न	५. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	५. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन
६. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द, शीर्ष शब्द तथा विसङ्केतक शब्द पढ्न	६. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	६. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न
७. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	७. शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्दको पहिचान गरी उच्चारण तथा शब्दसूची निर्माण र	७. शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर शब्दको पहिचान गरी तिनको उच्चारण तथा शब्दसूची निर्माण र प्रयोग गर्न
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त		

गर्न ९. विभिन्न शीर्षक, चित्र, परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न १०. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न ११. शब्दमा अक्षर छुट्याउन, जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न १२. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न १३. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न १४. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न १५. शब्दमा प्रयोग भएका संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान र उच्चारण गर्न १६. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	प्रयोग गर्न ८. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न ९. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न १०. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न ११. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न १२. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न १३. सर्गपरक शब्दको पहिचान गरी शब्द निर्माण र उच्चारण गर्न १४. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न १५. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न १६. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न १७. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न १८. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	८. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न ९. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न १०. शीर्षक र पूर्वज्ञानका आधारमा पाठ पढ्न र त्यसका आधारमा स्वसिकाइको परीक्षण गर्न ११. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न १२. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न १३. पाठका चरित्र, परिवेश र घटनाको वर्णन गर्न १४. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरेर वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न १५. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न १६. सर्गपरक शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र शब्दसूची निर्माण गर्न १७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न १८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न १९. स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न २०. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न २१. तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन २२. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न

(घ) विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

तालिका ७ : नेपाली विषयको विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

भाषिक सिपगत क्षेत्र	भाषिक तत्त्वगत क्षेत्र	विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम		
		कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३
१. सुनाइ र बोलाइ	१.१ ध्वनि सचेतीकरण	• पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्दको उच्चारण • शिष्टाचारका लागि प्रयोग हुने शब्दको उच्चारण • कुराकानी, सोधपुछ र प्रश्नोत्तर • स्वर तथा व्यञ्जन वर्णगत वर्णको ध्वनि, उच्चारण अभ्यास तथा वर्ण विभेदीकरण • शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि उच्चारण अभ्यास • वर्ण जोडेर, छुट्याएर झिकेर, थपेर र परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण • शब्दका वर्ण विभाजन • हलन्त तथा संयुक्त व्यञ्जन वर्णको वर्णगत ध्वनि तथा उच्चारण अभ्यास	• विद्यालय तथा समुदायमा प्रयोग हुने शब्द तथा आदरसूचक एवम् आज्ञासूचक शब्द पहिचान र उच्चारण • संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर • उस्तै उस्तै सुनिने ध्वनि उच्चारण • पाठगत नयाँ शब्द पहिचान र उच्चारण • शब्दका सुरु र अन्त्यका वर्णगत ध्वनि पहिचान र उच्चारण • शब्दका वर्णगत ध्वनि जोडाइ र छुट्याइ • लेख्य चिह्नका आधारमा हुने उच्चारणगत भिन्नता पहिचान र प्रयोग • अनुस्वार र चन्द्रबिन्दु प्रयोग भएका शब्दको शुद्ध उच्चारण • हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्द पहिचान र उच्चारण • अनुमान र कल्पना गरी मौखिक वर्णन • विषयवस्तु, पात्र र घटनासम्बन्धी मौखिक वर्णन • शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर उच्चारण • मूल शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका ध्वनि जोडाइ र छुट्याइ	• पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक गतिविधिमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान र उच्चारण • सम्मानबोधक शब्दको प्रयोग र उच्चारण • कुराकानी, संवाद, अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तर • बालगीत, बालकविता, बालकथा तथा सूचनामूलक पाठ पठन • सरल तथा जोडेमोडेका वर्णयुक्त शब्दको पहिचान र उच्चारण • संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्द उच्चारण • समान र असमान ध्वनि भएका शब्दहरू पहिचान र उच्चारण • प्राकृतिक तथा सामाजिक परिवेशका चित्रवर्णन
	१.२ श्रव्य/दृश्य बोध	• प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग	• श्रव्यदृश्य सामग्रीका आधारमा हाउभाउसहित छलफल, कुराकानी र	• श्रव्यदृश्य सामग्रीका आधारमा हाउभाउसहित छलफल, कुराकानी,

		● श्रव्य र दृश्य सामग्रीका आधारका नाम र मुख्य मुख्य विषयवस्तु वर्णन ● हाउभाउ र अभिनयसहितको मौखिक प्रस्तुति र त्यसको अनुकरण ● संवेगात्मक अभिव्यक्ति (आश्चर्य, उमङ्ग, उत्सुकता, घृणा, चिन्ता, हर्ष) र प्रतिक्रिया ● अनुमान, कल्पना र समस्या पहिचानसहित मौखिक वर्णन	प्रस्तुति ● चित्रवर्णन ● दुई दृश्य अवस्थाको अवलोकन, तुलना र प्रतिक्रिया ● दुईओटा दृश्यहरूको समानता र भिन्नता ● सञ्चारका क्रममा प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग ● निर्धारित पाठ्यसामग्री, चित्र र पत्रपत्रिकाबाट विषयवस्तुको बोध	प्रस्तुति, सूचना आदानप्रदान र समीक्षा ● वर्ण लेखनका वैकल्पिक ढाँचाको पहिचान ● चित्रवर्णन ● दुई दृश्य अवस्थाको अवलोकन, तुलना र प्रतिक्रिया ● सञ्चारका क्रममा प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग ● निर्धारित पाठ्यसामग्री, चित्र र पत्रपत्रिकाबाट विषयवस्तु बोध
२. पढाइ	२.१ पठन प्रवाह	● वर्ण, शब्द, सरल वाक्य र अनुच्छेद पठन ● पद्यात्मक पाठ पठन ● वाचन (सस्वर, द्रुत, एकल, युगल र समूह)	● गद्यात्मक पाठ (वाक्य र अनुच्छेद : गति, यति, भाव र शुद्धता) पठन ● पद्यात्मक पाठ (गति, यति, लय, हाउभाउ र शुद्धता) पठन ● वाचन (सस्वर, द्रुत, एकल, युगल र समूह)	● गद्यात्मक पाठ (वाक्य र अनुच्छेद : गति, यति, भाव र शुद्धता) पठन ● पद्यात्मक पाठ (गति, यति, लय, हाउभाउ र शुद्धता) पठन ● वाचन (सस्वर, द्रुत, एकल, युगल र समूह)
	२.२ पठन बोध	● सङ्केत, चित्र, शीर्षक, पाठ, कथा, कविता र संवादका विषयवस्तु बोध ● स्थानीय परिवेश र पाठगत सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर ● आफ्नो अनुभव वर्णन ● पाठगत पात्र र घटना पहिचान	● सङ्केत, चित्र, शीर्षक, पाठ, कथा, कविता र संवादका विषयवस्तु बोध ● स्थानीय परिवेश र पाठगत सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर ● आफ्नो अनुभव, पाठगत सन्दर्भ र पूर्वज्ञानअनुसार विषयवस्तुको वर्णन ● पाठगत पात्र र घटना पहिचान तथा सार प्रस्तुति ● सूचनामूलक सामग्री (पोस्टर, पत्रपत्रिकालगायत) बाट विषयवस्तु बोध	● सङ्केत, चित्र, पूर्वज्ञान, पदावली र वाक्य, शीर्षक, पाठ, कथा, कविता र संवादका विषयवस्तु बोध ● शाब्दिक, तार्किक र वर्णनात्मक प्रश्नोत्तर ● पात्र वा शीर्षक परिवर्तन गरी पुनर्लेखन ● सिकाइको स्वमूल्याङ्कन ● स्थानीय परिवेश र पाठगत सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर ● आफ्नो अनुभव, पाठगत सन्दर्भ र पूर्वज्ञानअनुसार विषयवस्तु वर्णन ● पाठगत तथ्य, सन्दर्भ, पात्र र घटना पहिचान तथा सार प्रस्तुति ● सूचनामूलक सामग्री (चिठी, निवेदन, साइन बोर्ड, पोस्टर, सूचना र अन्य विवरण) बाट विषयवस्तुको बोध
३. लेखाइ	३.१ लेख्यवर्ण सचेतीकरण	● समान र असमान चित्र, शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्दको पहिचान र लेखन ● सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण ● स्वर तथा व्यञ्जन वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन, विसङ्केतन र ढाँचाको अनुकरण ● चन्द्रबिन्दु (ँ), शिरबिन्दु (ं) र विसर्ग (:) को पहिचान र प्रयोग ● अक्षर जोडेर तथा झिकेर, थपेर र परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण र शब्दका अक्षर विभाजन ● समान असमान संरचना भएका शब्दको सूची निर्माण ● हलन्त तथा संयुक्त व्यञ्जन वर्ण र लेख्य सङ्केतको प्रयोग ● लेख्य वर्णको विविधता ख्याल गरी शब्दको सङ्केतन, विसङ्केतन र प्रयोग	● शब्दसूची निर्माण ● अक्षर जोडेर तथा झिकेर, थपेर र परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण र शब्दका अक्षर विभाजन ● हलन्त तथा संयुक्त व्यञ्जन वर्ण र लेख्य सङ्केतको प्रयोग ● शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्दको लेखन ● शब्दको सुरु र अन्त्यमा उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको पहिचान र लेखन ● शब्द शब्दको जोडाइ वा छुट्याइ ● मूल शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका ध्वनिको जोडाइ र छुट्याइ ● चन्द्रबिन्दु (ँ), शिरबिन्दु (ं) र विसर्ग (:) को प्रयोग ● लेख्य वर्णको विविधता ख्याल गरी शब्दको सङ्केतन, विसङ्केतन र प्रयोग	● वर्ण लेखनका वैकल्पिक ढाँचाको अनुकरण ● अक्षर जोडेर तथा झिकेर, थपेर र परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण र शब्दका अक्षर विभाजन ● हलन्त तथा संयुक्त व्यञ्जन वर्ण र लेख्य सङ्केतको प्रयोग ● शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्दको लेखन ● शब्दको सुरु र अन्त्यमा उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको पहिचान र प्रयोग ● शब्द शब्दको जोडाइ वा छुट्याइ ● मूल शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका ध्वनिको जोडाइ र छुट्याइ ● चन्द्रबिन्दु (ँ), शिरबिन्दु (ं) र विसर्ग (:) को प्रयोग ● लेख्य वर्णको विविधता ख्याल गरी शब्दको सङ्केतन, विसङ्केतन र प्रयोग
	३.२ लेखाइ	● सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट वर्णको ढाँचा निर्माण ● छड्के, सिधा र गोलो रेखा कोराइ ● चित्र तथा आकृतिमा रङ भराइ ● वर्ण, शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन ● विषयवस्तुका आधारमा शब्दभरण र वाक्य पूरण ● प्रश्नोत्तर ● निर्धारित शीर्षक तथा विषयवस्तुका आधारमा निर्देशित लेखन ● स्वतन्त्र रचना	● शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन ● प्रश्नोत्तर र अन्य ढाँचामा लिखित प्रतिक्रिया ● विषयवस्तुको सिलसिला तथा क्रम मिलान ● पाठगत पात्र तथा सन्दर्भ परिवर्तन गरी पुनर्लेखन ● निर्धारित शीर्षक तथा विषयवस्तुका आधारमा निर्देशित र स्वतन्त्र रचना ● विषयवस्तुका आधारमा शब्दभरण र वाक्य पूरण ● कार्यमूलक व्याकरण र लेख्य चिह्नको	● शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन ● पाठगत प्रश्नोत्तर, बुँदा टिपोट र भाव विस्तार ● विषयवस्तुको सिलसिला तथा क्रम मिलान ● विषयवस्तुका आधारमा शब्दभरण र वाक्य पूरण ● पाठगत पात्र तथा सन्दर्भ परिवर्तन गरी पुनर्लेखन ● परम्परागत मूल्यमान्यतापरक अनुच्छेद लेखन

			प्रयोग गरी लेखन अभ्यास ● निर्धारित शीर्षक तथा विषयवस्तुका आधारमा निर्देशित लेखन ● स्वतन्त्र रचना	● निर्धारित विषयवस्तुको मौलिक वाक्यमा पुनकर्थन ● कार्यमूलक व्याकरण र लेख्य चिह्नको प्रयोग गरी लेखन अभ्यास ● निर्धारित शीर्षक तथा विषयवस्तुका आधारमा निर्देशित लेखन ● स्वतन्त्र रचना
४. शब्दभण्डार र कार्यमूलक व्याकरण	४.१ शब्द भण्डार	● वस्तु वा चित्रको नाम, सम्मानबोधक शब्दको उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द, शीर्ष शब्द तथा विसङ्केतक शब्दको उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● धारणा र शब्दलाई सिकाइमा उपयोग ● नयाँ शब्दको पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग ● आफ्नो परम्परागत मूल्यमान्यताका बारेमा छलफल	● दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्दको उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● अर्थ सामीप्य भएका शब्दहरू (टुसुक्क बस्नु, मुसुक्क हाँस्नुलगायत) पहिचान, उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● पाठबाट नयाँ शब्द पहिचान, उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● समूहबोधक शब्दको उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● पठन सामग्री, अनुभव र अभ्यासका आधारमा नयाँ शब्द उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● सांस्कृतिक सन्दर्भमा प्रयोग हुने शब्द सङ्कलन, उच्चारण र प्रयोग ● स्थानीय रूपमा प्रचलित शब्दहरूको प्रयोग ● सम्मानबोधक शब्दको प्रयोग	● निर्देशित शब्दका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्दहरू निर्माण ● पर्यायवाची, विपरीतार्थी र धेरै अर्थ दिने शब्दको पहिचान र प्रयोग ● निर्देशित शब्दको उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● विद्यालयमा प्रयोग गरिने वस्तु जनाउने शब्दको पहिचान, उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● पाठबाट नयाँ शब्द पहिचान, उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● सन्दर्भगत प्रयोगमा आउने शब्दको उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● आफ्नो परम्परा र रीतिरिवाजको वर्णन ● पठन सामग्री, अनुभव र अभ्यासका आधारमा नयाँ शब्द उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग ● बाल शब्दकोशको प्रयोग ● सम्मानबोधक शब्दको प्रयोग
	४.२ कार्यमूलक व्याकरण	● पदसङ्गति (लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदर) ● क्रियाका काल र पक्ष ● लेख्य चिह्न प्रयोग (पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्न)	● पदसङ्गति (लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदर) ● क्रियाका काल र पक्ष ● लेख्य चिह्न प्रयोग (पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्न)	● पदसङ्गति (लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदर) ● क्रियाका काल र पक्ष ● लेख्य चिह्न प्रयोग (पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्न)

१०.२ गणित

(क) परिचय

गणितीय ज्ञान, सिप र अभिवृत्ति दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरूसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित हुन्छन् । गणितले मानिसमा समालोचनात्मक रूपले सोच्ने, तार्किक निर्णय दिने, दैनिक जीवनमा आउने समस्याहरूलाई समाधान गर्नेलगायत प्राप्त सूचनाको प्रस्तुति, विश्लेषण र उपयोगका लागि आवश्यक सिपहरूको विकासमा सहयोग पुऱ्याउँछ । निरन्तर विकास हुँदै गरेका र मानिसको दैनिक जीवनमा प्रयोगमा आउने विभिन्न वस्तु, साधन, यन्त्र आदिलाई प्रयोगमा ल्याउन तथा वैज्ञानिक अन्वेषण र अनुसन्धानका लागि पनि गणितीय ज्ञान र सिप अपरिहार्य हुन्छ । समाजका सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक, वैज्ञानिक, भौगोलिक, ऐतिहासिकलगायत मानव जीवनका सम्पूर्ण पक्षसँग सम्बन्धित र तत्सम्बन्धी सम्पूर्ण विषयहरूको अध्ययनका लागि समेत गणितीय ज्ञान र सिप अत्यावश्यक छ । गणित विषयको यस पाठ्यक्रमले विद्यार्थीहरूका दैनिक जीवनसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न र समस्या समाधानका लागि आवश्यक न्यूनतम गणितीय ज्ञान, सिप र अभिवृत्तिको विकास गराउने लक्ष्य लिएको छ । त्यसै गरी यस पाठ्यक्रमले कक्षा ३ को पढाइपछि कक्षा ४ मा पढ्नका लागि पूर्वाधारका रूपमा आवश्यक गणितीय ज्ञान र सिपको विकास गराउने लक्ष्य पनि राखेको छ । यसका लागि पाठ्यक्रमलाई विद्यार्थीहरूको आवश्यकता एवम् रुचिअनुसार सामयिक, उपयोगी र व्यवहारमूलक बनाउने प्रयास गरिएको छ ।

विद्यालय शिक्षाको मूल दस्तावेजको रूपमा रहेको राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ मा आधारभूत तहको कक्षा १ देखि ३ सम्म एकीकृत पाठ्यक्रम ढाँचा अवलम्बन गर्ने नीति लिइने व्यवस्था भएअनुसार विभिन्न क्षेत्रबाट प्राप्त सुझावहरू समेतका आधारमा बहुविषयक ढाँचाको एकीकृत पाठ्यक्रमअन्तर्गत गणितीय विषयवस्तु पनि समावेश गरिएको छ । विद्यार्थीहरूमा समस्या समाधान गर्ने, तर्क प्रस्तुत र पुष्टि गर्ने, सामग्रीको छनोट र गणना गर्ने, सिकेका कुरालाई नयाँ अवस्थामा प्रयोग गर्ने जस्ता सिपहरूको साथै व्यवहारकुशल सिप विकास गर्ने गरी गणित विषयको पाठ्यक्रमलाई एकीकृत ढाँचामा प्रस्तुत गरिएको छ । यो विषयको पठनपाठनका लागि कक्षा १, २ र ३ प्रत्येकमा पाठ्यभार ४ र वार्षिक कार्यघण्टा १२८ छुट्याइएको छ ।

आधारभूत तहअन्तर्गत कक्षा १-३ को गणितमा ज्यामिति, सङ्ख्याको ज्ञान, गणितका आधारभूत क्रियाहरू, नाप र साधारण ग्राफ गरी पाँचओटा विषयक्षेत्र समेटिएको छ । यी विषयक्षेत्रअन्तर्गतका विषयवस्तुलाई विभिन्न बहुविषयक र विषयक विषयक्षेत्रमा सङ्गठित गरी एकीकृत गरिएको छ ।

(ख) तहगत सक्षमता

कक्षा १-३ को गणित विषय अध्ययनपश्चात विद्यार्थीहरूमा निम्नलिखित सक्षमताहरू विकास हुने छन् :

१. दुई आयामिक ज्यामितीय आकृतिहरूको पहिचान, मापन र रचना
२. पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्यालाई देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्क प्रयोग गरी दैनिक जीवनमा प्रयोग
३. स्थानीय सङ्ख्याङ्कन पद्धतिको प्रयोग
४. भिन्नको अवधारणा बोध र तुलना गर्ने क्षमता विकास
५. गणितीय आधारभूत क्रियाहरूको प्रयोग गरी दैनिक जीवनका समस्या समाधान
६. उपयुक्त सामग्री तथा एकाइ प्रयोग गरी वस्तुहरू तथा समयको व्याख्या तथा दैनिक जीवनका समस्या समाधानमा प्रयोग
७. नेपाली मुद्रा चिनेर दैनिक हिसाब गर्न सक्ने क्षमता विकास
८. साधारण ग्राफ र तालिकाबाट जानकारी हासिल
९. गणितीय ज्ञान, सिप, सोच र अभिवृत्तिको विकास तथा दैनिक जीवनमा प्रयोग

(ग) कक्षागत सिकाइ उपलब्धि

तालिका ८ : गणित विषयका कक्षागत सिकाइ उपलब्धि

कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३
१. स्थानको आधारमा वस्तुहरूलाई भित्र र बाहिर, अगाडि र पछाडि, तल र माथि, दायाँ, बायाँ र बिच, नजिक र टाढा छुट्याउन २. सिधा रेखा र वक्र रेखा पहिचान गर्न, ट्रेस गर्न र चित्र कोर्न ३. आफ्नो वरपर पाइने ज्यामितीय आकारहरू (त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्त) चिन्न ४. देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १०० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न ५. देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा एक देखि बीससम्मका सङ्ख्या अक्षरमा लेख्न । ६. ठोस वस्तुको प्रयोग गरी १ देखि २० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई जोर र बिजोर सङ्ख्यामा वर्गीकरण गर्न ७. पहिलोदेखि दसौँसम्मका स्थान पहिचान गर्न	१. ठोस वस्तुहरू (जस्तै : सिन्का, तार, बाँस, किला, बाँसका चोया, डोरी, आदि) को प्रयोग गरी त्रिभुज र चतुर्भुजका आकारहरू बनाउन २. त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्तका आकारहरू ट्रेस गर्न ३. भुजा र कुनाका आधारमा त्रिभुज र चतुर्भुजको अवधारणा विकास गर्न ४. देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्न ५. १०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा (अक्षरमा) तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्न ६. तीन अङ्कसम्मले बनेका सङ्ख्याहरूमा जोर र बिजोर सङ्ख्या पहिचान गर्न	१. दिइएको वस्तुको किनारा वा रेखाखण्डको नाप लिन र दिइएको नापको रेखाखण्ड खिच्न २. वरपर पाइने ठोस वस्तुमा बनेका कोणहरू देखाउन ३. रुलरको प्रयोग गरी कोणहरू खिच्न, नाम लेख्न र तुलना गर्न ४. समकोण पहिचान गर्न ५. सिधा किनारा (straight edge) भएको वस्तु र सिसाकलम प्रयोग गरी त्रिभुज र चतुर्भुज खिच्न र नाम लेख्न ६. आयताकार र वर्गाकार सतह पहिचान गर्न ७. पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्न ८. १००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा पढ्न

८. योगफल २० सम्म आउने तीनओटा सम्म सङ्ख्याहरूको जोड गर्न ९. हात लागी नआउने र योगफल १०० सम्म आउने दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न १०. ठोस वस्तुको प्रयोग गरी २० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न ११. सापटी लिन नपर्ने दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्याको घटाउ गर्न १२. दैनिक क्रियाकलापहरूका समय भन्न १३. हप्ताका दिनहरू भन्न र लेख्न १४. चलन चल्तीमा रहेका रु. १०० सम्मका नेपाली सिक्का तथा नोट चिन्न १५. अप्रामाणिक नापोको प्रयोग गरी ठोस वस्तुहरू नाप्न र त्यसको आधारमा अग्लो र होचो, लामो र छोटो छुट्याउन १६. चित्रग्राफबाट जानकारी लिन र दिन	७. तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न (तीनओटासम्म मात्र) ८. सिङ्गो, आधा र एक चौथाइको अवधारणाको आधारमा वस्तुहरूको तुलना गर्न ९. योगफल १,००० सम्म आउने तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूको जोड गर्न १०. तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्याको घटाउ गर्न ११. गुणनलाई दोहोरिएको जोडको रूपमा व्यक्त गर्न १२. १० सम्मको गुणन तालिका निर्माण गर्न १३. १० सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग गर्न १४. घडी हेरी घण्टा र मिनेटमा समय भन्न र लेख्न १५. क्यालेन्डर हेरेर कुनै दिनको मिति (साल, महिना, गते र बार) भन्न र लेख्न १६. रु. १००० सम्मका सिक्का तथा नोट चिन्न १७. रूपान्तर गर्न नपर्ने मुद्रासम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न १८. लम्बाइको नापको प्रामाणिक एकाइको पहिचान र रुलरको प्रयोग गरी वस्तुको नाप सेन्टिमिटर र मिलिमिटर स्केलमा पढ्न १९. विभिन्न वस्तुको लम्बाइ सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न २०. किलोग्राम र ग्रामको सम्बन्ध बताउन २१. १०० ग्राम देखि १ किलोग्रामसम्मको प्रामाणिक ढकको प्रयोग गरी वरपरका वस्तुको तौल लिन २२. समान प्रकृतिका भाँडाहरूको अवलोकन गरी क्षमता तुलना गर्न २३. विभिन्न भाँडोहरूको क्षमताको अनुमान गर्न र अप्रामाणिक नापोद्वारा पुष्टि गर्न २४. समान प्रकृतिका कुनै दुईओटा सतहको अवलोकन गरी क्षेत्रफल तुलना गर्न । २५. दिइएको तालिकाबाट जानकारी लिन दिन २६. दिइएको चित्रग्राफबाट सदस्यहरूको सङ्ख्या गनेर तालिकामा प्रस्तुत गर्न	र लेख्न ९. सङ्ख्याको ढाँचा पहिचान गर्न १०. चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न ११. चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई सङ्केतहरू $=$, $>$, $<$ प्रयोग गरी तुलना गर्न १२. स्थानीय सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म पढ्न र लेख्न १३. आधा, एक चौथाइ, तीन चौथाइ, एक तिहाइ र दुई तिहाइलाई भिन्नको रूपमा लेख्न १४. भिन्नहरू $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{1}{3}, \frac{2}{3}$ लाई सामग्री प्रयोग गरी देखाउन १५. चित्रद्वारा माथिका भिन्नहरूमध्ये कुनै दुई ओटा भिन्नहरू तुलना गर्न १६. योगफल १०,००० सम्म आउने चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूको जोड गर्न १७. जोड र घटाउबिचको सम्बन्ध पहिचान गर्न १८. चार अङ्कले बनेका सङ्ख्याहरूको घटाउ गर्न १९. तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्याले गुणन गर्न २०. तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले भाग गर्न २१. घडी हेरी घण्टा, मिनेट र सेकेन्डमा समय भन्न र लेख्न २२. समयका एकाइहरूबिचको सम्बन्ध पहिचान गर्न (वर्ष, महिना, हप्ता, दिन, घण्टा, मिनेट र सेकेन्ड) २३. कुनै काममा लागेको समय पत्ता लगाउन २४. रुपियाँलाई पैसामा र पैसालाई रुपियाँमा रूपान्तर गर्न २५. मुद्रासम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न २६. मिटर, सेन्टिमिटर र मिलिमिटरको सम्बन्ध बताउन २७. विभिन्न वस्तुको लम्बाइ मिटर वा सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न २८. मिटरलाई सेन्टिमिटर र सेन्टिमिटरलाई मिलिमिटरमा रूपान्तर गर्न २९. वस्तुहरूको तौलको अनुमान गर्न र नापद्वारा यकिन गर्न ३०. किलोग्रामलाई ग्राममा रूपान्तर गर्न ३१. लिटर र मिलिलिटरको सम्बन्ध बताउन ३२. विभिन्न क्षमताका भाँडाहरूको क्षमता लिटर र मिलिलिटर एकाइमा नाप लिन ३३. लिटर र मिलिलिटरसम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न ३४. वर्ग कोठाहरूको सङ्ख्या गनेर वर्गाकार वा आयताकार समतलीय सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउन ३५. चित्रग्राफ बनाउन

(घ) विषयवस्तु तथा तिनको क्षेत्र र क्रम

तालिका ९ : गणित विषयको विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

विषयक्षेत्र	कक्षा १	अ.घ.	कक्षा २	अ.घ.	कक्षा ३	अ.घ.
१. ज्यामिति	• स्थानगत अवधारणा (भित्र र बाहिर, अगाडि र पछाडि, तल र माथि, दायाँ, बायाँ र बिच, नजिक र टाढा) • सिधा रेखा र वक्र रेखा • ज्यामितीय आकारहरू (त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्त)	१४	• ठोस वस्तुहरू (जस्तै : सिन्का, तार, बाँस, किला, बाँसका चोया, डोरी, आदि) को प्रयोगबाट त्रिभुज र चतुर्भुज का आकारहरू निर्माण • त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्तका आकारहरूको ट्रेस • भुजा र कुनाका आधारमा त्रिभुज र चतुर्भुजको अवधारणा विकास	७	• दिइएको वस्तुको किनारा वा रेखाखण्डको नाप र दिइएको नापको रेखाखण्ड • ठोस वस्तुमा बनेका कोणहरू • कोणहरूको निर्माण, नाम र तुलना • समकोण पहिचान • सिधा किनारा (straight edge) भएको वस्तु र सिसाकलमको प्रयोगबाट त्रिभुज र चतुर्भुज निर्माण र नाम • आयताकार र वर्गाकार सतह पहिचान	१६

२. सङ्ख्याको ज्ञान (क) पूर्ण सङ्ख्या	• देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १०० सम्मका सङ्ख्याहरू (सङ्ख्याङ्कमा) • देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा एकदेखि बीससम्म (अक्षरमा)	४७	• देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १००० सम्मका सङ्ख्याहरूको स्थानमान तालिका, स्थानमान र सङ्ख्याङ्कहरू • १०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा (अक्षरमा)	१८	• पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूको देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिका, स्थानमान र सङ्ख्याङ्कहरू • १००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा (अक्षरमा) • सङ्ख्याको ढाँचा	१३
	• २० सम्मका जोर र बिजोर सङ्ख्याहरू • दसौं स्थानसम्मका क्रमात्मक सङ्ख्याहरू	७	• तीन अङ्कसम्मका जोर र बिजोर सङ्ख्याहरू • तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूको तुलना र बढ्दो वा घट्दो क्रम (तीनओटासम्म मात्र)	७	• चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूको बढ्दो वा घट्दो क्रम • चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूको तुलना (तीनओटासम्म मात्र) • स्थानीय सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्मका सङ्ख्याहरू	९
(ख) भिन्न			• सिङ्गो, आधा र एक चौथाइको अवधारणाको आधारमा वस्तुहरूको तुलना	७	• आधा, एक चौथाइ, तीन चौथाइ, एक तिहाइ र दुई तिहाइ भिन्न • भिन्नहरू $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{1}{3}, \frac{2}{3}$ लाई सामग्री प्रयोग गरी देखाउन • चित्रद्वारा माथिका भिन्नहरूमध्ये कुनै दुईओटा भिन्नहरूको तुलना	९
३. गणितका आधारभूत क्रिया (क) जोड	• योगफल २० सम्म आउने तीनओटा सम्म सङ्ख्याहरूको जोड • हात लागी नआउने र योगफल १०० सम्म आउने दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड	२५	• योगफल १,००० सम्म आउने तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूको जोड (कुनै तीनओटा सङ्ख्याहरू मात्र)	१२	• योगफल १०,००० सम्म आउने चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूको जोड (कुनै तीनओटा सङ्ख्याहरू मात्र)	८
(ख) घटाउ	• ठोस वस्तुको प्रयोग गरी २० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ • सापटी लिन नपर्ने दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्याको घटाउ	१९	• तीनअङ्कसम्मको सङ्ख्याको घटाउ	११	• जोड र घटाउबिचको सम्बन्ध • चार अङ्कले बनेका सङ्ख्याहरूको घटाउ	१०
(ग) गुणन			• गुणन र जोडको सम्बन्ध • १० सम्मको गुणन तालिका निर्माण	१५	• तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्याले गुणन	११
(घ) भाग			• १० सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग	१०	• तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले भाग	१०
४. नाप (क) समय	• दैनिक क्रियाकलापहरूको समय • हप्ताका दिनहरू	५	• घडी हेरी घण्टा र मिनेटमा समय • क्यालेन्डर हेरेर कुनै दिनको मिति (साल, महिना, गते र बार)	६	• घडी हेरी घण्टा, मिनेट र सेकेन्डमा समय • समयका एकाइहरूबिचको सम्बन्ध (वर्ष, महिना, हप्ता, दिन, घण्टा, मिनेट र सेकेन्ड) • कुनै काममा लागेको समय	८
(ख) मुद्रा	• चलन चल्तीमा रहेका रु. १०० सम्मका नेपाली सिक्का तथा नोट	३	• रु. १००० सम्मका सिक्का तथा नोट • रूपान्तर गर्न नपर्ने मुद्रासम्बन्धी जोड र घटाउ (कुनै एउटा एकाइको मात्र)	६	• रुपियाँलाई पैसामा र पैसालाई रुपियाँमा रूपान्तर • मुद्रासम्बन्धी जोड र घटाउ	७
(ग) लम्बाइ	• अप्रामाणिक नापोको प्रयोग र वस्तुहरूको लम्बाइको तुलना (अग्लो र होचो, लामो र छोटो)	४	• लम्बाइको नापको प्रामाणीक एकाइको पहिचान र रुलरको सेन्टिमिटर र मिलिमिटर स्केल • विभिन्न वस्तुको लम्बाइ सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान, नाप र पुष्टि	६	• मिटर, सेन्टिमिटर र मिलिमिटरको सम्बन्ध • विभिन्न वस्तुको लम्बाइ मिटर वा सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान, नाप र पुष्टि • मिटरलाई सेन्टिमिटर र सेन्टिमिटरलाई मिलिमिटरमा रूपान्तर	९
(घ) तौल			• किलोग्राम र ग्रामको सम्बन्ध पहिचान • १०० ग्राम देखि १ किलोग्रामसम्मको प्रामाणिक ढकको प्रयोग गरी वरपरका वस्तुको तौल	६	• वस्तुहरूको तौलको अनुमान र नापद्वारा यकिन • किलोग्रामलाई ग्राममा रूपान्तर	५

(ङ) क्षमता			• समान प्रकृतिका भाँडाहरूको अवलोकन गरी क्षमता तुलना • विभिन्न भाँडाहरूको क्षमताको अनुमान र अप्रामाणिक नापोद्वारा पुष्टि	७	• लिटर र मिलिलिटरको सम्बन्ध पहिचान • विभिन्न क्षमताका भाँडाहरूको क्षमता लिटर र मिलिलिटर एकाइमा • लिटर र मिलिलिटरसम्बन्धी जोड र घटाउ (कुनै एउटा एकाइको मात्र)	७
(च) क्षेत्रफल			• कुनै दुईओटा वर्गाकार वा आयताकार सतहको अवलोकन गरी क्षेत्रफल तुलना	४	• वर्ग कोठाहरूको सङ्ख्या गनेर वर्गाकार वा आयताकार समतलीय सतहको क्षेत्रफल	३
५. साधारण ग्राफ	• चित्रग्राफ	४	• दिइएको तालिकाबाट जानकारी • दिइएको चित्रग्राफबाट सदस्यहरूको सङ्ख्या गनेर तालिकामा प्रस्तुत	६	• चित्रग्राफ (सङ्केतको प्रयोग गरी)	३
जम्मा		१२८		१२८		१२८

10.3 English

a. Introduction

The English language is a global lingua franca and is an appropriate international language for Nepal to be connected with global community. It is not only the language of international communication but also a language of higher education, mass media, information and communication technology (ICT), business, tourism, science and medicine. In the context of Nepal, English is necessary for various purposes. To be specific, our learners need English to participate in classroom interactions; to study course materials; to read things for pleasure and general information; to gain access to the world body of knowledge; to read and enjoy a wide range of literary texts; to participate in international meetings, seminars and conferences; to communicate with foreigners in general; to enhance their career development; to appreciate movies, plays, talks, radio and television programmes, and many more. English is taught as a compulsory subject from grade one to the bachelor's level in Nepal.

Curriculum Development Centre (CDC) has recently developed the National Curriculum Framework (NCF), 2019 to address the changed socio-political condition of the country and the current needs of the learner. Following the structure of NCF, this curriculum has been designed for basic level (Grades 1-3) education in Nepal, with a view to catering to the immediate needs of children learning English and building a basic foundation for their further studies in and through English. Moreover, it aims at developing a comprehensive communicative competence on the part of the learners. It also includes the language functions which the students need for real life communication and further studies.

The major focus of this curriculum is on language skills viz., listening, speaking, reading and writing. By the end of Grade 3, children will be able to use English effectively in a limited set of situations. This curriculum is based on the principle that children learn English better when they get ample exposure to spoken and written English and sufficient opportunity to use it in stress-free environment. Therefore, it expects the child-friendly learning facilitation process from the teachers. Furthermore, various soft skills appropriate for this level have also been included in the curriculum.

b. Competencies for Grades 1 - 3

By the end of grade three, students will have developed the competencies to:

1. demonstrate an understanding of simple spoken language
2. respond in simple English with intelligible pronunciation
3. use English for communication inside and outside the classroom
4. read simple texts for understanding and pleasure
5. express opinions, ideas and feelings using simple English
6. work with peers to learn language together.

c. Grade-wise Learning Outcomes for Grades 1-3

Table 10 : Grade-wise learning outcomes in English

Skill	Grade One	Grade Two	Grade Three
Listening	1. Imitate, identify and discriminate sounds. 2. Identify words that have the same initial, medial or final sound. 3. Blend individual sounds in simple one-syllable words. (e.g. /s/ /i/ /t/ →sit) 4. Recognize, identify and produce rhyming words. (e.g. cat →bat, sat) 5. Link an initial sound to a picture of an object that begins with that sound (e.g. Show a picture of a book and identify the initial sound /b/). 6. Name a printed letter that matches with the sound (e.g. the teacher says /t/ and the student points to the /t/ letter). 7. Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three word cards). 8. Recognize and comprehend words and simple expressions.	1. Identify and discriminate sounds. 2. Identify words that have the same initial, medial or final sound. 3. Recognize, identify and produce rhyming words. (e.g. cow →now) 4. Identify individual sounds in words. 5. Comprehend words and simple expressions. 6. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally. 7. Identify key information from a short speech or conversation. 8. Follow the message in short simple conversations. 9. Perform a variety of listening comprehension tasks. 10. Show an understanding of simple stories with visual clues.	1. Recognize, identify and produce rhyming words. e.g. near →here. 2. Comprehend words and simple expressions. 3. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally. 4. Follow the message in short simple conversations. 5. Identify key information from a short speech or conversation. 6. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language. 7. Listen in order to participate in a variety of short conversations. 8. Perform a variety of listening comprehension tasks. 9. Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of

	9. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. 10. Respond to simple commands and questions. 11. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.).		visual clues.
Speaking	1. Imitate and produce sounds and words. 2. Blend the initial sounds with other sounds, i.e. onset with rime. (e.g. c+at). 3. Pronounce grade appropriate words correctly. 4. Give basic personal information about themselves (e.g. name, address, family, nationality) using short words and phrases. 5. Ask and answer short, simple questions. 6. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. 7. Name people, objects and places and describe them with adjectives.	1. Decode phonetically regular and irregular words using letter sound knowledge, e.g. rat, too, blank, house, have, said, where, etc. 2. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. 3. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. 4. Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs. 5. Ask ans answer short, simple questions. 6. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. 7. Talk about present and past.	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. 2. Participate in short conversations. 3. Ask and answer a range of questions. 4. Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions. 5. Talk about present, past and future events. 6. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. 7. Make simple telephone conversation.
Reading	1. Read small and capital letters. 2. Put sounds together to read words and sentences. 3. Recognise and read familiar words accompanied by visuals 4. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. 5. Understand the meaning of grade appropriate words. 6. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly 7. Retrieve specific information from simple sentences. 8. Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.)	1. Put sounds together to read words and sentences. 2. Recognise and read words with the help of the visuals. 3. Recognize and read high frequency words including compound words 4. Understand the meaning of grade appropriate words. 5. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. 6. Read sentences and short paragraphs correctly. 7. Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives. 8. Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.) 9. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts. 10. Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).	1. Decode two-syllabic words using letter-sound knowledge of consonants, consonant blends and digraphs, short and long vowels, and vowel digraphs. 2. Recognise silent letters, e.g. e (home), b (comb), k (knee), gh (right), w (write), t (often), l (walk), etc. 3. Read words correctly which have initial consonant blends (thr, str, scr), double consonants (tt, pp, rr, gg, nn, ss, ll, ck), word endings (ple, ble, dle, tle, ng, tch), and diphthongs (ou,ow, oy, oi). 4. Read multi-syllabic words composed of roots, prefixes, and suffixes. 5. Read common abbreviations (e.g., Dr., Mr., AM, PM). 6. Perform the rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. 7. Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.). 8. Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text. 9. Guess the meaning of unfamiliar words from contexts. 10. Consult a dictionary to find out the meaning of words. 11. Retrieve required information from para-orthographic texts such as charts, tables, graphs and maps. 12. Read poems and short stories for pleasure.

Writing	1. Hold pencil correctly to gain control to draw lines, curves, circles, etc. 2. Develop hand-eye coordination through drawing lines and patterns. 3. Trace the letters and write them. 4. Form lower and upper case letters of regular size and shape. 5. Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words. 6. Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them. 7. Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences. 8. Use correct spelling of words. 9. Write simple phrases and sentences independently. 10. Give basic personal information in writing (e.g. name, address, age, nationality). 11. Demonstrate good handwriting skills.	1. Write words in correct order to form simple sentences. 2. Write dictated words, phrases and sentences. 3. Use capital letters, full stops and question marks correctly. 4. Give basic personal information in writing (e.g. name, address, age, nationality, family information, etc.). 5. Express ideas in simple sentences. 6. Use correct spelling of words. 7. Use suffix -s/es to form plural nouns. 8. Use present (with/without -s/es) and regular past (-ed) forms of verbs. 9. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) 10. Demonstrate good handwriting skills.	1. Use capital letters, full stops and question marks correctly. 2. Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because). 3. Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things. 4. Write simple stories through completion, matching with pictures or ordering. 5. Use correct spelling of words. 6. Use regular and irregular plural nouns. 7. Use present (with/without -s/es) and regular past (-ed) forms of verbs 8. Arrange words in alphabetical order. 9. Use words in meaningful sentences. 10. Make compound words e.g. roundtable, playground, etc. 11. Write very short simple messages. 12. Demonstrate good handwriting skills.

d. Scope and sequence of the contents

Table 11: Scope and sequence of the contents for grade one

Theme	Language functions	Exponents/structures/ contents	Activities	Soft skills	Time (in hours)
1. Alphabet	-	Upper case and lower case letters from Aa-Zz	• Decoding activities • Phonemic and graphophonemic awareness activities • Pre- listening/reading/ writing activities • Acting/role play • Tracing • Matching • Colouring/drawing • Chants, rhymes and action songs • Puzzles	• Problem solving • Active listening • Team work • Communication	58
2. Me and my family	Greeting and leave taking	Good morning /afternoon (name/children) Hello, how are you? I'm fine. Thank you. Bye/See you.	• Drills • Chants, rhymes, and action songs • Role Play • Conversation • Games	• Communication • Team work • Collaboration • Active listening • Taking care of oneself • Self-awareness	16
	Introducing	I'm Ram. She's Sita. Hello, I'm Raj. My name is Nima.	• Conversation • Role play • Pair work and group work • Games		
	Talking about home and family	I've got two brothers. What's your sister's name? Her name is Sarita. Mahesh is Ram's brother. My father's a farmer.	• Describing family chart • Group discussion • Conversation • Drawing • Games		

			• Project work (family profile)		
3. My daily life	Talking about days of the week	What day is today? It's Monday. Is it Monday? Today is Friday.	• Question answer • Chants/rhymes • Dictation • Ordering • Games	• Time management • Managing daily life • Self-discipline • Self-management • Team work • Communication • Self-awareness • Taking care of self	5
	Expressing ability	I can dance. She can sing. He can jump.	• Chants/rhymes • Language games • Question answer • Action/Role play		
	Telling the time	It is 7 o'clock.	• Demonstration • Conversation • Acting • Drawing • Games		
4. My school	Talking about present actions	She is drinking. He is dancing. I am writing.	• Acting • Games • Matching pictures	• Communication • Team work • Active listening • Self-awareness	5
	Giving simple commands	Sit down. Stand up! Come here. Be quiet.	• Acting/Role play • Mimes/gestures • Games • Chants and rhymes		
	Asking for permission	May I play? Yes, you can. No, you can't.	• Acting/Role play • Games • Question answer • Pair work		
5. Our environment	Identifying	What's this? Who's this? It's a book. This is Mrs. Thapa. Is it a book? Yes, it is/No, it isn't.	• Drilling • Conversation • Question answer • Games	• Information management • Respect for the environment • Respect for diversity • Communication • Active listening • Responsibility • Collaboration • Team work	4
	Describing location	The book is in the bag. The bird is on the roof.	• Drilling • Asking and answering • Demonstration • Games		
	Identifying colours	The rose is red. The banana is yellow. The lotus is white.	• Demonstration • Picture description • Games • Chants and rhymes • Outdoor observation		
	Asking and answering 'Yes/No' and 'wh questions.	Is this a flower? Yes, it is. What is this? This is a bird. Where do you live? I live in Chitwan.	• Conversation • Question answer • Role play • Games • Chants and rhymes		
6. My belongings	Describing possessions	This is my book. That is your pen. It is his/her house. My uncle has a bicycle.	• Chants and rhymes • Pair work and group work • Pictures/realia based activities • Games • Ordering preferences • Question answer	• Integrity/honesty • Collaboration • Taking care of one's belongings • Active listening	4
7. Our culture	Asking and answering about age	How old are you? How old is Sita? I'm six. She's seven.	• Guessing games • Acting/role play • Picture description • Conversation • Interview	• Tolerance • National identity • Democratic participation • Respect for diversity • Communication • Building rapport with others • Intercultural skills	2
	Understanding and using numbers (one to twenty)	It's my sixth birthday. There are fifteen days in Dashain.	• Matching • Games • Counting objects • Role play • Group work/pair work		

8. Communication Technology and Market	Talking about jobs	He is a pilot. She is a doctor. He is a shopkeeper. He is a nurse.	• Matching • Question answer • Role play	• Communication • Self-esteem • Respecting • Building rapport with others • Multi-literacy skills	3
9. Fruits and vegetables	Giving information	This is an apple. That is a bag. It is a book. She is a student.	• Role play • Conversation • Chants and rhymes • Describing real objects	• Communication • Information management • Problem solving	3
10. Hobbies and interests	Expressing likes and dislikes	I like fruits. I like dancing. I like to read books. I like milk. I don't like singing.	• Drilling • Drawing pictures • Games • Matching • Question answer • Role play	• Creativity • Creative thinking • Self-esteem • Communication • Active listening	2
11. Birds and animals	Describing birds and animals	This is a big elephant. The elephant has a big body. The bird is flying. Rama has black eyes. Mina is tall. Crow is a black bird.	▪ Describing ▪ Mimicry ▪ Games ▪ Information gap tasks	• Respect for the environment • Communication • Critical thinking	6
Assessment, revision and remedial teaching. (This should be done in all the themes.)					20
Total					128

Table 12: Grade-wise Scope and sequence of the contents in English for grade two

Theme	Language functions	Exponents/structures	Activities	Soft skills	Time (in hours)
1. Me and my family	Greeting and leave taking	Good morning /afternoon (name/children) Hello, how are you? I'm fine. Thank you. Bye/See you	• Drills • Chants, rhymes, and action songs • Role play • Conversation • Games	• Taking care of oneself • Self-discipline • Self-awareness • Communication • Collaboration • Self-discipline • Sociability • Decision making • Honesty/integrity • Self esteem • Sense of belonging	20
	Introducing others	She is Rita. This is my friend, Ramesh. This is my father.	• Drills • Chants, rhymes, and action songs • Role play • Conversation • Language games		
	Talking about age	How old is your father? He's thirty-five. How old are you? I'm seven years old.	• Question and answer • Conversation • Interview • Games		
	Talking about home and family	I've a big family. How many members are there in your family? There are eight members in my family.	• Describing family tree • Group work • Conversation • Drawing a family tree • Games • Project work (e.g. making a family profile)		
2. My daily life	Talking about daily habits and activities	I get up at six o'clock everyday. I walk to school with my sister. I play with my friends after school. Our school starts at 10 o'clock.	• Time table-based activities • Completing an activity grid • Conversation • Matching	• Managing daily life • Time management • Making action plans • Team work	15

			• Making time table	• Communication • Self-awareness • Self-motivation	
	Telling the time	It is 7 o'clock. It is half past two. It is 10:30.	• Demonstration • Conversation • Acting • Card games • Drawing		
	Describing past actions and events	Bishnu bought a doll yesterday. She went to the park this morning. What did you do yesterday/last night/this morning? I went to the park yesterday. We had sports day yesterday.	• Telling stories • Question-answer • Sequencing and describing pictures • Drills • Games		
3. My school	Talking about now	What are you doing now? I'm doing my homework. What is she doing? She is drawing a picture.	• Conversation • Question and answer • Games • Listening and drawing	• Application • Decision making • Respect for others • Communication • Collaboration • Reading maps	15
	Giving and responding to commands and instructions	Don't run. Open your book. Fold the paper. Don't open the window	• Games • Role play		
	Describing location	The book is on the table. The pen is in the box. The box is under the table. Sima is sitting between Mina and Nim.	• Describing pictures • Games • Drawing a picture • Spot the difference		
4. Our environment	Talking about weather	How is the weather today? It's Sunny. It's cloudy. It's rainy. It's windy. It's very cold. It's snowy.	• Role play • Describing pictures • Matching pictures • Question and answer	• Communication • Collaboration • Creativity • Respect for diversity • Respect for the environment	20
	Describing people and places	The man is tall. The woman is fat. She is slim. My village is plain.	• Describing pictures • Matching pictures • Question and answer		
	Describing picture	There are six birds. There's a tiger lying under the tree. It is raining outside. The birds are flying.	• Picture description • Games • Acting		
	Understanding and using numbers (twenty one-fifty)	How many birds are there? There are twenty-two birds. There are fifty people.	• Picture description • Games • Outdoor visit		
5. My belongings	Asking for and giving information about immediate possession	What is he wearing? A blue shirt. What is he carrying? He is carrying a stick. She has a big ring.	• Picture description • Information gap tasks • Role play • Question-answer • Conversation • Games	• Information management • Communication • Collaboration • Consumer skills	5
6. Our culture	Talking about months of the year	January is the first month of the year. May comes after April. There are 12 months in a year.	• Calendar-based activities • Games • Chants and rhymes • Question and answer	• Time management • Making action plans • Communication	10
	Talking about jobs	He is a farmer. He grows vegetables. She is a nurse. She works in hospital.	• Question and answer • Role play • Field visit		

		He is a priest. She is a nun. He is a monk.			
7. Communication technology and market	Asking for and giving information	What's this? It's a camera. Where do you buy clothes? I buy them from the market.	• Question and answer • Role play • Chants and rhymes	• Communication • Time management	5
8. Fruits and vegetables	Describing objects	The orange is yellow. The tomato is green The apple is red. The pumpkin is round. The gourd is long.	• Games • Drills • Matching • Describing pictures • Drawing and colouring • Word puzzle • Spot the difference	• Creativity • Organizational skills	5
9. Hobbies and interests	Expressing likes and dislikes	I like dancing. I don't like singing. I like to cook food. I enjoy drawing pictures.	• Drawing • Realia-based activities • Making a list • Games • Question answer	• Honesty/integrity • Self-respect/self-esteem	5
10. Birds and animals	Retelling stories	Once there lived a fox. It lived in a jungle. It was very clever. One day it ...	• Telling stories with picture • Ordering pictures and making stories • Strip story Story telling	• Active listening • Communication • Critical thinking	10
	Expressing ability	The birds can fly. The tigers can't fly. The cows can't climb a tree. The monkeys can jump.	• Acting/Role play • Question and answer • Songs and rhymes • Picture description		
Assessment, revision and remedial teaching. (This should be done in all the themes.)					18
Total					128

Table 13: Scope and sequence of the contents for grade three

Theme	Language functions	Exponents/structures	Activities	Soft skills	Time (in hours)
1. Me and my family	Greeting and leave taking	Good morning/afternoon/evening. Hi! everyone. Good morning to all. See you. Good night. Have a sound sleep. How are you?	• Role play • Conversation • Drilling • Question answer	• Empathy • Awareness • Active listening	15
	Talking about occupations	What does your father do? What's your mother? My mother is a teacher. My brother is a farmer.	• Role play • Making a job chart • Question answer		
	Talking about home and family	I have a small family. How many members do you have in your family? There are four members in my family. My family is a joint family.	• Role play • Question and answer • Describing pictures • Drawing and describing a family chart		
2. My daily life	Talking about future	I will go to Pokhara tomorrow. I will get up early tomorrow. He will come this evening.	• Describing time tables • Question and answer	• Active listening • Collaboration	15

		I will brush my teeth at 6 am.	• Drill • Conversation	• Communication	
	Apologizing	I'm sorry. Sorry. Excuse me!	• Role play • Conversation • Drilling		
	Telling the time	It's quarter past three. It's quarter to ten. It's ten to five.	• Demonstration • Question answer • Drawing clock		
3. My school	Asking for and giving permission	May I come in, teacher? Can I sit down/have crayon/clean the board? Yes, of course. No, I'm sorry. You can't.	• Role play • Question answer • Conversation • Drill	• Flexibility and adaptability • Responsibility • Decision making skill • Taking initiatives	15
	Interrupting or getting attention	Excuse me. Can I help you? Excuse me please! Yes. Hello!	• Role play • Conversation • Drill		
	Congratulating and praising	Very good! Well done! Congratulations!	• Role play • Conversation • Drill		
4. Our environment	Describing people and places	He is a tall man. She is beautiful. He is taller than me. The place is beautiful. Kathmandu is a big city.	• Question answer • Role play • Outdoor activities • Describing pictures/realia	• Communication • Collaboration • Creativity • Respect for diversity • Respect for the environment	15
	Talking about seasons	The winter is cold. The summer is hot. It rains in the monsoon. It's a rainy season. It snows in the winter.	• Describing weather chart • Question answer • Describing pictures		
	Giving directions	Turn left. Turn right. Go ahead. Cross the road. Go East/ west /north / south.	• Map reading/following a route • Role play • Conversation • Listening and marking on simple map		
5. My belongings	Describing objects	This is my pencil. I write with it. That is your book. It's old.	• Describing pictures • Question answer • Role play	• Information management • Communication • Collaboration	11
	Understanding and using numbers (fifty one to hundred)	I have fifty one balloons. We have eighty hens. I have a ball of thread. The thread is one hundred metres long.	• Role play • Question answer • Describing number charts.		
6. Our culture	Narrating past events	We had a party last night. We went for a picnic last month.	• Question answer • Story telling • Strip story • Picture story • Chain story	• Map reading • Self-awareness	11
	Asking and answering about past	What did you do during the holiday? I went home to celebrate Tihar. What did people do in the last Lhosar? They sang and danced.	• Question answer • Describing pictures • Role play • Story telling		
7. Communication technology and market	Using the telephone	Hello! Who is speaking? Hi. Can I talk to Ramesh? Hello! Can I take your message? Bye! Thank you!	• Question answer • Role play • Simulation	• Ethical use of ICTs • Operating basic electronic devices • Communication	10
	Asking and answering with a choice	Do you like milk or tea? Do you buy shorts or pants? Do you want to go to the	• Question answer • Role play		

		cinema or to the park? I like milk. I buy pants. I want to go to the park.	• Describing pictures		
8. Fruits and vegetables	Describing pictures	The orange is yellow. The apple is sweet. The mango is sour. The bitter gourd is bitter. The banana is big. It's juicy.	• Question answer • Describing pictures • Picture discussion • Describing real objects	• Creativity • Organizational skills • Communicatio n	6
9. Hobbies and interests	Expressing likes and dislikes	I enjoy dancing. I love music. I hate crowd. I prefer tea to milk. I like to dance. I don't like singing.	• Question answer • Role play • Describing pictures • Doing a survey	• Honesty and integrity • Collaboration and team work	6
10. Birds and animals	Expressing ability	Can you swim? Yes, I can. No, I can't. Fish can swim, but cats can't.	• Actions • Drills • Question answer • Language game	• Independent learning	6
Assessment, revision and remedial teaching. (This should be done in all the themes.)					**18**
Total					**128**

१०.४ हाम्रो सेरोफेरो

(क) परिचय

विद्यार्थीहरू आफ्नो वरिपरिको सामाजिक, भौतिक, सांस्कृतिकलगायतका अवस्थासँग परिचित भएमा सिकाइलाई दैनिक जीवनसापेक्ष बनाउन सहज हुन्छ । सिकाइलाई विद्यार्थीको दैनिक जीवन र समाजसँग जोड्न सकेमा सिकारुलाई आफ्ना सामाजिक र भौतिक वातावरणसँग अन्तरक्रिया गरी वातावरणअनुकूल आफूलाई समायोजित हुन सहज हुन्छ । विगतका अनुभवबाट सिक्न, वर्तमान अवसरको खोजमा संलग्न हुन र भविष्यप्रति सचेत रहन एवम् आफू र आफू रहेको वातावरणको सरसफाइ, संरक्षण र संवर्धनमा सरिक भई शारीरिक सबलताका लागि स्वच्छ र तन्दुरुस्त रहने जीवनशैली अवलम्बन गरी, सिर्जना र कलाको माध्यमबाट सकारात्मक र असल एवम् समाजोपयोगी नागरिकका रूपमा तयार रहन सहयोग पुगोस् भनी हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रको पाठ्यक्रम विकास गरिएको छ । आधारभूत तह (कक्षा १-३) को हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रको पाठ्यक्रममा बालबालिकालाई सामाजिक र भौतिक वातावरणप्रति रुचि जगाउने, आफू वरपर रहेको वातावरणको पहिचान गर्ने, वैज्ञानिक सोच गर्ने, सरसफाइ र संरक्षण एवम् स्वास्थ्यप्रति सचेत हुने, कला र सङ्गीतप्रति रुचि जगाई सिर्जनात्मक प्रतिभाको विकासमा सहयोग गर्ने विषयवस्तुको समावेश गरी उत्पादनशील र सक्रिय नागरिकको जग बसाउने उद्देश्य लिइएको छ । यस पाठ्यक्रमले सहभागितात्मक तथा क्रियाकलापमुखी शिक्षण सिकाइलाई जोड दिँदै विद्यार्थीहरूलाई सिर्जनशील तथा खोजउन्मुख बनाई दैनिक समस्या समाधानका सिप विकासमा सहयोग गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ को संरचनाअनुसार आधारभूत तह (कक्षा १-३) मा हाम्रो सेरोफेरो विषयको पाठ्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । यो तह पूरा गर्ने बालबालिकाहरूले आफ्ना दैनिक जीवनमा आइपर्ने कार्य सम्पादन गर्न, समस्याहरूको समाधान गर्न र सामाजिक तथा व्यावहारिक भूमिका निर्वाह गर्न एवम् वातावरण, स्वास्थ्य र तन्दुरुस्तीप्रति सचेत हुनुका साथै आफ्ना सिर्जना र कला बुझेर सोअनुरूप अघि बढ्ने अवसर प्राप्त गर्न सक्ने छन् । यी विषयवस्तुका अध्ययनले माथिल्ला कक्षामा अध्ययनका लागि आधारसमेत प्रदान गर्ने छ । यस विषयक्षेत्रको पाठ्यक्रममा मूलत: सामाजिक अध्ययन, चारित्रिक विकास, विज्ञान तथा वातावरण, स्वास्थ्य तथा शारीरिक र सिर्जनात्मक कला जस्ता सिकाइका क्षेत्रहरूका विषयवस्तुलाई एकीकृत गरिएको छ । विज्ञान तथा वातावरण, सामाजिक अध्ययन, स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा र सिर्जनात्मक कलासम्बन्धी विषयवस्तुलाई एकीकृत स्वरूपमा विभिन्न विषयक्षेत्रहरूमा सङ्गठित गर्नुको मुख्य उद्देश्य विषयवस्तुलाई अन्तरसम्बन्धित गरी सिकाइलाई विद्यार्थीको दैनिक जीवनसँग सम्बन्धित गरेर सिकाइको सान्दर्भिकता वृद्धि गर्नु हो । जीवनका दैनिक आवश्यकताहरू पूरा गर्न र परिवर्तित सामाजिक वातावरणअनुकूल असल नागरिकका रूपमा जीवनयापन गर्न बालबालिकाहरू सामाजिक र भौतिक वातावरणसँग परिचित भई विगतका अनुभवबाट सिक्न, वर्तमान अवसरको खोजमा संलग्न हुन र भविष्यप्रति सचेत रहन समाजको अध्ययन गर्नु आवश्यक भएकाले यी पक्षहरू रहने गरी सामाजिक अध्ययनका विषयवस्तु छनोट गरिएको छ ।

यी कक्षामा सामाजिक शिक्षाअन्तर्गतका आफू र आफ्नो परिवार तथा छरछिमेक, हाम्रो परम्परा, सामाजिक मूल्य र मान्यता, सामाजिक समस्या र समाधान, नागरिक चेतना, हाम्रो पृथ्वी, हाम्रो विगत र हाम्रो आर्थिक क्रियाकलाप गरी सात विषयक्षेत्रमा विषयवस्तु समावेश गरिएको छ । हाम्रो सेरोफेरोको अध्ययनले बालबालिकालाई आफूले आफैँलाई चिन्ने र परिवार र छरछिमेकहरूमा घुलमिल गराउने, संस्कृति तथा परम्परादेखि स्थापित सामाजिक चालचलन, नियम आदिसँग परिचित गराउने, समाजमा विद्यमान विभिन्न समस्या र विकृतिहरू हटाउनका लागि सहयोगी बनाउने, असल नागरिकमा हुनुपर्ने मानवीय गुण, अधिकार र कर्तव्यको पहिचान गरी सामाजिकीकरणमा जोड दिने, बालबालिकाहरूलाई आफू रहेको ठाउँ, क्षेत्र, देश आदिको भौगोलिक स्वरूपप्रति परिचित गराउने, आफू र आफ्नो परिवार, समुदायका विगतका सम्बन्धमा खोजिनिती गर्न प्रेरित गर्ने र उनीहरूलाई मितव्ययी भई परिवार तथा स्थानीय समुदायका आर्थिक क्रियाकलापका बारेमा जानकारी लिन प्रेरित गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । व्यक्ति, समाज र राष्ट्रका लागि असल र दक्ष नागरिक तयार गर्न बालबालिकाहरूमा सानै उमेरदेखि विज्ञान तथा प्रविधि र वातावरणसँग परिचित गराई उनीहरूमा वैज्ञानिक सोच, चिन्तन र अभिवृत्तिप्रति सकारात्मक भावनाको विकास गर्न विद्यालय शिक्षाको प्रारम्भिक कक्षादेखि नै विज्ञान तथा वातावरणका विषयवस्तु समावेश गरिएको छ । यसमा वैज्ञानिक सिकाइ, सजीवहरू, वातावरण, पदार्थ र शक्ति, पृथ्वी र अन्तरिक्ष समावेश गरिएको छ । बालबालिकाहरूमा रहेका अन्तर्निहित प्रतिभा, अनुभव, सिर्जना जस्ता पक्षलाई दृश्यकला र सङ्गीतकलाको माध्यमबाट अभिव्यक्त गरिने सिपलाई सिर्जनात्मक कला भनिन्छ । यस विषयको माध्यमबाट बालबालिकाहरूले आफ्नो अनुभूति, अनुभव, सिर्जनालाई स्वतन्त्र र मौलिक रूपले अभिव्यक्त गर्न सक्ने बनाउनु यस विषयको मूल उद्देश्य रहेको छ । सिर्जनात्मक कलाअन्तर्गत दृश्यकला (चित्रकला तथा हस्तकला) तथा सङ्गीत कला समावेश गरिएको छ । स्वास्थ्य शिक्षाले व्यक्तिमा स्वास्थ्यसम्बन्धी ज्ञान, धारणा र सिपको विकास गरी व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन महत्त्वपूर्ण योगदान दिन्छ । त्यसैले विद्यालय शिक्षाको आधारभूत तहको प्रारम्भदेखि नै स्वास्थ्य शिक्षालाई अनिवार्य विषयका रूपमा समावेश गरिएको छ । आधारभूत तहको कक्षा १-३ मा स्वस्थ जीवनशैली, वातावरणीय सफाइ, पोषण तथा स्वास्थ्य, रोगहरू, सुरक्षा तथा प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य सेवा र धूमपान तथा लागु पदार्थ क्षेत्रहरू समावेश गरिएका छन् । व्यक्तिको शारीरिक, मानसिक, सामाजिक र संवेगात्मक पक्षको विकास अर्थात् सर्वाङ्गीण विकासमा सहयोग पुर्‍याउने उद्देश्यले शारीरिक शिक्षाअन्तर्गतका विभिन्न शारीरिक क्रियाकलाप तथा खेलकुद समावेश गरिएको छ ।

विज्ञान तथा वातावरण, सामाजिक अध्ययन, स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा र सिर्जनात्मक कला विषयहरूलाई अन्तरविषयक ढाँचा (Interdisciplinary model) मा एकीकृत गरी यसलाई हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्र भनिएको छ । यस ढाँचामा एकीकृत गर्दा केही विषयक्षेत्र सबै विषयमा अन्तरसम्बन्धित हुने, केही दुई वा दुईभन्दा बढी विषयमा अन्तरसम्बन्धित हुने र केही कुनै एक विषयसँग मात्र अन्तरसम्बन्धित हुने गरी विषयक्षेत्रहरू (Themes) व्यवस्थित गरिएका छन् । जम्मा १० विषयक्षेत्र वा क्षेत्रमा सङ्गठित गरिएका हाम्रो सेरोफरो विषयक्षेत्रको पाठ्यक्रममा समावेश विज्ञान तथा वातावरण, सामाजिक अध्ययन, स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा र सिर्जनात्मक कला विषयहरूका विषयगत सिकाइक्षेत्र र सिकाइ उपब्धिहरूलाई अन्तरविषयक ढाँचामा एकीकृत गरिएको छ । यस विषयक्षेत्रको सिकाइ सहजीकरणमा स्थानीय परिवेश र सन्दर्भलाई समेटेर यस विषयक्षेत्रअन्तर्गत राखिएका विषयवस्तुलाई अन्तरसम्बन्धित गर्नु आवश्यक छ । यो विषयको पठनपाठनका लागि कक्षा १, २ र ३ प्रत्येकमा पाठ्यभार ८ र वार्षिक कार्यघण्टा २५६ छुट्याइएको छ ।

(ख) तहगत सक्षमता

कक्षा १-३ सम्मको हाम्रो सेरोफेरो विषयको अध्ययनपश्चात् विद्यार्थीहरूले निम्नलिखित सक्षमता हासिल गर्ने छन् :

१. आफू, आफ्नो परिवारको परिचय तथा परिवार र छिमेकीको काममा सहयोग
२. खानेकुरा र सामानको जतन र उपयोग
३. मेलमिलाप, सहयोग, समन्वय, सहभागिता जस्ता सामाजिक सिपको विकास
४. विद्यालयमा हुने क्रियाकलापमा सहभागिता र दुर्घटना एवम् प्रकोपप्रति सचेतता र सावधानी
५. हाम्रा सामाजिक, सांस्कृतिक गतिविधिहरूको पहिचान, सम्मान र सहभागिता
६. सूचना तथा सञ्चार र यातायातका साधनको सामान्य चिनारी र उपयोग
७. पृथ्वी र आफ्नो वरपरको भौगोलिक स्वरूपको जानकारी र नक्साङ्कन
८. आफ्नो समुदायमा भएका सार्वजनिक सम्पत्ति र प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण र प्रयोग
९. आफ्नो अधिकार र कर्तव्यप्रति सचेतना र सामाजिक शिष्टाचार तथा नियमहरूको पालना
१०. कामको सम्मान तथा मितव्ययिता कायम र सामान्य आर्थिक क्रियाकलापको महत्त्वबोध
११. शारीरिक एवम् मानसिक सिप विकाससँग सम्बन्धित स्थानीय तथा अन्य खेलहरूको अभ्यास र खेल सामग्रीको उचित प्रयोग
१२. आधारभूत शारीरिक क्रियाकलाप र योगमा सहभागिता र अभ्यास तथा स्वस्थकर र सुरक्षित बानी विकास
१३. दैनिक जीवनमा शक्तिका स्रोत, हावा, पानी आदिको विशेषता पहिचान र उपयोग
१४. वरपरका वस्तु, घटना तथा मौसमप्रति सचेतता
१५. वातावरणीय सरसफाइ, रोग र स्वास्थ्यप्रति सचेतता
१६. सङ्गीत तथा दृश्यकलामार्फत सिर्जनात्मक प्रस्तुति र सम्मान
१७. बिरुवा र जनावरहरूको लक्षण पहिचान, वर्गीकरण, संरक्षण र यिनीहरूको वातावरणसँग अन्तरसम्बन्धको बोध
१८. वैज्ञानिक सिकाइ र विज्ञानका प्रक्रियागत सिप तथा व्यवहारकुशल सिप विकास
१९. कागज र माटाको प्रयोगवाट वस्तुको नमुना निर्माण तथा स्थानीय वस्तुबाट छपाइ

(ग) कक्षागत सिकाइ उपलब्धि

तालिका १४ : हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रका कक्षागत सिकाइ उपलब्धि

कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३
१. आफू र आफ्नो परिवारको परिचय दिन २. समूहगत रुपमा बालगीतमा लय मिलाइ खुट्टा र शरीर चलाउन तथा रेखाहरू कोर्न ३. सफा र ताजा खानेकुरा खाने बानी बसाल्न ४. खेलौनाको प्रयोग गरिने खेलहरु, स्थानीय खेलहरु तथा कथामा आधारित खेलहरु खेल्न ५. घरायसी सामानको जतनकासाथ उपयोग गर्न ६. आधारभूत शारीरिक क्रियाकलाप र योगको अभ्यास गर्न ७. स्वस्थकर र सुरक्षित बानी बसाल्न ८. ताल मिलाएर हिड्न र औंला वा छेस्काले कागजमा स्वतन्त्र रूपले चित्र बनाउन ९. दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने शक्तिका स्रोत पहिचान गर्न १०. सहयोगात्मक भावनाको विकास गर्न ११. आफ्नो स्वास्थ्यप्रति सचेत हुन १२. आफ्ना वरपरका जनावरहरुको खाना, बच्चा पहिचान गर्न र तिनीहरुको हेरचाहमा सहयोग गर्न १३. आफ्नो विद्यालयको परिचय दिन र विद्यालयमा गरिने क्रियाकलापहरुमा सहभागी हुन १४. शारीरिक क्रियाकलापहरुमा सहभागी हुन १५. घर, विद्यालय र समुदायमा घट्ने दुर्घटना र प्रकोपप्रति सचेत रहन १६. सजिव र निर्जिव वस्तुका लक्षणहरु पहिचान गरी वर्गीकरण गर्न १७. वरपरका विरुवाहरु पहिचान गरी वर्गीकरण गर्न १८. वरपरको वातावरण सरसफाइ गर्न र व्यवहारमा प्रदर्शन गर्न १९. वरपरका वस्तु तथा घटनाको पहिचान गर्न २०. गायनद्वारा सिर्जनशीलता प्रस्तुत गर्न २१. वादन र नृत्यद्वारा सिर्जनशीलता प्रस्तुत गर्न २२. चित्र कोरी रङ भर्न, छपाइ गर्न र माटो तथा पिठोबाट नमुना निर्माण गर्न	१. आफ्नो परिवारका सदस्य र साथीको परिचय दिन २. आफ्नो परिवार र छिमेकप्रति सकारात्मक व्यवहार प्रदर्शन गर्न ३. सफा र ताजा खानेकुरा खाने बानी बसाल्न ४. खेलौनाको प्रयोग गरी वा नगरी खेल खेल्ने अभ्यास गर्न ५. सिकाइ र सरसफाइका लागि सरसामानहरु प्रयोग गर्न ६. हाउभाउ सहित नृत्य गर्न र ज्यामितीय आकृतिहरू बनाउन ७. आधारभुत शारीरिक क्रियाकलाप र योगको अभ्यास गर्न ८. स्वस्थकर र सुरक्षित बानी बसाल्न ९. दैनिक जीवनमा विद्युत र चुम्बक शक्तिको परिचय दिन १०. दैनिक जीवनमा ध्वनि, ताप र प्रकाश शक्तिका स्रोतहरुको परिचय दिन ११. सङ्गीतको तालमा शरीर घुमाउन र रङहरू मिश्रण गर्न १२. सहयोग र सम्मानको व्यवहार प्रदर्शन गर्न १३. साधारण खेलहरु खेल्न १४. स्वस्थ्यप्रति सचेत भई व्यवहारमा अवलम्बन गर्न १५. जनावरको वर्गिकरण गर्न र खानाकोलागि जीवहरुबिचको अन्तरनिर्भरताका उदाहरण दिन १६. आकृति छाप्न र पशुपंक्षीका क्रियाकलापको नक्कल गर्न १७. विद्यालयको सरसफाई र बगैचा निर्माणमा सहयोग गर्न १८. विद्यालयमा हुने शारीरिक कसरत, कवाज र खेल सम्वन्धी सिप विकास गर्न १९. घर, विद्यालय र समुदायमा घट्ने दुर्घटना र प्रकोपप्रति सचेत रहन	१. आफू बसेको वडाको परिचय दिई समुदायको कामका सहयोग र सम्मान गर्न २. नातेदार र पाहुनाको सत्कार गर्न तथा परिवारको काममा सहयोग गर्न ३. सफा र ताजा खानेकुरा खाने बानी बसाल्न र विभिन्न खेल खेल्ने अभ्यास गर्न ४. हिड्ने, नाघ्ने, हप गर्ने र लख्ट्ने खेल खेल्न ५. फ्याँक्ने र उभिने तथा अभिनय र कथामा आधारित खेल खेल्न ६. सिकाइकालागि सरसामानहरु प्रयोग गर्न र समूहमा साधारण नृत्य गर्न तथा विभिन्न आकृति बनाउन ७. आधारभुत शारीरिक क्रियाकलाप र योगको अभ्यास गर्न ८. स्वस्थकर र सुरक्षित बानी बसाल्न ९. शक्तिका स्रोतहरुको मितव्ययी उपयोग र संरक्षण गर्न १०. सहयोग र सम्मानको व्यवहार प्रदर्शन गर्न ११. बाल अधिकारप्रति सचेत रहन, खेलहरु खेल्न र अभिनय गर्न १२. स्वस्थ्यप्रति सचेत भई व्यवहारमा अवलम्बन गर्न १३. जीवहरुसँगको अन्तरनिर्भरता र तिनीहरुको अनुकुलता सम्बन्धमा सुसूचित हुन १४. विद्यालयमा हुने शारीरिक कसरत, व्यायाम, खेल र सरसफाइ सम्वन्धी सिप प्रदर्शन गर्न १५. कागज टाँसी विभिन्न किसिमका आकृति बनाउन १६. घर, विद्यालय र समुदायमा घट्ने दुर्घटनाप्रति सचेत रहन १७. व्यक्तिगत सुरक्षाका उपायहरु अवलम्बन गर्न र सन्तुलन कार्य गर्न

२३. आफ्ना सांस्कृतिक क्रियाकलापहरुसँग परिचित हुन २४. दैनिक जीवनमा सञ्चारका साधनहरुको पहिचान र होसीयारीपूर्वक प्रयोग गर्न २५. यातायातका साधन र बजारसँग परिचित हुन २६. मौसमको अवस्था तथा वरपरको भौगोलिक स्वरुपसँग परिचित हुन र पानीको उपयोगीता बनाउन २७. कागजबाट नमुना बनाउन र रङसम्बन्धी साधारण प्रयोग गर्न	२०. कागजका विभिन्न आकृति बनाउन २१. जनावर र विरुवाका लक्षणहरु विभिन्न माध्ययवाट प्रदर्शन गर्न २२. विरुवाको वर्गीकरण गर्न र विरुवाका विभिन्न भागहरुको काम बताउन २३. वरपरको वातावरण सरसफाइ सम्बन्धी व्यवहार प्रदर्शन गर्न र उपलब्ध सामग्रीहरुबाट बस्तुको नमुना निर्माण गर्न २४. वरपरका वस्तुका विशेषताहरु तथा घटनाहरुप्रति जिज्ञासु हुन २५. गायनद्वारा सिर्जनशीलता अभ्यास गर्न २६.बादन र नृत्यद्वारा सिर्जनशीलता अभ्यास गर्न २७. नक्सा कोर्न, सामान्य बुट्टा बनाउन, माटाबाट नमुना बस्तु बनाउन र छपाई गर्न २८. आफ्ना सांस्कृतिक क्रियाकलापहरुसँग परिचित भई सहभागी हुन २९. दैनिक जीवनमा सञ्चारका साधनहरुको साबधानीपूर्वक उपयोग गर्न ३०. स्थानीय उत्पादनको पहिचान गरी उपयोगमा मितव्ययीता अपनाउन ३१. मौसमअनुरुप व्यवहार प्रदर्शन गर्न र वरपरको भौगोलिक स्वरुपको विवरण दिन ३२. हावा र पानीका भौतिक गुणहरुसँग परिचित भइ उपयोगीता बताउन ३३. कागजबाट विभिन्न आकृतिका वस्तुहरू बनाउन र रङहरूको प्रयोग गरी कागजमा चित्र बनाउन	१८. जनावर र वनस्पतिबीच भिन्नता छुट्याउन र विरुवाका लक्षणहरु पहिचान गरी वर्गीकरण गर्न १९. विरुवाहरु रोप्न, संरक्षण गर्न र खाद्य शृङ्खलाको उदाहरण दिन २०. वरपरका वातावरण सरसफाइ सम्बन्धी व्यवहार प्रदर्शन गर्न २१. वरपरका वस्तुका विशेषताहरु तथा घटनाहरुप्रति जिज्ञासु भइ अवलोकन तथा परीक्षण गर्न २२. गायन, बादन तथा नृत्यसम्बन्धी प्रतिभा प्रस्तुत गर्न २३. वस्तुको नमुना बनाउन, चित्र कोरी रङ भर्न र माटोवाट नमुना निर्माण गर्न २४. आफ्ना सांस्कृतिक क्रियाकलापहरुसँग परिचित भई सहभागी हुन २५. दैनिक जीवनमा संचारका साधनहरुको उचित र साबधानी पूर्वक प्रयोग गर्न २६. स्थानीय उत्पादनको प्रयोग गरी मितव्ययी हुन र बचत गर्ने बानी बसाल्न २७. मौसमको अवस्थाप्रति सचेत भई व्यवहार प्रदर्शन गर्न २८. आफ्नो वडाको भौगोलिक स्वरुप र सामाजिक रहनसहनको अवलोकन गरी अवस्था प्रस्तुत गन २९. माटो पानी र हावाको उपयोग बताउन र प्रदर्शन गर्न ३०. कागजबाट नमुना तयार गर्न तथा चित्र कोरी रङ भर्न

(घ) विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

तालिका १५ : हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रको विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

विषय क्षेत्र	कक्षा १	कार्य घण्टा	कक्षा २	कार्य घण्टा	कक्षा ३	कार्य घण्टा
म र मेरो परिवार	• आफ्नो नाम, ठेगाना र पहिरन तथा परिवारका सदस्यहरूको नाम • परिवारका सदस्यहरूको नाता र उपयुक्त अभिवादन • आफूभन्दा सानालाई माया • आफ्नो परिवारका सदस्यहरूले गर्ने मुख्यमुख्य काम • समूहमा साधारण बालगीतमा लय र खुट्टाको चाल • समूहमा साधारण बालगीतमा लय र शरीर हल्लाउने अभ्यास • पेन्सिल, चक, पेस्टल वा खरी प्रयोग गरी मोटा र मसिना, सिधा र बाँङ्गाटिङ्गा रेखा कोर्ने अभ्यास • आफूले खाने खानेकुराका नाम • स्थानीय स्तरमा पाइने सफा र ताजा खानेकुरा पहिचान • खानेकुरा सफा राख्ने काम • स्थानीय स्तरमा पाइने सफा र ताजा खानेकुरा खाने बानी • आफ्नो खेलौना र खेल • स्थानीय खेल • लाइनमा मिलेर हिँड्न बानी • कथामा आधारित खेलहरू • आफ्नो घरमा भएका सरसमानहरू • सामानहरुको जतन गर्ने र उपयुक्त स्थानमा राख्ने बानी • साधारण उपकरणको अवलोकन गरी आवश्यकताअनुसार मापनका लागि प्रयोग	४०	• आफ्नो कक्षामा पढ्ने साथीहरूको घर ठेगाना • आफ्नो परिवारका सदस्यहरूले लगाउने पहिरनको नाम • आफू र आफ्नो परिवारका सदस्यहरूको काम (पेसा) र उमेर • छरछिमेकीको आदर, सत्कार • घरपरिवारका सदस्यहरूसँग सहयोग • परिवारका सदस्यहरू बिरामी परेको अवस्थामा स्वास्थ्य सेवा र सहयोग • घर र आफ्नो वरपर पाइने खानेकुराको पहिचान • घर र आफ्नो वरपर पाइने खानेकुराको उपयोग • रैथाने खानेकुराहरु पहिचान गरी सूची • स्थानीय स्तरमा पाइने हरियो सागपात र पहेँला फलफूल खाने बानी • खेलका लागि खेलौना र स्थानीय सामग्रीहरूको प्रयोग • जोडीमा हिँडाई र शरीर तताउने सामान्य कसरत • हपिङ र टेनिक्वट (रबर रिङ) फ्याँकाई • कथामा आधारित खेलहरू • दैनिक प्रयोगका सरसामानहरूको नाम • दैनिक प्रयोगका सरसामानहरूको हिफाजत • व्यक्तिगत सरसफाइमा प्रयोग हुने सामग्रीहरूको पहिचान र प्रयोग • साधारण उपकरणरु, त्यसका	४०	• आफु बसेको वडाको सामान्य परिचय • समुदायका विभिन्न व्यक्तिहरुले गर्ने श्रमको पहिचान र सम्मान • समुदायको काममा सहयोग • नातेदार र पाहुनाहरूको सत्कार • आफु र परिवारका सदस्यहरूको नाता सम्बन्ध • आफ्ना पारिवारिक पृष्ठभूमि (पुर्खा, पुस्तागत) • परिवारको काममा आफूले सकेको सहयोग • विभिन्न प्रकारका खानेकुराको स्रोत पहिचान • विभिन्न प्रकारका खानेकुराको स्रोत वर्गीकरण र प्रयोग • आफ्नो शारीरिक स्वास्थ्यप्रति सचेतता • साकाहारी र मांसाहारी पौष्टिक खानेकुराको पहिचान र प्रयोग • हात समाइ लखेटेर खेलिने खेलहरु • छोटो दुरी हिँडाइ र ससाना उचाइ नाघाइ • विभिन्न तरिकाले हपिङ • साइड स्किपिङ र घुमेको डोरीमा स्किपिङ • सानो तौलका बलहरू फ्याँकाई • ताँती र पङ्क्तिमा उभिने र सामूहिक रूपमा कदम मिलाएर हिँड्ने अभ्यास • पाठ्यपुस्तकमा भएका कथावस्तुहरूमा अभिनय • कथाहरूमा आधारित खेलहरू • साधारण उपकरणको आवश्यकताअनुसार मापनका लागि प्रयोग, परीक्षण र निष्कर्ष • आफूले सिकेका गीतहरूलाई ताल र भाव मिलाई समूहमा साधारण नृत्य • गोलो, च्याप्टो, बाटुलो र लाम्चो आकारलाई जोडेर विभिन्न प्रकारका आकृति निर्माण • दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने सरसमानको	४०

			मापनका लागि प्रयोग ● सिकेका जानेका गीतमा सामान्य नृत्य ● सिकेका जानेका गीतमा खुट्टा र हातको चाल मिलाई हाउभाउ सहित नृत्य ● ज्यामितीय आकारमा आधारित विभिन्न आकृतिहरू ● दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने सरसमानको सामान्य रेखाङ्कन		रेखाङ्कन	
मेरो दैनिक जीवन	● आधारभूत योग अभ्यास (सुखासन, शिशु आसन र सबासन) ● शरीरलाई विभिन्न दिशामा तन्काउने र झुकाउने काम ● भकुन्डो गुडाउने र समाउने अभ्यास ● ठिक तरिकाले हिँड्ने, उभिने, बस्ने, सुत्ने र सिधा रेखामा दौडने अभ्यास ● शरीरका बाहिरी अङ्गहरूको पहिचान र सरसफाइ ● हात धोएर खाने बानी ● चर्पीमा दिसापिसाब गर्ने बानी ● सफा र सुरक्षित पानी पिउने बानी ● सिधा र बाँगोटिङ्गो रेखामा ताल मिलाएर हिँड्ने अभ्यास ● विविध दिशामा ताल मिलाएर शरीर घुमाउने र बटार्ने अभ्यास ● आफ्नो वरपर उपलब्ध सामग्रीहरूबाट बनाइएका रङहरू प्रयोग गरी औँला वा छेस्काले कागजमा स्वतन्त्र रूपले चित्र बनाउने अभ्यास ● आफ्नो इच्छाअनुसार स्वतन्त्र रूपमा चित्र कोर्ने अभ्यास ● दैनिक जीवनमा विद्युत्को उपयोग ● घरमा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धनको नाम ● विभिन्न प्रकारका ध्वनिहरू र तिनीहरूका स्रोत ● प्रकाश र यसका मुख्य स्रोत पहिचान	४५	● आधारभूत योग अभ्यास (पुतली आसन, बज्रासन र बृक्षासन) ● विविध दिशामा भकुण्डो फाल्ने र समाउने अभ्यास ● साधारण लङजम्प ● साधारण हाइजम्प ● खोक्दा, हाच्छिउँ गर्दा नाकमुख छोप्ने र जथाभावी नथुक्ने बानी ● शरीरका विभिन्न अङ्गहरू सफा गर्ने बानी ● पिउने पानी सुरक्षित राख्ने तरिका पहिचान र समय समयमा पानी पिउने बानी ● ठिक तरिकाले हिँड्ने, उभिने, बस्ने र सुत्ने अभ्यास ● विद्युत्का प्रमुख स्रोतहरू पहिचान ● विद्युतको घरायसी प्रयोग ● चुम्बक र चुम्बकले तान्ने बस्तुहरु ● चुम्बकलाई शक्तिका रूपमा पहिचान ● विभिन्न प्रकारका ध्वनिहरू पहिचान ● वरपरका ध्वनिका स्रोतहरु ● दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने तापका स्रोतहरु ● दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने प्रकाशका स्रोतहरू ● शिक्षकको निर्देशन सहित सङ्गीतको तालमा विविध दिसामा शरीर घुमाउने र बटार्ने अभ्यास ● शिक्षकको निर्देशन विना सङ्गीतको तालमा विविध दिसामा शरीर घुमाउने र बटार्ने अभ्यास ● रङहरू पहिचान ● रङहरूको मिश्रण	४०	● आधारभूत योग अभ्यास (भुजंगासन, पद्मासन, ताडासन, अर्धचन्द्रासन) ● भकुन्डो भुईंमा उफार्ने, फाल्ने र समाउने अभ्यास ● कुर्कुच्चा र पञ्जाले हिड्ने अभ्यास ● ठाडो वस्तुमा चढ्ने, झर्ने र वारमा झुन्डिने अभ्यास ● शरीरका अङ्गहरूको सफाई ● चर्पी तथा धारा र वरपरको वातावरण सफा राख्ने र पिउने पानी सुरक्षित राख्ने बानी ● रोग लाग्नबाट बचावट र स्वस्थकर बानी अवलम्बन ● शरीरका लागि आराम, निद्रा र व्यायामको सन्तुलन ● दैनिक जीवनमा विद्युत्को उपयोगीता ● विद्युत्को प्रयोगमा सावधानी ● चुम्बकीय र अचुम्बकीय पदार्थ ● ध्वनि प्रदूषण र मानव जीवनमा यसको असर	४०
हाम्रो समुदाय	● आफ्ना दौँतरीहरू र परिवारमा आपसी मेलमिलाप, सहयोग र सहकार्य ● धारा, शौचालय आदिको प्रयोगको क्रममा पालो पर्खिने बानी ● घेरामा खेलिने खेल र समूहमा खेलिने खेल ● समूहमा काम गरी पात, रुखका बोक्रा, सिक्का, कपडा आदिलाई घोटेर विभिन्न टेक्सचर छपाइ ● आफूलाई सन्चो नभएको कुरा परिवार, साथी र शिक्षकलाई बताउने बानी ● बिरामी पर्दा उपचार गर्न जाने स्वास्थ्य संस्थाहरू ● आफू बिरामीपर्दा परिवार, साथी र शिक्षकको सहयोग ● सर्ने रोगहरू ● वरपरका जनावरहरू पहिचान र तिनीहरूको खाना ● जनावरहरूका बच्चा ● जनावरहरूको हेरचाहमा सहयोग	३८	● आफ्नो गाउँटोलमा सामाजिक काम गर्ने व्यक्तिहरूको नाम ● छरछिमेकमा आपसी सहयोग ● सार्वजनिक स्थल र साधनहरू उपयोग गर्दा पङ्क्तिमा पालो पर्खने र अरूलाई पालो दिने बानी ● साधारण लखेटाइ खेल ● कुकुर फुक्यो खेल ● स्वतन्त्र रुपमा अगाडि र पछाडी पल्टने अभ्यास ● स्किपीङ खेल ● सर्ने र नसर्ने रोगहरू तथा रोगहरु सर्ने माध्यम ● स्वास्थ्य सेवा दिने स्थानीय संस्थाहरूको परिचय ● बिरामी हुँदा स्वास्थ्य सेवा लिने बानी ● बरामी, अशक्त र असहाय व्यक्तिलाई स्वास्थ्य सेवाका लागि सहयोग ● वरपरका जमिन र पानीमा बस्ने जनावरहरू ● जनावरलाई घरपालुवा र जङ्गली समुहमा वर्गीकरण	४०	● छरछिमेकको काममा सहयोग ● आफ्नो वडाका सामाजिक काममा सहभागीता र समाजसेवीहरुको सम्मान ● जेष्ठ नागरिक, असहाय तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्मान र सहयोग ● घरपरिवार र साथीसाथीमा समझदारी कायम गर्नका लागि आफ्नो भूमिका ● बालअधिकारप्रति सचेतना ● निश्चित दिशामा भाला (टर्बो ज्याबलिन) फ्याँक्ने अभ्यास ● स्थानीय खेलहरुको पहिचान, प्रदर्शन र सामूहिक रूपमा प्रतिस्पर्धा ● आफ्ना वरिपरि पाइने पशुपन्छीको हिँडाइ र उफ्राइ र बोलीको नक्कल गर्ने अभ्यास ● नसर्ने रोगका सामान्य कारक तत्वहरु ● बिरामी हुँदा स्वास्थ्य सेवा लिने र अरूलाई स्वास्थ्यसेवा लिनका लागि उत्प्रेरित गर्ने बानी ● खोपको आबश्यकता र महत्त्व ● धूमपान र मद्यपानको प्रयोगले परिवार र समुदायमा पर्ने असर तथा धूमपान र मद्यपानवाट टाढा रहने बानी ● जमिन र पानीमा बस्ने वरपरका जनावरहरुका	४०

	● आफ्नो वरिपरि रहेका पशुपन्छीहरूको क्रियाकलापको अवलोकन र अभिनय		● जनावरहरूको खाना र खाना खाने तरिका ● जनावरहरु र विरुवाहरुबाट पाउने खानेकुराको नाम ● तेल, कार्बन कागज प्रयोग गरेर विभिन्न आकारहरू छाप्ने अभ्यास ● आफ्ना वरिपरि पाइने पशुपन्छीको हिँडाइ, उफ्राइ र बोलीको नक्कल		बाहिरी अङ्गहरू र तिनीहरुका उपयोगीता ● वरपरका जनावरहरूको खाना खान सघाउने अङ्गहरू ● विभिन्न मौसम र समयमा देखिने जनावरहरू ● मानिसले जनावर र बिरुवाहरूबाट पाउने फाइदा (खाना र लुगा)	
मेरो विद्यालय	● आफ्नो विद्यालय, साथी र कक्षा शिक्षकको नाम तथा विद्यालयको ठेगाना ● फूलबारीको तथा बोटबिरुवाहरूको हेरचाह ● विद्यालयमा भएका सरसामानहरूको नाम ● प्राकृतिक वस्तुहरू टाँसेर सरल आकृतिहरूको संयोजन ● शिक्षकको निर्देशनअनुसार उचाइ र लामो उफ्रने अभ्यास ● शरीर तताउने सामान्य कसरत ● पी.टी. तालिका नं. १ देखि ३ सम्मका कसरतहरू ताल मिलाएर गर्ने अभ्यास ● विविध दिशामा मुढाझैँ पल्टने अभ्यास ● घर विद्यालय, बाटोघाटो र समुदायमा घटेका दुर्घटनाबाट भएको चोटपटक बताउने बानी ● घर, विद्यालय र बाटोघाटोमा हुने दुर्घटनाप्रति सचेतता ● अपरिचित बेवारिसे वस्तुप्रति सचेतता ● वरपर घट्न सक्ने प्रकोपप्रति सजगता	३८	● विद्यालयको कक्षाकोठा सरसफाइ ● विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामानको पहिचान र जतन ● बगैँचाको निर्माणमा सहयोग ● सतर्क, गोडाफाट र विश्राम जस्ता कार्यहरू गर्ने तथा लाइनमा अगाडि हिड्ने अभ्यास ● पी.टी.तालिका नं. १ देखि ५ सम्मका कसरतहरू ● २५ मिटरसम्मको दुरी दौड ● एक खुट्टाले टेकी शरीर सन्तुलन गरी उभिने अभ्यास ● घाउचोट वा दुर्घटना भएको अवस्थामा प्राथमिक उपचार गर्नुपर्ने भन्ने कुरामा सचेतता ● घर तथा विद्यालय र समुदायमा हुन सक्ने दुर्घटनाहरूको कारण र सावधानी ● व्यक्तिगत सुरक्षाका उपायहरू ● वरपर घट्न सक्ने प्रकोपबाट सुरक्षा ● छापिएका चित्रहरूलाई काट्ने अभ्यास ● छापिएका चित्रहरूलाई काटेर टाँसी आफूलाई मनपर्ने आकार बनाउने अभ्यास ● कागजका टुक्राहरुवाट सामान्य कोलाज ● च्यातेका वा काटेका कागजका टुक्राहरूलाई संयोजन गरी नमूना तयारी	४०	● विद्यालयको हाताको सरसफाइ कार्यक्रममा सहभागी हुने बानी ● विद्यालयमा भएको खेल सामग्री, पुस्तकालय तथा बुक कर्नरमा भएका सामानको जतनसाथ प्रयोग ● विद्यालयमा निश्चित समयमा गरिने क्रियाकलापहरू। (जस्तैः अभिभावक दिवस, वार्षिक उत्सव, आदि) ● पी.टी.तालिका नं. १ देखि ७ सम्मका ताल मिलाएर कसरतहरू ● ५० मिटरसम्म दौड ● विभिन्न किसिमका कागजलाई काट्ने अभ्यास ● विभिन्न किसिमका कागजलाई निश्चित आकार मिलाएर काट्ने अभ्यास ● विभिन्न किसिमका कागजलाई काटेर/च्यातेर टाँसी आफूलाई मन पर्ने आकृति बनाउने अभ्यास ● च्यातेका/काटेका कागजका टुक्राहरूलाई एकमाथि अर्को टाँस्दै चित्र संयोजन ● प्राथमिक उपचारको अवधारणा ● विभिन्न स्थानमा हुन सक्ने दुर्घटनामा प्राथमिक उपचारको सेवा ● घर तथा विद्यालय र समुदायमा हुने दुर्घटनाहरूका कारण र बच्ने उपाय ● व्यक्तिगत सुरक्षाका उपायहरू ● वरपर घट्न सक्ने प्रकोपबाट सुरक्षा ● फलेक, बेन्च वा तेर्सो काठमा हिँड्ने अभ्यास ● हातले टेकी छेउबाट पल्टने कार्य	४०
हाम्रा वरपरका सजीवहरु	● सजीव र निर्जिव वस्तुहरु पहिचान ● सजीव वस्तुहरुका लक्षणहरु ● निर्जिव वस्तुहरुका लक्षणहरु ● सजीव र निर्जिव वस्तुमा फरक ● वरपरका बिरुवाहरू पहिचान ● ठुला, मझौला र साना बिरुवाहरूलाई क्रमशः रुख, बुट्यान र झारपातमा वर्गीकरण ● रुख, बुट्यान र झारपात विच भिन्नता ● बिरुवाका विभिन्न भागहरू (जरा, डाँठ, पात, फूल र फल) पहिचान	१७	● जनावरको चालको तरिका ● जनावरका चालको अभिनय ● आफ्नो वरपर भएका जनावर र वनस्पतिका सामान्य रेखाङ्कन ● जनावर र विरुवाबिच भिन्नता ● विरुवाहरुलाई फलफूल, अन्नवाली र तरकारी समूहमा वर्गीकरण ● रुख, बुट्यान र झारपात ● विभिन्न बिरुवाका भागहरू (जरा, डाँठ, पात, फूल र फल) पहिचान ● बिरुवाका विभिन्न भागहरूको काम	१७	● आधारभूत लक्ष्यणहरू (चाल, शरीरका भागहरू र खाना प्राप्त गर्ने तरिका) का आधारमा बिरुवा र जनावरबिच भिन्नता ● बिरुवाहरूलाई वर्गीकरण (फुल फुल्ने/फुल नफुल्ने जमिनमा पाइने/पानीमा पाइने, एकवर्षे/बहुवर्षे) ● विभिन्न मौसममा पाइने बिरुवाहरू पहिचान ● विभिन्न मौसममा पाइने बिरुवाहरूको सूची ● बिरुवा रोप्ने बानी ● आफुले रोपेको बिरुवाको आवश्यक हेरचाह गर्ने बानी ● आफुले रोपेको बिरुवाको समय समयमा आउने परिवर्तनको अवलोकन र अभिलेखीकरण ● खाद्य शृङ्खलाको साधारण उदाहरण	१७
हाम्रो वातावरण	● घरमा आफ्नो कोठा सरसफाइ गर्ने बानी ● विद्यालयको कक्षाकोठा सरसफाइ गर्ने बानी ● स्वच्छ वातावरणप्रति सचेतता र वरपरको वातावरण सफा राख्न सहयोग ● घर तथा विद्यालयमा उत्पन्न हुने फोहोरलाई तोकिएको स्थानमा राख्ने बानी ● वरपरका वस्तु तथा घटना सम्बन्धी खोजमूलक साधारण प्रश्नहरू सोध्ने बानी	१८	● घर तथा विद्यालय सफा राख्ने कार्यमा सहभागीता ● वरपरको वातावरण फोहोर हुने कारणहरू ● वरपरको वातावरण सफा राख्ने उपाय र वरपरको वातावरणको सरसफाइ कार्यमा सहभागीता ● खेर गएका वा वरपर उपलब्ध सामग्रीहरु प्रयोग गरी विभिन्न नमुना संरचना निर्माण (जस्तै भवन, खेल्ने बस्तु, रोवोट) ● आफ्नो गाउँ/टोलका सार्वजनिक सम्पत्तिहरू र तिनीहरुको संरक्षण	२०	● विद्यालय, घर, छरछिमेक र टोलको सरसफाइमा सहभागीता ● आफ्नो वरपरको वातावरण प्रदूषणका कारणहरू पहिचान ● वातावरणीय स्वच्छताप्रति सजगता र प्रदूषण रोक्न सहयोग ● कुहिने र नकुहिने फोहोरहरुको बर्गीकरण र उचित विसर्जन ● आफ्नो समुदायमा भएका प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण र प्रयोग ● वरपरका वस्तु तथा घटनाहरू सम्बन्धी खोजमूलक प्रश्न गर्ने, अनुमान गर्ने, अवलोकन गर्ने र तर्क प्रस्तुत गर्ने बानी	२०

	• वरपरको प्राकृतिक र मानवनिर्मित वस्तुहरू पहिचान • आफ्ना वरपरका वस्तुका आकार र साइज • गन्ध, चिसो, तातो, कडा, नरमलगायतका गुणहरूका आधारमा वरपरका वस्तुहरुको पहिचान		कार्यमा सहयोग • वरपरका वस्तु तथा घटनासम्बन्धी खोजमूलक साधारण प्रश्नहरू सोध्ने बानी • दैनिक जीवनमा हावा, पानी र माटोको उपयोगिता • पारदर्शक र अपारदर्शक, डुब्ने र उत्रने, घुल्ने र नघुल्ने बस्तुहरु		• ठोस, तरल र ग्यास पदार्थका आधारभूत गुणहरूको अवलोकन र परीक्षण • विभिन्न वस्तुहरुको प्रयोग गरी झुण्डाउन मिल्ने खालका सजावटका सामग्रीहरु निर्माण	
मेरो सिर्जना	• सुनेका स्थानीय गीतहरू समूहमा गाउने अभ्यास • सुनेका स्थानीय गीतहरू एक्लै गाउने अभ्यास • समूहमा राष्ट्रियगान गाउने अभ्यास • समूहमा राष्ट्रिय भावनाका गीत गाउने अभ्यास • एकल वा समूहमा ताली बजाउने अभ्यास • बालगीत तथा कक्षागत गीतमा ताली बजाउँदै गाउने अभ्यास • आफूले सिकेका गीतहरू लय, ताल र भाव मिलाई सामूहिक नृत्य गर्ने अभ्यास • स्थानीय बाजाहरूको नाम • आकृतिविहिन छपाइकार्य • माटो, पिठो आदिमा विभिन्न आकृतिका वस्तुले थिचेर आकार प्रकार बनाउने अभ्यास • माटो, पिठोवाट विभिन्न आकृतिका वस्तु बनाउने अभ्यास • विभिन्न बस्तुका आकृतिमा रङ लगाउने अभ्यास	२०	• राष्ट्रिय गान लय मिलाएर गाउने अभ्यास • कक्षागत गीत लय मिलाएर गाउने अभ्यास • पाठ्यपुस्तकमा भएका बालगीतहरू लय मिलाएर गाउने अभ्यास • आफूले जानेका स्थानीय गीतहरू लय मिलाएर गाउने अभ्यास • लयमा ताली बजाउने र स्थानीय गीतमा नृत्य गर्ने अभ्यास • आफूले सिकेका गीतहरू लय, ताल, भाव र चाल मिलाई एकल नृत्य गर्ने अभ्यास • आफूले सिकेका गीतहरू लय, ताल, भाव र चाल मिलाई सामूहिक नृत्य गर्ने अभ्यास • स्थानीय बाजाहरू बजाउने अभ्यास • आफ्नो गाउँ/टोलको सामान्य नक्सा • आकार, स्वरूप र रङहरूबाट सामान्य बुट्टाहरू निर्माण • माटो, पिठो आदिको प्रयोग गरी गोलो चेप्टो, बाटुलो, लाम्चो आदि आकारका बस्तु बनाउने अभ्यास • रिलिफ प्रिन्ट ब्लक (relief print block) को प्रयोग गरी विभिन्न रङहरूमा छपाइ	२०	• राष्ट्रिय गान, कक्षागत गीत, पाठ्यपुस्तकमा भएका बालगीतहरू लय मिलाई गाउने अभ्यास • तालमा ताली बजाउने अभ्यास • स्थानीय गीतमा नृत्य गर्ने अभ्यास • स्थानीय बाजाहरू बजाउने अभ्यास • कागज र सिन्का प्रयोग गरी विभिन्न वस्तुको निर्माण • स्लेब (slab) मा विभिन्न प्रकारका आकृति वा फलफूलका बुट्टा बनाउने, माटोबाट विभिन्न आकारका मोडेलहरु बनाउने र वस्तुमा रङको प्रयोग गर्ने अभ्यास • माटामा रेखा, आकार, टेक्सचर र बुट्टासम्बन्धी विविध प्रयोगहरू • माटाका स्ल्याब (clay slabs) मा माटोलाई बेरेर (coils) बनाइएका बुट्टाहरू तथा ससाना गोलाहरू (pellets) द्वारा अलङ्करण	२०
हाम्रो संस्कृति	• परिवारमा मनाइने चाडपर्व र उक्त चाडपर्वमा खाइने खानेकुराहरू • घरमा विभिन्न समयमा गरिने क्रियाकलापहरू (जस्तै : जन्मदिन, कुलपूजा, विवाह, ब्रतवन्ध आदि) • आफ्ना समुदायका संकारहरु (दशै, तिहार, छट, क्रिसमस, इद, विभिन्न जात्रा आदि) को अवस्था झल्कने चित्रमा रङ भर्ने अभ्यास • राष्ट्रिय चिह्नहरूको पहिचान	१२	• आफ्ना चाडपर्वमा लगाइने पोसाक पहिचान र चाडपर्वहरूमा सहभागीता • परिचित व्यक्तिसँग आबश्यक सहयोग लिने र दिने बानी • आफ्ना समुदायका संस्कारहरु (दशै, तिहार, छट, क्रिसमस, इद, विभिन्न जात्रा आदि) को अवस्था झल्कने सामान्य रेखाङ्कन • राष्ट्रिय चिह्नहरूको परिचय	१२	• आफ्नो गाउँ टोलमा बोलिने भाषा, पोषाक र चाडपर्व • आफ्नो गाउँ टोल तथा परिवारमा मनाइने चाडपर्वहरुमा सहभागीता र उक्त चाडपर्वमा गरिने मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू • आफ्ना समुदायका संस्कारहरु (दशै, तिहार, छट, क्रिसमस, इद, विभिन्न जात्रा आदि) को अवस्था झल्कने सामान्य रेखाङ्कन गर्ने र रङ भर्ने अभ्यास • राष्ट्रिय चिह्नहरूको महत्व	१२
सञ्चार प्रविधि र बजार	• दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने सञ्चारका माध्यमहरूको नाम • परिवारसँग मौखिक सञ्चार • साथीहरूसँग मौखिक सञ्चार • सञ्चारका साधनहरू प्रयोग गर्दा अपनाउनुपर्ने सुरक्षाका उपायहरूप्रति सचेतता • यातायातका मुख्य साधनहरूको नाम • आफूले प्रयोग गर्ने यातायातका साधनहरू पहिचान • आफ्नो परिवारले प्रयोग गर्ने यातायातका साधनहरू पहिचान • परिवारका सदस्यहरुले बजारमा किनबेच गर्ने सामग्रीहरु पहिचान	११	• विभिन्न सञ्चार माध्यमहरूमार्फत सूचना प्राप्त गर्ने अभ्यास • प्राप्त सूचना आदानप्रदान गर्ने अभ्यास • सञ्चारका साधनहरूको प्रयोग गर्दा अपनाउनुपर्ने सुरक्षाका उपायहरू पहिचान • सञ्चारका साधनहरूको प्रयोग गर्दा अपनाउनुपर्ने सुरक्षाका उपायहरूप्रति सचेतता • आफ्नो गाउँ/नगरमा उत्पादित तथा निर्मित वस्तुहरूको पहिचान • परिवारको आम्दानीका स्रोतहरू • घर तथा विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामग्रीको प्रयोग • घर तथा विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामग्रीको प्रयोगमा मितव्ययीता	१०	• सार्वजनिक स्थलहरूको सूचना, सङ्केत, पम्प्लेट, पोस्टर, ट्राफिक सङ्केतको जानकारी • सार्वजनिक स्थलहरूको सूचना, सङ्केत, पम्प्लेट, पोस्टर, ट्राफिक सङ्केतको पालना गर्ने बानी • सिकाइ एवम् सञ्चारका लागि कम्प्युटर र मोबाइल फोनको प्रयोग • कम्प्युटर र मोबाइल फोनको दुरूपयोगबाट हुने हानिप्रति सचेतता • आफ्नो गापा/ नपामा उत्पादित तथा निर्मित वस्तुहरूको पहिचान • आफ्नो गापा/ नपामा उत्पादित तथा निर्मित वस्तुहरूको उपयोग गर्ने बानी • मितव्ययी रुपमा खर्च गर्ने बानी • आफ्नो पैसा बचत गर्ने बानी	१०
हाम्रो वरपरको संसार	• विभिन्न किसिमका मौसमहरु र मौसमअनुकुल लुगाको छनोट • आफ्नो घर वरिपरि तथा	१७	• विभिन्न किसिमका मौसमका विशेषताहरू पहिचान • विभिन्न प्रकारका मौसम अनुकूल	१७	• विभिन्न प्रकारका मौसमको विषेशता पहिचान • विभिन्न प्रकारका मौसमले मानवीय जीवनमा पार्ने असरहरु	१७

	विद्यालयको जमिनको स्वरूप पहिचान ● दैनिक जीवनमा हावाबाट हुने काम अवलोकन र यस सम्बन्धी सामान्य क्रियाकलापहरु ● पानीका स्रोतहरु र दैनिक जीवनमा यिनको उपयोगिता ● कागज पट्याएर नमुना बनाउने अभ्यास ● कागजलाई स्वतन्त्र रुपमा काटेर नयाँ आकृति बनाउने अभ्यास ● रङहरुको पहिचान ● विभिन्न आकार, बनोटहरू, बुट्टाहरूमा रङको प्रयोग		आफ्नो हेरचाह ● चित्र हेरी भौगोलिक स्वरूप पहिचान ● आफ्नो टोल, समुदाय र त्यस वरिपरिको भौगोलिक स्वरूपको अवलोकन ● हावा र पानीका भौतिक गुणहरू पहिचान ● पानीका स्रोतहरू पहिचान ● दैनिक जीवनमा पानीको महत्व ● दैनिक जीवनमा हावाको प्रयोगको पहिचान ● त्रिभुज, चतुर्भुज, वर्गाकार तथा आयताकारमा कागज पट्याउने अभ्यास ● कागजबाट विभिन्न आकृतिका वस्तुहरू बनाउने अभ्यास ● स्थानीय क्षेत्रमा उपलब्ध सामग्रीबाट रङ बनाउने अभ्यास ● स्थानीय क्षेत्रमा उपलब्ध सामग्रीबाट बनाइएका रङहरूको प्रयोग गरी कागजमा चित्र बनाउने अभ्यास		● प्रतिकुल मौसमप्रति सचेतता ● पृथ्वीमा दिन र रात हुनुको कारण ● आफ्नो वडाको प्राकृतिक स्वरुप अवलोकन ● आफ्नो वडाको सामाजिक रहनसहन ● नक्सामा आफ्नो वडाका सामान्य आकृति कोर्ने अभ्यास ● नक्सामा आफ्नो वडाका सामान्य आकृति कोरी महत्त्वपूर्ण स्थलहरू देखाउने अभ्यास ● माटामा मिसिने पदार्थहरु (हावा, जैविक पदार्थहरू र पानी) ● पृथ्वीको आकार र भित्री तहहरूको नाम ● दैनिक जीवनमा गतिशील पानी र हावा शक्तिको प्रयोग ● पानी संरक्षणको उपायहरू ● ओरीगामीको परिचय ● कागजबाट चराको ओरिगामी तयार गर्ने अभ्यास ● कागजबाट सजावटका लागि वस्तु तयार गर्ने अभ्यास ● स्वतन्त्र चित्र बनाइ रङ भर्ने अभ्यास	

११. एकीकृत पाठ्यक्रममा व्यवहारकुशल सिपहरू

विद्यालय शिक्षाको एउटा महत्त्वपूर्ण कार्य विद्यार्थीहरूमा व्यवहारकुशल सिपहरू (Soft skills) विकास गराउन सहयोग गर्नु हो । व्यवहारकुशल सिपहरू सबैलाई आवश्यक हुन्छन् । यी कुनै निश्चित कार्य वा भूमिकामा मात्र सीमित नभई विभिन्न कार्य वा भूमिकाका लागि आवश्यक हुने गर्दछन् । यस्ता सिपहरू विशेषत: विद्यार्थीका दैनिक जीवनका वास्तविक समस्या समाधानमा सहायक हुन्छन् । त्यसैले व्यवहारकुशल सिपहरू कुनै निश्चित कार्य, पेसा, विषयक्षेत्र वा ज्ञानको क्षेत्रसँग मात्र सम्बन्धित नभई विभिन्न कार्य, पेसा, विषयक्षेत्र वा ज्ञानको क्षेत्रमा कार्यसम्पादनसँग सम्बन्धित हुन्छन् । व्यवहारकुशल सिपहरूलाई विभिन्न फरक फरक नामले पहिचान गर्ने गरिन्छ । जस्तै: यसलाई समतलीय, सामान्य, अन्तरसम्बन्धित, स्थानान्तरणीय, आधारभूत, व्यावहारिक, रोजगारीमूलक वा एक्काइसौँ शताब्दीका सिप नामले पनि चिनिन्छ ।

व्यवहारकुशल सिपलाई विभिन्न नामले जनाइनुका साथै यसअन्तर्गत पर्ने सिप वा सक्षमताका सूचीलाई निश्चित सङ्ख्यामा सीमित गर्न कठिन भए पनि सोचाइ सिप, वैयक्तिक सिप, अन्तरवैयक्तिक सिप, बहुसाक्षरता सिप, नागरिक सिपअन्तर्गत प्रायजसो सबै व्यवहारकुशल सिपहरूलाई वर्गीकरण गरी समावेश गर्न सकिन्छ ।

सिकाइलाई दैनिक जीवनसँग आबद्ध गर्नका लागि विभिन्न विषय र तहका पाठ्यक्रमबिच अन्तरक्रिया हुनु आवश्यक छ । यस्तो अन्तरक्रियाबाट सिकाइलाई सामान्य विषयगत ज्ञान तथा सिपमा सीमित नगरी अधिसंज्ञानात्मक (Metacognitive) सिकाइलाई सहज गराई जीवनका समस्या समाधानका लागि उपयोगी बनाउन सहयोग प्राप्त हुन्छ । व्यवहारकुशल सिप सिकाइलाई अधिसंज्ञानात्मक (Metacognitive) तहमा पुऱ्याउन सहयोग गर्ने भएकाले एकीकृत पाठ्यक्रमको अवधारणाअन्तर्गत व्यवहारकुशल सिपलाई उपयुक्तताका आधारमा सबै विषय र तहमा एकीकृत गर्नु महत्त्वपूर्ण हुने दृष्टिकोणमा आधारित भई यस पाठ्यक्रममा पनि व्यवहारकुशल सिपहरूलाई सबै विषय र कक्षामा उपयुक्तताका आधारमा एकीकृत गरिएको छ । यसका लागि व्यवहारकुशल सिपका मुख्य क्षेत्रहरू र तिनको विस्तृतीकरण गरिनु आवश्यक छ । व्यवहारकुशल सिपका उल्लिखित पाँच विस्तृत क्षेत्रअन्तर्गतका सिपहरूको विस्तृतीकरण र तिनको सम्भाव्य व्याख्या निम्नअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

सोचाइ सिपहरू (Thinking Skills) (S1)

बालबालिकाले सूचना प्रशोधन गर्न, विभिन्न सूचनालाई संयोजन गर्न, निर्णय लिन र नयाँ विचार सिर्जना गर्न प्रयोग गर्ने संज्ञानात्मक क्रियाकलापहरू नै सोचाइ सिपहरू हुन् । बालबालिकाहरूले आफ्ना अनुभवहरूको बोध गर्दा, समस्याहरू हल गर्दा, निर्णय लिँदा, प्रश्नहरू गर्दा, योजना बनाउँदा अथवा सूचनाहरू सङ्गठित गर्दा आफ्नो सोचाइ सिपहरू प्रयोग गर्दछन् । प्रमुख सोचाइ सिपहरू र तिनको व्याख्या निम्नलिखित तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका १६ : मुख्य सोचाइ सिपहरू

मुख्य सोचाइ सिपहरू (Major thinking skills)	सम्भाव्य व्याख्या (Possible explanation)
प्रयोग सिप (Application skill) (S1.1)	● नयाँ परिस्थिति एवम् सन्दर्भमा पहिले सिकेका ज्ञान तथा सिपलाई प्रयोग गर्ने योग्यता
सिकाइ सिप (Learning skill) (S1.2)	● सिकाइ हासिल गर्ने र जारी राख्ने योग्यता ● आफ्नो सिकाइलाई सङ्गठित गर्ने योग्यता
रचनात्मक सोचाइ सिप (Creative thinking skill) (S1.3)	● ढाँचा एवम् सम्बन्धलाई परीक्षण र सूचनालाई वर्गीकरण गरी क्रममा मिलाउने योग्यता ● राम्रा तर्कहरूको विश्लेषण तथा सिर्जना गर्ने र प्रचलित मान्यताहरूलाई चुनौती दिने योग्यता ● परिकल्पना निर्माण एवम् भविष्यवाणी गर्ने, सबुत वा प्रमाण परीक्षण गर्ने र नतिजामा पुग्ने योग्यता ● समस्याहरू र निर्णयहरू पहिचान तथा विश्लेषण गर्ने र विभिन्न विकल्पहरूको खोजी गर्ने योग्यता ● समस्याहरू समाधान गर्ने र उपलब्धिहरूको मूल्याङ्कन गर्ने योग्यता

मुख्य सोचाइ सिपहरू (Major thinking skills)	सम्भाव्य व्याख्या (Possible explanation)
	• काल्पनिक रूपमा सोच्ने, क्रियाशील रूपमा नयाँ विचार वा दृष्टिकोण खोज्ने समस्याहरू वा समाधान प्रवर्तनात्मक बनाउने र जोखिम उठाउने योग्यता
समालोचनात्मक सोचाइ सिप (Critical thinking skill) (S1.4)	• प्रभावकारी तर्क गर्ने योग्यता • पद्धति सोचको प्रयोग गर्ने योग्यता • छानबिन तथा निर्णय गर्ने योग्यता
निर्णय तथा समस्या समाधान सिप (Decision making and problem solving skill) (S1.5)	• विभिन्न स्रोतहरूबाट सूचना प्राप्त गर्ने योग्यता • निश्चित उद्देश्यका लागि विश्वसनीयता एवम् उपयुक्तताका आधारमा विभिन्न स्रोतहरूमध्येबाट उपयुक्त स्रोत चयन गर्ने योग्यता • सूचनाहरूको अभिलेखीकरण गर्ने, सङ्गठित गर्ने, सारांश निकाल्ने, एकीकृत गर्ने योग्यता • विकल्प छनोट गरी निर्णय लिने र समस्या समाधान गर्ने योग्यता

वैयक्तिक सिपहरू (Intrapersonal Skills) (S2)

वैयक्तिक सिपहरू विभिन्न किसिमका छन् । यसअन्तर्गत जिम्मेवारी एवम् प्रतिबद्धता विकास गर्नु, स्वव्यवस्थापन, आत्मबल/स्वाभिमानको विकास, इमानदारी/ स्वअनुशासन, समय व्यवस्थापन, स्वतन्त्र सिकाइ, लचकता र अनुकूलनता जस्ता सिपहरू पर्दछन् । वैयक्तिक सिपहरूको विकासका लागि पाठ्यक्रमले बालबालिकाको संज्ञानात्मक विकास, सामाजिक तथा संवेगात्मक विकास, वाचन तथा भाषा विकास र कुशल क्रियात्मक सिप विकास गराउनु पर्दछ । वैयक्तिक सिपहरूले विद्यार्थीहरूलाई काम तथा क्रियाकलापहरूको जिम्मेवारी लिन, विभिन्न काम तथा क्रियाकलापहरूप्रति प्रतिबद्धता एवम् आत्मविश्वास प्रदर्शन गर्न, आफ्नो योग्यताको लेखाजोखा गर्न र आफ्नो जीवनको लक्ष्यबारे विचार व्यक्त गर्न सहयोग पुऱ्याउनुपर्दछ । आफ्नो हेरचाह गर्ने योग्यता, दैनिक जीवन व्यवस्थापन गर्ने योग्यता, कार्ययोजना विकास गर्ने, मूल्याङ्कन गर्ने कार्यसमेत समावेश गरी वैयक्तिक लक्ष्यहरू पहिचान गर्ने जस्ता स्वव्यवस्थापनसम्बन्धी सिपहरू यसअन्तर्गत पर्दछन् । त्यसै गरी यसअन्तर्गत आत्मबल तथा स्वाभिमानको विकास इमानदारी/स्वअनुशासन व्यक्तिगत लक्ष्य निर्धारण र कार्यमा अग्रसरता, स्वतन्त्र सिकाइ, लचकता र अनुकूलन, जिम्मेवारी एवम् प्रतिबद्धता जस्ता वैयक्तिक सिपहरू पर्दछन् । प्रमुख वैयक्तिक सिपहरू र तिनको व्याख्या निम्नलिखित तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका १७ : मुख्य वैयक्तिक सिपहरू

मुख्य वैयक्तिक सिपहरू (Major intrapersonal skills)	सम्भाव्य व्याख्या (Possible explanation)
स्वव्यवस्थापन (Self management) (S2.1)	• आफ्नो हेरचाह गर्ने योग्यता • दैनिक जीवन व्यवस्थापन गर्ने योग्यता • कार्ययोजना विकास गर्ने, मूल्याङ्कन गर्ने कार्यसमेत समावेश गरी वैयक्तिक लक्ष्यहरू पहिचान गर्ने, मूल्याङ्कन गर्ने र प्राप्त गर्ने योग्यता
आत्मबल/स्वाभिमानको विकास (Develop self-esteem/respect) (S2.2)	• एउटा व्यक्तिका रूपमा स्वयम् प्रति विश्वस्त हुने योग्यता
इमानदारी/ स्वअनुशासन (Integrity/honesty/self-discipline) (S2.3)	• स्वयम्को लेखाजोखा वा मूल्याङ्कन गर्ने, आफूले आफ्ना कार्यसम्पादनको मूल्याङ्कन गर्ने, पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने र यसमा प्रत्युत्तर दिने योग्यता • स्वअनुशासन र इमानदारी प्रदर्शन गर्ने योग्यता
समय व्यवस्थापन (Time management) (S2.4)	• आफ्ना दैनिक क्रियाकलापमा समय व्यवस्थापन गर्ने योग्यता • कार्यको प्राथमिकता निर्धारया गर्न सक्ने योग्यता
व्यक्तिगत लक्ष्य निर्धारण र कार्यमा अग्रसरता (Personal goal setting and taking initiatives) (S2.5)	• दैनिक कार्यमा लक्ष्य निर्धारण गर्ने, कार्यमा अग्रसरता लिने योग्यता
स्वतन्त्र सिकाइ, लचकता र अनुकूलनता (Independent learning, flexibility and adaptability) (S2.6)	• विभिन्न साधन, सूचना तथा विधिको प्रयोग गरी आफैँ सिक्ने योग्यता • सिकाइ, कार्य वा व्यवहारमा परिस्थितिअनुकूल परिवर्तन तथा समायोजन गर्न सक्ने योग्यता
जिम्मेवारी एवम् प्रतिबद्धता (Responsibility and commitment) (S2.7)	• नयाँ एवम् कठिन परिस्थितिहरूमा सहयोग पुऱ्याउने वैयक्तिक गुणहरू विकसित गर्ने योग्यता, उदाहरणका लागि पहल गर्ने, लचकदार बन्ने, विश्वसनीय बन्ने, कठिनाइहरू उत्पन्न भएका बेला दृढ रहने

अन्तरवैयक्तिक सिपहरू (Interpersonal Skills) (S3)

अन्तरवैयक्तिक सिपले एक व्यक्तिले अर्को व्यक्तिसँग प्रभावकारी रूपमा सञ्चार र समन्वय गर्नु, सहयोग तथा सद्भाव कायम गर्न सक्षम हुनु, असल सम्बन्ध कायम गर्नु भन्ने जस्ता योग्यतालाई जनाउँछ । यसमा फरक फरक लक्ष्य र उद्देश्यका विविध सन्दर्भमा अरूसँग कार्य गर्ने, सामूहिक लक्ष्य

पहिचान गर्ने, मूल्याङ्कन गर्ने र प्राप्त गर्ने, समूहमा जिम्मेवारी पहिचान गर्ने र भूमिका बाँडफाँड गर्ने, समूहमा राम्रो सम्बन्ध विकास गर्ने, समूहका प्रगतिको लेखाजोखा गर्ने, समूहको कार्यको समीक्षा गर्ने र व्यक्तिगत रूपमा आफ्नो योगदानको प्रतिविम्बन गर्ने जस्ता पक्षहरू समावेश हुन्छन् ।

अन्तरवैयक्तिक सिपहरूमध्ये सञ्चार एउटा ज्यादै महत्त्वपूर्ण सिप हो । सुन्न र बोल्न सक्ने योग्यता आधारभूत सञ्चार सिपहरू हुन् । यी सिपहरू कक्षा १, २ र ३ का विद्यार्थीहरूमा विद्यालयमा रहँदा विकसित हुनुपर्दछ । जबसम्म विद्यार्थीहरूले आफ्नो स्थानीय वा राष्ट्रिय भाषामा सञ्चार गर्न सक्दैनन् तबसम्म उनीहरूले आफ्ना जीवनका लक्ष्यहरू प्राप्त गर्न र आफ्नो ज्ञान एवम् सामर्थ्य विकास गर्न तथा आफ्नो दैनिक जीवनमा काम गर्न समर्थ हुँदैनन् । सञ्चार सिपहरूले बालबालिकालाई संवेगात्मक बौद्धिकता, स्थिरता, स्पष्टता, भिन्नता, आत्मविश्वास, सहानुभूति, आदर, सुन्ने, खुला सोच र राम्रो प्रश्न सोध्ने सिप विकास गर्दछ । असल सञ्चार भनेको समग्रमा प्रभावकारी सुनाइ हो । बालबालिकाहरूले विद्यालय अवधिभर खुला सोच विकास गर्नुपर्दछ । सुदृढ सञ्चारका लागि एउटा व्यक्ति खुला मस्तिष्कसहित अन्य व्यक्तिका दृष्टिकोण बुझ्नेतर्फ प्रतिबद्ध हुनुपर्दछ ।

व्यक्तिको जीवन तथा कार्यका प्राय: सबै पक्षहरूमा सहकार्य सिपहरूको आवश्यकता पर्दछ । हिजोआज व्यापार उद्योगमा वा कुनै कार्यका लागि सँगसँगै मिलेर समूहमा काम गर्न केही संयुक्त प्रयास हुनुपर्दछ भन्ने कुराले प्रवेश पाएको छ । कामको संसारमा अधिकांश क्षेत्रमा सहयोग तथा सहकार्यलाई एउटा आवश्यक सिपका रूपमा हेरिन्छ । विद्यार्थीहरूले परियोजना तथा खोजमूलक सिकाइमा आफूलाई व्यस्त राख्नुपर्दछ र सामाजिक परिवेशमा आफ्ना ज्ञान एवम् समस्या समाधानका सिपहरू प्रयोग गर्न सक्नुपर्दछ । सहकार्य सिपले विद्यार्थीहरूलाई उनीहरूको साझा लक्ष्यहरू हासिल गर्न सँगै मिलेर सहयोगी रूपमा काम गर्न मदत गर्दछ । जब बालबालिकाहरू एकआपसमा मिलेर सिक्ने प्रक्रियामा रहन्छन् तब उनीहरू कुनै समस्या समाधानका लागि मिलेर काम गर्दछन् । यसबाट उनीहरूले कुनै काम पूरा गर्न वा कुनै उत्पादन गर्न सक्दछन् । सहयोगी सिकाइ वातावरणमा सिकारुका अलग अलग दृष्टिकोणले सुन्नुपर्ने हुँदा सिकारुले सामाजिक एवम् संवेगात्मक दुवै पक्षबाट चुनौतीहरूको सामना गर्नुपर्दछ र आफ्ना विचारहरूलाई स्पष्ट पार्न र प्रतिरक्षा गर्न सक्नुपर्दछ । यसो गर्दा सिकारुले विज्ञ वा शिक्षकहरूले दिएको प्रारूप वा ढाँचामा भर नपरी आफ्नै विशेष प्रकारका धारणागत प्रारूपहरू सिर्जना गर्न थाल्छन् । यसभन्दा बढी सहकार्य गर्दा साझा सिकाइले सिकारुलाई छलफलमा भाग लिने आवसरहरू दिने, आफ्ना सिकाइको जिम्मेवारी लिने र यसअनुरूप गहन सोच गर्ने व्यक्तिका रूपमा विकसित गर्दछ । बालबालिकाहरूमा सञ्चार र सहकार्य सिपसँगसँगै सहयोग तथा सहानुभूति, सक्रियतापूर्वक सुन्ने र सांस्कृतिक तथा नैतिकता जस्ता अन्तरवैयक्तिक सिपहरूको विकास पनि उत्तिकै आवश्यक छ । प्रमुख अन्तरवैयक्तिक सिपहरू र तिनको व्यख्या निम्नलिखित तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका १८ : मुख्य अन्तरवैयक्तिक सिपहरू

मुख्य अन्तरवैयक्तिक सिपहरू (Major interpersonal skills)	सम्भाव्य व्याख्या (Possible explanation)
सञ्चार (Communication) (S3.1)	• सामाजिक अन्तरक्रियाहरू वा सामाजिक अन्तरक्रियात्मक सन्दर्भमा आफ्नो एवम् अरूका संवेगहरू, अभिप्रेरणा र व्यवहारहरूलाई अध्ययन गर्न एवम् व्यवस्थित गर्न सक्ने योग्यता • प्रचलित विभिन्न साधनहरूको प्रयोग तथा स्थानान्तरणको माध्यमबाट विचार आदान प्रदान गरी अर्थ पहिल्याउने योग्यता • आधारभूत विद्युतीय सञ्चार सिपहरूको घरपरिवार एवम् कार्यस्थलमा प्रयोग गर्ने योग्यता
सहकार्य (Collaboration) (S3.2)	• समस्या हल गर्ने, नवीन उत्पादन गर्ने अथवा विषयवस्तु सिक्ने र सक्षमता हासिल गर्ने, सँगै काम गरेका दुई वा दुईभन्दा बढी व्यक्तिहरूबिच सहयोगात्मक अन्तरक्रिया गर्ने योग्यता • विभिन्न सन्दर्भमा अलग अलग उद्देश्यहरू एवम् लक्ष्यहरू लिएका व्यक्तिसँग मिलेर काम गर्ने योग्यता • सामूहिक लक्ष्यहरूको पहिचान, मूल्याङ्कन तथा प्राप्त गर्ने योग्यता • समूहमा जिम्मेवारी पहिचान गरी भूमिका बाँडफाँड गर्ने योग्यता • समूहमा राम्रो सम्बन्ध विकासित गर्ने योग्यता • समूहको कामको प्रगति जाँच गर्ने, पुनरवलोकन गर्ने र व्यक्तिगत रूपमा आआफ्नो योगदानबारे प्रतिविम्बन गर्ने योग्यता
सहयोग तथा सहानुभूति (Cooperation and empathy) (S3.3)	• कुनै घटना, कार्य, अवस्था र नतिजाका आधारमा आवश्यकतानुसार कुनै व्यक्तिलाई सहयोग तथा सहानुभूति प्रदान गर्ने योग्यता
सक्रियतापूर्वक सुन्ने (Active listening) (S3.4)	• अरूका विचार, दृष्टिकोण, सूचना तथा जानकारी सक्रियतापूर्वक सुन्ने र बुझ्ने र तदनुकूल आवश्यक प्रतिक्रिया जनाउने योग्यता
सांस्कृतिक सिपहरू/नैतिकता (Cultural skills/ethics) (S3.5)	• सांस्कृतिक विविधता पहिचान गर्ने योग्यता • विश्वव्यापी मुद्दाहरूमा दृष्टिकोण विकास गर्ने योग्यता • प्रजातान्त्रिक समाज निर्माण गर्न बौद्धिक योग्यताहरू विकास गर्ने योग्यता

सूचना प्रविधि तथा बहुसाक्षरता सिपहरू (Information technology and multiliteracy skills) (S4)

एक्काइसौँ शताब्दीमा सफलता पाउन विद्यार्थीहरूले विज्ञान, प्रविधिका साथै संस्कृतिमा कुशलता प्राप्त गर्नुपर्दछ । त्यस्तै विभिन्न रूपमा सूचनाहरूको राम्रो बुझाइ हुनुपर्दछ । त्यस्तै विद्यार्थीहरूले विविध वातावरणको व्यवस्थापन, संस्कृतिहरूको ज्ञान, एउटा विश्वव्यापी सोच, प्रभावकारी समाधान, सिक्नका लागि जिज्ञासु, सफलतापूर्वक बाह्य जगत्‌बाट चिन्तन गर्ने, सञ्चार सिपहरू र विश्लेषणलाई बुझ्न सक्ने जस्ता विभिन्न सिपहरू विकसित गर्नुपर्दछ ।

बालबालिकाहरूले विद्यालयमा रहँदा नै डिजिटल साक्षरताको सामान्य सक्षमता हासिल गर्नुपर्छ । प्रमुख बहुसाक्षरता सिपहरू र तिनको व्यख्या निम्नलिखित तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका १९ : मुख्य बहुसाक्षरता सिपहरू

मुख्य बहुसाक्षरता सिपहरू (Major Multiliteracy skills)	सम्भाव्य व्याख्या (Possible explanation)
आधारभूत साक्षरता (Basic literacy) (S4.1)	• उपयुक्त तहको भाषागत (स्थानीय एवम् राष्ट्रिय भाषाहरूमा) एवम् सङ्ख्यात्मक दक्षता विकास गरी आफ्नो पेसा वा कार्य सम्पादन गर्न सक्ने तथा समाजमा आफ्नो लक्ष्य प्राप्त गर्ने र हालको डिजिटल युगसापेक्ष आफ्नो ज्ञान एवम् क्षमता प्राप्त गर्ने योग्यता
प्राविधिक साक्षरता (Technological literacy) (S4.2)	• प्रविधि के हो, यसले कसरी काम गर्दछ, यसले के के उद्देश्यहरू पूरा गर्न सक्छ र यसलाई कसरी कुशल एवम् प्रभावकारी रूपमा उद्देश्य प्राप्त गर्न प्रयोग गर्ने योग्यता
दृश्य साक्षरता (Visual literacy) (S4.3)	• परम्परागत एवम् एक्काइसौँ शताब्दीको सञ्चार माध्यम प्रयोग गरी निर्णय, सञ्चार र सिकाइमा तस्बिर/छवि र दृश्य सामग्रीको प्रयोग, व्याख्या एवम् सिर्जना गर्न सक्ने योग्यता
सूचना साक्षरता (Information literacy) (S4.4)	• प्रविधि, विभिन्न सञ्चार सञ्जाल र विद्युतीय स्रोतहरूको प्रयोग गरी विभिन्न सञ्चार माध्यमहरूका सूचनाहरूको मूल्याङ्कन, सूचनाको आवश्यकता पहिचान, सूचनाहरू पत्ता लगाउने, संश्लेषण गर्ने र प्रभावकारी तरिकाले प्रयोग गर्ने योग्यता
बहुसांस्कृतिक साक्षरता (Multi-cultural literacy) (S4.5)	• आफ्नै र अन्यको संस्कृति, चालचलन, मूल्य एवम् विश्वासबारे समानता एवम् भिन्नता बुझ्ने, सम्मान एवम् प्रशंसा गर्ने योग्यता

नागरिक सिप (Citizenship Skills) (S5)

शिक्षाको एउटा उद्देश्य बालबालिकामा नागरिक अधिकार र दायित्वप्रति सचेतता विकास गराई नागरिक अधिकार प्राप्ति र दायित्व कुशलतापूर्वक निर्वाह गर्ने नागरिकका रूपमा विकास गर्न सहयोग गर्नु हो । यसका लागि विद्यालय शिक्षाका प्रारम्भिक कक्षादेखि नै नागरिक शिक्षालाई विभिन्न विषयमा एकीकृत गर्नुपर्दछ । यसअन्तर्गत लोकतन्त्रिक मूल्य र मान्यता, सहभागिता, सहनशीलता र खुलापन, विविधताको बोध र सम्मान, राष्ट्रिय पहिचान, समाज, भाषा, संस्कृति र राष्ट्रप्रति प्रेम र अपनत्व, व्यक्तिगत, समाजिक तथा नागरिक दायित्व र जिम्मेवारी वहन गर्नेलगायत विश्वव्यापी चेतनाको विकास गराउनुपर्दछ । एउटा असल नागरिकको विकासका लागि विभिन्न विषयमा एकीकृत गरी नागरिक सिपहरूसँग सम्बन्धित सिपहरूमा विद्यार्थीमा सक्षमताहरू हासिल गराउनुपर्दछ । प्रमुख नागरिक सिपहरू सिपहरू र तिनको व्याख्या निम्नलिखित तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका २० : मुख्य नागरिक सिपहरू

मुख्य नागरिक सिपहरू (Major citizenship skills)	सम्भाव्य व्याख्या (Possible explanation)
सहनशीलता र खुलापन (Tolerance and openness) (S5.1)	• परिवार तथा समुदायका प्रचलन तथा मान्यताहरूलगायत अन्य मान्यता तथा अभ्यासप्रति सकारात्मक रहने क्षमता • आफ्ना विचार, मान्यता र अभ्यासलाई पारदर्शी बनाउने, अरूको प्रतिक्रिया सुन्ने र आवश्यकताअनुसार स्विकार्ने क्षमता
विविधताको सम्मान र अन्तरसांस्कृतिक बुझाइ (Respect for diversity and intercultural understanding) (S5.2)	• स्थानीय सांस्कृतिक वातावरण तथा विविधता बुझ्ने क्षमता • विभिन्न दृष्टिकोणहरू तथा विविधताको सम्मान गर्ने क्षमता
लोकतन्त्रिक, सहभागितात्मक र समतामूलक मूल्य (Democratic, participatory and equitable value) (S5.3)	• कुनै कार्यमा सहभागी हुन, फरक विचारप्रति सहिष्णु हुन, कार्य तथा सहभागितामा समतालाई प्रोत्साहन गर्न र आफ्नो र अरूको अधिकार तथा स्वाभिमान कायम राख्ने क्षमता
वातावरणप्रतिको सजगता र सम्मान (Awarness of and respect for the environment) (S5.4)	• कुने कार्य वा व्यवहार प्रदर्शनका क्रममा भौगोलिक तथा सामाजिक सांस्कृतिक वातावरणको अनुकूलनलाई ध्यान दिने क्षमता
राष्ट्रिय पहिचान र अपनत्वको अनुभूति (National identity and sense of belonging) (S5.5)	• आफ्नो समुदाय, भाषा, संस्कृति तथा राष्ट्रिय पहिचानप्रति सजक रही सम्मान गर्ने र अपनत्वको अनुभूति गर्ने क्षमता
सामाजिक एवम् नागरिक जिम्मेवारी (Social and civic responsibility) (S5.6)	• सार्वजनिक वस्तुहरूको अभिवृद्धि एवम् समाज, वातावरण र प्रजातान्त्रिक आदर्शको सुरक्षा गर्ने गरी प्राविधिलाई व्यवस्थित गर्ने योग्यता
वैयक्तिक जिम्मेवारी (Personal responsibility) (S5.7)	• एउटा नागरिकका रूपमा, परिवार एवम् समुदायको सदस्यका रूपमा अनुशासित, इमानदार भई र गुणस्तरीय जीवन प्राप्त गर्ने योग्यता

१२. पाठ्यक्रमको एकीकृत स्वरूप

खण्ड १० मा प्रस्तुत गरिएका तहअनुसारका विषयगत सक्षमताहरू, विषयगत सिकाइ उपलब्धिहरू र विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रमका आधारमा विषयवस्तुलाई अन्तरसम्बन्धित हुने गरी निम्नलिखित स्वरूपमा कक्षा १-३ को पाठ्यक्रमलाई एकीकृत गरी प्रस्तुत गरिएको छ :

(क) समग्र पाठ्यक्रमको एकीकृत संरचना तयार गर्दा हाम्रो सेरोफेरो, गणित, नेपाली भाषा र अङ्ग्रेजी भाषा विषयक्षेत्रलाई बहुविषयक ढाँचामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

(ख) भाषा विषयक्षेत्रअन्तर्गत नेपाली भाषा, अङ्ग्रेजी भाषा र विभिन्न मातृभाषाका पाठ्यक्रम समावेश हुने भए पनि यसमा अनिवार्य विषयका रूपमा रहेका नेपाली र अङ्ग्रेजी भाषाका पाठ्यक्रम मात्र समावेश गरिएको छ । मातृभाषालाई स्थानीय विषयका रूपमा स्थानीय तहले विकास वा छनोट गरी पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ । नेपाली र अङ्ग्रेजी भाषा विषयका पाठ्यक्रम सुनाइ, बोलाइ, पढाइ र लेखाइ गरी भाषाका आधारभूत चार सिपहरू तथा भाषिक कार्यहरूका आधारमा सङ्गठित गरिएको छ । यी भाषिक सिपहरू तथा भाषिक कार्यहरूको सिकाइलाई पनि केही अन्तरविषयक विषयक्षेत्रमा र अन्यलाई विषयक्षेत्रमा सङ्गठित गरी बहुविषयक संरचनाअनुसारको ढाँचामा सङ्गठित गरिएको छ ।

(ग) गणित विषयक्षेत्रलाई पनि केही बहुविषयक विषयक्षेत्रमा सङ्गठित गरी बहुविषयक संरचनाअनुसारको ढाँचामा समावेश गरिएको छ ।

(घ) उल्लिखित विषयक्षेत्रको पाठ्यक्रम संरचनाअन्तर्गत समावेश हुन सक्ने व्यवहारकुशल सिपहरू पहिचान गरी प्रत्येका कक्षा र विषयक्षेत्रमा एकीकृत गर्ने गरी पाठ्यक्रमको समग्र संरचना तयार गरिएको छ ।

(ङ) समग्र पाठ्यक्रमको संरचना बहुविषयक ढाँचाको एकीकृत स्वरूपको रहेको छ । यसमा व्यवहारकुशल सिपहरूलाई सबै कक्षा र विषयक्षेत्रमा उपयुक्तताका आधारमा एकीकृत गरिएको छ ।

१२.१ पाठ्यक्रमको एकीकृत संरचनामा कक्षागत सिकाइ उपलब्धिको विस्तृतीकरण

कक्षा १-३ को विषयक्षेत्रगत क्रम एकीकृत गरी समायोजन गर्ने क्रममा तालिका नं. २१, २२ र २३ मा विषयक्षेत्रहरूको क्रम विचलन हुन गएकाले पाठ्यक्रम प्रयोगकर्ताले देहायबमोजिमको विषयक्षेत्रगत क्रमका आधारमा मात्र उपयोग गर्नुपर्ने छ ।

क्र.स.	नेपाली	अङ्ग्रेजी	सेरोफेरो	गणित		
	कक्षा १-३	कक्षा १-३	कक्षा १-३	कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३
१.	म र मेरो परिवार	तालिका नं. २१, २२ र २३ मा राखिएको क्रमानुसार नै प्रयोग गर्नुपर्ने छ ।	तालिका नं. २१, २२ र २३ मा राखिएको क्रमानुसार नै प्रयोग गर्नुपर्ने छ ।	म र मेरो परिवार	म र मेरो विद्यालय	मेरो दैनिक जीवन-१
२.	मेरो दैनिक जीवन			हाम्रो समुदाय	मेरो दैनिक जीवन	सङ्ख्याको ज्ञान
३.	हाम्रो समुदाय			मेरो विद्यालय	सङ्ख्याको ज्ञान	हाम्रो समुदाय
४.	मेरो विद्यालय			मेरो दैनिक जीवन	हाम्रो समुदाय	मेरो सिर्जना
५.	हाम्रो वातावरण			मेरो सिर्जना	गणितका आधारभूत क्रिया (जोड र घटाउ)	गणितका आधारभूत क्रिया
६.	मेरो सिर्जना			सञ्चार प्रविधि र बजार	मेरो विद्यालय	मेरो दैनिक जीवन-२
७.	रुचि र बानी				मेरो सिर्जना	सञ्चार प्रविधि र बजार
८.	हाम्रो संस्कृति				सञ्चार प्रविधि र बजार	नाप
९.	सञ्चार प्रविधि र बजार				गणितका आधारभूत क्रिया (गुणन र भाग)	
१०.	हाम्रा क्रियाकलाप					
११.	हाम्रो वरपरको संसार					

कक्षा १-३ को समग्र पाठ्यक्रमको एकीकृत संरचनामा कक्षागत सिकाइ उपलब्धिको विस्तृतीकरण गरी विषयक्षेत्र/थिमअनुसार निम्नअनुसार सङ्गठित गरिएको छ :

तालिका २१ : पाठ्यक्रमको एकीकृत संरचनामा कक्षागत सिकाइ उपलब्धिको विस्तृतीकरण (कक्षा १)

विषयवस्तुको क्षेत्र (Theme/content area)	विषयक्षेत्रअनुसार सिकाइ उपलब्धि			
	हाम्रो सेरोफेरो	गणित	नेपाली भाषा	अङ्ग्रेजी भाषा
१. वर्ण (Alphabet)				**Listening** • Imitate, identify and discriminate sounds. • Identify words that have the same initial, medial or final sound. • Blend individual sounds in simple one-syllable words. (e.g. /s/ /i/ /t/ →sit) • Recognize, identify and produce rhyming words. (e.g. cat →bat, sat) • Link an initial sound to a picture of an object that begins with that sound (e.g. Show a picture of a book and identify the initial sound /b/). • Name a printed letter that matches with a sound (e.g. the teacher says /t/ and the student points to the /t/ letter). • Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three word cards). • Recognize and comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. **Speaking** • Imitate and produce sounds and words. • Blend the initial sounds with other sounds, i.e. onset with rime. (e.g. c+at). • Pronounce grade appropriate words correctly. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Read small and capital letters. • Put sounds together to read words and sentences. • Recognize and read familiar words accompanied by visuals. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Understand the meaning of grade appropriate words. **Writing**

				• Hold pencil correctly to gain control to draw lines, curves, circles, etc. • Develop hand-eye coordination through drawing lines and patterns. • Trace the letters and write them. • Form lower and upper case letters of regular size and shape. • Demonstrate good handwriting skills.
२. म र मेरो परिवार (Me and my family)	• आफ्नो नाम, ठेगाना र पहिरन तथा परिवारका सदस्यहरूको नाम बताउन • परिवारका सदस्यहरूको नाता बताई उपयुक्त अभिवादन गर्न • आफूभन्दा सानालाई माया गर्न • आफ्नो परिवारका सदस्यहरूले गर्ने मुख्यमुख्य काम बताउन • समूहमा साधारण बालगीतमा लय मिलाई खुट्टा चाल्न • समूहमा साधारण बालगीतमा लय मिलाई शरीर हल्लाउन • पेन्सिल, चक, पेस्टल वा खरी प्रयोग गरी मोटा र मसिना रेखा कोर्न • पेन्सिल, चक, पेस्टल वा खरी प्रयोग गरी सिधा र बाँङ्गाटिङ्गा रेखा कोर्न • आफूले खाने खानेकुराका नाम बताउन • स्थानीय स्तरमा पाइने सफा र ताजा खानेकुरा पहिचान गर्न • खानेकुरा सफा राख्न • स्थानीय स्तरमा पाइने सफा र ताजा खानेकुरा खाने बानी बसाल्न • आफ्नो खेलौना बताउन र घरमा भएका खेलौनाहरू प्रयोग गरी खेल खेल्न • साथीसँग रमाइलो गर्दै स्थानीय खेल खेल्न • लाइनमा मिलेर हिँड्न बानी विकास गर्न	• स्थानको आधारमा वस्तुहरूलाई भित्र र बाहिर, अगाडि र पछाडि, तल र माथि, दायाँ, बायाँ र बिच, नजिक र टाढा छुट्याउन • देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** • पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न • कुराकानी, सोधपुछ र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न • शिष्टाचारयुक्त शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • दृश्य वस्तुको नाम उच्चारण गर्न • प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको पहिचान गर्न • दृश्य सामग्रीका आधारमा मुख्य मुख्य विषयवस्तु पहिचान गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • समान र असमान चित्रको पहिचान गरी सङ्केतन तथा विसङ्केतन गर्न • शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गर्न • सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** • वस्तु वा चित्रको नाम उच्चारण गर्न • सम्मानबोधक शब्दको उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग गर्न • दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • बायाँबाट सुरु गरी दायाँतिर र माथिबाट सुरु गरी तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न **पठन बोध** • सङ्केत र चित्रका आधारमा शब्द तथा सन्दर्भ पहिचान गर्न • शीर्षक तथा चित्र हेरेर पूर्वानुमान वा अनुमान गर्न • पूर्वानुमान वा अनुमान मिले नमिलेको छलफल गर्न **लेखाइ** • दिइएका सङ्केतका आधारमा छड्के, सिधा र गोलो रेखा कोर्न • चित्रमा रङ भर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको ख्याल गरी मौखिक अभिव्यक्ति दिन	**Language functions** Greeting and leave taking Introducing Talking about home and family **Listening** • Imitate, identify and discriminate sounds. • Blend individual sounds in simple one-syllable words. (e.g. /s/ /i/ /t/ →sit) • Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. • Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.). **Speaking** • Imitate and produce sounds and words. • Pronounce grade appropriate words correctly. • Give basic personal information about themselves (e.g. name, address, family, nationality) using short words and phrases. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Put sounds together to read words and sentences. • Recognize and read familiar words accompanied by visuals. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Read words, simple sentences and short paragraphs correctly. **Writing** • Hold pencil correctly to gain control to draw lines, curves, circles, etc. • Develop hand-eye

	• शिक्षकको निर्देशनअनुसारका विभिन्न कथामा आधारित खेलहरू खेल्न • आफ्नो घरमा भएका सरसमानहरूको नाम बताउन • आफ्नो घरमा भएका सरसमानहरूको जतन गर्न • आफ्नो घरमा भएका सरसमानहरूलाई उपयुक्त स्थानमा राख्न • साधारण उपकरणको अवलोकन गरी आवश्यकताअनुसार मापनका लागि प्रयोग गर्न			coordination through drawing lines and patterns. • Trace the letters and write them. • Demonstrate good handwriting skills.
३. मेरो दैनिक जीवन (My daily life)	• शिक्षकको निर्देशनमा आधारभूत योग अभ्यास गर्न (सुखासन, शिशु आसन र सबासन) गर्न • शरीरलाई विभिन्न दिशामा तन्काउन र झुकाउन • भकुन्डो गुडाउने र समाउने अभ्यास गर्न • ठिक तरिकाले हिँड्न, उभिन, बस्न, सुत्न र सिधा रेखामा दौडन • शरीरका बाहिरी अङ्गहरूको पहिचान र सरसफाइ गर्न • हात धोएर खाने बानी बसाल्न • चर्पीमा दिसापिसाब गर्ने बानी बसाल्न • सफा र सुरक्षित पानी पिउने बानी बसाल्न • सिधा र बाँगोटिङ्गो रेखामा ताल मिलाएर हिँड्न • विविध दिशामा ताल मिलाएर शरीर घुमाउन र बटार्न • आफ्नो वरपर उपलब्ध सामग्रीहरूबाट बनाइएका रङहरू प्रयोग गरी औँला वा छेस्काले कागजमा स्वतन्त्र रूपले चित्र बनाउन • आफ्नो इच्छाअनुसार स्वतन्त्र रूपमा चित्र कोर्न • दैनिक जीवनमा विद्युत्‌को उपयोग उल्लेख गर्न • घरमा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धनको	• दैनिक क्रियाकलापहरूको समय भन्न • हप्ताका दिनहरू भन्न र लेख्न	**ध्वनि सचेतीकरण** • अ, आ, इ वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न • वाक्यमा शब्द पहिचान र शब्द गणना गर्न • कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा शब्दको सही उच्चारणसहित प्रयोग गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • श्रव्य र दृश्य सामग्रीका आधारमा मुख्य मुख्य विषयवस्तु पहिचान गर्न • प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको पहिचान गर्न • हाउभाउ र अभिनयसहित मौखिक प्रस्तुति गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न • अ वर्ण र आ, इ, ई वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन एवम् विसङ्केतन गरी ढाँचाको अनुकरण गर्न **शब्दभण्डार** • परिचित वस्तु र चित्रको नाम उच्चारण गर्न • दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द, शीर्ष शब्द तथा विसङ्केतक शब्द उच्चारण गर्न • पाठका अनुच्छेद सुनी नयाँ शब्द पहिचान गर्न **पठन प्रवाह** • वर्ण तथा विसङ्केतक शब्द पढ्न **पठन बोध** • शीर्षक तथा चित्रबारे पूर्वानुमान वा अनुमान गर्न • आफ्नो अनुभवसँग पाठका सन्दर्भ मिले नमिलेको दाँज्न • स्थानीय परिवेश र पाठको सन्दर्भबारे छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ**	**Language functions** Talking about days of the week Expressing ability Telling time **Listening** • Recognize, identify and produce rhyming words. (e.g. cat →bat, sat) • Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three word cards). • Recognize and comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. • Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.). **Speaking** • Imitate and produce sounds and words. • Pronounce grade appropriate words correctly. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Put sounds together to read words and sentences. • Recognize and read familiar words accompanied by visuals • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Read words, simple sentences

	नाम बताउन ● विभिन्न प्रकारका ध्वनिहरू पहिचान गर्न र तिनीहरूका स्रोत बताउन ● वस्तु देख्न प्रकाश आवश्यक पर्ने तथ्य बताउन र प्रकाशका मुख्य स्रोत पहिचान गर्न		● दिइएका सङ्केतका आधारमा छड्के, सिधा र गोलो रेखा कोर्न ● अ, आ, इ, ई वर्णको अनुलेखन गर्न ● विसङ्केतन शब्द तथा लब्ध शब्दको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ● लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सचेततासहित मौखिक अभिव्यक्ति दिन ● क्रियाका कालअनुसार विषयवस्तु वा सन्दर्भको वर्णन गर्न	and short paragraphs correctly. **Writing** ● Use correct spelling of the words. ● Write simple phrases and sentences independently. ● Demonstrate good handwriting skills.
४. हाम्रो समुदाय (Our Community)	● आफ्ना दौँतरीहरू र परिवारमा आपसी मेलमिलाप, सहयोग र सहकार्य गर्न ● धारा, शौचालय आदिको प्रयोगको क्रममा पालो पर्खिन ● साथीसँग रमाइलो गर्दै घेरामा खेलिने खेल र समूहमा खेलिने खेल खेल्न ● समूहमा काम गरी पात, रुखका बोक्रा, सिक्का, कपडा आदिलाई घोटेर विभिन्न टेक्सचर छपाइ गर्न र प्रदर्शन गर्न ● आफूलाई सन्चो नभएको कुरा परिवार, साथी र शिक्षकलाई बताउन ● बिरामी पर्दा उपचार गर्न जाने स्वास्थ्य संस्थाहरूको नाम बताउन ● आफू बिरामीपर्दा परिवार, साथी र शिक्षकको सहयोग लिन ● सर्ने रोगहरूको नाम बताउन ● वरपरका जनावरहरू पहिचान गर्न र तिनीहरूको खाना चिन्न ● जनावरहरूका बच्चा चिन्न र तिनीहरूका नाम बताउन ● जनावरहरूको हेरचाहमा सक्दो सहयोग गर्न ● आफनो वरिपरि रहेका पशुपन्छीहरूको क्रियाकलापको अवलोकन गरी तिनको अभिनय गर्न	● देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न ● देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा एक देखी बीससम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न ● ठोस वस्तुको प्रयोग गरी २० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई जोर र बिजोर सङ्ख्यामा वर्गीकरण गर्न ● योगफल २० सम्म आउने तीनओटा सम्म सङ्ख्याहरूको जोड गर्न ● अप्रामाणिक नापोको प्रयोग गरी ठोस वस्तुहरू नाप्न र त्यसको आधारमा अग्लो र होचो, लामो र छोटो छुट्याउन	**ध्वनि सचेतीकरण** ● उ, ए वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न ● अ, आ, इ, उ, ए वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** ● श्रव्यदृश्य सामग्रीका आधारमा हाउभाउ र अभिनयसहित मौखिक प्रस्तुतिको नक्कल गर्न ● आश्चर्य, उत्सुकता, घृणा, चिन्ता, हर्ष जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** ● सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट उ, ऊ, ऋ, ए, ऐ वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न ● पढेका स्वरवर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी ढाँचाको अनुकरण गर्न **शब्दभण्डार** ● परिचित वस्तु र चित्रहरूको नाम भन्न ● दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द, शीर्ष शब्द तथा विसङ्केतक शब्दको उच्चारण र अर्थबोध गर्न ● पाठ सुनी नयाँ शब्द पहिचान र उच्चारण गर्न **पठन प्रवाह** ● स्वरवर्ण तथा विसङ्केतक शब्द पढ्न **पठन बोध** ● स्थानीय परिवेश र पाठगत सन्दर्भ बुझेर छलफल गर्न ● विभिन्न शीर्षक, चित्र, परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ● पाठका आधारमा पात्र पहिचान गरी तिनका कार्यको वर्णन गर्न **लेखाइ** ● विभिन्न आकृति/सङ्केतको अनुलेखन गर्न ● थोप्ला जोडी विभिन्न आकृति बनाउन ● पढेका वर्णको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन गर्न ● विसङ्केतक शब्द तथा लब्ध शब्दको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण**	

			• पूर्णविराम, अल्पविराम र प्रश्नवाचक चिह्नको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति दिन	
५. मेरो विद्यालय (My school)	• आफ्नो विद्यालय, साथी र शिक्षकको नाम तथा विद्यालयको ठेगाना बताउन • फूलबारीको तथा बोटबिरुवाहरूको हेरचाह गर्न • विद्यालयमा भएका सरसामानहरूको नाम बताउन • प्राकृतिक वस्तुहरू टाँसेर सरल आकृतिहरूको संयोजन गर्न • शिक्षकको निर्देशनअनुसार उचाइ र लामो उफ्रन • शरीर तताउने सामान्य कसरत गर्न • पी.टी. तालिका नं. १ देखि ३ सम्मका कसरतहरू ताल मिलाएर गर्न • विविध दिशामा मुढाझैं पल्टने अभ्यास गर्न • घर विद्यालय, बाटोघाटो र समुदायमा घटेका दुर्घटनाबाट भएको चोटपटक बताउन • घर, विद्यालय र बाटोघाटोमा हुने दुर्घटनाप्रति सचेत रहन • अपरिचित बेवारिसे वस्तुप्रति सचेत रहन • वरपर घट्न सक्ने प्रकोपप्रति सजग रहन	• पहिलोदेखि दसौँसम्मका स्थान पहिचान गर्न • हात लागी नआउने र योगफल १०० सम्म आउने दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न • ठोस वस्तुको प्रयोग गरी २० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न • सापटी लिन नपर्ने दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्याको घटाउ गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** • ओ वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न • अ, आ, इ, उ, ए, ओ वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • श्रव्यदृश्य सामग्रीका आधारमा हाउभाउ र अभिनयसहित मौखिक प्रस्तुति गर्न • आश्चर्य, उत्सुकता, घृणा, चिन्ता, हर्ष जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट ओ, औ, अं, अः वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न • चन्द्रबिन्दु (ँ), शिरबिन्दु (ं) र विसर्ग (:) को प्रयोग गर्न • पढेका स्वरवर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी ढाँचाको अनुकरण गर्न **शब्दभण्डार** • परिचित वस्तु र चित्रहरूको समूह बनाउन • दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द, शीर्ष शब्द तथा विसङ्केतक शब्दको उच्चारण र अर्थबोध गर्न • पाठका अनुच्छेद सुनेर नयाँ शब्द पहिचान र उच्चारण गर्न **पठन प्रवाह** • स्वरवर्ण, विसङ्केतक र लब्ध शब्द पढ्न **पठन बोध** • स्थानीय परिवेश, पाठको परिवेश र आफ्नो अनुभवबारे छलफल गर्न • शीर्षक, चित्र, परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न • पाठका आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** • सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न • पढेका वर्णको अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न • विसङ्केतक शब्द तथा लब्ध शब्दको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग अवस्था ख्याल गरी अभिव्यक्ति दिन	**Language functions** Talking about present actions Giving simple commands Asking for permission **Listening** • Recognize and comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. • Respond to simple commands and questions. • Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.). **Speaking** • Imitate and produce sounds and words. • Pronounce grade appropriate words correctly. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Put sounds together to read words and sentences. • Recognize and read familiar words accompanied by visuals • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Read words, simple sentences and short paragraphs correctly. • Retrieve specific information from simple sentences. **Writing** • Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words. • Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them. • Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences. • Use correct spelling of the words. • Write simple phrases and sentences independently. • Give basic personal

				information in writing (e.g. name, address, age, nationality). • Demonstrate good handwriting skills.
६. हाम्रा वरपरका सजीवहरू (Living things around us)	• सजीव र निर्जीव वस्तुहरु पहिचान गर्न • सजीव वस्तुहरुका लक्षण बताउन • निर्जीव वस्तुहरुका लक्षण बताउन • सजीव र निर्जीव वस्तुमा फरक छुट्याउन • वरपरका बिरुवाहरू पहिचान गर्न • ठुला, मझ्यौला र साना बिरुवाहरूलाई क्रमश: रुख, बुट्यान र झारपातमा वर्गीकरण गरी सामान्य वर्णन गर्न • रुख, बुट्यान र झारपात विच भिन्नता छुट्याउन • बिरुवाका विभिन्न भागहरू (जरा, डाँठ, पात, फूल र फल) पहिचान गर्न			
७. हाम्रो वातावरण (Our environment)	• घरमा आफ्नो कोठा सरसफाइ गर्ने बानी बसाल्न • विद्यालयको कक्षाकोठा सरसफाइ गर्ने बानी बसाल्न • स्वच्छ वातावरणप्रति सचेत भई वरपरको वातावरण सफा राख्न सहयोग गर्न • घर तथा विद्यालयमा उत्पन्न हुने फोहोरलाई तोकिएको स्थानमा राख्न • वरपरका वस्तु तथा घटना सम्बन्धी खोजमूलक साधारण प्रश्नहरू सोध्न • वरपरको प्राकृतिक र मानवनिर्मित वस्तुहरू पहिचान गर्न • आफ्ना वरपरका वस्तुका आकार र साइज चिन्न र सोका आधारमा बस्तुहरु छुट्याउन • आफ्ना वरपरका वस्तुका गन्ध, चिसो, तातो, कडा, नरमलगायतका गुणहरूका आधारमा चिन्न र छुट्याउन		**ध्वनि सचेतीकरण** • मात्रा नलागेका र लागेका क वर्णको पहिचान गरी उच्चारण र शब्दमा वर्ण विभेदीकरण गर्न • विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान तथा उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • आश्चर्य, उत्सुकता, घृणा, चिन्ता, हर्ष जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न • अनुमान र समस्या पहिचानसहित मौखिक वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न • पढेका वर्ण (स्वर र व्यञ्जन) तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी ढाँचाको अनुकरण गर्न **शब्दभण्डार** • पूर्वज्ञानमा आधारित भई धारणा र शब्दलाई सिकाइसँग मिले नमिलेको दाँज्न • पाठका अनुच्छेदका आधारमा नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न • दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द, शीर्ष शब्द तथा विसङ्केतक शब्दको अर्थबोध र वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित विसङ्केतक वर्ण, शब्द र सरल वाक्य पढ्न **पठन बोध** • स्थानीय परिवेश, पाठको परिवेश र	**Language functions** Identifying Describing location Identifying colours Asking and answering 'Yes/No' and 'Wh' questions **Listening** • Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three word cards). • Recognize and comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. • Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.). **Speaking** • Pronounce grade appropriate words correctly. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Name people, objects and places and describe them with adjectives. **Reading** • Put sounds together to read words and sentences. • Recognize and read familiar

			आफ्नो अनुभवबारे छलफल गर्न • शीर्षक, चित्र, परिवेश र सन्दर्भका बारेमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न • पाठमा आधारित भई पात्र, कार्य, घटना र चरित्र पहिचान तथा वर्णन गर्न **लेखाइ** • सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न • वर्ण तथा शब्दको अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न • पढेका शब्द प्रयोग भएका वाक्यको आकारप्रकार मिलाई उपयुक्त ढाँचामा अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी विषयवस्तु वा सन्दर्भको वर्णन गर्न	words accompanied by visuals • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Read words, simple sentences and short paragraphs correctly. • Retrieve specific information from simple sentences. • Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.) **Writing** • Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words. • Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them. • Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences. • Use correct spelling of words. • Write simple phrases and sentences independently. • Demonstrate good handwriting skills.
८. मेरो सरसमान (My belongings)				**Language function** Describing possessions **Listening** • Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three word cards). • Recognize and comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. • Respond to simple commands and questions. • Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.). **Speaking** • Pronounce grade appropriate words correctly. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Name people, objects and places and describe them

				with adjectives. **Reading** • Recognize and read familiar words accompanied by visuals. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Read words, simple sentences and short paragraphs correctly. • Retrieve specific information from simple sentences. • Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.) **Writing** • Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words. • Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them. • Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences. • Use correct spelling of words. • Write simple phrases and sentences independently. • Demonstrate good handwriting skills.
९. मेरो सिर्जना (My creation)	• सुनेका स्थानीय गीतहरू समूहमा गाउन • सुनेका स्थानीय गीतहरू एक्लै गाउन • समूहमा राष्ट्रियगान गाउन • समूहमा राष्ट्रिय भावनाका गीत गाउन • एकल वा समूहमा ताली बजाउन • बालगीत तथा कक्षागत गीतमा ताली बजाउँदै गाउन • आफूले सिकेका गीतहरू लय, ताल र भाव मिलाई सामूहिक नृत्य गर्न • स्थानीय बाजाहरूको नाम बताउन • आकृतिविहिन छपाइकार्य गर्न • माटो, पिठो आदिमा विभिन्न आकृतिका वस्तुले थिचेर आकार प्रकार बनाउन	• सिधा रेखा र वक्र रेखा, पहिचान गर्न, ट्रेस गर्न र चित्र कोर्न • आफ्नो वरपर पाइने ज्यामितीय आकारहरू (त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्त) चिन्न	**ध्वनि सचेतीकरण** • मात्रा नलागेका र लागेका ख, ग, घ वर्णको पहिचान गरी उच्चारण र शब्दमा वर्ण विभेदीकरण गर्न • विसङ्केतक शब्दका सुरु वा अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • श्रव्य वा दृश्य सामग्रीका आधारमा मुख्य मुख्य विषयवस्तु पहिचान गर्न • आश्चर्य, उत्सुकता, घृणा, चिन्ता, हर्ष जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न • पढेका वर्ण (स्वर र व्यञ्जन) तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी उपयुक्त ढाँचामा लेख्न **शब्दभण्डार** • पूर्वज्ञानमा आधारित भई धारणा र	

	• माटो, पिठोवाट विभिन्न आकृतिका वस्तु बनाउन विभिन्न बस्तुका आकृतिमा रङ लगाउन		शब्दलाई सिकाइसँग मिले नमिलेको दाँज्न • शीर्ष शब्द, लब्ध शब्द तथा विसङ्केतक शब्दको अर्थबोधसहित वाक्यमा प्रयोग गर्न • पाठका अनुच्छेद पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित विसङ्केतक वर्ण, शब्द र सरल वाक्य पढ्न **पठन बोध** • पाठगत सन्दर्भ र परिवेशका बारेमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न • पाठमा प्रयोग भएका शब्दको अर्थ बताउन • आफ्नो अनुभवसँग पाठका सन्दर्भको तुलना गर्न **लेखाइ** • वर्ण, शब्द र वाक्यको अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न • अनुच्छेद अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग अवस्था ख्याल गरी भन्न र लेख्न • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	
१०. हाम्रो संस्कृति (Our culture)	• परिवारमा मनाइने चाडपर्वको नाम नाम बताई परिवारमा मनाइने चाडपर्वमा खाइने खानेकुराहरूको सूची तयार गर्न • घरमा विभिन्न समयमा गरिने क्रियाकलापहरू बताउन (जस्तै : जन्मदिन, कुलपूजा, विवाह, ब्रतवन्ध आदि) • आफ्ना समुदायका संस्कारहरु (दशैं, तिहार, छट, क्रिसमस, इद, विभिन्न जात्रा आदि) को अवस्था झल्कने चित्रमा रङ भर्न • राष्ट्रिय चिह्नहरूको पहिचान गर्न		**ध्वनि सचेतीकरण** • मात्रा नलागेका र लागेका ट, ठ, ड, ढ, त, थ वर्णको पहिचान गरी उच्चारण र शब्दमा वर्ण विभेदीकरण गर्न • विसङ्केतन शब्दका सुरु वा अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न • शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, छुट्याएर, झिकेर, थपेर र परिवर्तन गरेर शब्द बनाउन **श्रव्य/दृश्यबोध** • श्रव्य वा दृश्य सामग्रीका आधारमा मुख्य मुख्य विषयवस्तु पहिचान गर्न • अनुमान र कल्पना गरी मौखिक वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न • पढेका वर्ण (स्वर र व्यञ्जन) तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी ढाँचाको अनुकरण गर्न • ण वर्ण पहिचान गरी ढाँचाको अनुकरण गर्न **शब्दभण्डार** • सम्मानबोधक शब्दको उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग गर्न • पूर्वज्ञानमा आधारित भई धारणा र शब्दलाई सिकाइसँग मिले नमिलेको दाँज्न • दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, शीर्ष	**Language functions** Asking and answering about age Understanding and using numbers (one to twenty) **Listening** • Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three word cards). • Recognize and comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. • Respond to simple commands and questions. • Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.). **Speaking** • Pronounce grade appropriate words correctly. • Give basic personal information about themselves (e.g. name, address, family, nationality) using short words and phrases. • Ask and answer short, simple questions.

			शब्द, लब्ध शब्द तथा विसङ्केतक शब्दको अर्थबोध र वाक्यमा प्रयोग गर्न ● स्तरअनुसारका पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ● हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित विसङ्केतक वर्ण, शब्द र वाक्य पढ्न **पठन बोध** ● पाठगत सन्दर्भ र परिवेशका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ● पाठका आधारमा सार बताउन ● परिवेश, पात्र र सन्दर्भ पहिचान गरी तुलना गर्न ● आफ्नो अनुभवसँग पाठको सन्दर्भ मिले नमिलेको दाँज्न **लेखाइ** ● वर्ण, शब्द र वाक्यको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन गर्न ● सरल एवम् छोटा अनुच्छेदको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ● पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी भन्न र लेख्न ● क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	● Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** ● Recognize and read familiar words accompanied by visuals. ● Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. ● Understand the meaning of grade appropriate words. ● Read words, simple sentences and short paragraphs correctly. ● Retrieve specific information from simple sentences. ● Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.) **Writing** ● Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words. ● Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them. ● Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences. ● Use correct spelling of words. ● Write simple phrases and sentences independently. ● Give basic personal information in writing (e.g. name, address, age, nationality). ● Demonstrate good handwriting skills.
११. सञ्चार प्रविधि र बजार (Communication technology and market)	● दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने सञ्चारका माध्यमहरूको नाम बताउन ● आफ्नो परिवारसँग मौखिक सञ्चार गर्न ● आफ्नो साथीहरूसँग मौखिक सञ्चार गर्न ● सञ्चारका साधनहरू प्रयोग गर्दा अपनाउनुपर्ने सुरक्षाका उपायहरूप्रति सचेत रहन ● यातायातका मुख्य साधनहरूको नाम बताउन ● आफूले प्रयोग गर्ने यातायातका साधनहरू पहिचान गर्न ● आफ्नो परिवारले	● चलन चल्तीमा रहेका रु. १०० सम्मका नेपाली सिक्का तथा नोट चिन्न ● चित्रग्राफबाट जानकारी लिन र दिन	**ध्वनि सचेतीकरण** ● मात्रा नलागेका र लागेका द, ध, न, प, फ, ब, भ, म, य वर्णको पहिचान गरी उच्चारण र शब्दमा वर्ण विभेदीकरण गर्न ● विसङ्केतन शब्दका सुरु वा अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** ● हाउभाउ र अभिनयसहित विषयवस्तुको मौखिक प्रस्तुति गर्न ● अनुमान र समस्या समाधानसहित मौखिक वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** ● सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न ● पढेका वर्ण (स्वर र व्यञ्जन) तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी ढाँचाको अनुकरण गर्न ● शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण	**Language function** Talking about jobs **Listening** ● Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three word cards). ● Recognize and comprehend words and simple expressions. ● Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. ● Respond to simple commands and questions. ● Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.). **Speaking**

	प्रयोग गर्ने यातायातका साधनहरू पहिचान गर्न • परिवारका सदस्यहरुले बजारमा किनबेच गर्ने सामग्रीहरु पहिचान गर्न		जोडेर, छुट्याएर, झिकेर, थपेर र परिवर्तन गरेर शब्द बनाउन **शब्दभण्डार** • अनुभव तथा पूर्वज्ञानमा आधारित भई धारणा र शब्दलाई सिकाइसँग मिले नमिलेको लेखाजोखा गर्न • दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, शीर्ष शब्द, लब्ध शब्द तथा विसङ्केतक शब्दको अर्थबोध र वाक्यमा प्रयोग गर्न • पाठका अनुच्छेद पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित विसङ्केतक पाठ पढ्न **पठन बोध** • पाठगत सन्दर्भ र परिवेशका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न • परिवेश, पात्र र सन्दर्भ पहिचान गरी तुलना गर्न • पात्र परिवर्तनसहित कथा निर्माण गर्न **लेखाइ** • वर्ण, शब्द र वाक्यको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन गर्न • बढीमा दश वाक्यसम्मका अनुच्छेदको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी भन्न र लेख्न • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	• Pronounce grade appropriate words correctly. • Give basic personal information about themselves (e.g. name, address, family, nationality) using short words and phrases. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Recognize and read familiar words accompanied by visuals. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Read words, simple sentences and short paragraphs correctly. • Retrieve specific information from simple sentences. • Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.) **Writing** • Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words. • Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them. • Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences. • Use correct spelling of words. • Write simple phrases and sentences independently. • Demonstrate good handwriting skills.
१२. फलफूल र तरकारी (Fruits and vegetables)				**Language function** Giving information **Listening** • Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three word cards). • Recognize and comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. • Perform different kinds of

				listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.). **Speaking** • Pronounce grade appropriate words correctly. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Name people, objects and places and describe them with adjectives. **Reading** • Recognize and read familiar words accompanied by visuals. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Read words, simple sentences and short paragraphs correctly. • Retrieve specific information from simple sentences. • Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.) **Writing** • Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words. • Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them. • Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences. • Use correct spelling of the words. • Write simple phrases and sentences independently. • Demonstrate good handwriting skills.
१३. रुचि र बानी (Hobbies and interests)			**ध्वनि सचेतीकरण** • मात्रा नलोगका र लागेका ङ, च, छ, ज, झ वर्णको पहिचान गरी उच्चारण र शब्दमा वर्ण विभेदीकरण गर्न • विसङ्केतन शब्दका सुरु वा अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न • शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, छुट्याएर, झिकेर, थपेर र परिवर्तन गरेर शब्द बनाउन **श्रव्य/दृश्यबोध** • श्रव्य वा दृश्य सामग्रीका आधारमा मुख्य मुख्य विषयवस्तु पहिचान गर्न • अनुमान र कल्पना गरी मौखिक	**Language function** Expressing likes and dislikes **Listening** • Recognize and comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. • Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.). **Speaking** • Pronounce grade appropriate

			वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न • पढेका वर्ण (स्वर र व्यञ्जन) तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी ढाँचाको अनुकरण गर्न • ञ वर्ण पहिचान गरी ढाँचाको अनुकरण गर्न **शब्दभण्डार** • पूर्वज्ञानमा आधारित भई धारणा र शब्दलाई सिकाइसँग मिले नमिलेको दाँज्न • शीर्ष शब्द, लब्ध शब्द तथा विसङ्केतक शब्दको अर्थबोधसहित वाक्यमा प्रयोग गर्न • पाठका अनुच्छेद पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित विसङ्केतक वर्ण, शब्द र सरल वाक्य पढ्न **पठन बोध** • पाठगत सन्दर्भ र परिवेशका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न • पाठका आधारमा सार बताउन • परिवेश, पात्र र सन्दर्भ पहिचान गरी तुलना गर्न • आफ्नो अनुभवसँग पाठका सन्दर्भ मिले नमिलेको दाँज्न **लेखाइ** • वर्ण, शब्द र वाक्यको अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न • अनुच्छेदको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी भन्न र लेख्न • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	words correctly. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Recognize and read familiar words accompanied by visuals. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Read words, simple sentences and short paragraphs correctly. • Retrieve specific information from simple sentences. • Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.) **Writing** • Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words. • Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them. • Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences. • Use correct spelling of words. • Write simple phrases and sentences independently. • Demonstrate good handwriting skills.
१४. चरा र जनावर (Birds and animals)				**Language function** Describing birds and animals **Listening** • Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three word cards). • Recognize and comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally. • Respond to simple commands and questions. • Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.). **Speaking** • Pronounce grade appropriate

				words correctly. • Give basic personal information about themselves (e.g. name, address, family, nationality) using short words and phrases. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Name people, objects and places and describe them with adjectives. **Reading** • Recognize and read familiar words accompanied by visuals. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Read words, simple sentences and short paragraphs correctly. • Retrieve specific information from simple sentences. • Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.) **Writing** • Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words. • Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them. • Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences. • Use correct spelling of words. • Write simple phrases and sentences independently. • Demonstrate good handwriting skills.
१५. हाम्रो वरपरको संसार (Our immediate world)	• विभिन्न किसिमका मौसमको परिचय दिन र मौसमअनुकूल लुगाको छनोट गर्न • आफ्नो घर वरिपरि तथा विद्यालयको जमिनको स्वरूप पहिचान गर्न • दैनिक जीवनमा हावाबाट हुने काम अवलोकन गरी सामान्य क्रियाकलाप गर्न		**ध्वनि सचेतीकरण** • शब्दका सुरुका क् देखि क्ष् सम्मका हलन्त वर्ण प्रयोग भएका संयुक्त व्यञ्जन वर्णका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न • विसङ्केतक शब्दमा प्रयुक्त संयुक्त/हलन्त वर्णको ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • दृश्य सामग्रीका आधारमा मुख्य मुख्य विषयवस्तु पहिचान गर्न • उमङ्ग, उत्सुकता र आश्चर्य जस्ता	

	● पानीका स्रोतहरु र दैनिक जीवनमा यिनको उपयोगिता बताउन ● कागज पट्याएर नमुना बनाउन ● कागजलाई स्वतन्त्र रुपमा काटेर नयाँ आकृति बनाउन ● रङहरुको पहिचान गर्न ● विभिन्न आकार, बनोटहरू, बुट्टाहरूमा रङको प्रयोग गर्न		संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** ● हलन्त तथा संयुक्त व्यञ्जन वर्णको उच्चारण र लेख्य सङ्केत पहिचान गरी लेख्न ● अनुनासिकताको उच्चारण र लेख्य सङ्केत पहिचान गरी लेख्न ● लेख्य वर्णको विविधता ख्याल गरी शब्दको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न **शब्दभण्डार** ● आफ्नो परम्परागत मूल्यमान्यताका बारेमा छलफल गर्न ● दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, शीर्ष शब्द, लब्ध शब्द तथा विसङ्केतक शब्द अर्थबोधसहित वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ● हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पाठ (गीत, कविता) पठन (सस्वर, युगल, समूह र द्रुत) पढ्न ● गति, यति र हाउभाउसहित अनुच्छेद (सस्वर र द्रुत) पढ्न **पठन बोध** ● पाठगत सन्दर्भ र परिवेशका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ● पाठको सामान्य साङ्गठनिक ढाँचा (प्रारम्भ, मध्य र अन्त्य) को बोध गर्न ● पाठको सार प्रस्तुत गर्न **लेखाइ** ● वर्ण, शब्द र वाक्यको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन गर्न ● निर्धारित शीर्षक तथा विषयवस्तुका आधारमा निर्देशित र स्वतन्त्र रचना गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ● लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ● क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ● पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग अवस्था ख्याल गरी भन्न र लेख्न	
१६. हाम्रा क्रियाकलाप (Our activities)			**ध्वनि सचेतीकरण** ● मात्रा नलागेका र लागेका र, ल, व, स, ह वर्णको पहिचान गरी उच्चारण र शब्दमा वर्ण विभेदीकरण गर्न ● समान तथा असमान संरचना भएका शब्दका सुरुका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न ● विसङ्केतन शब्दका मध्य वा अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न ● शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, छुट्याएर, झिकेर, थपेर र परिवर्तन गरेर शब्द बनाउन **श्रव्य/दृश्यबोध** ● दृश्य सामग्रीका आधारमा मुख्य मुख्य	

			विषयवस्तु पहिचान गर्न • उमङ्ग, उत्सुकता र आश्चर्य जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • सङ्केतक (थोप्ला, सङ्केत, वर्ण र अङ्क) बाट र, ल, व, श, ष, स, ह, क्ष, त्र, ज्ञ वर्णको ढाँचा अनुकरण गर्न • पढेका वर्ण (स्वर र व्यञ्जन) तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी ढाँचाको अनुकरण गर्न • चन्द्रबिन्दु (ँ), शिरबिन्दु (ं) र विसर्ग (:) को प्रयोग गर्न • समान असमान संरचना भएका शब्दको सूची निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** • दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, शीर्ष शब्द, लब्ध शब्द तथा विसङ्केतक शब्द अर्थबोधसहित वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित विसङ्केतक पाठ पढ्न • अनुच्छेदको सस्वर र द्रुत वाचन गर्न • शब्दमा भएका वर्णगत ढाँचा र अर्थका बारेमा सचेततासहित पढ्न **पठन बोध** • पाठगत सन्दर्भ र परिवेशका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न • परिवेशगत, पात्रगत र घटनागत सन्दर्भ पहिचान र तुलना गर्न • पात्र परिवर्तनसहित कथा निर्माण गर्न **लेखाइ** • वर्ण, शब्द र वाक्यको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन गर्न • बढीमा दश वाक्यसम्मका अनुच्छेदको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग अवस्था ख्याल गरी भन्न र लेख्न • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	

तालिका २२ : पाठ्यक्रमको एकीकृत संरचनामा कक्षागत सिकाइ उपलब्धिको विस्तृतीकरण (कक्षा २)

विषयक्षेत्र	हाम्रो सेरोफेरो	गणित	नेपाली	अङ्ग्रेजी
१. म र मेरो परिवार (Me and my family)	• आफ्नो कक्षामा पढ्ने साथीहरूको घर ठेगाना बताउन • आफ्नो परिवारका सदस्यहरूले लगाउने पहिरनको नाम बताउन • आफू र आफ्नो परिवारका सदस्यहरूको काम (पेसा) बताउन • आफू र आफ्नो	• समान प्रकृतिका भाँडाहरूको अवलोकन गरी क्षमता तुलना गर्न • विभिन्न भाँडोहरूको क्षमताको अनुमान गर्न र अप्रामाणिक नापोद्वारा पुष्टि गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** • उस्तै उस्तै सुनिने ध्वनि पहिचान गरी उच्चारण गर्न • संवाद र छलफल सुनी त्यसका आधारमा प्रश्नोत्तर गर्न • पाठ सुनी नयाँ शब्द पहिचान गर्न • समान तथा असमान संरचना भएका शब्दका सुरु र अन्त्यका वर्णगत ध्वनि पहिचान गरी उच्चारण गर्न • विद्यालय तथा समुदायमा प्रयोग हुने	**Language functions** Greeting and leave taking Introducing others Talking about age Talking about home and family **Listening** • Identify and discriminate sounds. • Identify words that have the same initial, medial or final sound. • Recognize, identify and produce

	परिवारका सदस्यहरूको उमेर बताउन • छरछिमेकीको आदर, सत्कार गर्न • घरपरिवारका सदस्यहरूसँग सहयोग लिन र दिन • परिवारका सदस्यहरू बिरामी परेको अवस्थामा स्वास्थ्य सेवा लिन • परिवारका सदस्यहरू बिरामी पर्दा सहयोग गर्न • घर र आफ्नो वरपर पाइने खानेकुराको पहिचान गर्न • घर र आफ्नो वरपर पाइने खानेकुराको उपयोग गर्न • रैथाने खानेकुराहरु पहिचान गरी सूची तयार पार्न • स्थानीय स्तरमा पाइने हरियो सागपात र पहेँला फलफूल खाने बानी बसाल्न • परिवारका सदस्यहरूसँग खेलौना र स्थानीय सामग्रीहरू प्रयोग गरी खेल्न • जोडी जोडी बनाएर चारै दिशामा हिँड्ने लगायत शरीर तताउने सामान्य कसरत गर्न • निश्चित दिशामा हपिङ गर्न र टेनिक्वट (रबर रिङ) फ्याँक्न • शिक्षक र समूह नेताको निर्देशनअनुसार कथामा आधारित खेलहरू खेल्न • घरायसी दैनिक प्रयोगका सरसामानहरूको नाम बताउन • घरायसी दैनिक प्रयोगका सरसामानहरूको हिफाजनसाथ प्रयोग गर्न • व्यक्तिगत सरसफाइमा प्रयोग हुने सामग्रीहरूको पहिचान र प्रयोग गर्न • साधारण उपकरणको अवलोकन गर्न, आवश्यकताअनुसार मापनका लागि प्रयोग गर्न र तुलना गर्न • सिकेका जानेका गीतमा सामान्य नृत्य गर्न • सिकेका जानेका गीतमा खुट्टा र हातको चाल मिलाई हाउभाउ सहित नृत्य गर्न • ज्यामितीय आकारमा		शब्द र आदरसूचक, आज्ञासूचक शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • श्रव्यदृश्य सामग्रीका आधारमा हाउभाउसहित छलफल, कुराकानी र प्रस्तुति गर्न • दिइएका चित्रका आधारमा वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • शब्दको सुरु र अन्त्यमा समान ध्वनि र समान संरचना भएका शब्द पहिचान र प्रयोग गर्न • संयुक्त वर्ण प्रयोग भएका शब्द पहिचान गर्न • वस्तु र चित्रका नाम भन्न र लेख्न **शब्दभण्डार** • शब्दहरूलाई स्तर (दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत) अनुसार समुचित प्रयोग गर्न • पाँच शब्दसम्म प्रयोग भएका वाक्य निर्माण गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पाठ (गीत, कविता) पठन (सस्वर, युगल, समूह र द्रुत) गर्न • गति, यति र हाउभाउसहित अनुच्छेद (सस्वर र द्रुत) पढ्न **पठन बोध** • शीर्षक तथा चित्रबारे अनुमान गर्दै पढ्न • पाठगत सन्दर्भ र पूर्वज्ञानका आधारमा पाठबारे अनुमान गर्न • अनुमान मिले नमिलेकामा छलफल, प्रश्नोत्तर र मूल्याङ्कन गर्न • विषयवस्तुका आधारमा प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** • अनुच्छेदमा प्रयोग भएका शब्द तथा वाक्य गन्न र लेख्न • पढेका शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको श्रुतिलेखन तथा अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदर मिलाई बोल्न र लेख्न	rhyming words. (e.g. cow →now) • Identify individual sounds in words. • Comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Follow the message in short simple conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. **Speaking** • Decode phonetically regular and irregular words using letter sound knowledge, e.g. rat, too, blank, house, have, said, where, etc. • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Put sounds together to read words and sentences. • Recognize and read words with the help of the visuals. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read sentences and short paragraphs correctly. • Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts. • Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp). **Writing** • Write words in correct order to form simple sentences. • Write dictated words, phrases and sentences. • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Give basic personal information

	आधारित विभिन्न आकृतिहरू बनाउन • दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने सरसमानको सामान्य रेखाङ्कन गर्न			in writing (e.g. name, address, age, nationality, family information, etc.). • Use correct spelling of words. • Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) • Demonstrate good handwriting skills.
२. मेरो दैनिक जीवन (My daily life)	• शिक्षक र समूह नेताको निर्देशनमा आधारभूत योग अभ्यास (पुतली आसन, बज्रासन र बृक्षासन) गर्न • विविध दिशामा भकुण्डो फाल्ने र समाउने अभ्यास गर्न • साधारण लङजम्प गर्न • साधारण हाइजम्प गर्न • खोक्दा, हाच्छिउँ गर्दा नाकमुख छोप्न र जथाभावी नथुक्न • शरीरका विभिन्न अङ्गहरू सफा गर्न • पिउने पानी सुरक्षित राख्ने तरिका पहिचान गर्न र समय समयमा पानी पिउन • ठिक तरिकाले हिँड्न, उभिन, बस्न र सुत्न • विद्युत्का प्रमुख स्रोतहरू पहिचान गर्न • विद्युतको घरायसी प्रयोग बताउन • चुम्बकको प्रयोग गरी दिइएका वस्तुहरु मध्ये चुम्बकले तान्ने बस्तु छुट्याउन • चुम्बकलाई शक्तिका रूपमा पहिचान गर्न • विभिन्न प्रकारका ध्वनिहरू पहिचान गर्न • वरपरका ध्वनिका स्रोतहरु खोजी गरी सूची तयार गर्न • दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने तापका स्रोतहरु पहिचान गर्न • दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने प्रकाशका स्रोतहरू पहिचान गर्न • शिक्षकको निर्देशन सहित सङ्गीतको तालमा विविध दिसामा शरीर घुमाउन र बटार्न	• घडी हेरी घण्टा र मिनेटमा समय भन्न र लेख्न • क्यालेन्डर हेरेर कुनै दिनको मिति (साल, महिना, गते र बार) भन्न र लेख्न	**ध्वनि सचेतीकरण** • परिचित शब्दका वर्णगत ध्वनि जोड्न र छुट्याउन • लेख्य चिह्नका आधारमा हुने उच्चारणगत भिन्नता पहिचान र प्रयोग गरी भन्न • पाठ सुनी समूह र एकल वाचन गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • श्रव्यदृश्य सामग्रीका बारेमा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न • दिइएका चिका आधारमा वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दको सूची निर्माण गर्न • समान संरचना भएका शब्दको वर्ण जोड्न र छुट्याउन • संयुक्त वर्ण प्रयोग भएका शब्द पहिचान गर्न **शब्दभण्डार** • अर्थ सामीप्य भएका शब्दहरू चिनेर प्रयोग गर्न (टुसुक्क बस्नु, मुसुक्क हाँस्नु) • निर्देशित शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न • दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्दको प्रयोग गर्न • पाठका अनुच्छेद सुनी नयाँ शब्द पहिचान गर्न **पठन प्रवाह** • उपयुक्त गति, यति र लयसहित पाठ पढ्न • गति वृद्धि गर्ने गरी वाक्य तथा अनुच्छेद पढ्न **पठन बोध** • शीर्षक तथा चित्रबारे पूर्वानुमान वा अनुमान गर्न • आफ्नो अनुभवसँग पाठका सन्दर्भ मिले नमिलेको दाँज्न • स्थानीय परिवेश र पाठको सन्दर्भबारे छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** • पढेका शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन गर्न • पाठका विषयवस्तुका बारेमा प्रश्नोत्तर गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदर मिलाई बोल्न तथा लेख्न • लेख्य चिह्नको प्रयोग गरी वाक्य लेख्न	**Language functions** Talking about daily habits and activities Telling the time Describing past actions and events **Listening** • Identify and discriminate sounds. • Identify words that have the same initial, medial or final sound. • Recognize, identify and produce rhyming words. (e.g. cow →now) • Identify individual sounds in words. • Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Follow the message in short simple conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. • Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Talk about present and past. **Reading** • Recognize and read words with the help of the visuals. • Recognize and read high frequency words including compound words. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read sentences and short paragraphs correctly. • Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple

	• शिक्षकको निर्देशन विना सङ्गीतको तालमा विविध दिसामा शरीर घुमाउन र बटार्न • रङहरू चिन्न • रङहरू मिश्रण गर्न			comparatives. • Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.) • Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts. • Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp). **Writing** • Write words in correct order to form simple sentences. • Write dictated words, phrases and sentences. • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Express ideas in simple sentences. • Use correct spelling of the words. • Use present (with/without -s/es) and regular past (-ed) forms of verbs. • Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) • Demonstrate good handwriting skills.
३. हाम्रो समुदाय (Our community)	• आफ्नो गाउँटोलमा सामाजिक काम गर्ने व्यक्तिहरूको नाम बताउन • छरछिमेकबाट आपसी सहयोग लिन • छरछिमेकमा आपसी सहयोग दिन • सार्वजनिक स्थल र साधनहरू उपयोग गर्दा पङ्क्तिमा पालो पर्खन र अरूलाई पालो दिन • साधारण लखेटाइ खेल खेल्न • कुकुर फुक्यो खेल खेल्न • स्वतन्त्र रुपमा अगाडि र पछाडी पल्टने अभ्यास गर्न • साथीहरूसँग स्किपीङ खेल्न • सर्ने र नसर्ने रोगहरूको नाम बताउन तथा रोगहरु सर्ने माध्यम बताउन • स्वास्थ्य सेवा दिने स्थानीय संस्थाहरूको छोटो परिचय दिन	• तीन अङ्कसम्मले बनेका सङ्ख्याहरूमा जोर र बिजोर सङ्ख्या पहिचान गर्न • तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न • १०० ग्राम देखि १ किलोग्रामसम्मको प्रामाणिक ढकको प्रयोग गरी वरपरका वस्तुको तौल लिन • किलोग्राम र ग्रामको सम्बन्ध बताउन	**ध्वनि सचेतीकरण** • पाठ सुनी शब्दको शुद्ध उच्चारण गर्न • अनुस्वार र चन्द्रबिन्दु प्रयोग भएका शब्दको शुद्ध उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • हाउभाउसहित कुराकानी, छलफल र प्रस्तुतिको अनुकरण गर्न • दुई दृश्य अवस्थाको सम्बन्ध पहिचान गरी तुलना गर्न • दृश्य सामग्रीको अवलोकन गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • चित्रका आधारमा शब्द भन्न र हिज्जे मिलाई लेख्न • शब्दको सुरु र अन्त्यमा उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्द पहिचान गरी वर्णहरू छुट्याउन • परिचित शब्दका वर्ण परिवर्तन गरी नयाँ शब्द बनाउन **शब्दभण्डार** • समूहबोधक शब्दहरू उच्चारण गरी अर्थबोध र प्रयोग गर्न • दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्द प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचना	

	• बिरामी हुँदा स्वास्थ्य सेवा लिन • बिरामी, अशक्त र असहाय व्यक्तिलाई स्वास्थ्य सेवाका लागि सहयोग गर्न • वरपरका जमिन र पानीमा बस्ने जनावरहरू चिन्न • जनावरलाई घरपालुवा र जङ्गली समुहमा वर्गीकरण गर्न • जनावरहरूको खाना चिन्न र खाना खाने तरिका बनाउन • जनावरहरु र विरुवाहरुबाट पाउने खानेकुराको नाम बताउन • तेल, कार्बन कागज प्रयोग गरेर विभिन्न आकारहरू छाप्न • आफ्ना वरिपरि पाइने पशुपन्छीको हिँडाइ नक्कल गर्न • आफ्ना वरिपरि पाइने पशुपन्छीको उफ्राइ नक्कल गर्न • आफ्ना वरिपरि पाइने पशुपन्छीको बोलीको नक्कल गर्न		सस्वर र द्रुत पठन गर्न • हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचना सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** • आफ्नो अनुभव र अनुमानका आधारमा प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न • पाठगत सन्दर्भ र परिवेशका आधारमा प्रश्नोत्तर गर्न • विषयवस्तुका आधारमा मौखिक तथा लिखित प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** • बान्की मिलाई शब्द, वाक्य तथा अनुच्छेद लेख्न • पदसङ्गति मिलाई लेख्य चिह्नको प्रयोग गरेर स्वतन्त्र रचना गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदर मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	
४. मेरो विद्यालय (My school)	• विद्यालयको कक्षाकोठा सरसफाइ गर्न • विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामानको पहिचान गर्न • विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामानको जतन गर्न • बगैँचाको निर्माणमा सहयोग गर्न • सतर्क, गोडाफाट र विश्राम जस्ता कार्यहरू गर्न तथा लाइनमा अगाडि हिड्न • पी.टी.तालिका नं. १ देखि ५ सम्मका कसरतहरू ताल मिलाएर गर्न • २५ मिटरसम्मको दुरी दौडन • एक खुट्टाले टेकी शरीर सन्तुलन गरी उभिन र जोडीमा अभ्यास गर्न • घाउचोट वा दुर्घटना भएको अवस्थामा प्राथमिक उपचार गर्नुपर्ने भन्ने कुरामा सचेत हुन • घर तथा विद्यालय र समुदायमा हुन सक्ने दुर्घटनाहरूको कारण बताउन र यस्ता दुर्घटनाहरूप्रति सावधान हुन • व्यक्तिगत सुरक्षाका	• समान प्रकृतिका कुनै दुईओटा सतहको अवलोकन गरी क्षेत्रफल तुलना गर्न • सिक्को, आधा र एक चौथाइको अवधारणाको आधारमा वस्तुहरूको तुलना गर्न • गुणनलाई दोहोरिएको जोडको रूपमा व्यक्त गर्न • लम्बाइको नापको प्रामाणिक एकाइको पहिचान गर्न र रुलरको प्रयोग गरी वस्तुको नाप सेन्टिमिटर र मिलिमिटर स्केलमा पढ्न • विभिन्न वस्तुको लम्बाइ सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** • पाठ सुनी शब्दको शुद्ध उच्चारण गर्न • अनुस्वार र चन्द्रबिन्दु प्रयोग भएका शब्दको शुद्ध उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • दुईओटा दृश्यहरूको समानता र भिन्नता पहिचान गर्न • दृश्य सामग्रीको अवलोकन गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • शब्दको सुरु र अन्त्यमा उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्द पहिचान गरी वर्णहरू छुट्याउन • परिचित शब्दका वर्ण परिवर्तन गरी नयाँ शब्द बनाउन **शब्दभण्डार** • शब्दहरूलाई समूहमा सूचीकरण गर्न • पठन सामग्री र अभ्यासका आधारमा पहिचान गरिएका नयाँ शब्दहरूलाई सार्थक वाक्यमा प्रयोग गर्न • दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्दको प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचना सस्वर र द्रुत पठन गर्न • हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचना सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध**	**Language functions** Talking about now Giving and responding to commands and instructions Describing location **Listening** • Identify individual sounds in words. • Comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Follow the message in short simple conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Show an understanding of simple stories with visual clues. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. • Ask and answer short, simple questions.

	उपायहरू अपनाउन • वरपर घट्न सक्ने प्रकोपबाट सुरक्षित हुन • छापिएका चित्रहरूलाई काट्न • छापिएका चित्रहरूलाई काटेर टाँसी आफूलाई मनपर्ने आकार बनाउन • कागजका टुक्राहरुवाट सामान्य कोलाज बनाउन • च्यातेका वा काटेका कागजका टुक्राहरूलाई संयोजन गरी नमूना तयारी गर्न		• पाठगत सन्दर्भ, परिवेश र विषयवस्तुका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न • पाठ पढी घटनाक्रम र सार भन्न तथा लेख्न **लेखाइ** • बान्की मिलाई शब्द, वाक्य तथा सरल अनुच्छेद लेख्न • निर्धारित पाठमा पात्र तथा सन्दर्भ परिवर्तन गरी पुनर्लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्न प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	• Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Talk about present and past. **Reading** • Recognize and read high frequency words including compound words. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read sentences and short paragraphs correctly. • Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives. • Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.) • Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts. • Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp). **Writing** • Write words in correct order to form simple sentences. • Write dictated words, phrases and sentences . • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Give basic personal information in writing (e.g. name, address, age, nationality, family information, etc.). • Express ideas in simple sentences. • Use correct spelling of words. • Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) • Demonstrate good handwriting skills.
५. हाम्रा वरपरका सजीवहरु (Living things around us)	• जनावरको चालको तरिका बताउन • जनावरका चालको अभिनय गर्न • आफ्नो वरपर भएका जनावर र वनस्पतिका सामान्य रेखाङ्कन गर्न • सजीव र निर्जीवबिच भिन्नता छुट्याउन • विरुवाहरुलाई फलफूल, अन्नवाली र तरकारी			

	समूहमा छुट्याउन ● रुख, बुट्यान र झारपातको सामान्य बर्णन गर्न ● विभिन्न बिरुवाका भागहरू (जरा, डाँठ, पात, फूल र फल) पहिचान गर्न ● बिरुवाका विभिन्न भागहरूको काम वताउन			
६. हाम्रो वातावरण (Our environment)	● घर तथा विद्यालय सफा राख्ने कार्यमा सहभागी हुन ● वरपरको वातावरण फोहोर हुने कारणहरू बताउन ● वरपरको वातावरण सफा राख्ने उपाय बताउन र वरपरको वातावरणको सरसफाइ कार्यमा सहभागी हुन ● खेर गएका वा वरपर उपलब्ध सामग्रीहरु प्रयोग गरी विभिन्न नमुना संरचना निर्माण गर्न (जस्तै भवन, खेल्ने बस्तु, रोबोट) ● आफ्नो गाउँ/टोलका सार्वजनिक सम्पत्तिहरूको सूची बनाउन र तिनीहरुको संरक्षण कार्यमा सहयोग गर्न ● वरपरका वस्तु तथा घटनासम्बन्धी खोजमूलक साधारण प्रश्नहरू सोध्न ● दैनिक जीवनमा हावा, पानी र माटोको उपयोगिता बताउन ● पारदर्शक र अपारदर्शक, डुब्ने र उत्रने, घुल्ने र नघुल्ने बस्तुहरु छुट्याउन		**ध्वनि सचेतीकरण** ● शब्दका सुरु, मध्य र अन्त्यमा रहेका वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न ● अनुस्वार र चन्द्रबिन्दु प्रयोग भएका शब्दको शुद्ध उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** ● दुई दृश्य अवस्थाको सम्बन्ध पहिचान गर्न ● दृश्य सामग्रीको अवलोकन गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** ● परिचित शब्दका सूची निर्माण गर्न ● सूचीमा भएका शब्दको सुरु, मध्य र अन्त्यमा वर्ण जोडी वा छुट्याई नयाँ शब्द निर्माण गर्न ● शब्दमा वर्ण थपी वा झिकी नयाँ शब्द निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ● पठन सामग्री र अभ्यासका आधारमा पहिचान गरिएका नयाँ शब्दहरूलाई सार्थक वाक्यमा प्रयोग गर्न ● दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्द प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ● हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचना सस्वर र द्रुत पठन गर्न ● हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचना सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** ● पाठसँग आफ्नो अनुभव मिले नमिलेको दाँजी साथी, समूह र अन्य व्यक्तिसँग छलफल गर्न ● आफ्नो अनुभवका आधारमा निर्देशित विषयवस्तुको वर्णन गर्न ● पाठगत सन्दर्भ र परिवेशका आधारमा छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न ● पढेका पाठका आधारमा घटनाक्रम तथा सार भन्न र लेख्न **लेखाइ** ● दिइएको विषयवस्तुलाई क्रम मिलाई लेख्न ● विषयवस्तुमा आधारित भई प्रश्नको उत्तर लेख्न ● देखे, सुने र अनुभव गरेका विषयमा स्वतन्त्र रचना गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ● पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन ● क्रियाका कालको प्रयोग गरी वाक्य निर्माण गर्न	**Language functions** Talking about weather Describing people and places Describing pictures Understanding and using numbers (twenty one to fifty) **Listening** ● Identify individual sounds in words. ● Comprehend words and simple expressions. ● Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally. ● Identify key information from a short speech or conversation. ● Follow the message in short simple conversations. ● Perform a variety of listening comprehension tasks. ● Show an understanding of simple stories with visual clues. **Speaking** ● Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. ● Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. ● Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs. ● Ask and answer short, simple questions. ● Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. ● Talk about present and past. **Reading** ● Recognize and read high frequency words including compound words. ● Understand the meaning of grade appropriate words. ● Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. ● Read sentences and short paragraphs correctly. ● Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives. ● Show an understanding of

				different kinds of reading texts (stories, letters, etc.) • Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts. • Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp). **Writing** • Write words in correct order to form simple sentences. • Write dictated words, phrases and sentences. • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Give basic personal information in writing (e.g. name, address, age, nationality, family information, etc.). • Express ideas in simple sentences. • Use correct spelling of words. • Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) • Demonstrate good handwriting skills.
७. मेरो सरसामान (My belongings)				**Language function** Asking for and giving information about immediate possession **Listening** • Comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Follow the message in short simple conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Show an understanding of simple stories with visual clues. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. • Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs. • Ask and answer short, simple questions.

				• Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Talk about present and past. **Reading** • Recognize and read high frequency words including compound words. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read sentences and short paragraphs correctly. • Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives. • Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.) • Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts. • Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp). **Writing** • Write words in correct order to form simple sentences. • Write dictated words, phrases and sentences. • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Express ideas in simple sentences. • Use correct spelling of words. • Use suffix -s/es to form plural nouns. • Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) • Demonstrate good handwriting skills.
८. मेरो सिर्जना (My creation)	• राष्ट्रिय गान लय मिलाएर गाउन • कक्षागत गीत लय मिलाएर गाउन • पाठ्यपुस्तकमा भएका बालगीतहरू लय मिलाएर गाउन • आफूले जानेका स्थानीय गीतहरू लय मिलाएर गाउन • लयमा ताली बजाउन र स्थानीय गीतमा नृत्य गर्न	• ठोस वस्तुहरू (जस्तै : सिन्का, तार, बाँस, किला, बाँसका चोया, डोरी, आदि) को प्रयोग गरी त्रिभुज र चतुर्भुजका आकारहरू बनाउन • त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्तका आकारहरू ट्रेस गर्न • भुजा र कुनाका आधारमा त्रिभुज र चतुर्भुजको	**ध्वनि सचेतीकरण** • संयुक्त वर्ण प्रयोग भएका शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न • हलन्त वर्ण प्रयोग भएका शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • सञ्चारका क्रममा प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग गर्न • पाठ्यवस्तुको बोध गरी वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण**	

	• आफूले सिकेका गीतहरू लय, ताल, भाव र चाल मिलाई एकल नृत्य गर्न • आफूले सिकेका गीतहरू लय, ताल, भाव र चाल मिलाई सामूहिक नृत्य गर्न • स्थानीय बाजाहरू बजाउने अभ्यास गर्न • आफ्नो गाउँ/टोलको सामान्य नक्सा कोरी खोला, नदी, पोखरी आदि देखाउन • आकार, स्वरूप र रङहरूको पुनरावृत्ति गरी सामान्य बुट्टाहरू बनाउन • माटो, पिठो आदिको प्रयोग गरी गोलो चेप्टो, बाटुलो, लाम्चो आदि आकारका बस्तु बनाउन • रिलिफ प्रिन्ट ब्लक (relief print block) को प्रयोग गरी विभिन्न रङहरूमा छपाइ गर्न	अवधारणा विकास गर्न	• शब्दमा प्रयोग भएका संयुक्त वर्ण जोड्न र छुट्याउन • शब्दमा प्रयोग भएका हलन्त व्यञ्जन र वर्ण सङ्केत पहिचान गरी प्रयोग गर्न **शब्दभण्डार** • सांस्कृतिक सन्दर्भमा प्रयोग हुने शब्द सङ्कलन गरी प्रयोग गर्न • दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्द प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचना सस्वर र द्रुत पठन गर्न • हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचना सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** • विभिन्न उद्देश्यका लागि पाठ पढी प्रश्नोत्तर गर्न • पाठका विषयवस्तुसँग मिल्दाजुल्दा अन्य विषयवस्तुका आधारमा वर्णन गर्न • पाठगत सन्दर्भ पहिचान गरी अर्थ वा आशय बोध गर्न **लेखाइ** • दिइएका बुँदाका आधारमा अनुच्छेद निर्माण गर्न • रुचिका विषयक्षेत्र वा शीर्षकमा आधारित भई स्वतन्त्र लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदर मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	
९. हाम्रो संकृति (Our culture)	• आफ्ना चाडपर्वमा लगाइने पोसाक पहिचान गर्न र चाडपर्वहरूमा सहभागी हुन • परिचित व्यक्तिसँग आबश्यक सहयोग लिन र दिन • आफ्ना समुदायका संकारहरु (दशैं, तिहार, छट, क्रिसमस, इद, विभिन्न जात्रा आदि) को अवस्था झल्कने सामान्य रेखाङ्कन गर्न • राष्ट्रिय चिह्नहरूको बर्णन गर्न		**ध्वनि सचेतीकरण** • संयुक्त तथा हलन्त वर्ण प्रयोग भएका शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न • विषयवस्तु, पात्र र घटनासम्बन्धी मौखिक वर्णन सुन्न र सुनाउन **श्रव्य/दृश्यबोध** • सञ्चारका क्रममा प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग गर्न • निर्धारित पाठ्यसामग्री, चित्र र पत्रपत्रिका पढी बोध गर्न • पाठ सुनी विषयवस्तु वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • संयुक्त व्यञ्जन वर्णको उच्चारण गरी लेख्य स्वरूप चिन्न र लेख्न • शब्दमा संयुक्त वर्णहरूको पहिचान गरी लेख्न **शब्दभण्डार** • पढेका र अनुभव गरेका आधारमा शब्द पहिचान गरी नयाँ शब्दहरूलाई सार्थक वाक्यमा प्रयोग गर्न • दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्द प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचना सस्वर र द्रुत पठन गर्न • हाउभाउ, गति, यति, लय र	**Language functions** Talking about months of the year Talking about jobs **Listening** • Comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Follow the message in short simple conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Show an understanding of simple stories with visual clues. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. • Describe familiar objects,

			शुद्धतासहित पद्य रचना सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** • विभिन्न उद्देश्यका लागि पढी प्रतिक्रिया दिन • विषयवस्तुमा आधारित भई प्रश्नोत्तर गर्न • पाठका विषयवस्तु जस्तै वा समान अन्य विषयवस्तुका आधारमा आफ्नो अनुभव वर्णन गर्न • प्राप्त सूचना तथा सामग्रीका आधारमा अर्थबोध गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** • दिइएका वाक्य तथा अनुच्छेदको अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न • रुचिका विषयक्षेत्र वा शीर्षकमा आधारित भई स्वतन्त्र लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • पदसङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	persons and events using simple adjectives and adverbs. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Talk about present and past. **Reading** • Recognize and read high frequency words including compound words. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read sentences and short paragraphs correctly. • Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives. • Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.) • Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts. • Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp). **Writing** • Write words in correct order to form simple sentences. • Write dictated words, phrases and sentences. • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Express ideas in simple sentences. • Use correct spelling of words. • Use suffix -s/es to form plural nouns. • Use present (with/without -s/es) and regular past (-ed) forms of verbs. • Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) • Demonstrate good handwriting skills.
१०. सञ्चार प्रविधि र बजार (Communication technology and market)	• विभिन्न सञ्चार माध्यमहरूमार्फत सूचना प्राप्त गर्न • प्राप्त सूचना आदानप्रदान गर्न • सञ्चारका साधनहरूको	• रु. १००० सम्मका सिक्का तथा नोट चिन्न • रूपान्तर गर्न नपर्ने मुद्रासम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** • शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर उच्चारण गर्न • अनुमान र कल्पना गरी मौखिक वर्णन गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध**	**Language function** Asking and giving information **Listening** • Comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the

	प्रयोग गर्दा अपनाउनुपर्ने सुरक्षाका उपायहरू बताउन • सञ्चारका साधनहरूको प्रयोग गर्दा अपनाउनुपर्ने सुरक्षाका उपायहरूप्रति सचेत रहन • आफ्नो गाउँ/नगरमा उत्पादित तथा निर्मित वस्तुहरूको पहिचान गर्न • परिवारको आम्दानीका स्रोतहरू पहिचान गर्न • घर तथा विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामग्रीको प्रयोग बताउन • घर तथा विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामग्रीको प्रयोगमा मितव्ययीता अपनाउन	• दिइएको तालिकाबाट जानकारी लिन दिन • दिइएको चित्रग्राफबाट सदस्यहरूको सङ्ख्या गनेर तालिकामा प्रस्तुत गर्न	• सञ्चारका क्रममा प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग गर्न • निर्धारित पाठ्यसामग्री, चित्र र पत्रपत्रिका पढी बोध गर्न • पाठ सुनी विषयवस्तु वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • दुईओटा शब्द जोडेर वा छुट्याएर शब्द भन्न र लेख्न • शब्दको उच्चारणसहित पढ्न र लेख्न **शब्दभण्डार** • मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्तिका क्रममा स्थानीय रूपमा प्रचलित शब्दहरूको प्रयोग गर्न • दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्द प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • शब्द शब्द जोडी बनेका सिङ्गो शब्द प्रयोग भएका पाठ पढ्न • पाठमा दिइएका शब्दको परिभाषा, उदाहरण, तुलनाबोधक शब्द र विपरीत अर्थबोधक शब्द बुझेर पढ्न **पठन बोध** • विभिन्न उद्देश्यका लागि पाठ पढी प्रतिक्रिया दिन र प्रश्न निर्माण गर्न • पाठका विषयवस्तु जस्तै वा समान अन्य विषयवस्तुका आधारमा आफ्नो अनुभव वर्णन गर्न • पात्र परिवर्तनसहित कथा निर्माण गर्न **लेखाइ** • दिइएका वाक्य तथा अनुच्छेदको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन गर्न • रुचिका विषयक्षेत्र वा शीर्षकमा आधारित भई स्वतन्त्र लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	teacher verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Follow the message in short simple conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Show an understanding of simple stories with visual clues. **Speaking** • Decode phonetically regular and irregular words using letter sound knowledge, e.g. rat, too, blank, house, have, said, where, etc. • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. • Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Talk about present and past. **Reading** • Recognize and read high frequency words including compound words. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read sentences and short paragraphs correctly. • Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives. • Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.) • Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts. • Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp). **Writing** • Write words in correct order to form simple sentences.

				• Write dictated words, phrases and sentences. • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Express ideas in simple sentences. • Use correct spelling of words. • Use suffix -s/es to form plural nouns. • Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) • Demonstrate good handwriting skills.
११. फलफूल र तरकारी (Fruits and vegetables)				**Language function** Describing objects **Listening** • Comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Follow the message in short simple conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Show an understanding of simple stories with visual clues. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. • Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Talk about present and past. **Reading** • Recognize and read high frequency words including compound words. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read sentences and short paragraphs correctly. • Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives. • Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.) • Retrieve specific information

				(names, number, etc) from reading texts. • Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp). **Writing** • Write words in correct order to form simple sentences. • Write dictated words, phrases and sentences. • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Use correct spelling of words. • Use suffix -s/es to form plural nouns. • Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) • Demonstrate good handwriting skills.
१२. रुचि र बानी (Hobbies and interests)			**ध्वनि सचेतीकरण** • संयुक्त र जोडेमोडेका व्यञ्जन ध्वनि पहिचान गरी उच्चारण गर्न • अनुमान र कल्पना गरी मौखिक वर्णन गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • सञ्चारका क्रममा प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग गर्न • निर्धारित पाठ्यसामग्री, चित्र र पत्रपत्रिका पढी बोध गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • संयुक्त व्यञ्जन वर्णको उच्चारण गरी लेख्य स्वरूप चिन्न र लेख्न • शब्दमा संयुक्त वर्णहरूको पहिचान गरी लेख्न **शब्दभण्डार** • आफ्नो अनुभव र व्यवहारका आधारमा पहिचान गरिएका नयाँ शब्दहरूलाई सार्थक वाक्यमा प्रयोग गर्न • दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्द प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचना सस्वर र द्रुत पठन गर्न • हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचना सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** • प्रश्नोत्तर तथा विभिन्न उद्देश्यका लागि पढी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न • पाठका विषयवस्तु जस्तै वा समान अन्य विषयवस्तुका आधारमा आफ्नो अनुभव वर्णन गर्न • पाठगत सन्दर्भ पहिचान गरी अर्थ वा आशय बोध गर्न • विषयवस्तुका आधारमा प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** • दिइएका वाक्य तथा अनुच्छेदको	**Language function** Expressing likes and dislikes **Listening** • Comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Follow the message in short simple conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Show an understanding of simple stories with visual clues. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Talk about present and past. **Reading** • Recognize and read high frequency words including compound words. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.

			अनुलेखन गर्न • रुचिका विषयक्षेत्र वा शीर्षकमा आधारित भई स्वतन्त्र लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	• Read sentences and short paragraphs correctly. • Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives. • Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.) • Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts. • Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp). **Writing** • Write words in correct order to form simple sentences. • Write dictated words, phrases and sentences. • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Express ideas in simple sentences. • Use correct spelling of words. • Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) • Demonstrate good handwriting skills.
१३. हाम्रो वरपरको संसार (Our immediate world)	• विभिन्न किसिमका मौसमका विशेषताहरू पहिचान गर्न • विभिन्न प्रकारका मौसम अनुकूल आफ्नो हेरचाह गर्न • चित्र हेरी भौगोलिक स्वरूप पहिचान गर्न • आफ्नो टोल, समुदाय र त्यस वरिपरिको भौगोलिक स्वरूप अवलोकन गरी विवरण दिन • हावा र पानीका भौतिक गुणहरू पहिचान गर्न • पानीका स्रोतहरू पहिचान गर्न • दैनिक जीवनमा पानीको महत्व बताउन • दैनिक जीवनमा हावाको प्रयोगको पहिचान गर्न • त्रिभुज, चतुर्भुज, वर्गाकार तथा आयताकारमा कागज पट्याउन • कागजबाट विभिन्न आकृतिका वस्तुहरू बनाउन		**ध्वनि सचेतीकरण** • मूल शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका ध्वनि जोडेर र छुट्याएर भन्न • शब्दको उच्चारणसहित पढ्न र लेख्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • दृश्य सामग्रीका बारेमा प्रतिक्रिया दिन • निर्धारित पाठ्यसामग्री, चित्र र पत्रपत्रिका पढी बोध गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका सर्ग चिन्न र भन्न • शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका सर्ग छुट्याउन तथा जोडेर शब्द बनाउन **शब्दभण्डार** • सम्मानबोधक शब्दको प्रयोग गर्न • दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्द प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • सर्गयुक्त शब्द प्रयोग भएका पाठ पढ्न • पाठमा दिइएका शब्दको परिभाषा, उदाहरण, तुलनाबोधक शब्द र विपरीत अर्थबोधक शब्द बुझेर पढ्न **पठन बोध**	

	• स्थानीय क्षेत्रमा उपलब्ध सामग्रीबाट रङ बनाउन • स्थानीय क्षेत्रमा उपलब्ध सामग्रीबाट बनाइएका रङहरूको प्रयोग गरी कागजमा चित्र बनाउन		• पाठगत सन्दर्भ र परिवेशका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न • परिवेशगत, पात्रगत र घटनागत सन्दर्भ पहिचान र तुलना गर्न • पात्र परिवर्तनसहित कथा निर्माण गर्न **लेखाइ** • पाठबारे लिखित प्रतिक्रिया दिन • दिइएका शीर्षक तथा विषयवस्तुका आधारमा स्वतन्त्र लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्न प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	
१४. चरा र जनावर (Birds and animals)				**Language functions** Retelling stories Expressing ability **Listening** • Comprehend words and simple expressions. • Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Follow the message in short simple conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Show an understanding of simple stories with visual clues. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversation with teachers and friends using simple English. • Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs. • Ask and answer short, simple questions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Talk about present and past. **Reading** • Recognize and read high frequency words including compound words. • Understand the meaning of grade appropriate words. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read sentences and short paragraphs correctly. • Understand plurals (-s), verb

				tense, contractions and simple comparatives. • Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.) • Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts. • Decode words correctly which have consonant digraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel digraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp). **Writing** • Write words in correct order to form simple sentences. • Write dictated words, phrases and sentences. • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Express ideas in simple sentences. • Use correct spelling of words. • Use suffix -s/es to form plural nouns. • Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.) • Demonstrate good handwriting skills.
१५. हाम्रा क्रियाकलाप (our activities)			**ध्वनि सचेतीकरण** • शब्द शब्द मिलेर बनेका शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न • दुई शब्द मिली बनेका शब्दका सार्थक शब्दहरू जोड्न र छुट्याउन **श्रव्य/दृश्यबोध** • दृश्य सामग्रीका बारेमा प्रतिक्रिया दिन • निर्धारित पाठ्यसामग्री, चित्र र पत्रपत्रिका पढी बोध गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • दुई शब्द मिली बनेका शब्दका सार्थक शब्दहरू जोडेर र छुट्याएर लेख्न • शब्दको उच्चारणसहित पढ्न र लेख्न **शब्दभण्डार** • विभिन्न पाठ्यसामग्री पढी शब्दसूची निर्माण गर्न • दैनिक प्रयोग हुने शब्द, शीर्ष शब्द र विषयक्षेत्रगत शब्दको प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • शब्द शब्द जोडी बनेका सिङ्गो शब्द प्रयोग भएका पाठ पढ्न • पाठमा दिइएका शब्दको परिभाषा, उदाहरण, तुलनाबोधक शब्द र विपरीत अर्थबोधक शब्द बुझेर पढ्न **पठन बोध** • पाठको सुरु, बिच र अन्त्यका मुख्य मुख्य घटना बताउन • पाठलाई मौलिक शब्दमा भन्न र लेख्न • प्रश्नोत्तर तथा विभिन्न उद्देश्यका लागि पाठ पढी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेखाइ**	

			● पाठबारे लिखित प्रतिक्रिया दिन ● दिइएका शीर्षक तथा विषयवस्तुका आधारमा स्वतन्त्र लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ● लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ● पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन ● क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	
१६. सङ्ख्याको ज्ञान		● देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्न ● १०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा पढ्न र लेख्न		
१७. गणितका आधारभूत क्रिया		● योगफल १,००० सम्म आउने तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूको जोड गर्न ● तीनअङ्कसम्मको सङ्ख्याको घटाउ गर्न ● १० सम्मको गुणन तालिका निर्माण गर्न ● १० सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग गर्न		
१८. नाप				

तालिका २३ : पाठ्यक्रमको एकीकृत संरचनामा कक्षागत सिकाइ उपलब्धिको विस्तृतीकरण (कक्षा ३)

कक्षा ३

विषयक्षेत्र	हाम्रो सेरोफेरो	गणित	नेपाली	अङ्ग्रेजी
१. म र मेरो परिवार (Me and my family)	● आफु बसेको वडाको सामान्य परिचय दिन ● समुदायका विभिन्न व्यक्तिहरूले गर्ने श्रमको पहिचान गर्न ● समुदायका विभिन्न व्यक्तिहरूले गर्ने श्रमको सम्मान गर्न ● समुदायका काममा आफूले सकेको सहयोग गर्न ● नातेदार र पाहुनाहरूको सत्कार		**ध्वनि सचेतीकरण** ● पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक गतिविधिमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान र उच्चारण गर्न ● कुराकानी, संवाद, अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तरका आधारमा भाषिक सञ्चार गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** ● शब्दका सुरु र अन्त्यका वर्ण छुट्याएर र जोडेर पढ्न तथा लेख्न ● वस्तु र चित्रका नाम भन्न र लेख्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण**	**Language functions** Greeting and leave taking Talking about occupations Talking about home and family **Listening** ● Recognize, identify and produce rhyming words. e.g. near →here. ● Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally

	गर्न • आफ् र परिवारका सदस्यहरूको नाता सम्बन्ध बताउन • आफ्ना पारिवारिक पृष्ठभूमि बताउन (पुर्खा, पुस्तागत) • परिवारको काममा आफूले सकेको सहयोग गर्न • विभिन्न प्रकारका खानेकुराको स्रोत पहिचान गर्न • विभिन्न प्रकारका खानेकुराको स्रोत वर्गीकरण र प्रयोग गर्न • आफ्नो शारीरिक स्वास्थ्यप्रति सचेत रहन • साकाहारी र मांसाहारी पौष्टिक खानेकुराको पहिचान र प्रयोग गर्न • हात समाइ लखेटेर खेलिने खेलहरु खेल्न • छोटो दुरी हिँड्न र ससाना उचाइ नाघ्न • विभिन्न तरिकाले हप गर्न • साइड स्किपिङ र घुमेको डोरीमा स्किपिङ गर्न • सानो तौलका बलहरू निश्चित दिशामा फ्याक्न • ताँती र पङ्क्तिमा ठिकसँग उभिन र सामूहिक रूपमा कदम मिलाएर हिँड्न • पाठ्यपुस्तकमा भएका कथा वस्तुहरूलाई सरल किसिमले अभिनय गर्न • आफू, समूह र शिक्षक निर्मित कथाहरूमा आधारित खेलहरू खेल्न • साधारण उपकरणको आवश्यकताअनुसार मापनका लागि प्रयोग गर्न, परीक्षण गर्न र निष्कर्ष दिन • आफूले सिकेका गीतहरूलाई ताल र भाव मिलाई समूहमा साधारण नृत्य गर्न • गोलो, च्याप्टो, बाटुलो र लाम्चो आकारलाई जोडेर विभिन्न प्रकारका आकृति बनाउन • दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने सरसमानको		• श्रव्यदृश्य सामग्रीबाट सूचना तथा जानकारी लिन र दिन • श्रव्यदृश्य सामग्रीको समीक्षा गर्न **शब्दभण्डार** • निर्देशित शब्दका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्दहरू निर्माण गर्न • पाठमा पढेका शब्दको अर्थबोध गरी उही अर्थ दिने अरू शब्दहरू खोज्न • निर्देशित शब्दहरूलाई अर्थ खुल्ने गरी वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • निर्धारित समयभित्र शब्द, वाक्य तथा अनुच्छेद पढ्न • आशय र भावअनुकूल हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित पाठ पढ्न • सन्दर्भ सामग्री पढी पढाइको गति बढाउन **पठन बोध** • शीर्षक, चित्र र पूर्वज्ञान, पदावली र वाक्यका आधारमा स्वतन्त्र अनुमान गर्न • निर्धारित पाठ पढेर धारणा निर्माण गर्न • पाठगत सन्दर्भ र परिवेशका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** • शब्द, वाक्य र अनुच्छेद लेख्न • पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नका उत्तर लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	and non-verbally. • Follow the message in short simple conversations. • Identify key information from a short speech or conversation. • Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversations. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Recognise silent letters, e.g. e (home), b (comb), k (knee), gh (right), w (write), t (often), l (walk), etc. • Read multi-syllabic words composed of roots, prefixes, and suffixes. • Read common abbreviations (e.g., Dr., Mr., AM, and PM). • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.). • Guess the meaning of unfamiliar words from contexts. • Consult dictionary to find out the meaning of words. • Retrieve required information from para-orthographic texts such as charts, tables, graphs and maps. • Read poems and short stories for pleasure. **Writing** • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because). • Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things. • Use correct spelling of words. • Use present (with/without -s/es)

	रेखाङ्कन गर्न			and regular past (-ed) forms of verbs • Use words in meaningful sentences. • Demonstrate good handwriting skills.
२. मेरो दैनिक जीवन (My daily life)	• शिक्षक र समूह नेताको निर्देशनमा आधारभूत योग अभ्यास (भुजंगासन, पद्मासन, ताडासन, अर्धचन्द्रासन) गर्न • भकुन्डो भुईंमा उफार्न, फाल्न र समाउन • कुर्कुच्चा र पञ्जाले हिड्ने अभ्यास गर्न • ठाडो वस्तुमा चढ्ने, झर्ने र बारमा झुन्डिने अभ्यास गर्न • शरीरका अङ्गहरू सफा राख्ने बानीको विकास गर्न • चर्पी तथा धारा र वरपरको वातावरण सफा राख्न र पिउने पानी सुरक्षित राख्न • रोग लाग्नबाट बच्न र स्वस्थकर बानी अवलम्बन गर्न • शरीरका लागि आराम, निद्रा र व्यायामको सन्तुलन मिलाउन • दैनिक जीवनमा विद्युत्को उपयोगीता उल्लेख गर्न • विद्युत्को प्रयोगमा सावधानी अपनाउन • चुम्बकको प्रयोग गरी चुम्बकीय र अचुम्बकीय पदार्थ छुट्याउन • ध्वनि प्रदूषण र मानव जीवनमा यसको असर सम्बन्धमा सचेत हुन	• घडी हेरी घण्टा, मिनेट र सेकेन्डमा समय भन्न र लेख्न • समयका एकाइहरू बिचको सम्बन्ध भन्न र लेख्न (वर्ष, महिना, हप्ता, दिन, घण्टा, मिनेट र सेकेन्ड) • कुनै काममा लागेको समय पत्ता लगाउन	**ध्वनि सचेतीकरण** • कुराकानी, संवाद, अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तरका आधारमा भाषिक सञ्चार गर्न • बालगीत, बालकविता, बालकथा तथा सूचनामूलक पाठ सुनी आफ्नै शब्दमा पुनर्कथन गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • श्रव्यदृश्य सामग्रीबाट सूचना तथा जानकारी लिन र दिन • श्रव्यदृश्य सामग्रीको समीक्षा गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • शब्दका सुरु र अन्त्यका वर्ण छुट्याएर र जोडेर पढ्न तथा लेख्न • वस्तु र चित्रका नाम भन्न र लेख्न **शब्दभण्डार** • निर्देशित शब्दका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्दहरू निर्माण गर्न • पाठमा पढेका शब्दको अर्थबोध गरी उल्टो अर्थ दिने अरू शब्दहरू खोज्न • निर्देशित शब्दहरूलाई अर्थ खुल्ने गरी वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • निर्धारित समयभित्र शब्द, वाक्य तथा अनुच्छेद पढ्न • आशय र भावअनुकूल हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित पाठ पढ्न • सन्दर्भ सामग्री पढी पढाइको गति बढाउन **पठन बोध** • अनुमान तथा धारणा मिले नमिलेको छुट्याई सुधार गर्न • अनुमान योग्य र सूचनामूलक पाठहरू पढेर शाब्दिक, तार्किक र वर्णनात्मक प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** • विषयवस्तुका आधारमा शब्दभरण गरी वाक्य पूरा गर्न • पाठगत प्रश्नोत्तर, बुँदा टिपोट र भाव विस्तार गर्न • रुचिका विषयक्षेत्र वा शीर्षकमा आधारत भई स्वतन्त्र लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	**Language functions** Talking about future Apologizing Telling the time **Listening** • Recognize, identify and produce rhyming words. e.g. near →here. • Comprehend words and simple expressions. • Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language. • Listen in order to participate in a variety of short conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Ask and answer a range of questions. • Talk about present, past and future events. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.). • Guess the meaning of unfamiliar words from contexts. • Read poems and short stories for pleasure. **Writing** • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because). • Write simple stories through completion, matching with

				pictures or ordering. • Use correct spelling of words. • Use regular and irregular plural nouns. • Arrange words in alphabetical order. • Use words in meaningful sentences. • Demonstrate good handwriting skills.
३. हाम्रो समुदाय (Our Community)	• छरछिमेकको काममा आफूले सकेको सहयोग गर्न • आफ्नो वडाका सामाजिक काममा सहभागी हुन र समाजसेवीहरुको सम्मान गर्न • जेष्ठ नागरिक, असहाय तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्मान गर्न र सहयोग गर्न • घरपरिवार र साथीसाथीमा समझदारी कायम गर्नका लागि आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्न • बालअधिकारप्रति सचेत रहन • निश्चित दिशामा भाला (टर्बो ज्याबलिन) फ्याँक्न • स्थानीय खेलहरुको पहिचान गर्न, प्रदर्शन र सामूहिक रूपमा प्रतिस्पर्धा गर्न • आफ्ना वरिपरि पाइने पशुपन्छीको हिँडाइ, उफ्राइ र बोलीको नक्कल गर्न • नसर्ने रोगका सामान्य कारक तत्वहरु बताउन • बिरामी हुँदा स्वास्थ्य सेवा लिन र अरूलाई स्वास्थ्यसेवा लिनका लागि उत्प्रेरित गर्न • खोपको आवश्यकता र महत्त्व बताउन • धूमपान र मद्यपानको प्रयोगले परिवार र समुदायमा पर्ने असर बताउन तथा धूमपान र मद्यपानवाट टाढा रहन • जमिन र पानीमा बस्ने वरपरका जनावरहरुका बाहिरी अङ्गहरू चिन्न र उपयोगीता बताउन • वरपरका जनावरहरूको खाना खान सघाउने	• चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न • स्थानीय सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म पढ्न र लेख्न) • आधा, एक चौथाइ, तीन चौथाइ, एक तिहाइ र दुई तिहाइलाई भिन्नको रूपमा लेख्न • भिन्नहरू $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{2}{3}$ लाई सामग्री प्रयोग गरी देखाउन • चित्रद्वारा माथिका भिन्नहरूमध्ये कुनै दुईओटा भिन्नहरू तुलना गर्न • विभिन्न वस्तुको लम्बाइ मिटर वा सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** • कुराकानी, संवाद, अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तरका आधारमा भाषिक सञ्चार गर्न • बालगीत, बालकविता, बालकथा तथा सूचनामूलक पाठ सुनी आफ्नै शब्दमा पुनर्कथन गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • दुई दृश्य अवस्थाको तुलना गरी मौखिक तथा लिखित वर्णन गर्न • श्रव्यदृश्य सामग्रीको समीक्षा गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • शब्दका सुरु र अन्त्यका वर्ण छुट्याएर र जोडेर पढ्न तथा लेख्न • वस्तु र चित्रका नाम भन्न र लेख्न **शब्दभण्डार** • निर्देशित शब्दका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्दहरू निर्माण गर्न • पाठमा पढेका शब्दको अर्थबोध गरी धेरै अर्थ दिने शब्दहरू खोज्न • निर्देशित शब्दहरूलाई अर्थ खुल्ने गरी वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचनाको सस्वर र द्रुत पठन गर्न • हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचनाको सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** • दिइएका अनुच्छेद पढी सोधिएका उत्तर भन्न र लेख्न • निर्धारित पाठको सार भन्न र लेख्न **लेखाइ** • विषयवस्तुका आधारमा शब्दभरण गरी वाक्य पूरा गर्न • पाठगत प्रश्नोत्तर, बुँदा टिपोट र भाव विस्तार गर्न • रुचिका विषयक्षेत्र वा शीर्षकमा आधारित भई स्वतन्त्र लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको	

	अङ्गहरू चिन्न ● विभिन्न मौसम र समयमा देखिने जनावरहरू चिन्न र तिनीहरूको सूची तयार गर्न ● मानिसले जनावर र बिरुवाहरूबाट पाउने फाइदा (खाना र लुगा) बताउन		प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	
४. मेरो विद्यालय (My school)	● विद्यालयको हाताको सरसफाइ कार्यक्रममा सहभागी हुन ● विद्यालयमा भएको खेल सामग्री, पुस्तकालय तथा बुक कर्नरमा भएका सामानको जतनसाथ प्रयोग गर्न ● विद्यालयमा निश्चित समयमा गरिने क्रियाकलापहरू बताउन । (जस्तै: अभिभावक दिवस, वार्षिक उत्सव, आदि) ● पी.टी.तालिका नं. १ देखि ७ सम्मका ताल मिलाएर कसरतहरू गर्न र ५० मिटरसम्म दौडन ● विभिन्न किसिमका कागजलाई काट्न ● विभिन्न किसिमका कागजलाई निश्चित आकार मिलाएर काट्न ● विभिन्न किसिमका कागजलाई काटेर/च्यातेर टाँसी आफूलाई मन पर्ने आकृति बनाउन ● च्यातेका/काटेका कागजका टुक्राहरूलाई एकमाथि अर्को टाँस्दै चित्र संयोजन गर्न ● प्राथमिक उपचारको अवधारणा बताउन ● विभिन्न स्थानमा हुन सक्ने दुर्घटनामा प्राथमिक उपचारको सेवा लिन ● घर तथा विद्यालय र समुदायमा हुने दुर्घटनाहरूका कारण बताउन ● घर तथा विद्यालय र समुदायमा हुने दुर्घटनाहरूबाट बच्ने उपाय अपनाउन ● व्यक्तिगत सुरक्षाका उपायहरू अपनाउन ● वरपर घट्न सक्ने प्रकोपबाट सुरक्षित हुन		**ध्वनि सचेतीकरण** ● सरल तथा जोडेमोडेका वर्णयुक्त शब्दको पहिचान गरी उच्चारण गर्न ● संयुक्त वर्ण प्रयोग हुने शब्द उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** ● दुई दृश्य अवस्थाको तुलना गरी मौखिक तथा लिखित वर्णन गर्न ● विभिन्न दृश्य सूचना तथा सामग्रीका बारेमा प्रतिक्रिया दिन **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** ● संयुक्त वर्णसंरचना भएका शब्दका सुरु र अन्त्यका वर्ण छुट्याएर र जोडेर पढ्न तथा लेख्न ● वस्तु र चित्रका नाम भन्न र लेख्न **शब्दभण्डार** ● शब्दको अर्थ भन्न, लेख्न र वाक्यमा प्रयोग गर्न ● विद्यालयमा प्रयोग गरिने वस्तु जनाउने शब्दहरूको सूची बनाउन **पठन प्रवाह** ● हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचना सस्वर र द्रुत पठन गर्न ● हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचना सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** ● निर्धारित पाठको सार भन्न र लेख्न ● पाठ पढेर वा सुनेर स्वमूल्याङ्कन गर्न ● पाठमा प्रयोग भएका मुख्य शब्द तथा विषयका बारेमा लेख्न ● निर्धारित पाठको पात्र तथा शीर्षक परिवर्तन गरी भन्न र लेख्न **लेखाइ** ● विषयवस्तुमा आधारित भई प्रश्नोत्तर गर्न ● विचार र धारणालाई सङ्गठित गरी मौखिक तथा लिखित प्रस्तुति दिन ● घटना वर्णन र बुँदा लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ● लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ● पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन ● क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	**Language functions** Asking for and giving permission Interrupting and getting attention Congratulating and praising **Listening** ● Comprehend words and simple expressions. ● Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally. ● Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language. ● Perform a variety of listening comprehension tasks. ● Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues. **Speaking** ● Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. ● Participate in short conversations. ● Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions. ● Talk about present, past and future events. ● Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** ● Read multi-syllabic words composed of roots, prefixes, and suffixes. ● Read common abbreviations (e.g., Dr., Mr., AM, and PM). ● Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. ● Guess the meaning of unfamiliar words from contexts. ● Read poems and short stories for pleasure. **Writing** ● Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but,

	• फलेक, बेन्च वा तेर्सो काठमा हिँड्ने अभ्यास गर्न • हातले टेकी छेउबाट पल्टने कार्य गर्न			because). • Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things. • Use correct spelling of words. • Use words in meaningful sentences. • Make compound words e.g. roundtable, playground, etc. • Write very short simple messages. • Demonstrate good handwriting skills.
५. हाम्रा वरपरका सजीवहरु (Living things around us)	• आधारभूत लक्षणहरू (चाल, शरीरका भागहरू र खाना प्राप्त गर्ने तरिका) का आधारमा बिरुवा र जनावरबिच भिन्नता छुट्याउन • बिरुवाहरूलाई वर्गीकरण गर्न (फूल फुल्ने/फूल नफुल्ने जमिनमा पाइने/पानीमा पाइने, एकवर्षे/बहुवर्षे) • विभिन्न मौसममा पाइने बिरुवाहरू चिन्न • विभिन्न मौसममा पाइने बिरुवाहरूको सूची तयार गर्न • बिरुवा रोप्न • आफुले रोपेको बिरुवाको आवश्यक हेरचाह गर्न • आफुले रोपेको बिरुवाको समय समयमा आउने परिवर्तन अवलोकन गरी अभिलेख राख्न • खाद्य शृङ्खलाको साधारण उदाहरण दिन			
६. हाम्रो वातावरण (Our environment)	• विद्यालय, घर, छरछिमेक र टोलको सरसफाइमा सहभागी हुन • आफ्नो वरपरको वातावरण प्रदूषणका कारणहरू पहिचान गर्न • वातावरणीय स्वच्छताप्रति सजग रही प्रदूषण रोक्न सहयोग गर्न • कुहिने र नकुहिने फोहोरहरुको बर्गीकरण र उचित विसर्जन गर्न • आफ्नो समुदायमा भएका प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण र प्रयोग गर्न		**ध्वनि सचेतीकरण** • पाठमा प्रयुक्त समान र असमान ध्वनि भएका शब्दहरू पहिचान र उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • विभिन्न दृश्य सूचना तथा सामग्रीबारे प्रतिक्रिया दिन **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • संयुक्त वर्ण संरचना भएका शब्दका सुरु र अन्त्यका वर्ण छुट्याएर र जोडेर पढ्न तथा लेख्न • वस्तु र चित्रका नाम भन्न र लेख्न **शब्दभण्डार** • शब्दहरूको अर्थबोध गरी वाक्यमा प्रयोग गर्न • विभिन्न सन्दर्भमा प्रयोग हुने शब्दहरू पढी वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचनाको सस्वर र द्रुत पठन गर्न	**Language functions** Describing people and places Talking about seasons Giving directions **Listening** • Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally. • Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language. • Listen in order to participate in a variety of short conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Listen and comprehend a range of songs and stories with a

	• वरपरका वस्तु तथा घटनाहरू सम्बन्धी खोजमूलक प्रश्न गर्न, अनुमान गर्न, अवलोकन गर्न र तर्क प्रस्तुत गर्न • ठोस, तरल र ग्यास पदार्थका आधारभूत गुणहरूको अवलोकन र परीक्षण गर्न • विभिन्न वस्तुहरुको प्रयोग गरी झुण्डाउन मिल्ने खालका सजावटका सामग्रीहरु निर्माण गर्न		• हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचनाको सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** • शब्द र पदावलीको अर्थ बुझेर प्रयोग गर्न • पाठ पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिन • पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन र बुँदा लेखन गर्न **लेखाइ** • पाठसित सम्बन्धित प्रश्नका उत्तर लेख्न • अन्य विषयका शीर्षक तथा विषयवस्तुका आधारमा स्वतन्त्र लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	variety of visual clues. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversations. • Ask and answer a range of questions. • Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Read multi-syllabic words composed of roots, prefixes, and suffixes. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text. • Guess the meaning of unfamiliar words from contexts. • Consult dictionary to find out the meaning of words. • Read poems and short stories for pleasure. **Writing** • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because). • Use correct spelling of words. • Use regular and irregular plural nouns. • Use words in meaningful sentences. • Make compound words e.g. roundtable, playground, etc. • Write very short simple messages. • Demonstrate good handwriting skills.
७. मेरा सरसामान (My belongings)				**Language functions** Describing objects Understanding and using numbers (fifty one to hundred) **Listening** • Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally. • Identify key information from a

				short speech or conversation. • Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language. • Perform a variety of listening comprehension tasks. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Ask and answer a range of questions. • Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.). • Guess the meaning of unfamiliar words from contexts. • Consult dictionary to find out the meaning of words. • Read poems and short stories for pleasure. **Writing** • Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because). • Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things. • Use correct spelling of words. • Use regular and irregular plural nouns. • Use words in meaningful sentences. • Make compound words e.g. roundtable, playground, etc. • Write very short simple messages. • Demonstrate good handwriting skills.
८. मेरो सिर्जना (My creation)	• राष्ट्रिय गान, कक्षागत गीत, पाठ्यपुस्तकमा भएका बालगीतहरू लय मिलाई गाउन • तालमा ताली बजाउन • स्थानीय गीतमा नृत्य गर्न • स्थानीय बाजाहरू बजाउने अभ्यास गर्न • कागज र सिन्का	• दिइएको वस्तुको किनारा वा रेखाखण्डको नाप लिन र दिइएको नापको रेखाखण्ड खिच्न • वरपर पाइने ठोस वस्तुमा बनेका कोणहरू देखाउन • रुलरको प्रयोग गरी कोणहरू खिच्न, नाम लेख्न र तुलना गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** • पाठमा प्रयुक्त समान र असमान ध्वनि भएका शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न • अनुच्छेद सुनी मुख्य मुख्य शब्द पहिचान र उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • सञ्चारका क्रममा प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग गर्न • दिइएका सामग्रीका आधारमा	

	प्रयोग गरी विभिन्न वस्तुको निर्माण गर्न • स्लेब (slab) मा विभिन्न प्रकारका आकृति वा फलफूलका बुट्टा बनाउन, माटोबाट विभिन्न आकारका मोडेलहरु बनाउन र वस्तुमा रङको प्रयोग गर्न • माटामा रेखा, आकार, टेक्सचर र बुट्टासम्बन्धी विविध प्रयोगहरू गर्न • माटाका स्ल्याब (clay slabs) मा माटोलाई बेरेर (coils) बनाइएका बुट्टाहरू तथा ससाना गोलाहरू (pellets) द्वारा अलङ्करण गर्न	• समकोण पहिचान गर्न • सिधा किनारा (straight edge) भएको वस्तु र सिसाकलम प्रयोग गरी त्रिभुज र चतुर्भुज खिच्न र नाम लेख्न • आयताकार र वर्गाकार सतह पहिचान गर्न	विषयवस्तुको बोध गरी हाउभाउसहित वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • संयुक्त वर्ण संरचना भएका शब्दका सुरु र अन्त्यका वर्ण छुट्याएर र जोडेर पढ्न तथा लेख्न • वस्तु र चित्रका नाम भन्न र लेख्न **शब्दभण्डार** • पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरू अर्थबोध गरी वाक्यमा प्रयोग गर्न • दुई शब्द जोडेर सिङ्गो शब्द बनाई वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचनाको सस्वर र द्रुत पठन गर्न • हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचनाको सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** • विषयवस्तुसँग मिल्दाजुल्दा अनुभव वर्णन गर्न • पाठगत सन्दर्भ पहिचान गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन • पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र अनुच्छेद लेखन गर्न **लेखाइ** • शीर्षक तथा विषयवस्तुका आधारमा स्वतन्त्र लेखन गर्न • पाठबारे लिखित प्रतिक्रिया दिन • घटना वा छलफल गरिएका विषय वा सिकेका शब्दहरूलाई आफ्नै शब्दमा पुनर्लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	
९. हाम्रो संस्कृति (Our culture)	• आफ्नो गाउँ टोलमा बोलिने भाषा, पोषाक र चाडपर्वसँग परिचित हुन • आफ्नो गाउँ टोल तथा परिवारमा मनाइने चाडपर्वहरुमा सहभागी हुन र चाडपर्वमा गरिने मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरूको सूची तयार गर्न • आफ्ना समुदायका संकारहरु (दशैं, तिहार, छठ, क्रिसमस, इद,		**ध्वनि सचेतीकरण** • अनुच्छेद सुनी मुख्य मुख्य शब्द पहिचान र उच्चारण गर्न • प्राकृतिक तथा सामाजिक परिवेशलाई चित्रका आधारमा वर्णन गर्न • सम्मानबोधक शब्द सुनी उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • दिइएका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तुको बोध गरी हाउभाउसहित वर्णन गर्न • सञ्चारका क्रममा प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • शब्दहरूको अर्थबोध गरी पढ्न र लेख्न • शब्दका वर्ण छुट्याएर र वर्ण जोडेर	**Language functions** Narrating past events Asking and answering about past **Listening** • Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.

	विभिन्न जात्रा आदि) को अवस्था झल्कने सामान्य रेखाङ्कन गर्न र रङ भर्न • राष्ट्रिय चिह्नहरूको महत्व बताउन		पढ्न र लेख्न **शब्दभण्डार** • शब्दहरूको अर्थबोध र प्रयोग गर्न • दुई शब्द वा शब्द समूह जोडेर अर्थबोध र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचना सस्वर र द्रुत पठन गर्न • हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचनाको सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** • निर्धारित विषयवस्तुका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न • पाठका चरित्र, परिवेश र घटनाको वर्णन गर्न **लेखाइ** • भावविस्तार, शब्दभरण र सार लेखन गर्न • स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गतिसहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	• Listen in order to participate in a variety of short conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversations. • Ask and answer a range of questions. • Talk about present, past and future events. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Read multi-syllabic words composed of roots, prefixes, and suffixes. • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.). • Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text. • Guess the meaning of unfamiliar words from contexts. • Retrieve required information from para-orthographic texts such as charts, tables, graphs and maps. • Read poems and short stories for pleasure. **Writing** • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because). • Write simple stories through completion, matching with pictures or ordering. • Use present (with/without -s/es) and regular past (-ed) forms of verbs • Use words in meaningful sentences. • Write very short simple messages. • Demonstrate good handwriting skills.
१०. सञ्चार प्रविधि र	• सार्वजनिक	• रुपियाँलाई पैसामा र	**ध्वनि सचेतीकरण**	**Language functions**

बजार (Communication technology and market)	स्थलहरूको सूचना, सङ्केत, पम्प्लेट, पोस्टर, ट्राफिक सङ्केत आदि पढ्न • सार्वजनिक स्थलहरूको सूचना, सङ्केत, पम्प्लेट, पोस्टर, ट्राफिक सङ्केतको पालना गर्न • सिकाइ एवम् सञ्चारका लागि कम्प्युटर र मोबाइल फोनको प्रयोग गर्न • कम्प्युटर र मोबाइल फोनको दुरूपयोगबाट हुने हानिप्रति सचेत रहन • आफ्नो गापा/ नपामा उत्पादित तथा निर्मित वस्तुहरूको पहिचान गर्न • आफ्नो गापा/ नपामा उत्पादित तथा निर्मित वस्तुहरूको उपयोग गर्न • मितव्ययी रुपमा खर्च गर्न • आफ्नो पैसा बचत गर्ने बानी बसाल्न	पैसालाई रुपियाँमा रूपान्तर गर्न • मुद्रासम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न • मिटर, सेन्टिमिटर र मिलिमिटरको सम्बन्ध बताउन • मिटरलाई सेन्टिमिटर र सेन्टिमिटरलाई मिलिमिटरमा रूपान्तर गर्न • वस्तुहरूको तौलको अनुमान गर्न र नापद्वारा यकिन गर्न • किलोग्रामलाई ग्राममा रूपान्तर गर्न • लिटर र मिलिलिटरको सम्बन्ध बताउन • विभिन्न क्षमताका भाँडाहरूको क्षमता लिटर र मिलिलिटर एकाइमा नाप लिन • लिटर र मिलिलिटरसम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न • चित्रग्राफ बनाउन ।	• शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर उच्चारण गर्न • अनुमान र कल्पना गरी मौखिक वर्णन गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • सञ्चारका क्रममा प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग गर्न • निर्धारित पाठ्यसामग्री, चित्र र पत्रपत्रिका पढी बोध गर्न • पाठ सुनी विषयवस्तु वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • दुईओटा शब्द जोडेर वा छुट्याएर शब्द भन्न र लेख्न • शब्दको उच्चारणसहित पढ्न र लेख्न **शब्दभण्डार** • उही तथा उल्टो अर्थ दिने शब्दहरूको अर्थबोध र प्रयोग गर्न • बाल शब्दकोशको प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • पठन गति वृद्धिका लागि निर्धारित समयमा तोकिएको पाठ वा अनुच्छेद पढ्न • पाठमा दिइएका शब्दको परिभाषा, उदाहरण र विपरीत अर्थबोधक शब्द बुझेर पढ्न **पठन बोध** • विषयवस्तुका आधारमा प्रश्नोत्तर गर्न • चिठी, निवेदन, साइन बोर्ड, पोस्टर, सूचना र अन्य विवरणहरू पढी अर्थबोध गर्न **लेखाइ** • पाठसँग सम्बन्धित भई प्रश्नोत्तर गर्न • दिइएका बुँदाका आधारमा अनुच्छेद लेख्न • स्वतन्त्र रूपमा विभिन्न प्रकारका रचना गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	Using the telephone Asking and answering with a choice **Listening** • Comprehend words and simple expressions. • Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues. **Speaking** • Participate in short conversations. • Ask and answer a range of questions. • Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions. • Talk about present, past and future events. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. • Make simple telephone conversation. **Reading** • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.). • Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text. • Guess the meaning of unfamiliar words from contexts. • Consult dictionary to find out the meaning of words. • Retrieve required information from para-orthographic texts such as charts, tables, graphs and maps. • Read poems and short stories for pleasure. **Writing** • Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because). • Write in a simple paragraph about oneself, people, places and

				things. • Use correct spelling of words. • Use regular and irregular plural nouns. • Use words in meaningful sentences. • Make compound words e.g. roundtable, playground, etc. • Write very short simple messages. • Demonstrate good handwriting skills.
११. फलफूल र तरकारी (Fruits and vegetables)				**Language function** Describing pictures **Listening** • Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language. • Listen in order to participate in a variety of short conversations. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues. **Speaking** • Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation. • Participate in short conversations. • Ask and answer a range of questions. • Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.). • Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text. • Guess the meaning of unfamiliar words from contexts. • Consult dictionary to find out the meaning of words. • Read poems and short stories for

				pleasure. **Writing** • Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because). • Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things. • Use correct spelling of words. • Use regular and irregular plural nouns. • Arrange words in alphabetical order. • Use words in meaningful sentences. • Make compound words e.g. roundtable, playground, etc. • Write very short simple messages. • Demonstrate good handwriting skills.
१२. रुचि र बानी (Hobbies and interests)			**ध्वनि सचेतीकरण** • पाठमा प्रयुक्त समान र असमान ध्वनि भएका शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न • अनुच्छेद सुनी मुख्य मुख्य शब्द पहिचान र उच्चारण गर्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • सञ्चारका क्रममा प्रचलित आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको प्रयोग गर्न • दिइएका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तुको बोध गरी हाउभाउसहित वर्णन गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • संयुक्त वर्ण संरचना भएका शब्दका सुरु र अन्त्यका वर्ण छुट्याएर र जोडेर पढ्न तथा लेख्न • वस्तु र चित्रका नाम भन्न र लेख्न **शब्दभण्डार** • आफ्नो परम्परा र रीतिरिवाजको वर्णन गर्न • सम्मानबोधक शब्द प्रयोग गरी वाक्य भन्न र लेख्न **पठन प्रवाह** • हाउभाउ, गति र शुद्धतासहित गद्य रचना सस्वर र द्रुत पठन गर्न • हाउभाउ, गति, यति, लय र शुद्धतासहित पद्य रचना सस्वर, युगल, सामूहिक, स्वतन्त्र र द्रुत पठन गर्न **पठन बोध** • पात्र परिवर्तन गरी पाठ पुनर्लेखन गर्न • पाठगत सन्दर्भ पहिचान गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन • पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र अनुच्छेद लेखन गर्न **लेखाइ** • पाठमा आधारित प्रश्नको उत्तर लेख्न • आफ्नो परम्परागत मूल्यमान्यता बुझाउने विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न	**Language function** Expressing likes and dislikes **Listening** • Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues. **Speaking** • Ask and answer a range of questions. • Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions. • Talk about present, past and future events. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.). • Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text. • Guess the meaning of unfamiliar words from contexts. • Consult dictionary to find out the meaning of words.

			कार्यमूलक व्याकरण • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	• Read poems and short stories for pleasure. **Writing** • Use capital letters, full stops and question marks correctly. • Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because). • Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things. • Write simple stories through completion, matching with pictures or ordering. • Use correct spelling of words. • Use regular and irregular plural nouns. • Use words in meaningful sentences. • Make compound words e.g. roundtable, playground, etc. • Demonstrate good handwriting skills.
१३. Birds and animals				**Language function** Expressing ability **Listening** • Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally. • Identify key information from a short speech or conversation. • Find out specific information (names, dates, time, etc) from different dinds of simple spoken language. • Perform a variety of listening comprehension tasks. • Listen and Comprehend a range of songs and stories with a variety of vasual clues. **Speaking** • Participate in short conversations. • Ask and answer a range of questions. • Talk about present, past and future events. • Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio. **Reading** • Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm. • Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.) • Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text. • Consult dictionary to find out the meaning of words. • Retrieve required information from para-orthographic texts such as charts, tables, graphs and maps.

				• Read poems and short stories for pleasure. **Writing** • Write simple strough completion, matching with pictures or ordering. • Use regular and irregular plural nouns. • Write very short simple messages. • Demonstrate good handwriting skills.
१४. हाम्रो वरपरको संसार (Our immediate world)	• विभिन्न प्रकारका मौसमको विषेशता पहिचान गर्न • विभिन्न प्रकारका मौसमले मानवीय जीवनमा पार्ने असर व्याख्या गर्न • प्रतिकुल मौसमप्रति सचेत रहन • पृथ्वीमा दिन र रात हुनुको कारण बताउन • आफ्नो वडाको प्राकृतिक स्वरुप अबलोकन गरी बताउन • आफ्नो वडाको सामाजिक रहनसहन अबलोकन गरी बताउन • नक्सामा आफ्नो वडाका सामान्य आकृति कोर्न • नक्सामा आफ्नो वडाका सामान्य आकृति कोरी महत्त्वपूर्ण स्थलहरू देखाउन • माटामा हावा, जैविक पदार्थहरू र पानी हुन्छन् भन्ने तथ्य प्रदर्शन गर्न • पृथ्वीको आकार वर्णन गर्न र भित्री तहहरूको नाम बताउन • दैनिक जीवनमा गतिशील पानी र हावा शक्तिको प्रयोगको व्याख्या गर्न र प्रदर्शन गर्न • पानी संरक्षणको उपायहरू अवलम्बन गर्न • ओरीगामीको परिचय दिन • कागजबाट चराको ओरिगामी तयार गर्न • कागजबाट सजावटका लागि वस्तु तयार गर्न • स्वतन्त्र चित्र बनाइ रङ भर्न		**ध्वनि सचेतीकरण** • शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका ध्वनि जोडेर र छुट्याएर भन्न • शब्दको उच्चारणसहित पढ्न र लेख्न **श्रव्य/दृश्यबोध** • दृश्य सामग्रीका बारेमा प्रतिक्रिया दिन • निर्धारित पाठ्यसामग्री, चित्र र पत्रपत्रिका पढी बोध गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** • शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका सर्ग चिन्न र भन्न • शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका सर्ग छुट्याउन तथा जोडेर शब्द बनाउन **शब्दभण्डार** • शब्दको अर्थबोध र प्रयोग गर्न • दुई शब्द वा शब्द समूह जोडेर अर्थबोध र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** • निर्धारित समयमा तोकिएको पाठ वा अनुच्छेद पढ्न • पाठमा दिइएका शब्दको परिभाषा, उदाहरण र विपरीत अर्थबोधक शब्द बुझेर पढ्न **पठन बोध** • पाठका सुरु, बिच र अन्त्यका मुख्य मुख्य घटना बताउन • पाठका विषयवस्तुका आधारमा प्रश्नोत्तर गर्न • निर्धारित पाठको मुख्य मुख्य बुँदा टिपोट गरी भन्न तथा लेख्न **लेखाइ** • पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नका उत्तर लेख्न • दिइएका बुँदाका आधारमा अनुच्छेद लेख्न • स्वतन्त्र रूपमा विभिन्न प्रकारका रचनात्मक लेखन अभ्यास गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** • लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन • पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन • क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	

१५. हाम्रा क्रियाकलाप (Our activities)			**ध्वनि सचेतीकरण** ● शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका ध्वनि जोडेर र छुट्याएर भन्न ● शब्दको उच्चारणसहित पढ्न र लेख्न **श्रव्य/दृश्यबोध** ● दृश्य सामग्रीका बारेमा प्रतिक्रिया दिन ● निर्धारित पाठ्यसामग्री, चित्र र पत्रपत्रिका पढी बोध गर्न **लेख्यवर्ण सचेतीकरण** ● शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका सर्ग चिन्न र भन्न ● शब्दका अगाडि एवम् पछाडि आएका सर्ग छुट्याउन तथा जोडेर शब्द बनाउन **शब्दभण्डार** ● उही तथा उल्टो अर्थ दिने शब्दहरूको अर्थबोध र प्रयोग गर्न ● बाल शब्दकोशको प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ● निर्धारित समयमा तोकिएको पाठ वा अनुच्छेद पढ्न ● पाठमा दिइएका शब्दको परिभाषा, उदाहरण र विपरीत अर्थबोधक शब्द बुझेर पढ्न **पठन बोध** ● पाठका सुरु, बिच र अन्त्यका मुख्य मुख्य घटना बताउन ● पाठका विषयवस्तुका आधारमा प्रश्नोत्तर गर्न ● निर्धारित पाठको मुख्य मुख्य बुँदा टिपोट गरी भन्न तथा लेख्न **लेखाइ** ● पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नका उत्तर लेख्न ● दिइएका बुँदाका आधारमा अनुच्छेद लेख्न ● स्वतन्त्र रूपमा विभिन्न प्रकारका रचनात्मक लेखन अभ्यास गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ● लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको सङ्गति मिलाई मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ● पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, विस्मयादिबोधक र उद्धरण चिह्नको प्रयोग गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन ● क्रियाका कालअनुसारका वाक्यको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	
१६. सङ्ख्याको ज्ञान		● पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्न ● १००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी र हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा पढ्न र लेख्न ● सङ्ख्याको ढाँचा पहिचान गर्न ● चार अङ्कसम्मका		

		सङ्ख्याहरूलाई सङ्केतहरू =, >, < प्रयोग गरी तुलना गर्न		
१७. गणितका आधारभूत क्रिया		• योगफल १०,००० सम्म आउने चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूको जोड गर्न • जोड र घटाउबिचको सम्बन्ध पहिचान गर्न • चार अङ्कले बनेका सङ्ख्याहरूको घटाउ गर्न • तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्याले गुणन गर्न • तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले भाग गर्न		
१८. नाप		• वर्ग कोठाहरूको सङ्ख्या गनेर वर्गाकार वा आयताकार समतलीय सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउन		

१२.२ थिम/विषयक्षेत्रअनुसार अनुमानित कार्यघण्टा

तालिका २४ : थिम/विषयक्षेत्रअनुसार अनुमानित कार्यघण्टा

क्र. सं.	थिम/विषयवस्तुको क्षेत्र	विषयक्षेत्र र कक्षाअनुसार कार्यघण्टा											
		हाम्रो सेरोफेरो			गणित			नेपाली			अङ्ग्रेजी		
		कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३
१.	वर्ण (Alphabet)										६०		
२.	म र मेरो परिवार (Me and my family)	४०	४०	४०	२५	७		१५	१५	१५	१८	२१	१८
३.	मेरो दैनिक जीवन (My daily life)	४५	४०	४०	५	६	८	११	१०	१०	७	१७	१७
४.	हाम्रो समुदाय (Our community)	३८	४०	४०	५५	१३	२०	१२	१५	१५			
५.	मेरो विद्यालय (My school)	३८	४०	४०	२७	१९		१२	१५	१५	७	१७	१७
६.	हाम्रा वरपरका सजीवहरू (Living things around us)	१७	१७	१७									
७.	हाम्रो वातावरण (Our environment)	१८	२०	२०				२०	२०	२०	५	२१	१८
८.	मेरो सरसमान (My belongings)										५	८	१२
९.	मेरो सिर्जना (My creation)	२०	२०	२०	९	७	१६	१५	१५	१५			
१०.	हाम्रो संस्कृति (Our culture)	१२	१२	१२				१५	१५	१५	४	१२	१२
११.	सञ्चार प्रविधि र बजार (Communication technology and market)	११	१०	१०	७	१२	२७	१५	१०	१०	४	७	११
१२.	हाम्रो वरपरको संसार (Our immediate world)	१७	१७	१७				१५	१५	१५			
१३.	सङ्ख्याको ज्ञान (Number sense)					१८	१५						
१४.	गणितका आधारभूत क्रिया (Basic mathematics operation)					४६	३९						
१५.	नाप; क्षेत्रफल (Measurement; Area)						३						
१६.	फलफूल र तरकारी (Fruits and vegetables)										६	७	८
१७.	रुचि र बानी (Hobbies and interests)							१५	१५	१५	५	७	८
१८.	चरा र जनावर (Birds and animals)										७	११	७
१९.	हाम्रा क्रियाकलाप (Our activities)							१५	१५	१५			
	जम्मा	२५६	२५६	२५६	१२८	१२८	१२८	१६०	१६०	१६०	१२८	१२८	१२८

१२.३ कक्षा १-३ को पाठ्यक्रममा व्यवहारकुशल सिपहरूको एकीकरण

तालिका २५ : पाठ्यक्रममा व्यवहारकुशल सिपहरूको एकीकरण (कक्षा १, २ र ३)

क्र.स.	विषयक्षेत्र/ विषयक क्षेत्र	एकीकृत हुने व्यवहारकुशल सिपहरू			
		हाम्रो सेरोफेरो	गणित	नेपाली	अङ्ग्रेजी
१.	वर्ण (Alphabet)				S1.5, S3.1, S3.4, S3.2, S4.1
२.	म र मेरो परिवार (Me and my family)	S1.1, S1.2, S3.1, S3.4	S1.4, S1.5, S3.1, S3.2	S3.1, S 1.2, S 1.1, S 3.2, S 4.3	S1.5, S2.1, S2.3,S3.1, S3.2, S3.4, S5.4, S5.7
३.	मेरो दैनिक जीवन (My daily life)	S2.1, S4.3, S4.4, S5.7	S1.1, S1.2, S1.3, S3.1	S 2.1, S 1.1, S 4.3, S 3.2, S4.1	S3.1, S3.2, S3.3, S3.4, S5.3
४.	हाम्रो समुदाय (Our community)	S1.1, S3.2, S3.3, S5.4, S5.3	S1.1, S1.2, S1.3, S1.4, S1.5, S3.1, S3.2	S 4.3, S 1.1, S 1.2, S5.3, S5.4, S5.7	
५.	मेरो विद्यालय (My school)	S1.1, S1.2, S2.3	S1.1, S1.2, S1.3, S1.4, S1.5	S 4.3, S 4.4, S 1.1, S 3.2	S1.1, S1.5, S2.1, S2.5, S2.6, S2.7, S3.1, S3.2, S3.4, S4.3, S5.2, S5.3, S5.6
६.	हाम्रा वरपरका सजिवहरू (Living things around us)	S1.2, S1.3, S1.4			
७.	हाम्रो वातावरण (Our environment)	S5.4, S5.7		S 4.3, S 1.3, S 4.4, S 3.1, S 1.1, S 3.2	S1.3, S2.7, S3.1, S3.2, S3.4, S4.4, S5.2, S5.4
८.	मेरो सरसमान (My belongings)				S2.1, S2.3, S3.1, S3.2, S3.4, S4.4, S5.7
९.	मेरो सिर्जना (My creation)	S1.2, S1.3, S3.4	S1.1, S1.2, S1.4, S3.2	S 3.2, S 1.1, S 3.1, S 1.3, S 3.3	
१०.	हाम्रो संस्कृति (Our culture)	S2.3, S3.5, S5.2, S5.6		S 1.1, S 3.1, S 4.5, S 1.5, S 3.2, S 4.3	S1.2, S2.1, S2.4, S3.1, S3.3, S3.5, S5.1, S5.2, S5.5
११.	सञ्चार प्रविधि र बजार (Communication technology and market)	S3.1, S4.2	S1.1, S1.2, S1.3, 1.4, S3.2, S4.3, S4.4	S 1.1, S 2.4, S 1.1, S 3.1, S 3.2, S 4.3, S5.2, S5.5	S2.1, S2.2, S2.4, S3.1, S4.2, S4.5
१२.	हाम्रो वरपरको संसार (Our immediate world)	S1.1, S1.2		S 1.1, S 1.5, S 5.1, S 3.2, S 4.3	
१३.	सङ्ख्याको ज्ञान (Number sense)		S1.1, S1.2, S1.3, S1.4		
१४.	गणितका आधारभूत क्रिया (Basic mathematical operation)		S1.2, S1.3, S3.2		
१५.	नाप : क्षेत्रफल (Measurement; Area)		S1.1		
१६.	फलफूल र तरकारी (Fruits and vegetables)				S1.3, S1.5, S3.1, S4.4, S5.6, S5.7
१७.	रुचि र बानी (Hobbies and interests)			S 1.1, S 3.1, S 4.3, S 1.5, S 3.2	S1.3, S2.2, S2.3, S3.1, S3.2
१८.	चरा र जनावर (Birds and animals)				S1.4, S2.6, S3.1, S3.4, S5.4
१९.	हाम्रा क्रियाकलाप (Our activities)			S 1.1, S 3.1, S 4.3, S 1.5, S 3.2, S5.3	

(तालिकामा उल्लिखित S1.1, S1.2, ... S5.5 ले खण्ड ११ मा समावेश भएका व्यवहारकुशल सिपहरू जनाउँछन् ।

१३. एकीकृत पाठ्यक्रम कार्यन्वयनका लागि शिक्षण सिकाइ योजना निर्माण

आधारभूत तहअन्तर्गत कक्षा १-३ को पाठ्यक्रमको समग्र संरचनालाई हाम्रो सेरोफेरो, गणित र भाषाअन्तर्गत नेपाली र अङ्ग्रेजी गरी चार विषयक्षेत्रमा समायोजन गरी केही बहुविषयगत र केही विषयगत विषयक्षेत्रमा सङ्गठित गरिएको छ । मातृभाषा तथा स्थानीय विषयका पाठ्यक्रम भने सम्बन्धित स्थानीय तहमार्फत नै विकास र कार्यान्वयन हुने व्यवस्था रहेको छ । बहुविषयक ढाँचाअन्तर्गत समावेश गरिएका सिकाइ उपलब्धि तथा विषयवस्तुहरू अन्तरसम्बन्धित विषयक्षेत्रमा आधारित छन् । हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रमा समावेश भएका विषयहरूलाई अन्तरविषयक ढाँचामा एकीकृत गरिएको हुँदा यस विषयक्षेत्रको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप एकीकृत रूपमा सञ्चालन गर्नुपर्दछ । एकीकृत सिकाइ क्रियाकलापको माध्यमबाट निर्धारित सिकाइ उपलब्धि प्राप्त हुने सुनिश्चित गरी सिकाइ क्रियाकलाप छनोट र सञ्चालन गर्नुपर्दछ । निश्चित विषयक्षेत्रमा आधारित बहुविषयगत एकीकरणले सिकाइलाई अन्तरसम्बन्धित र बढी सान्दर्भिक बनाउन सहयोग पुऱ्याउँछ । सिकाइको योजना निर्माण गर्दा शिक्षकले निम्नलिखित पक्षहरूलाई समेत ध्यान दिनुपर्छ :

१. सिकाइको योजना निर्माणका लागि विषयगत सक्षमताहरू र समग्र पाठ्यक्रम संरचनाको अध्ययन गरी तिनको अन्तरसम्बन्ध पहिचान गर्नुपर्छ ।

२. अन्तरविषयक विषयक्षेत्रमा आधारित हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रमा विषयगत सीमा निर्धारण नगरी एउटै विषयवस्तुबाट सकेसम्म एकभन्दा बढी विषय अन्तरसम्बन्धित हुने गरी सिकाइको योजना निर्माण गर्नुपर्छ ।

३. बहुविषयक विषयक्षेत्रमा आधारित भई हाम्रो सेरोफेरो, गणित, नेपाली र अङ्ग्रेजी विषयक्षेत्रमा सिकाइ योजना निर्माण गर्दा विषयवस्तुलाई दैनिक जीवनसँग अधिकतम सम्बन्ध कायम हुने गरी निर्धारित विषयक्षेत्रको वरिपरि आआफ्नो विषयक्षेत्रगत अवधारणा तथा सिपहरू हासिल गराई निर्धारित सिकाइ उपलब्धि प्राप्त हुने व्यवस्था मिलाउनुपर्छ ।

४. छनोट गरिएका विधि, प्रक्रिया तथा क्रियाकलापहरूले विद्यार्थीलाई सक्रिय बनाउने, सबैलाई सहभागी बनाउने, गरेर तथा छोएर वा चलाएर सिक्ने र सिर्जनात्मकताको अभिवृद्धि हुने अवसर प्रदान गर्नुपर्छ ।

५. सिकाइ क्रियाकलापले विद्यार्थीहरूमा उमेर र आवश्यकताअनुसार प्रयोग, सिकाइ, रचनात्मक तथा समालोचनात्मक सोचाइ, निर्णय तथा समस्या समाधान जस्ता सोचाइ सिपहरू; स्वव्यवस्थापन, आत्मबल, अनुशासन, जिम्मेवारी अनुकूलता जस्ता वैयक्तिक सिपहरू; सञ्चार, सहकार्य, सहानुभूति जस्ता अन्तरवैयक्तिक सिपहरू; विभिन्न किसिमका बहुसाक्षरता सिपहरू र नागरिक दायित्वसम्बन्धी विभिन्न किसिमका नागरिक सिप प्राप्तिलाई सहयोग गर्नुपर्छ ।

६. विद्यार्थीहरूको भाषिक तथा सामाजिक पृष्ठभूमि, सिकाइका लागि विभिन्न किसिमको अपाङ्गताको अवस्था इत्यादिलाई विचार गरी विविधताको व्यवस्थापन गर्ने र सबैलाई समावेश गर्ने गरी शिक्षण सिकाइको योजना निर्माण गर्नुपर्छ ।

७. विद्यार्थीको सिकाइको लेखाजोखा तथा मूल्याङ्कनलाई शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापको अभिन्न अङ्गका रूपमा समावेश गरी विद्यार्थीको सिकाइ सुधारका लागि निरन्तर पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने माध्यमका रूपमा विकास गर्नुपर्दछ । न्यूनतम सिकाइ सुनिश्चित गरी प्रत्येक विद्यार्थीलाई उच्चस्तरको सिकाइ सक्षमता प्राप्त गरी क्रमश: माथिल्लो स्तरको सिकाइ गर्न सक्ने बनाउन सहयोग गर्नुपर्छ ।

८. यथाशक्य कक्षा शिक्षणको प्रबन्ध गर्नुपर्दछ । एकभन्दा बढी शिक्षकले एउटै कक्षामा विभिन्न समयमा शिक्षण गर्ने गरिए पनि टिममा छलफल गरी अन्तरविषयक र बहुविषयक शिक्षण योजना तयार गर्नुपर्छ ।

९. कक्षामा प्रयोग गरिने भाषाको कारण बालबालिकालाई सिकाइ क्रियाकलापमा सरिक हुन र सिक्न बाधा नहुने अवस्था सिर्जना गर्नुपर्छ । यसका लागि कक्षामा यथासक्य मातृभाषा वा बहुभाषा प्रयोग गर्ने, घरपरिवार तथा समुदायमा बोलिने भाषामा सञ्चार हुनसक्ने प्रबन्ध गर्नुपर्छ ।

१४. सिकाइ सहजीकरण विधि तथा प्रक्रिया

अपेक्षित सक्षमता र सिकाइ उपलब्धि प्राप्तिका निम्ति उपयुक्त वातावरणको सिर्जना गरी शिक्षक, विद्यार्थी र विषयवस्तुबिच सक्रिय अन्तर्क्रिया गर्ने विधि वा प्रक्रिया सिकाइ सहजीकरण हो । यो एक प्रकारको शिक्षण कला हो । यसमा सिकाइ र बालमनोविज्ञानका निश्चित विधि तथा प्रक्रिया र सिद्धान्त पनि अनुसरण गरिने भएकाले यो एक विज्ञान तथा सिद्धान्त पनि हो । सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया विद्यार्थीकेन्द्रित, सान्दर्भिक र सिकाइका निम्ति सहयोगी हुनुपर्छ । यो योजनाबद्ध र सिकाइ उपलब्धि उन्मुख वा प्रतिफल केन्द्रित हुनुपर्छ । सहजीकरण प्रक्रिया विद्यार्थीलाई उत्प्रेरित गर्ने, सक्रिय बनाउने र रुचि जगाउने पनि हुनुपर्छ । यस प्रक्रियामा विद्यार्थी सक्रिय भई सिकाइ क्रियाकलापमा संलग्न हुने र आवश्यकताअनुसार पृष्ठपोषण प्राप्त गरी सिकाइमा सुधार गर्न सक्ने अवसर हुनुपर्दछ । यो प्रक्रिया सिकारु र सिकाइका विविधतालाई सम्मान गर्ने र सबैलाई समावेश गर्ने समावेशी सिद्धान्तमा आधारित पनि हुनुपर्छ ।

एउटै प्रकारको सिकाइ सहजीकरण विधि सधैँ र सबैतिर उपयुक्त हुन नसक्ने भएकाले एउटै विषयवस्तु सिकाइका लागि पनि विविध विधि अपनाउन सकिन्छ । त्यसैले शिक्षण विधिको छनोट गर्दा सकभर विविधता कायम गर्नुपर्छ । सिकाइसहजीकरण विधिको चयन गर्दा मुख्य रूपमा विद्यार्थीको पूर्व ज्ञान, रुचि, क्षमता, चाहना, उनीहरूको तहगत स्तर, विषयवस्तुको स्वरूपलगायत उपलब्ध हुन सक्ने स्रोतसाधन, वातावरणीय अवस्था, शिक्षकको रुचि तथा तयारी इत्यादिलाई विचार गर्नुपर्दछ ।

आधारभूत शिक्षाअन्तर्गत कक्षा १-३ को यो पाठ्यक्रम समग्रमा बहुविषयक विषयक्षेत्रमा आधारित एकीकृत स्वरूपको भएकाले यसको सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया परम्परागत पद्धतिभन्दा फरक हुनुपर्छ । फेरि हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्रअन्तर्गत विज्ञान तथा वातावरण, सामाजिक अध्ययन, स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा र सिर्जनात्मक कला विषयहरू अन्तरविषयक ढाँचामा एकीकृत गरिएको हुनाले पनि प्रचलित सिकाइ सहजीकरण विधि तथा प्रक्रियामा सुधार आवश्यक छ । एकीकृत पाठ्यक्रममा विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरूको माध्यमबाट अपेक्षित सिकाइ उपलब्धि प्राप्तिका लागि फरक फरक विषयक्षेत्रहरूबिचको अन्तरसम्बन्ध पहिचान गरी सिर्जनशीलता विकास गर्ने, सिकाइलाई व्यवहारमा प्रयोग गर्ने क्षमतको विकास गर्ने र आफ्ना सिकाइ अनुभवको उपयोग गरी सङ्गठित ज्ञान हासिल गर्न सहयोग हुने खालका सिकाइ क्रियाकलापमा जोड दिनुपर्छ । यसमा लागि सञ्चालन गरिने सिकाइ सहजीकरण प्रक्रियामा विद्यार्थी सक्रिय भई सिकाइ कार्यमा सरिक हुने र वातावरणीय परिवेशसँग अन्तरक्रिया गरेर सिक्न प्रोत्साहन गर्ने क्रियाकलापलाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।

विद्यार्थीहरूले कुनै सिकाइ क्रियाकलाप पूरा गरेपछि देखाउन वा अनुभव गर्न सकिने उपलब्धि प्राप्त हुने गरी सिकाइ प्रक्रिया तथा क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

सिकारुको सर्वाङ्गीण विकास गर्ने उद्देश्यबाट दुई वा दुईभन्दा बढी अन्तरसम्बन्धित विषयहरूबिच सहसम्बन्ध स्थापित गर्दै सिकारुले हासिल गर्नुपर्ने सिकाइ उपलब्धि एवम् सक्षमतालाई केन्द्रमा राखी एकीकृत सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्छ । सिकाइका क्रममा विद्यार्थीहरूको सिकाइ सक्रियतालाई विशेष ध्यान दिँदै सैद्धान्तिक ज्ञान तथा सिपलाई व्यावहारिक जीवनसँग आबद्ध गर्नुपर्छ । सिकाइलाई बृहत् विषयवस्तुमा केन्द्रित गराउने उद्देश्यले दुई वा दुईभन्दा बढी विषयहरूका सान्दर्भिक पक्षहरूलाई अर्थपूर्ण तरिकाले अन्तरसम्बन्धित गरी एकीकृत पाठ्यक्रम निर्माण गर्ने प्रयास भएकाले विभिन्न विषयक्षेत्रका सिकाइ सक्षमतालाई सरलबाट जटिलतिरको क्रममा सिकारुले स्वगतिमा सिक्न पाउने अवसर सिर्जना गरी सिकाइ व्यवस्थापन गर्नुपर्छ । विशिष्टीकृत विषयक्षेत्रहरूलाई पनि यथासम्भव अन्तरसम्बन्धित हुने गरी सिकारुको पूर्वज्ञान तथा अनुभवसँग समेत सहसम्बन्ध स्थापित गरी सिकाइ प्रक्रिया सञ्चालन गर्नुपर्छ ।

प्रारम्भिक कक्षाहरूमा विद्यार्थीकेन्द्रित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा जोड दिई कक्षालाई जीवन्त बनाउन र विद्यार्थीलाई क्रियाशील बनाउन शिक्षकले सहजकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने छ । विद्यार्थीकेन्द्रित सिकाइ क्रियाकलापबाट सिकाइ प्रभावकारी हुने, विषयवस्तुलाई अन्तरसम्बन्धित गर्न सहज हुने, बालबालिकाहरूले व्यवहारकुशल तथा जीवनोपयोगी सिप आर्जन गर्न सक्ने र उनीहरूमा रहेको प्रतिभा प्रष्फुटन सहज हुने भएकाले सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दा विद्यार्थीकेन्द्रित र बालमैत्री शिक्षण विधि अपनाउनुपर्ने छ ।

१४.१ सिकाइ सहजीकरण प्रक्रियाका लागि केही मार्गदर्शन

कक्षा १-३ सम्मको सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया देहायबमोजिम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ :

- बालबालिकाको व्यक्तिगत भिन्नता र क्षमताका आधारमा स्वतन्त्र रूपले सिक्ने मौका प्रदान गर्ने किसिमले कक्षा सञ्चालन गर्नुपर्ने छ । विविधतालाई ध्यानमा राखेर बालबालिकाको सिकाइलाई प्रोत्साहन गर्नुपर्ने छ । खेल, गीत, कविता, कथाकथन, प्रदर्शन, श्रव्यदृश्य सामग्रीको प्रदर्शनमार्फत सिकाइका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनुपर्ने छ । यसका अतिरिक्त अवलोकन, समूहकार्य, परियोजना कार्य, छलफल जस्ता विधिहरूका माध्यमबाट बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासमा जोड दिनुपर्ने छ ।
- सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया सञ्चालन गर्दा विद्यार्थीकेन्द्रित र बालमैत्री शिक्षण विधि अपनाई निरन्तर सिकाइमा जोड दिनुपर्ने छ ।
- विद्यार्थीको सिकाइलाई केन्द्रबिन्दु मानी सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्ने छ । विद्यार्थीको सहभागितामा योजना निर्माण, परियोजना कार्य, क्षेत्र भ्रमण, समस्या समाधान, खोजमूलक अध्ययन, प्रवर्तनमुखी शिक्षण पद्धतिलाई सिकाइ सहजीकरण विधिका रूपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने छ ।
- सिकाइ प्रक्रिया सैद्धान्तिक पक्षमा भन्दा बढी गरेर सिक्ने अवसर प्रदान गर्ने क्रियाकलापमा आधारित हुनुपर्ने छ ।
- शिक्षकले सहजकर्ता, उत्प्रेरक, प्रवर्धक र खोजकर्ताका रूपमा भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने छ ।
- पठनपाठनमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिलाई उपलब्ध साधन, स्रोत र आवश्यकताअनुसार उपयोग गर्नुपर्ने छ ।
- सबै प्रकारका सिकाइ आवश्यकता र चाहना भएका (अपाङ्गता, अशक्त, असहाय, कमजोर आदि) विद्यार्थीलाई समेट्ने गरी कक्षामा समावेशी सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया अपनाउनुपर्ने छ ।
- भाषिक कठिनाइका कारण सिकाइमा बाधा नहुने सुनिश्चित गर्न यथासम्भव बालबालिकाको मातृभाषा, घरमा बोल्ने भाषामा सञ्चार गरी सिकाइ क्रियाकलापमा सक्रिय सहभागी हुन सक्ने वातावरण तयार गर्नुपर्ने र्छ ।
- सिकाइ क्रियाकलापमा शिक्षक र सिकारु तथा सिकारु र सिकारु बिचको अन्तरक्रिया, समूह सिकाइ, सिकाइका लागि मूल्याङ्कन, शिक्षक शिक्षक सहकार्य, शिक्षक-समुदाय सहकार्य जस्ता सहकार्यलाई बढावा दिनुपर्ने छ।
- सिकाइ र दैनिक जीवनसँग विषयवस्तुको तालमेल, पूर्वअनुभवमा आधारित ज्ञान तथा सिप विकास, व्यवहारकुशल सिप र सिकाइबिचको सहसम्बन्ध हुने गरी जीवन्त अनुभवसँगको तादात्म्य कायम गर्नुपर्ने छ ।
- बालकेन्द्रित, सिकाइकेन्द्रित, अनुभवकेन्द्रित, उद्देश्यमूलक र विविधतामा आधारित सिकाइ सहजीकरण विधिको प्रयोग (परियोजना कार्य, घटना अध्ययन, खोज अनुसन्धानमा आधारित शिक्षण, सहपाठी सिकाइ आदि) गरी सक्रिय सिकाइ सहजीकरण विधि प्रयोग गर्नुपर्ने छ ।
- सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलापमा सिकारुको सिकाइ अनुगमन, विद्यालय तथा परिवारमा सहज सिकाइ वातावरण विकास, पूर्वज्ञानमा आधारित विषयवस्तुको छनोट, समुदाय परिचालन जस्ता कार्यबाट विद्यालय समुदाय सहसम्बन्ध जोड्नुपर्ने छ ।
- सिकारुको रुचि र सिकाइ गति एवम् सिकारुको सक्रिय सहभागितामा सिकाइ क्रियाकलाप चयन र कार्यान्वयन गर्दै स्वस्फूर्त सिकाइमा जोड दिनुपर्छ ।
- शिक्षक, विद्यालय तथा विद्यार्थीलाई सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप चयन, सञ्चालन र मूल्याङ्कनमा आवश्यक सहयोग, निरन्तर पेसागत छलफल, सहकार्य र अनुभव आदान प्रदान गर्दै शैक्षिक परिवर्तनका लागि सहयोगमा प्राथमिकता दिनुपर्ने छ।
- सिकाइलाई दैनिक जीवन पद्धतिसँग आबद्ध गर्दै व्यवहारकुशल सिप हासिल गर्न सिकाइको खण्डीकरण हुन नदिई एक विषयक्षेत्रको सिकाइले अर्को विषयक्षेत्रको सिकाइलाई सहयोग गर्ने गरी अन्तरसम्बन्धित गरी एकीकृत सिकाइमा जोड दिनुपर्ने छ
- एकीकृत पाठ्यक्रमले सिकाइका लागि सरलबाट जटिलतिरको स्पष्ट मार्ग निर्धारण गर्छ । सरल विषयक्षेत्रबाट क्रमश: जटिल विषयक्षेत्रमा प्रवेश गर्दै जान मार्ग प्रशस्त गर्ने र सिकाइ सहजीकरण पनि विद्यार्थीको सिकाइ गतिबमोजिम गर्न स्वगतिमा हुने सिकाइमा जोड दिनुपर्ने छ ।

विषयक्षेत्रको प्रकृति र स्वरूपका आधारमा शिक्षण विधि तथा प्रविधि तथा कक्षा क्रियाकलापमा विविधता कायम गरिनु आवश्यक छ । शिक्षण सिकाइ प्रक्रियालाई वैज्ञानिक, व्यावहारिक र सिकारुअनुकूल बनाउनका लागि विविध शिक्षण विधि र प्रविधिको उपयोग, स्थानीय साधन र स्रोत तथा उपलब्ध

उपकरण एवम् आवश्यकताका आधारमा स्थानीय परिवेशअनुसार भिन्न भिन्न ढङ्गले व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ । सिकाइ प्रक्रियामा एकातिर आधुनिक शैक्षणिक प्रविधिको प्रयोग अत्यावश्यक हुन्छ भने अर्कातर्फ विद्यार्थीअनुकूलको शिक्षण प्रक्रिया सञ्चालन गर्न स्थानीय परिवेशअनुकूलका विधि तथा प्रविधिको प्रयोग पनि आवश्यक हुन्छ । त्यस्तै स्थानीय वातावरण, विद्यार्थीको रुचि, क्षमता, स्तर र आवश्यकताले पनि सिकाइ सहजीकरण प्रक्रियालाई प्रभाव पार्ने गर्दछ । शिक्षण सिकाइमा विभिन्न विधिहरूको प्रयोग अपेक्षित उपलब्धि प्राप्त गर्नका लागि गरिन्छ तर यस्ता विधिहरू विभिन्न पद्धति र प्रक्रियामा आधारित हुनुपर्छ र विभिन्न किसिमका अध्ययन, प्रयोग र अनुभवबाट सिद्ध भएका पनि हुनुपर्छ । यस प्रकार शिक्षण सिकाइ कुनै खास वैज्ञानिक, मनोवैज्ञानिक वा शैक्षणिक सिद्धान्तहरूमा आधारित भए पनि ती विधि तथा प्रक्रियालाई व्यावहारिक र सान्दर्भिक शैक्षणिक प्रक्रियामा ढाल्नुपर्छ ।

१४.२ सिकाइ सहजीकरण विधि तथा प्रक्रिया छनोट गर्दा ध्यान दिनुपर्ने पक्ष

सम्बन्धित विषयक्षेत्रमा प्रयोग हुने शिक्षण विधि तथा प्रविधि चयन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने केही महत्त्वपूर्ण पक्षहरू यहाँ उल्लेख गरिएका छन् :

१. **सक्षमता तथा सिकाइ उपलब्धिहरू :** पाठ्यक्रममा उल्लिखित लक्ष्य तथा उद्देश्यहरूअनुसारका सिकाइ उपलब्धि प्राप्त गर्न सक्ने शिक्षण विधि छनोट गर्नुपर्छ ।

२. **विषयवस्तुको स्वरूप :** विषयवस्तुको स्वरूपअनुसार शिक्षण सिकाइका रणनीति, विधि तथा प्रक्रिया छनोट गर्नुपर्दछ ।

३. **बालमनोविज्ञान :** सिकारुको इच्छा, रुचि, क्षमता तथा योग्यता, प्रवृत्ति, पूर्वज्ञान आदिलाई ध्यान दिई शिक्षण विधि छनोट गर्नुपर्दछ । त्यस्ता विधिले विद्यार्थीलाई उत्प्रेरित गर्न सक्नुपर्छ । नेपाली इतर मातृभाषी विद्यार्थीका लागि सिकाइ सहजिकरणमा सम्बन्धित मातृभाषाको प्रयोगसमेत गर्न सकिने छ ।

४. **स्रोत साधनहरूको उपलब्धता :** शिक्षण विधि तथा रणनीति आर्थिक, मानवीय, भौतिक आदि दृष्टिले उपयुक्त र स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम प्रयोग हुन सक्ने हुनुपर्छ ।

५. **विद्यालय वातावरण र शिक्षण सिकाइ परिस्थिति :** शिक्षण विधि तथा रणनीति छनोट गर्दा विद्यालय वातावरण र शिक्षण सिकाइ परिस्थितिसँग मेल खाने हुनुपर्दछ ।

६. **समय र विद्यार्थी सङ्ख्या :** उपलब्ध समय र विद्यार्थी सङ्ख्याले पनि शिक्षण विधि तथा रणनीति छनोटमा प्रभाव पार्दछ ।

७. **शिक्षकको योग्यता, क्षमता र रुचि :** शिक्षकको आफ्नो योग्यता, क्षमता, पूर्वज्ञान, आत्मविश्वास, तालिम, शिक्षणप्रतिको लगावजस्ता पक्षले पनि शिक्षण विधि तथा रणनीतिको छनोटमा प्रभाव पार्दछ ।

यसरी कुनै पनि विषयको शिक्षण गर्दा विषयको गहनताका साथै विषयवस्तुको प्रकृति, विद्यार्थीको पूर्वज्ञान, क्षमता, रुचि, स्वभाव, स्तर तथा उमेर एवम् उपलब्ध भौतिक सुविधा र शिक्षण सामग्रीका आधारमा शिक्षण विधिको छनोट गर्नु आवश्यक हुन्छ ।

१४.३ विद्यार्थीकेन्द्रित र क्रियाकलापमुखी सिकाइलाई सहयोग पुऱ्याउने सम्भाव्य केही शिक्षण सिकाइ विधिहरू

क्रियाकलापमुखी सिकाइमा जोड दिई कक्षा १-३ मा सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप सञ्चालनका लागि प्रयोग गर्न सकिने केही विधि र प्रक्रिया उदाहरणका रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । शिक्षकले यी र अन्य क्रियाकलापमुखी र विद्यार्थीकेन्द्रित सिकाइ विधि तथा प्रक्रिया छनोट गरी शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

१. **कथाकथन एवम् गीत :** यस विधिमा विषयवस्तुलाई कथाको रूपमा प्रस्तुति तथा अवधारणालाई गीतका माध्यमबाट प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

२. **आगमन विधि :** यसमा सूचनाहरूको सङ्कलन, अवलोकन, विश्लेषण, अनुमान, पुष्टि तथा निष्कर्षको प्रक्रिया प्रयोग गरिन्छ ।

३. **भूमिका निर्वाह/अभिनय :** यसमा सन्दर्भ र भूमिकाको बारेमा छलफल तथा निर्धारण, भूमिका बहन, छलफल र निष्कर्ष निकाल्ने कार्य गरिन्छ ।

४. **निर्माणात्मक कक्षा :** यस विधिमा मष्तिस्क मन्थन, पाठसम्बन्धी पूर्वज्ञानको पहिचान, अन्तरक्रियात्मक कार्य (जस्तै : वैयक्तिक चिन्तन, समूह कार्य, परियोजना कार्य, प्रश्नोत्तर), आवश्यकताअनुसार टेवा प्रदान र विचार आदान प्रदान गरी निष्कर्ष निकालिन्छ ।

५. **सहयोगात्मक कक्षा :** यसमा सामान्यतया समूह विभाजन, समस्या र विषयवस्तु प्रस्तुति, समूहमा छलफल र निष्कर्ष वा समाधान निकालिन्छ ।

६. परियोजना कार्य : विद्यार्थीको उमेर र स्तरअनुसारका विभिन्न परियोजना कार्य दिई विद्यार्थीले आफैँ खोज्ने तथा गरेर सिक्ने अवस्था सिर्जना गर्न सकिन्छ ।

७. **छलफल र प्रश्नोत्तर :** यसमा शिक्षक विद्यार्थी, विद्यार्थी शिक्षक, विद्यार्थी विद्यार्थी बिचमा प्रश्न र उत्तर गर्न सकिन्छ । प्रश्नहरूले स्मरणको प्रत्याह्वान भन्दा पनि विद्यार्थीलाई सोच्न, कारण खोज्न, सिर्जनात्मक तथा रचनात्मक सोचाइलाई प्रोत्साहन गर्न सक्नुपर्छ । त्यसै गरी प्रश्नोत्तर र छलफलमा कक्षामा सबैका अगाडि प्रश्न सोध्ने, एकछिन पर्खने, कुनै पनि विद्यार्थीलाई तोकेर उत्तर दिन लगाउने, उत्तर राम्रोसँग सुन्ने र अन्तमा छलफल र मूल्याङ्कन गर्ने प्रक्रिया प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

८. **अन्वेषण, अनुसन्धान तथा खोज :** यसमा समस्या वा प्रश्नको प्रस्तुति, गर्नुपर्ने र खोज कार्य र तरिकाको बारेमा छलफल गरी विद्यार्थीहरूद्वारा खोज गरी निष्कर्ष प्रस्तुति र पृष्ठपोषण दिइन्छ ।

९. **प्रविधियुक्त कक्षा :** मोबाइल, कम्प्युटर, प्रोजेक्टरआदिको उपयोग गरी धारणाहरूको दृश्याङ्कन गर्न सकिन्छ ।

१०. **सिर्जनात्मक कार्य :** यसमा चित्र निर्माण, रङ भर्ने, कागज काट्ने र पट्याउने, सम्बन्ध स्थापना जस्ता कार्यहरूद्वारा सिकाइ गर्न सकिन्छ ।

११. **समस्या समाधान विधि :** यस विधिमा समस्यालाई बुझ्ने, योजना निर्माण, योजना कार्यान्वयन, पछाडि फर्केर हेर्ने र परिणामलाई जाँच्ने प्रक्रियाद्वारा समस्या समाधान गरिन्छ ।

१२. **खेल विधि :** यसमा विषयवस्तुलाई खेलका माध्यमबाट प्रस्तुत गरी अभ्यास गराइन्छ ।

१३. **प्रयोगात्मक विधि :** यसमा कक्षाकोठा भित्र र बाहिर प्रयोगात्मक कार्यका माध्यमबाट सिकाइ कार्य गराइन्छ ।

१४. **भ्रमण :** विभिन्न स्थानको भ्रमण गराई त्यहाँका अनुभव र सिकेको कुरा छलफल तथा प्रत्यावर्तन गराइन्छ ।

१५. **प्रदर्शन विधि :** विषयवस्तुसँग सम्बन्धित तस्बिर वा अन्य दृश्य सामग्री तथा श्रव्यदृश्य सामग्री प्रदर्शन गरिन्छ ।

१६. **स्वाध्ययन तथा छलफल :** विभिन्न किसिमका सामग्रीका अध्ययनको माध्यमबाट सिकाइ गर्दा सामग्री छनोट, अध्ययन र धारणा वा विचार निर्माण गरिन्छ र यसलाई आवश्यकतानुसार विद्यार्थीबिच छलफल गराउन सकिन्छ ।

१७. **अन्तरक्रिया :** यसमा छलफलको योजना र तयारी, बृहत् समूहमा छलफल सञ्चालन वा समूह विभाजन, कार्यसूची बाँडफाँड तथा कार्य सञ्चालन, प्रस्तुतीकरण, तुलना, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन र निष्कर्ष निकालिन्छ ।

१८. **उदाहरण र प्रयोग :** पाठका विषयवस्तुबाट उदाहरण, प्रयोग र अभ्यासमा जोड दिनुपर्छ । यसलाई भाषा शिक्षणअन्तर्गत भाषिक सिप, शब्दभण्डार र अभिव्यक्तिको शिक्षणका लागि प्रयोग गर्नुपर्छ । भाषा सिकाइमा चित्र वा आकृति निर्माण, निर्देशित, व्यावहारिक लेखन वा स्वतन्त्र रचना, सस्वरवाचन तथा द्रुतपठन पनि यसअन्तर्गत उपयोग गर्न सकिन्छ ।

१९. **श्रव्यवाच्यका आधारमा सिकाइ सहजीकरण :** यसमा व्यक्ति, जोडी, सानो समूह र बृहत् समूहमा सुनाइ र छलफल, नमुना वाचन र अनुकरण, तुलना, विश्लेषण, मूल्याङ्कन र निष्कर्षको मौखिक प्रस्तुतीकरण क्रियाकलाप गर्नुपर्छ । यसलाई भाषा शिक्षणअन्तर्गत भाषिक सिप, शब्दभण्डार र अभिव्यक्तिको शिक्षणका लागि प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

१५. विद्यार्थी मूल्याङ्कन

आधारभूत तहको कक्षा १–३ मा औपचारिक प्रकृतिको आवधिक परीक्षा सञ्चालन गरी विद्यार्थीको सिकाइको मूल्याङ्कन अर्थात् निर्णयात्मक प्रयोजनको परम्परागत पद्धतिको मूल्याङ्कनले बालबालिकालाई सिकाइका लागि प्रोत्साहन गर्ने र सिकाइमा सहयोग गर्ने कार्यमा योगदान गर्न सक्दैन भन्ने कुरालाई आत्मसात् गरिएको छ । यस सन्दर्भमा विद्यार्थी मूल्याङ्कनले उनीहरूलाई सिकाइका लागि प्रोत्साहन गर्नुका साथै सिकाइ सुधारका लागि मार्गप्रशस्त गर्नुपर्दछ भन्ने दृष्टिकोणमा आधारित भई कक्षाकोठामा आधारित मूल्याङ्कनका प्रक्रिया, रणनीति तथा साधनहरू प्रयोग गर्नु आवश्यक छ । कक्षाकोठामा आधारित मूल्याङ्कनका लागि विभिन्न किसिमका साधनहरू प्रयोग गरेर विद्यार्थीको सिकाइको निरन्तर लेखाजोखा गरी शिक्षण सिकाइ प्रक्रियाको अभिन्न अङ्गका रूपमा अभ्यास गरी सिकाइ सुधारमा उपयोग गरिन्छ ।

कक्षाकोठामा आधारित यस्तो मूल्याङ्कनको अभिलेखलाई सञ्चित गरी आवश्यकतानुसार सिकाइको मूल्याङ्कनका रूपमा अर्थात् विद्यार्थीको सिकाइस्तर पहिचान गर्ने प्रयोजनमा पनि प्रयोग गर्न सकिने हुन्छ । यसरी निर्माणात्मक उद्देश्यले गरिने कक्षाकोठामा आधारित मूल्याङ्कनको अभिलेखलाई निर्णयात्मक प्रयोजनमा पनि प्रयोग गर्न सकिने भएकाले यस्तो मूल्याङ्कन पद्धतिलाई निरन्तर मूल्याङ्कन पद्धति पनि भन्ने गरिन्छ । आधारभूत तहको कक्षा १–३ मा गरिने विद्यार्थी मूल्याङ्कनको मुख्य उद्देश्य सिकाइ सुधार गर्ने निर्माणात्मक हुने भए पनि आवश्यकतानुसार यसको अभिलेख व्यवस्थित गरी समग्र सिकाइस्तर निर्धारण गर्ने प्रयोजनमा पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

आधारभूत तहको कक्षा १–३ को एकीकृत संरचनाको पाठ्यक्रमअनुसार चारओटा विषयक्षेत्र नेपाली भाषा, गणित, हाम्रो सेरोफेरो र अङ्ग्रेजी भाषामा विद्यार्थीको मूल्याङ्कनका लागि प्रयोग गरिने विधि, प्रक्रिया तथा साधनहरू पहिचान गरिने छ । त्यसै गरी यस मार्गदर्शनमा अपेक्षित सिकाइ उपलब्धिमा विद्यार्थीको सिकाइस्तरको मूल्याङ्कन तथा सुधारात्मक सिकाइको अभिलेखीकरण गर्ने तरिका र अभिलेखीकरण साधनसमेत समावेश गरिएको छ । यसैका आधारमा मातृभाषा तथा स्थानीय पाठ्यक्रममा विद्यार्थीको मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक साधन तथा प्रक्रिया विकास गरी अभिलेखीकरण गर्न सकिने हुन्छ ।

१५.१ सिकाइका लागि मूल्याङ्कन

कक्षाकोठामा गरिने मूल्याङ्कनले सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया अर्थात् शिक्षण सिकाइ प्रक्रियाकै एउटा अङ्गका रूपमा विद्यार्थीको नियमित लेखाजोखा गरी विद्यार्थीको सिकाइमा निरन्तर सुधार गरी न्यूनतम सिकाइस्तर प्राप्तिको सुनिश्चितता गर्दछ । यसले विद्यार्थीलाई न्यूनतम सिकाइ स्तर प्राप्तिका साथै उनीहरूलाई सिकाइमा निरन्तर प्रगति गर्ने अवसर सिर्जना गर्न सहयोग गर्दछ । कक्षाकोठामा गरिने यस्तो मूल्याङ्कनले विद्यार्थीको सिकाइको वर्तमान अवस्था पत्ता लगाई सुधारका लागि मार्ग पहिचान गर्न सहयोग गर्नुका साथै अपेक्षित सिकाइ गर्ने विद्यार्थीका लागि अग्रिम सिकाइका लागि निर्देशित पनि गर्दछ । कक्षाकोठामा गरिने यस्तो मूल्याङ्कनलाई विद्यार्थीको स्तर वा ग्रेड निर्धारणका लागि गरिने सिकाइको मूल्याङ्कनका रूपमा नलिई सिकाइ सुधार गर्ने प्रयोजनका लागि गरिने मूल्याङ्कन अर्थात् यसलाई मूलतः सिकाइका लागि मूल्याङ्कनका रूपमा प्रयोग गरिनुपर्दछ । अर्को शब्दमा सिकाइको क्रममा कक्षाकोठामा गरिने यस्तो मूल्याङ्कन निर्माणात्मक प्रकृतिको हुनु पर्दछ ।

निर्माणात्मक प्रयोजनका लागि सञ्चालन गरिने यस्तो मूल्याङ्कनका लागि विद्यार्थीले के सिक्ने हो भन्ने कुरा निर्धारण गर्नु पर्दछ अर्थात् अपेक्षित सिकाइ उपलब्धि तय गर्नु पर्दछ । विद्यार्थीले के सिक्ने भन्ने कुराको निर्धारण गरेपछि विद्यार्थीको सिकाइको वर्तमान अवस्था वा निश्चित सिकाइ क्रियाकलापपछिको विद्यार्थीको सिकाइ अवस्था वा स्तर के कस्तो छ भनी विभिन्न साधन तथा माध्यम प्रयोग गरी पत्ता लगाउनुपर्छ । यसरी विद्यार्थीको वर्तमान सिकाइ अवस्था पहिचान गरिसकेपछि सिकाइको निर्धारित लक्ष्यमा कसरी पुग्ने भन्ने मार्ग तय गर्नुपर्दछ । यसरी विद्यार्थीको अपेक्षित सिकाइ स्तर तय गर्ने, सिकाइको वर्तमान अवस्था वा स्तर पत्ता लगाउने र कसरी अपेक्षित सिकाइस्तर प्राप्त गर्ने भनी तय गर्ने कार्यका लागि विद्यार्थीको निर्माणात्मक मूल्याङ्कन गरिन्छ ।

कक्षा १–३ मा गरिने विद्यार्थी मूल्याङ्कनलाई सिकाइ प्रक्रियाकै अभिन्न अङ्गका रूपमा प्रयोग गर्नु पर्दछ । यस्तो मूल्याङ्कनको मुख्य उद्देश्य विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि तथा कमजोरीहरूको निरन्तर लेखाजोखा गरी सिकाइ सुधारका लागि पृष्ठपोषण प्रदान गर्नु हो । यस्तो पृष्ठपोषण दुई चरणमा हुन सक्दछ । पहिलो चरणमा शिक्षण सिकाइको क्रममा वा निश्चित विषयवस्तु सिकाइपश्चात् गरिएको मूल्याङ्कनमा अपेक्षित उपलब्धि प्राप्त गर्न नसकेका विद्यार्थीका कठिनाइका क्षेत्र पत्तालगाई सुधारात्मक सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नु र दोस्रो चरणमा पटकपटकका सुधारात्मक सिकाइ क्रियाकलापबाट पनि सिकाइ सुधार हुन नसकेका विद्यार्थीहरूका लागि उपचारात्मक सिकाइ क्रियाकलाप तर्जुमा गरी सिकाइमा सुधार गर्नुपर्दछ । कक्षाकोठामा आधारित निर्माणात्मक मूल्याङ्कनले प्रत्येक विद्यार्थीलाई न्यूनतम सिकाइ स्तर प्राप्त गर्ने सुनिश्चितता गरी माथिल्लो सिकाइ स्तर प्राप्त गर्न सहयोग गर्नुपर्दछ । यसबाट विद्यार्थीहरूको कक्षा दोहऱ्याउने क्रमलाई न्यून गरी शैक्षिक क्षति घटाउन सहयोग पुग्नाका साथै न्यूनतम स्तरको सिकाइ सुनिश्चित भई थप सिकाइका लागि अवसर सृजना हुने छ ।

१५.२ मूल्याङ्कन विधि र प्रक्रिया

कक्षा १-३ मा निश्चित समयावधिमा विद्यार्थीको सिकाइको लेखाजोखा गर्ने नभई निरन्तर, नियमित तथा कक्षा क्रियाकलापको अङ्गका रूपमा प्रयोग गर्नुपर्दछ । कक्षाकोठामा सिकाइ क्रियाकलापको योजना तथा सञ्चालन निर्धारित सिकाइ उपलब्धि तथा तिनको विस्तृतीकरणका आधारमा ती सिकाइ उपलब्धि प्राप्त गर्न सक्ने किसिमले गर्नुपर्दछ । विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा पनि ती सिकाइ उपलब्धि विद्यार्थीले केकति हासिल गर्न सके भन्ने लेखाजोखा गर्न सकिने प्रक्रिया र साधन प्रयोग गर्नुपर्छ । यस्तो मूल्याङ्कन सिकाइ क्रियाकलापकै अभिन्न अङ्गका रूपमा नियमित रूपमा सञ्चालन गरी विद्यार्थीको सिकाइ सुधारका लागि निरन्तर पृष्ठपोषण प्रदान गर्नुपर्दछ ।

कक्षा १-३ का प्रत्येक विद्यार्थीको कार्यसञ्चयिका (Portfolio) व्यवस्थित गरी राखिनुपर्छ । कार्यसञ्चयिका फायललाई विद्यार्थीको कक्षाकार्य, परियोजना कार्य, उपलब्धि परीक्षा, विद्यार्थीमा आएको व्यावहारिक परिवर्तनको अवलोकन, हाजिरी आदिका माध्यमले अद्यावधिक गर्नुपर्छ । विद्यालयमा पठनपाठन भएका विषयवस्तु र विद्यार्थीको उपलब्धिका बारेमा प्रत्येक महिना वा निश्चित विषयवस्तु वा विषयक्षेत्रको अध्ययन पूरा गरेपछि अभिभावकलाई जानकारी पठाउने व्यवस्था गरी कार्यसञ्चयिकामा त्यसको अभिलेख उल्लेख गर्नुपर्ने छ । यस तहमा गृहकार्यलाई अनिवार्य नगरी कक्षाकार्यमै बढी जोड दिने भए पनि आवश्यक भए केही गृहकार्य पनि दिन सकिने छ तर दैनिक र एकै दिनमा विभिन्न विषयक्षेत्रमा गृहकार्य दिनु भने उपयुक्त हुँदैन । विद्यार्थीको मूल्याङ्कनमा यथाशक्य वास्तविक कार्य (Authentic task) समावेश गर्नु उपयुक्त हुने छ ।

कक्षा १-३ मा विद्यार्थी मूल्याङ्कनको प्रक्रिया सामान्यतया निम्नअनुसार हुने छ :

१. मूल्याङ्कनलाई सिकाइ क्रियाकलापको अभिन्न अङ्गका रूपमा कक्षा क्रियाकलापसँगै एकीकृत गरी सिकाइ सुधारमा निरन्तर प्रयोग गर्नुपर्छ ।
२. सिकाइ उपलब्धि र तिनको विस्तृतीकरण तयार गरी सोहीअनुसार सम्भाव्य मूल्याङ्कन विधि, प्रक्रिया र साधनको तयारी गर्नुपर्छ ।
३. दैनिक कक्षा क्रियाकलापसँगै विद्यार्थीको सिकाइको लेखाजोखा गरी सिकाइमा पछि परेका विद्यार्थीलाई सुधारात्मक सिकाइ प्रक्रियाद्वारा निर्धारित न्यूनतम सिकाइ सुनिश्चित गरी सबै विद्यार्थीलाई थप सिकाइका लागि अवसर प्रदान गर्नुपर्छ ।
४. विद्यार्थीको सिकाइ स्तरको मूल्याङ्कन गर्दा मूलत: विद्यार्थीले विभिन्न सिकाइक्षेत्रमा अपेक्षित सिकाइ उपलब्धि हासिल गरे वा नगरेको परीक्षण गर्नुपर्छ ।
५. विद्यार्थीको सिकाइको मूल्याङ्कनमा विषगत सिकाइ क्षेत्रमा अपेक्षित ज्ञान, बुझाइ, प्रयोग तथा आवश्यकतानुसार विश्लेषण, मूल्याङ्कन र सिर्जनालगायतका उच्च क्षमता परीक्षण गर्नका लागि उपयुक्त साधन तथा प्रक्रिया प्रयोग गर्नुपर्छ ।
६. मूल्याङ्कनका क्रममा आवश्यक व्यवहारकुशल सिपमा प्राप्तिमा विद्यार्थीको हासिल गरेका सक्षमताको पनि लेखाजोखा गरी आवश्यकतानुसार सिकाइ क्रियाकलापमा सुधार गर्नुपर्छ ।
७. मूल्याङ्कनपश्चात् कुनै विद्यार्थीले अपेक्षित नतिजा प्राप्त गर्न नसकेमा सुधारात्मक शिक्षण सिकाइको प्रक्रियाअनुरुप विद्यार्थीको सिकाइ सुधार गरी अपेक्षित सिकाइ सुनिश्चित गर्नुपर्छ । पटकपटकको सुधारात्मक शिक्षण सिकाइ प्रक्रियाबाट पनि न्यूनतम सिकाइउपलब्धि हासिल गर्न नसक्ने विद्यार्थीका उपचारात्मक शिक्षणको प्रबन्ध गर्नुपर्छ ।
८. मूल्याङ्कनको नतिजालाई विषयक्षेत्र तथा सिकाइ उपलब्धिअनुसार अभिलेखीकरण गर्नुपर्छ । विद्यार्थीको व्यक्तिगत फायल खडा गरी मूल्याङ्कनको नतिजाका साथै अन्य सान्दर्भिक विवरणसहितको कार्यसञ्चयिका (Portfolio) व्यवस्थित गरेर राख्नुपर्छ ।
९. मूल्याङ्कन नतिजाको अभिलेखलाई विद्यार्थीको सिकाइ अवस्था पहिचान गर्न, भावि सिकाइको योजना निर्माण गर्न र सिकाइ उपलब्धिको प्रगतिको अभिलेखका रूपमा विद्यालय, शिक्षक, विद्यार्थी तथा अभिभावकले आवश्यकतानुसार प्रयोग गर्नुपर्छ ।
१०. विद्यार्थीलाई स्वमूल्याङ्कन तथा प्रतिविम्बन गर्न र सिकाइ सुधारको आवश्यकता तथा उपाय पहिचान गर्न शिक्षक तथा अभिभावकले प्रेरित गर्नुपर्छ ।

१५.३ मूल्याङ्कनका तरिका र साधन

परीक्षण गरिने सिकाइ उपलब्धि तथा विषयवस्तुको स्वरूप, विद्यार्थीको उमेर तथा रुचि, उपलब्ध स्रोत तथा साधन, कक्षामा भएका विद्यार्थी सङ्ख्या, शिक्षकको क्षमता तथा रुचि जस्ता पक्ष विचार गरेर मूल्याङ्कनका तरिका र साधनको छनोट तथा विकास गर्नुपर्छ । मूल्याङ्कनका साधनहरूले सिकाइ उपलब्धिअनुसारको सूचक अर्थात् विद्यार्थीको अपेक्षित क्षमता मापन गर्न सक्नुपर्ने भएकाले साधनहरू वैध हुनुपर्छ । मूल्याङ्कनका साधनहरूको अर्को गुण भनेको फरकफरक स्थान तथा व्यक्तिले परीक्षण गर्दा नतिजामा एकरूपता आउनुपर्दछ अर्थात् साधनहरू विश्वसनीय हुनुपर्छ । मूल्याङ्कन साधनहरूको अर्को महत्त्वपूर्ण गुण भनेको विविधताको सम्बोधन गर्न सक्नु हो । यहाँ विविधतालाई मूलत: दुई रूपमा लिन सकिन्छ । पहिलो, विद्यार्थीका विविध क्षमता मापन गर्नसक्ने गरी साधनमा विविधता कायम गर्नु हो भने अर्को एकभन्दा बढी साधन प्रयोग गर्नु वा एकभन्दा बढी साधन विकास गरी विद्यार्थीको रुचि तथा प्राथमिकताअनुरुपको साधन छनोट गरी प्रयोग गर्नु पनि विविधताको सम्बोधन हो ।

मूल्याङ्कनका विभिन्न तरिका तथा साधनहरू हुन्छन् । केकस्ता तरिका तथा साधनहरू प्रभावकारी हुन्छन् भन्ने कुरामा विभिन्न पक्षले प्रभाव पारेका हुन्छन् भन्ने कुरा अघिल्लो अनुच्छेदमा उल्लेख गरिसकिएको छ । त्यसैले यस्तै तरिका तथा साधन मात्र प्रयोग गर्नुपर्छ भन्नेकुरा उपयुक्त नहुने भएकाले मूल्याङ्कनका सम्भाव्य तरिका तथा साधनहरू मात्र यहाँ उल्लेख गरिएको छ । यसको थप विस्तृतीकरण विषयक्षेत्रगत रूपमा अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ । शिक्षकले आवश्यकतानुसारका तरिका तथा साधन छनोट गरी विद्यार्थीको मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने हुन्छ ।

विद्यार्थी मूल्याङ्कनका लागि प्रयोग गर्न सकिने कार्य तथा साधनहरूबाट प्राप्त सूचनाहरूलाई निश्चित स्वरूपमा अभिलेखीकरण गरिनुपर्दछ । कक्षा कार्य, व्यवहार परिवर्तन, सिर्जनात्मक कार्य, कक्षा सहभागिता तथा विद्यार्थीका कार्यको प्रदर्शनको परीक्षणको अभिलेखीकरण शिक्षकको अवलोकनको माध्यमबाट गर्न सकिने भएकाले यसका लागि उपयुक्त अवलोकन फाराम तयार गर्नुपर्दछ । यसका लागि विभिन्न प्रकारका रुजु सूची तयार गरी विद्यार्थी परीक्षण तथा मूल्याङ्कन गरिन्छ । विद्यार्थीका कार्य तथा उपलब्धिसहित उनीहरूका विभिन्न विवरण व्यवस्थित तरिकाले राख्ने गरी कार्यसञ्चयिका (Portfolio) तयार गरी विद्यार्थीको प्रगति के कति मात्रामा र के कसरी भइरहेको छ, के कस्ता सिकाइ कमीकमजोरी रहेका छन् र ती कमीकमजोरीहरू हटाई सिकाइमा सुधार के कसरी गर्ने भन्ने कार्यका लागि यसबाट सहयोग पुग्दछ ।

कक्षा १–३ का विद्यार्थीको मूल्याङ्कनका लागि प्रयोग गर्न सकिने तरिका तथा साधनहरू निम्नअनुसार हुन सक्दछन् :

तालिका २६ : विद्यार्थीको मूल्याङ्कनका सम्भाव्य तरिका तथा साधनहरू

क्र. सं.	मूल्याङ्कनका तरिका	मूल्याङ्कनका साधन	कैफियत
१	कक्षा सहभागिता	अवलोकन, रुजू सूची, रुब्रिक्स र श्रेणी मापन, मौखिक प्रश्न, फाराम, घटना वर्णन	
२	मौखिक कार्य	प्रश्न, चित्र, पठन सामग्री, सन्दर्भ, घटना, श्रव्य तथा दृष्य सामग्री	
३	लिखित कार्य	प्रश्न, छोटा परीक्षा, घटना, सन्दर्भ, पठन सामग्री, श्रव्य तथा दृष्य सामग्री	
४	परियोजना तथा प्रयोगात्मक कार्य	रुजू सूची, रुब्रिक्स र श्रेणी मापन, मौखिक प्रश्न	
५	कार्य सम्पादन तथा प्रदर्शन	अवलोकन, रुजू सूची, रुब्रिक्स वा श्रेणी मापन, मौखिक प्रश्न	
६	सहपाठी मूल्याङ्कन	अवलोकन, रुजू सूची, श्रेणी मापन, फाराम	
७	स्वमूल्याङ्कन	रुजू सूची, श्रेणी मापन, फाराम	
८	अभिभावकको प्रतिक्रिया	रुजू सूची, श्रेणी मापन, फाराम	
९	कुराकानी, छलफल	अवलोकन, रुजू सूची, श्रेणी मापन, फाराम	

उल्लिखित मूल्याङ्कन तरिका तथा साधनमध्ये उपयुक्त तरिका तथा साधन प्रयोग गरी प्रत्येक सिकाइ उपलब्धिमा विद्यार्थीको उपलब्धि परीक्षण गरेर उपलब्धिस्तरलाई निम्नअनुसार रेटिङ गर्नुपर्दछ :

तालिका २७ : विद्यार्थीको उपलब्धिस्तर र त्यसको सामान्य व्याख्या

उपलब्धिस्तर	मापन	उपलब्धिस्तरको सामान्य व्याख्या
कमजोर (Below basic)	१	मुख्य सिकाइ उपलब्धि हासिल गर्न नसकेको, सबैजसो सिकाइ उपलब्धिका लागि सुधारात्मक सिकाइ आवश्यक भएको
सामान्य (Basic)	२	मुख्य सिकाइ उपलब्धि आंशिक रूपमा हासिल गरेको तर सुधारात्मक सिकाइ आवश्यक भएको
राम्रो (Proficient)	३	मुख्य सिकाइ उपलब्धि धेरै जसो हासिल गरेको र सुधारात्मक सिकाइ आवश्यक भएको
उच्च (Advanced)	४	मुख्य सिकाइ उपलब्धि हासिल गरेको साथै माथिल्लो स्तरको उपलब्धि हासिल गरेको

पहिलो चरणमा दैनिक कक्षा क्रियाकलापका रूपमा विद्यार्थीको सिकाइको मूल्याङ्कन गरी विद्यार्थीको सिकाइ सुधार गर्नुपर्दछ । मूल्याङ्कनको दोस्रो चरणमा कुनै सिकाइ उपलब्धि हासिल भयो वा भएन भनी उल्लिखित तरिका तथा साधनमध्ये उपयुक्त साधनहरू प्रयोग गरी विद्यार्थीको मूल्याङ्कन गरी सिकाइस्तर अभिलेखीकरण गर्नुपर्दछ । यसरी अभिलेखित सिकाइस्तर १ वा २ मात्र भएमा सुधारात्मक सिकाइको योजना निर्माण गरी कम्तीमा उपलब्धिस्तर ३ पुऱ्याउने प्रयास गर्नुपर्दछ । उपलब्धिस्तर ३ प्राप्त गरेको विद्यार्थीलाई समेत ४ पुऱ्याउन सहयोग गर्नुपर्छ । यदि पटक पटकको प्रयासबाट पनि कुनै विद्यार्थीको उपलब्धिस्तरमा सुधार हुन नसकेमा यसको कारण खोजी गरी उपचारात्मक सिकाइको योजना बनाउनुपर्दछ भने अन्यलाई अग्रिम सिकाइमा सरिक गराउनुपर्दछ । सुधारात्मक सिकाइ पछि पुन: विद्यार्थीको मूल्याङ्कन गरी उपलब्धिस्तर निर्धारण गरेर पुन:अभिलेखीकरण गर्नुपर्छ । निश्चित सिकाइक्षेत्रका सिकाइउपलब्धिहरूको सिकाइ परीक्षणपश्चात् सो सिकाइक्षेत्रको औसत सिकाइ उपलब्धिसमेत गणना गरी विद्यार्थी र अभिभावकसँग छलफल गरी विद्यार्थीका सबलता र सुधारका क्षेत्र र उपाय पहिचान गर्नुपर्छ ।

यही क्रममा सबै विषयक्षेत्रको सिकाइपश्चात् सबै सिकाइ उपलब्धिको परीक्षण गरी सिकाइ प्रत्येक सिकाइ उपलब्धिमा विद्यार्थीको सिकाइस्तरसहित विषयक्षेत्रगत औसत सिकाइ उपलब्धि निकाल्न सकिन्छ । त्यसै गरी मुख्य व्यवहारकुशल सिपमा विद्यार्थीको उपलब्धिस्तर पनि अभिलेखित गर्न सकिन्छ । यसरी तयार गरिएको अभिलेख नै विद्यार्थीको वार्षिक उपलब्धिको प्रतिवेदन हुने छ । विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धिको यस्तो अभिलेख तथा प्रतिवेदनको प्रयोग शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक तथा विद्यालयले विद्यार्थीको सिकाइस्तरको सुनिश्चिता गर्ने, सिकाइ सुधारका लागि पृष्ठपोषण प्रदान गर्न र भावी सिकाइका लागि योजनाका लागि गरिन्छ ।

विद्यार्थी मूल्याङ्कनका लागि नमुना साधन, साधन प्रयोग गर्ने तरिका तथा मूल्याङ्कनको अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी थप विवरण अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ ।

१५.४ अपाङ्गता भएका विद्यार्थीका लागि मूल्याङ्कनका तरिका तथा साधनको प्रयोग

विभिन्न किसिमका अपाङ्गता भएका विद्यार्थीका लागि उल्लिखित मूल्याङ्कनका तरिका तथा साधनहरूमध्ये कतिपय उपयोगी नहुन पनि सक्दछन् भने कतिपय तरिका तथा साधनहरूको प्रयोगमा भिन्नता ल्याउनुपर्ने हुन सक्दछ । शिक्षकले आफ्नो कक्षाकोठामा भएका विद्यार्थीको अपाङ्गताको किसिम तथा स्वरूपअनुरूप प्रयोग गर्न सकिने मूल्याङ्कनका वैकल्पिक तरिका तथा साधनहरूको तयारी गरी उपयुक्त तरिका तथा साधन प्रयोग गर्नुपर्छ । मूल्याङ्कनका कुनै साधन उपयुक्त नभएकै आधारमा कुनै पनि विद्यार्थीलाई सिकाइको मूल्याङ्कन र पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने अवसरबाट वञ्चित नहुने गरी शिक्षकले वैकल्पिक तरिकाहरूको खोजी तथा तयारी गर्नुपर्दछ ।

विभिन्न किसिमका अपाङ्गता भएका विद्यार्थीका लागि उपयोगी मूल्याङ्कनका वैकल्पिक तरिका तथा साधनहरूको विविधता र परिस्थितिजन्यतालाई विचार गर्दा सबै तरिका तथा साधनहरू उल्लेख गर्न सम्भव देखिँदैन र यसो गर्नु उपयुक्त पनि हुँदैन । त्यसैले यहाँ वैकल्पिक तरिका तथा साधनका केही उदाहरण मात्र प्रस्तुत गरिएको छ ।

- दृष्टि क्षमता कमजोर भएका विद्यार्थीका लागि पढ्नुपर्ने कार्य वा प्रश्न ठुलो आकारको अक्षरमा छाप्ने, अतिरिक्त प्रकाश भएको स्थानमा कार्य गर्ने वा परीक्षा दिने व्यवस्था गर्ने, परिस्थितिअनुरूप आवश्यक देखिए अतिरिक्त समय दिने इत्यादि ।
- दृष्टिविहीनमध्ये ब्रेललिपि पढ्न र लेख्न सक्नेहरूका लागि सोहीअनुसार व्यवस्था गरी आवश्यकतानुसार अतिरिक्त समय दिने । तर ब्रेललिपि प्रयोग नगर्नेका लागि सहयोगी व्यवस्था गर्ने वा मौखिक वा अन्य कुनै वैकल्पिक तरिका तथा साधन प्रयोग गर्ने । जस्तै विकल्पका रूपमा प्रश्न वा कार्यको निर्देशनको रेकर्ड दिएर उत्तर वा कार्यको विवरण रेकर्ड गर्न लगाउने । यस्ता विद्यार्थीहरूका लागि चित्र बनाउने तथा प्रयोगात्मक कार्यमा विकल्प तयार गर्ने ।
- दृष्टि क्षमता कमजोर भएका र दृष्टिविहीनका लागि लिखित कार्यको विकल्प कम्प्युटर प्रविधि तथा सफ्टवेयर उपलब्ध भएमा र प्रयोग गर्न सक्ने भएमा त्यसको उपयोग गर्न सकिन्छ ।
- कमजोर सुनाइ क्षमता भएकाहरूका लागि मौखिक प्रश्न तथा निर्देशनमा विशेष ध्यान दिई आवश्यक भए वैकल्पिक तरिका प्रयोग गर्नुपर्छ । यस्ता विद्यार्थीका लागि विकास गरिएका कम्प्युटर प्रविधि तथा सफ्टवेयर उपलब्ध भएमा र प्रयोग गर्न सकेमा त्यसको उपयोग गर्न सकिन्छ ।
- शारीरिक रूपमा कमजोर तथा अपाङ्गता भएकाहरूका लागि अपाङ्गताको स्वरूपअनुरूपको वैकल्पिक प्रबन्ध गर्ने ।
- बौद्धिक अपाङ्गता भएका लागि आवश्यकतानुसार वैकल्पिक तरिका तथा साधनहरूको पहिचान, तयारी तथा प्रयोग गर्ने ।

१६. शिक्षण सिकाइका लागि माध्यम भाषाको छनोट

नेपालमा बहुसांस्कृतिक र बहुभाषिक समुदायको बसोवास रहेकाले यहाँ विभिन्न जातजाति र सांस्कृतिक पृष्ठभूमि भएका मानिसहरू बस्दछन् । नेपालका प्रायजसो समुदायमा मिश्रित प्रकारको बसोबास भएकाले विद्यालयहरूमा समेत विभिन्न भाषिक तथा सांस्कृतिक पृष्ठभूमिका विद्यार्थीहरू हुन सक्दछन् । नेपालमा धेरै प्रकारका भाषा बोलिने भएकाले धेरै जसो विद्यालयहरूमा भाषिक दृष्टिले मिश्रित कक्षा भएकाले धेरैजसो विद्यालयमा द्विभाषिक तथा बहुभाषिक अवस्था रहेको छ ।

विभिन्न भाषिक पृष्ठभूमि भएका बालबालिकाहरू विद्यालयमा भर्ना हुँदा घरपरिवार वा समुदायमा उनीहरूले प्रयोग गरिरहेको भाषा प्रयोग गरी सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गरिएमा सिकाइ सहज र प्रभावकारी हुने छ । दोस्रो वा तेस्रो भाषामा शिक्षणसिकाइ सुरु गर्दा भाषा नबुझ्नाले बालबालिकाहरू विद्यालय तथा कक्षाकोठामा नरमाउने, कक्षा छाड्ने, शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा सहभागी नहुने पनि हुन सक्दछन् । त्यस्तै भाषाको समस्याले गर्दा शिक्षणका क्रममा दिइने ज्ञान, सिप उनीहरूले सहज रूपमा प्राप्त गर्न नसक्नुका साथै उनीहरूमा निरसता सिर्जना भई कक्षा छाड्ने, विद्यालय आउन नमान्ने जस्ता समस्या सिर्जना हुन गई अन्ततः नियमित रूपमा विद्यालयमा पठाउन नसक्ने समस्या सिर्जना हुन जान्छ । बालबालिकालाई मातृभाषाका माध्यमले शिक्षण गर्न सकिएमा शिक्षण प्रक्रिया रुचिकर र प्रभावकारी हुन गई समग्रमा शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुग्न जानुका साथै अन्य भाषाको सिकाइमा पनि मातृभाषा सिकाइको सकारात्मक प्रभाव पर्ने कुरा विभिन्न अनुसन्धानहरूले देखाएका छन् । यसरी प्रारम्भिक तहका विद्यार्थीले आफ्नो पहिलो भाषामा पढ्न पाएमा सिकाइ सहज हुनाका साथै पहिलो भाषामा आधारभूत दक्षता हासिल नगरेसम्म अपरिचित (दोस्रो वा तेस्रो) भाषालाई शिक्षणको माध्यम भाषाको रूपमा प्रयोग गर्न उपयुक्त मानिँदैन । बालबालिकाले घरपरिवार तथा समुदायमा प्रयोग गर्ने भाषामा शिक्षण गर्दा कक्षामा बढीभन्दा बढी अन्तरक्रिया हुन गई सिकाइ सजिलो र छिटो हुनाका साथै अन्य भाषाको सिकाइमा पनि पहिलो भाषाको सिप सङ्क्रमण सहज हुने अनुसन्धानले देखाएका तथ्यहरूलाई दृष्टिगत गरी मातृभाषा वा घरपरिवार तथा समुदायमा बोलिने भाषाबाट सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न र द्वि वा बहुभाषी विद्यार्थी भएका कक्षामा सिकाइ सहजीकरणका लागि द्वि वा बहुभाषाको प्रयोग हुन सक्ने वातावरण तयार गरी सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नु उपयुक्त हुने छ । समग्रमा प्रारम्भिक तहमा पढाइ र सिकाइको विकासका लागि माध्यम भाषाको निर्धारण निम्नानुसारका प्रचलित सिद्धान्तहरूका आधारमा गर्नुपर्दछ :

- पढाइ सिप विकास, विषयवस्तु बोध र पठन प्रवाह विकासका लागि बालबालिकाको पहिलो भाषा/मातृभाषामा सिकाइ सहजीकरण सम्बद्ध क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दा सिकाइ सजिलो र छिटो हुन्छ । बालबालिकालाई उनीहरूको मातृभाषामा साक्षरता सिकाउनु सबैभन्दा उपयुक्त हुन्छ । मातृभाषा बालबालिकाले राम्ररी बुझ्छन् र उपयुक्त गतिमा बोल्न सक्छन् । बालबालिकाले भाषा राम्ररी नबुझेसम्म अर्थपूर्ण सिकाइ सम्भव हुँदैन ।
- भाषिक सिपका आधारभूत पक्षहरूको विकास अपरिचित भाषाबाट असजिलो र कठिन हुन्छ । बुझाइमा आधारभूत ज्ञान नभएसम्म अपरिचित भाषालाई शिक्षणको माध्यम बनाउनु उपयुक्त मानिँदैन । बालबालिकालाई अपरिचित भाषामा सिक्न बाध्य पारियो भने उसले एकातिर नयाँ भाषा सिक्नुपर्ने र सँगसँगै अपरिचित भाषाका माध्यमबाट सिक्ने प्रयास गर्नुपर्ने दोहोरो मार खेप्नुपर्ने हुन्छ । अत: बालबालिकालाई पूर्ण रूपले अपरिचित भाषा सिक्न दबाब दिइयो भने बुझाइमा कठिनाइ भई सिकाइबाट अलग हुन जाने अवस्था पनि आउँछ । यसो गर्नु भनेको बालबालिकालाई सिकाइको अवसरबाट वञ्चित गर्नुसरह हुन्छ ।
- पहिलो भाषामा सिकेका सिप अन्य भाषामा स्थानान्तरण गर्न सजिलो हुन्छ । एउटा भाषामा सिकेका साक्षरताका सिपलाई उपयुक्त समयमा अर्को भाषामा सहजै स्थानान्तरण गर्न सकिन्छ ।
- भयरहित तथा बालमैत्री वातावरणमा सिकाउन सकियो भने बालबालिकाले पहिलो तथा दोस्रो कक्षामै दुई वा बढी भाषा बोल्न र बुझ्न सक्छन् । आवश्यक भएमा आधारभूत तहको शिक्षाको पहिलो पाँच वर्षभित्र बिस्तारै पहिलोबाट दोस्रो भाषा क्रमागत रूपले सङ्क्रमण गराउनु प्रभावकारी हुन्छ भने आवश्यकतानुसार माथिल्ला कक्षाहरूमा तेस्रो भाषामा सङ्क्रमण गराउन सकिन्छ ।
- कम्तीमा बालबालिकालाई ५ वर्षदेखि ८ वर्षको उमेरसम्म मातृभाषाको माध्यमबाट शिक्षा दिनु उपयुक्त मानिन्छ । प्राथमिक शिक्षाका पछिल्ला तहमा क्रमश: मातृभाषाबाट स्थानीय वा नेपाली भाषालाई माध्यम भाषा बनाउन सकिने हुन्छ । तेस्रो भाषा अङ्ग्रेजीलाई सामान्यतया आधारभूत तहमा माध्यम भाषाका रूपमा प्रयोग गर्नु विषयवस्तु सिकाइ र भाषा सिकाइ दुवै दृष्टिले उपयुक्त नहुने भएकाले मातृभाषा, स्थानीय वा नेपाली भाषालाई माध्यम भाषाका रूपमा प्रयोग गर्न सकिने छ । यस तहमा आवश्यकताअनुसार पहिलो भाषाबाट दोस्रो र माथिल्ला कक्षाहरूमा दोस्रो भाषाबाट तेस्रोमा सङ्क्रमण गराउन सकिने छ । यसो गर्नाले विषयवस्तु सिकाइका साथै दोस्रो र तेस्रो भाषाको सिकाइ पनि सहज हुने छ ।

उल्लिखित सन्दर्भसमेतका आधारमा विद्यालयतहको पठनपाठनको माध्यम चयन गर्नुपर्ने हुन्छ । आधारभूत तह (कक्षा १-३) को पाठ्यक्रम २०७६ को प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि पाठ्यसामग्री र पठनपाठनका लागि माध्यम भाषाको व्यवस्था निम्नअनुसार हुने छ :

- विद्यालय शिक्षाअन्तर्गत आधारभूत तह कक्षा १-५ मा भाषा विषयबाहेक अन्यमा पाठ्यसामग्री तथा सिकाइ सहजीकरण प्रक्रियाका लागि माध्यम भाषा मातृभाषा वा नेपाली भाषा हुने छ । तर कक्षा १-३ मा गणित विषयका लागि र कक्षा ४-५ मा गणित र विज्ञान तथा प्रविधि विषयका लागि भने अङ्ग्रेजीलाई माध्यम भाषा बनाउन पनि सकिने छ । बहुमातृभाषी विद्यार्थीहरू समावेश भएका कक्षामा पाठ्यसामग्री जुन भाषामा भए पनि बहुभाषी शिक्षक उपलब्ध भएसम्म कक्षाकोठाको शिक्षण सिकाइमा बहुभाषा प्रयोग गर्नु उपयुक्त हुने छ ।
- आधारभूत तहको कक्षा ६-८ पनि मातृभाषा, स्थानीय वा नेपाली भाषालाई माध्यम भाषा बनाउन प्रोत्साहित गरिने भए पनि गणित र विज्ञान तथा प्रविधि विषयका लागि अङ्ग्रेजीलाई माध्यम भाषा बनाउन पनि सकिने छ ।
- माध्यमिक तहमा भने नेपाली वा अङ्ग्रेजी माध्यम भाषा हुन सक्ने छ तर सामाजिक अध्ययन र मानव मूल्य/चारित्रिक शिक्षा जस्ता विषयहरूलगायत नेपाली कला, संस्कृति र मौलिक पहिचानमूलक विषयवस्तुहरूको पठनपाठनका लागि पाठ्यसामग्री र माध्यम नेपाली भाषा हुने छ ।
- प्रारम्भिक बालशिक्षाका लागि भने कक्षाकोठामा मातृभाषा वा नेपाली भाषा नै प्रयोग गर्नुपर्ने छ भने बहुमातृभाषी विद्यार्थीहरू समावेश भएको अवस्थामा बहुभाषा प्रयोग गरी बालबालिकालाई क्रियाकलापमा सरिक गराउनु उपयुक्त हुने छ ।
- विद्यालय तहको पठनपाठनका लागि सम्भव भएसम्म उल्लिखित माध्यम भाषामै लेखिएका पाठ्यसामग्री प्रयोग गर्नुपर्दछ ।
- विद्यालय तहमा भाषा विषयको पाठ्यसामग्री र पठनपाठन सामान्यतया सम्बन्धित भाषामा नै हुने छ ।
- संस्कृत तथा परम्परागत शिक्षातर्फका शास्त्रीय विषयहरूको पाठ्यसामग्री र पठनपाठनको माध्यम सम्बन्धित भाषा हुन सक्ने छ । धार्मिक प्रकृतिका विषयहरूको पठनपाठन सम्बन्धित धार्मिक ग्रन्थ लेखिएको भाषामा नै गर्न सकिने छ ।

१७. पाठ्यक्रम कार्यान्वयन योजना

पाठ्यक्रम निर्माण तथा कार्यान्वयन गतिशील प्रक्रिया भएकाले यसको निर्माण र कार्यान्वयन सहज रेखीय पद्धतिका रूपमा नभई अन्तरसम्बन्धित चक्रका रूपमा रहने गर्दछ । पाठ्यक्रमका सन्दर्भहरूको विश्लेषण गरी अवधारणा विकास, पाठ्यक्रमको मस्यौदा तयार, विभिन्न सरोकारवालाहरूसँग छलफलबाट राय तथा सुझाव प्राप्त गरी प्राप्त सुझावहरूसमेतलाई उपयुक्तताका आधारमा समावेश गरी यो पाठ्यक्रम तयार गरिएको छ ।

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ ले निर्दिष्ट गरेअनुसारको विद्यालय तहको पाठ्यक्रम संरचनामा आधारित भई तयार गरिएको यो पाठ्यक्रम कार्यान्वयन गर्न विद्यालय तथा शिक्षकका लागि आवश्यक पर्ने पाठ्यक्रम निर्देशिका, शिक्षक निर्देशिका, विद्यार्थीका लागि आवश्यक पाठ्यपुस्तक, अभ्यासपुस्तिका, सन्दर्भ सामग्रीलगायतका सिकाइ सामग्रीहरू विकास गरी तिनको परीक्षण तथा सुधार गर्नु आवश्यक छ भने अर्कातिर नयाँ विषवस्तु र सिकाइ प्रक्रियामा निपूर्ण हुने गरी शिक्षकको विकास र छनोट गर्नु पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अनिवार्य छ । यसले विद्यमान शिक्षक तयारी र शिक्षक पेसागत विकास कार्यक्रममा परिमार्जन आवश्यक देखाएको छ । त्यसै गरी पाठ्यक्रमको नयाँ ढाँचाअनुसारको शिक्षण सिकाइ कार्य सञ्चालन गरी विद्यार्थीमा अपेक्षित सक्षमता हासिल गराउनका लागि शिक्षण सिकाइ विधि तथा प्रक्रियामा सुधार गरी क्रियाकलापमुखी र विद्यार्थीकेन्द्रित बनाइनु आवश्यक छ भने विद्यार्थीको मूल्याङ्कनलाई शिक्षण सिकाइ प्रक्रियाकै अभिन्न अङ्गका रूपमा प्रयोग गरी विद्यार्थी मूल्याङ्कनलाई सिकाइका रूपमा र सिकाइका लागि उपयोग गर्नुपर्ने हुन्छ ।

विद्यालय तहमा राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ ले दिएको पाठ्यक्रम संरचना तथा आधारअनुसार निर्माण गरिएको कक्षा १-३ को यो पाठ्यक्रम तथा विद्यालय तहका लागि निर्माण गरिने अन्य पाठ्यक्रमको कार्यान्यनको तालिका यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २८ : पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री परीक्षण तथा कार्यान्वयन तालिका

कक्षा	शैक्षिक वर्ष र परीक्षण तथा कार्यान्वयन वर्ष				
	शैक्षिक वर्ष २०७६	शैक्षिक वर्ष २०७७	शैक्षिक वर्ष २०७८	शैक्षिक वर्ष २०७९	शैक्षिक वर्ष २०८०
१	परीक्षण	कार्यान्वयन			
२		परीक्षण	कार्यान्वयन		
३		परीक्षण	कार्यान्वयन		
४			परीक्षण	कार्यान्वयन	
५				परीक्षण	कार्यान्वयन
६		परीक्षण	कार्यान्वयन		
७			परीक्षण	कार्यान्वयन	
८					कार्यान्वयन
९			परीक्षण	कार्यान्वयन	
१०					कार्यान्वयन
११		कार्यान्वयन			
१२			कार्यान्वयन		

उपर्युक्त तालिकाअनुसार पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले पाठ्यक्रम तथा पाठ्यक्रमसँग सम्बन्धित सामग्रीको विकास तथा प्रबोधीकरण, पाठ्यक्रम परीक्षण तथा सुधार गर्ने भए पनि पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अन्य तयारी तथा कार्यहरू पनि आवश्यक छन् । खास गरी शिक्षक तयारी र विकास, शिक्षण सिकाइका लागि विद्यालय तथा कक्षाकोठाको सिकाइ वातावरण सुधार र स्थानीय तहमा पाठ्यक्रम कार्यान्वयनका लागि सहायता पद्धतिको विकास आवश्यक हुन्छ । यसका लागि आवश्यक स्रोतहरूको व्यवस्थापन, जनशक्तिको व्यवस्था, शिक्षक तयारी र विकास, शिक्षकका लागि आवश्यक उत्प्रेरणा तथा उत्तरदायित्व पद्धतिको विकास आवश्यक छ । यसप्रकार पाठ्यक्रम कार्यान्यन योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा विद्यार्थीको सिकाइलाई केन्द्रबिन्दुमा राखिनुपर्दछ ।

१८. पाठ्यक्रम मूल्याङ्कन, परिमार्जन र सुधार

पाठ्यक्रम एक गतिशील प्रक्रिया हो । विकास गरिएको कुनै पनि पाठ्यक्रमको कार्यान्यन प्रारम्भ भएपछि प्राप्त हुने पृष्ठपोषणका आधारमा सुधार तथा परिमार्जन गर्ने कार्य निरन्तर हुने गर्दछ । कुनै पनि पाठ्यक्रमको विकास निश्चित मूल्य तथा मान्यतामा आधारित भई पाठ्यक्रमका वर्तमान सन्दर्भलाई विश्लेषण गरेर सोहीअनुरूप गरिएको हुन्छ । यस्ता सन्दर्भमा आएका परिवर्तनले स्वाभाविक रूपमा पाठ्यक्रम परिमार्जनको आधार सिर्जना गर्दछन् ।

पाठ्यक्रम मूल्याङ्कन, परिमार्जन र सुधार निरन्तर प्रक्रिया हो । परीक्षणपश्चात् लागू भएको पाठ्यक्रममा सामान्य सुधार तथा अद्यावधिक निरन्तर रूपमा हुने गर्दछ भने कार्यान्वयन भएको पाँच वर्षमा पुनरवलोकन गरिने छ भने कार्यान्वयन भएको दस वर्षमा पाठ्यक्रम कार्यान्वयनको मूल्याङ्कन गरी त्यसका आधारमा पाठ्यक्रममा आवश्यक परिमार्जन गरिने छ ।

अनुसूची १ : आधारभूत तह (कक्षा १–३) मा विद्यार्थी मूल्याङ्कनका साधनको प्रयोग, अभिलेखीकरण तथा प्रयोगसम्बन्धी मार्गदर्शन

यस पाठ्यक्रमको खण्ड १५ मा कक्षा १–३ मा विद्यार्थी मूल्याङ्कन गर्नुको मुख्य उद्देश्य विद्यार्थीको सिकाइ सुधार गर्नु भएकाले मूल्याङ्कनलाई शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापकै अभिन्न अङ्गका रूपमा विकास तथा प्रयोग गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको स्पष्ट पारिएको छ । त्यसमा मूल्याङ्कनका सम्भाव्य विधि, प्रक्रिया, तरिका तथा साधनहरू उल्लेख गरिएको छ । यहाँ यस पाठ्यक्रमको मूल्याङ्कन खण्डमा उल्लिखित उद्देश्य प्राप्तिका लागि मूल्याङ्कन विधि, प्रक्रिया, तरिका तथा साधनहरूको प्रयोग तथा नतिजाको अभिलेखीकरणसम्बन्धी तरिका तथा साधन र तिनको प्रयोग गर्ने तरिका विषयक्षेत्रगत रूपमा समावेश गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन गर्ने तरिका

१. प्रत्येक विद्यार्थीले प्रत्येक विषयक्षेत्रका सिकाइ उपलब्धिमा केकति उपलब्धि हासिल गरे भनी मूल्याङ्कनका उपयुक्त साधन प्रयोग गरी परीक्षण गरेर यकिन गर्नुपर्छ ।
२. विद्यार्थीको उपलब्धिस्तरलाई तलको तालिकाअनुसार १ देखि ४ स्तरमा रेटिङ गरी विषयक्षेत्रअनुसारको सिकाइ उपलब्धिमा अभिलिखित गर्नुपर्छ ।

विद्यार्थीको उपलब्धिस्तर र त्यसको सामान्य व्याख्या

उपलब्धिस्तर	मापन	उपलब्धिस्तरको सामान्य व्याख्या
कमजोर (Below basic)	१	मुख्य सिकाइ उपलब्धि हासिल गर्न नसकेको, सबैजसो सिकाइ उपलब्धिका लागि सुधारात्मक सिकाइ आवश्यक भएको
सामान्य (Basic)	२	मुख्य सिकाइ उपलब्धि आंशिक रूपमा हासिल गरेको तर सुधारात्मक सिकाइ आवश्यक भएको
राम्रो (Proficient)	३	मुख्य सिकाइ उपलब्धि धेरै जसो हासिल गरेको र सुधारात्मक सिकाइ आवश्यक भएको
उच्च (Advanced)	४	मुख्य सिकाइ उपलब्धि हासिल गरेको साथै माथिल्लो स्तरको उपलब्धि हासिल गरेको

उल्लिखित मापदण्ड विद्यार्थीको स्तर पहिचान गर्ने सामान्य आधार मात्र भएकाले विषयक्षेत्रगत रूपमा उल्लिखित आधार र व्याख्या थप विशिष्ट स्वरूपको हुनेभएकाले विद्यार्थी मूल्याङ्कन गर्दा त्यसैलाई प्रयोग गर्नुपर्छ ।

३. सामान्यतया प्रत्येक सिकाइ उपलब्धि मापनपछि नतिजा विद्यार्थीलाई जानकारी गराउने, किन यस्तो भयो छलफल गर्ने, विद्यार्थीलाई स्वप्रत्यावर्तनको अवसर दिने र सुधारका उपाय तय गर्नुपर्दछ भने प्रत्येक विषयक्षेत्र वा थिमको सिकाइपश्चात् प्रत्येक सिकाइ उपलब्धि र औसत उपलब्धिसहित अभिभावक र शिक्षकले छलफल गरी सिकाइ सुधार तथा भावि सिकाइका योजना तय गर्नुपर्छ । प्रत्येक थिमको सिकाइपछि अभिभावकसँग छलफल गर्नु विद्यार्थीको सिकाइ सुधारका दृष्टिले उपयुक्त भए पनि छोटोछोटो समयको अन्तरालमा अभिभावसँग छलफल सबैका लगि सम्भव नहुन सक्ने कुरालाई विचार गरेर तीनदेखि चार महिनाको अन्तरालमा सो अवधिको सिकाइ भएका थिमको मूल्याङ्कन नतिजासहित विद्यार्थीको सिकाइ प्रगति तथा कठिनाइका विषयमा अभिभावकसँग छलफल गरी आवश्यकतानुसार सिकाइ सुधारका उपाय पहिचान गर्न सकिन्छ ।
४. नतिजा र सिकाइ सुधार तथा भावी सिकाइ योजना तय गर्दा सम्बन्धित विद्यार्थी सबल पक्ष, रुचि र कठिनाइलाई ध्यान दिनुपर्छ । यसका लागि यस प्रक्रियामा विद्यार्थीलाई पनि सहभागी गराउनुपर्छ ।

विद्यार्थी मूल्याङ्कनको अभिलेख तथा कार्यसञ्चयिका व्यवस्थापन

१. विषयक्षेत्रगत रूपमा प्रत्येक विद्यार्थीको कार्यसञ्चयिका फाइलमा निम्नअनुसार व्यवस्थित गरी राख्नुपर्छ :
   - विषयक्षेत्रगत रूपमा प्रत्येक थिम वा विषयक्षेत्रको मूल्याङ्कन अभिलेख विद्यार्थीको कार्यसञ्चयिका फाइलमा सिलसिलाबद्ध गरी राख्नुपर्छ ।
   - कार्यसञ्चयिका फायलमा विद्यार्थीको प्रगति स्पष्ट हुने सहयोग पुग्ने खालमा विद्यार्थीका नमुना कार्य तथा सिर्जनाहरू समयबद्धरूपमा सिलसिल मिलाई राख्नुपर्छ । यसमा जुनसुकै कार्य समावेश नगरी उपलब्धिस्तर झल्काउने प्रतिनिधि कार्यहरूमात्र समावेश गर्नुपर्छ । यसमा यतिनै कार्य समावेश गर्नुपर्छ भन्नु उपयुक्त नभए पनि विषयवस्तुको प्रत्येक क्षेत्र वा थिमबाट १ देखि ३ कार्य तथा समग्रमा विषयक्षेत्रगत रूपमा गरिने पाँचओटासम्म सिर्जनात्मक कार्य समावेश गर्नु उपयुक्त हुन सक्छ ।
   - कार्यसञ्चयिका फाइलमा समावेश गरिएका कार्य तथा अभिलेखहरूको समयबद्ध सूची भित्री कभरपृष्ठमा राखिनुपर्छ ।
   - प्रत्येक विद्यार्थीको कक्षा १ मा तयार गरिएको कार्यसञ्चयिका फाइललाई नै कक्षा ३ सम्म निरन्तर गर्नुपर्छ । शिक्षक परिवर्तन भएमा फायल हस्तान्तरण गर्नुपर्छ ।
२. विद्यार्थीको कार्यसञ्चयिकालाई निम्नअनुसार प्रयोग सकिन्छ :
   - शिक्षकले विद्यार्थीको सिकाइ प्रगतिको अनुगमन गर्न, सिकाइ योजना तथा सिकाइ सुधारको योजना बनाउन
   - विद्यार्थीले आफ्नो कार्य तथा सिकाइ प्रगति तथा कमजोरीको जानकारी प्राप्त गरी सिकाइ सुधारमा लाग्न र आफ्नो कार्य र उपलब्धिबारे आत्मविश्वास पैदा गर्न तथा थप कार्य तथा उपलब्धिका लागि प्रोत्साहित हुन
   - अभिभावकले विद्यार्थीले कार्य तथा सिकाइ प्रगति तथा कमजोरीको जानकारी प्राप्त गरी सिकाइ सुधारमा सहयोग गर्न
   - विद्यालयले विद्यार्थीको सिकाइको प्रमाणका रूपमा लिई अग्रिम सिकाइ अवसर प्रदान गर्न, सबै विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन गर्न, शिक्षक विकास तथा प्रोत्साहन कार्यको योजना गर्न र जवाफदेहिता व्यक्त गर्न
   - विद्यालय व्यवस्थापनले विद्यालय समुदाय सुधार गरी सिकाइ वातावरण सुधाार गर्न

विषयक्षेत्रगत रूपमा मूल्याङ्कन गर्ने तरिका तथा अभिलेख फारामहरू

१. मुख्य सिकाइ उपलब्धिलाई विद्यार्थीको सिकाइ स्तरअनुसार १ देखि ४ सम्म रेटिङ गर्नुपर्छ । विद्यार्थीको सिकाइ स्तर पहिचान गर्नका लागि प्रयोग गर्न सकिने केही साधनका उदाहरण यहाँ दिइएको छ । शिक्षकले विद्यार्थीको मूल्याङ्कन गर्दा प्रयोग गरेका साधनमध्ये फाराममा उल्लेख भएमा त्यसमा चिह्न लगाउने र अन्य साधन प्रयोग गरेको भए सो साधनको उल्लेख सोही लहरमा उल्लेख गर्नुपर्छ ।

२. हरेक मुख्य सिकाइ उपलब्धिको हासिल भयो वा भएन भनी यकिन गनुपर्छ । यसका लागि एउटा सिकाइ उपलब्धि परीक्षण गर्न एकभन्दम बढी मूल्याङ्कन साधन आवश्यक हुन पनि सक्दछ भने कतिपय अवस्थामा एउटै साधन वा एकै पटकको परीक्षणबाट एकभन्दा बढी सिकाइ उपलब्धि पनि परीक्षण गर्न सकिने कुरालाई शिक्षकले विचार गर्नुपर्दछ ।

३. सबै विद्यार्थीले न्यूनतम सिकाइ स्तर प्राप्त गरी माथिल्लो स्तरको सिकाइको अवसर प्रदान गर्न मूल्याङ्कनले सहयोग गर्नुपर्दछ । यसका लागि नियमित सिकाइ प्रक्रियापछि गरिएको मूल्याङ्कनमा कुनै सिकाइ उपलब्धिमा १ वा २ स्तर मात्र हासिल गर्न सकेमा सुधारात्मक सिकाइ गरी उपलब्धि वृद्धिको सुनिश्चित गरिनुपर्दछ । यसका लागि सुधारात्मक सिकाइपश्चात् विद्यार्थीको पुन: मूल्याङ्कन गरी फाराममा उल्लेखभएअनुसार अभिलेखित गनुपर्छ ।

४. सामान्यतया सबै (प्रत्येक) विद्यार्थीको सिकाइस्तर न्यूनतम ४ पुर्‍याउने गरी सुधारात्मक सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्दछ । तसर्थ कुनै पनि विद्यार्थीलाई सिकाइस्तर १, २ वा ३ मै छाड्न भने हुँदैन । कुनै विद्यार्थी पटकपटकको सुधारात्मक सिकाइबाट पनि सिकाइस्तर १ तथा २ भन्दा माथि जान सकेन भने त्यसका कारण पहिचान गरी सुधारका उपाय पहिचान गर्ने र सिकाइ सुधार गर्ने प्रयोजनका लागि उपचारात्मक शिक्षण सिकाइ आवश्यक हुनसक्छ । उपलब्धि स्तर ३ प्राप्त गर्ने विद्यार्थीलाई पनि मुख्य तथा माथिल्लो उपलब्धि हासिल गर्ने अवसर प्रदान गरिनुपर्दछ । शिक्षण सिकाइका क्रममा उपलब्धि स्तर ४ पुर्‍याउनु अपेक्षित छ ।

५. विषयक्षेत्र तथा थिमअन्तर्गतका सिकाइ उपलब्धिको अङ्कन गरिसकेपछि विषयक्षेत्र तथा थिमको समग्र उपलब्धि प्रतिशत निम्नअनुसार निकाल्नुपर्छ :

$$\text{क्षेत्रगत वा थिमगत उपलब्धि प्रतिशत} = \frac{\text{उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड}}{\text{४} \times \text{मूल्याङ्कन गरिएका सिकाइ उपलब्धिहरूको सङ्ख्या}} \times \text{१००}$$

उपलब्धि प्रतिशतलाई अक्षराङ्कनसँग मिलान गरी निम्नअनुसार प्रस्तुत गर्नुपर्ने छ :

उपलब्धि प्रतिशत	अक्षरमा उपलब्धि स्तर	उपलब्धिस्तरको व्याख्या
३० भन्दा कम	E	ज्यादै कमजोर
३० र सो भन्दा माथि ४५ भन्दा कम	D	कमजोर
४५ र सो भन्दा माथि ६० भन्दा कम	C	सामान्य
६० र सो भन्दा माथि ७५ भन्दा कम	B	राम्रो
७५ र सो भन्दा माथि ९० भन्दा कम	A	उच्च
९० र सो भन्दा माथि	A^+	उत्कृष्ट

६. कक्षाको अन्तमा सबै सिकाइ उपलब्धिमा प्राप्त उपलब्धिस्तरको अङ्कका आधारमा विद्यार्थीको विषयक्षेत्रगतसमग्र उपलब्धिस्तर निर्धारण गर्न सकिन्छ । विषयक्षेत्रगत समग्र उपलब्धि प्रतिशत निम्नअनुसार निकाल्नुपर्छ :

$$\text{विषयक्षेत्रगत समग्र उपलब्धि प्रतिशत} = \frac{\text{उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड}}{\text{४} \times \text{मूल्याङ्कन गरिएका सिकाइ उपलब्धिहरूको सङ्ख्या}} \times \text{१००}$$

यो उपलब्धि प्रतिशतको व्याख्या माथिको बुँदा ५ अनुसार गर्नुपर्छ ।

अनुसूची २ : विद्यार्थीको व्यक्तिगत विवरण

१. विद्यार्थीको वैयक्तिक तथा पारिवारिक विवरण

(क) विद्यालयको नाम : ....

(ख) ठेगाना : ....

(ग) विद्यार्थीको नाम : ....

(घ) जन्म मिति : ....

(ङ) विद्यार्थीको घरको ठेगाना : ....

(च) पारिवारिक विवरण :

(अ) आमाको नाम : ....पेसा : .... सम्पर्क नं : ....

(आ) बाबुको नाम : ....पेसा : .... सम्पर्क नं : ....

(छ) बाबुआमाबाहेक अरू कसैले अभिभावकत्व लिएको भएमा स्थानीय अभिभावकको :

(अ) नाम : ....पेसा : .... सम्पर्क नं. : ....

(आ) विद्यार्थीसँगको नाता : ....

(ज) विद्यालय भर्ना मिति र कक्षा : ....

(झ) मातृभाषा, घरपरिवारमा बोलिने भाषा र अन्य भाषिक क्षमता : ....

(ञ) अघिल्लो अनुभव :

(अ) कक्षा १ भर्ना भएको भए प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षाको अनुभव भए नभएको ....

(आ) अन्य कक्षामा भर्ना भएको भए अन्य विद्यालयको अन्य अनुभव ....

२. स्वास्थ्यसम्बन्धी विवरण

(क) तौल र उचाइ

मिति	तौल (कि.ग्रा.मा)	उचाइ (से.मि.मा)	प्रतिक्रिया (यदि छ भने)

(ख) कुनै विशेष रोग भएमा सोबारे टिपोट : ....

(ग) कुनै अपाङ्गता भए सोको विवरण : ....

(घ) अन्य कुनै विवरण उल्लेख गर्न आवश्यक भए : ....

अनुसूची ३ : विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन अभिलेख

अनुसूची ३ (क) नेपाली विषयको विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन अभिलेख

१. **मापनका आधार :** निम्नलिखित आधारमा विद्यार्थीको सिकाइ स्तरको मापन १, २, ३ वा ४ गरी कक्षा तथा क्षेत्र /थिमअनुसार उल्लिखित सिकाइ उपलब्धिमा विद्यार्थीको सिकाइ स्तर मापन गरी आएको उपपब्धिस्तरको अङ्क (१, २, ३ वा ४) चढाउनुहोस् । सिकाइ उपलब्धि मापन गर्दा तलको तालिकामा दिइएअनुसारको मापदण्ड प्रयोग गर्नुहोस् । फारामको कैफियत महलमा उल्लिखितबाहेक अन्य साधन तथा तरिका प्रयोग गरेको भए उल्लेख गर्नुहोस् । यो अभिलेख फारमा मूल्याङ्कन नतिजाका आधारमा प्रत्येक विद्यार्थीको अलग अलग भरी विद्यार्थीको कार्यसञ्चयिका (Portfolio) मा व्यवस्थित गरेर राखी आवश्यकतानुसार विद्यार्थीको सिकाइ सुधार गर्ने कार्यमा प्रयोग गर्नुपर्छ ।

परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन (प्रक्रियागत र उत्पादित)	उपलब्धि सूचक
श्रुतिकथन	कुराकानी	विषयवस्तु, अनुभव र अनुमानसहित पात्र र घटना बताई बताउँदै कुराकानी गरेमा ४, विषयवस्तु, अनुभव र अनुमान समेटी कुराकानी गरेमा ३, विषयवस्तु र अनुभव जोडी कुराकानी गरेमा २, श्रव्यदृश्य सामग्रीको अनुकरण गरी कुराकानी गरेमा १
	अवलोकन (हाउभाउ र कथन)	सन्दर्भ, आशय र चिह्नको ख्याल गरी हाउभाउअनुसार हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेग बोध हुने गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गरेमा ४, सन्दर्भ बुझेर हाउभाउअनुसार प्रतिक्रिया व्यक्त गरेमा ३, दिइएको सन्दर्भ बुझेर प्रतिक्रिया जनाएमा २, प्रश्नवाचक र उद्गार चिह्नको ख्याल गरी निर्धारित वाक्य उच्चारण गरेमा १
	छलफल	सन्दर्भ सामग्रीका विषयवस्तुका आधारमा छलफल गरी शीर्षक र सन्दर्भ भनेमा ४, पाठमा आधारित विषयवस्तुका आधारमा छलफल गरी शीर्षक र परिवेश भनेमा ३, मुद्रित सामग्रीका आधारमा छलफल गरी शीर्षक भनेमा २, चित्रका आधार छलफल गरी शीर्षक भनेमा १
	प्रश्नोत्तर	कुराकानी र छलफलका क्रममा कारण र प्रक्रियामा आधारित (किन र कसरी) प्रश्नका उत्तर भनेमा ४, कुराकानी र छलफलका क्रममा स्मरणमा आधारित (को, के कुन, कस्तो, कति) प्रश्न निर्माण गरी भनेमा ३, कुराकानी तथा छलफलका क्रममा स्मरणमा आधारित (को, के कुन, कस्तो, कति) प्रश्नका उत्तर भनेमा २, कुराकानी तथा छलफलका क्रममा स्मरणमा आधारित (को, के कुन, कस्तो, कति) मौखिक प्रश्नोत्तर गरेमा १
श्रुतिवर्णन	अवलोकन	विषयक्षेत्रगत रूपमा शिक्षक तथा सहपाठीले प्रस्तुत गरेका विषयवस्तुको कम्तीमा पाँच वाक्यमा वर्णन गरेमा ४, कम्तीमा चार वाक्यमा वर्णन गरेमा ३, कम्तीमा तीन वाक्यमा वर्णन गरेमा २, कम्तीमा दुई वाक्यमा वर्णन गरेमा १ (कक्षा १) विषयक्षेत्रगत रूपमा शिक्षक तथा सहपाठीले प्रस्तुत गरेका विषयवस्तुको कम्तीमा नौ वाक्यमा वर्णन गरेमा ४, कम्तीमा सात वाक्यमा वर्णन गरेमा ३, कम्तीमा छ वाक्यमा वर्णन गरेमा २, कम्तीमा चार वाक्यमा वर्णन गरेमा १ (कक्षा २) कम्तीमा नौ वाक्यमा वर्णन गरेमा ४, कम्तीमा सात वाक्यमा वर्णन गरेमा ३, कम्तीमा छ वाक्यमा वर्णन गरेमा २, कम्तीमा चार वाक्यमा वर्णन गरेमा १ (कक्षा ३)
श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार	छलफल वा कुराकानीको विषयवस्तुलाई आधार बनाई अनुच्छेदात्मक अभिव्यक्ति प्रस्तुति गरेमा ४, छलफल वा कुराकानीको आधार बनाई मौलिक वाक्य बनाई सञ्चार गरेमा ३, छलफलको विषयवस्तुबारे अरूको सहयोग लिई सञ्चार गरेमा २, दुई जनाबिचको कुराकानी सुनेर कुराकानीको विषयवस्तुबारेका शब्दहरू पहिचान र प्रस्तुत गरेमा १
सङ्केतन र विसङ्केतन	श्रवण र उच्चारण	वाक्यमा प्रयोग भएका शब्दमा सुरु, मध्य र अन्त्यमा प्रयोग भएका वर्ण पहिचान र उच्चारण गरेमा ४, शब्दका अन्तमा दिइएका वर्ण पहिचान र उच्चारण गरेमा ३, शब्दका सुरुमा दिइएका वर्ण पहिचान उच्चारण गरेमा २, स्वतन्त्र रूपमा दिइएका स्वर वर्ण पहिचान उच्चारण गरेमा १
	लिपि सङ्केत	विद्यार्थी स्वयम्ले निर्धारित वर्ण प्रयोग भएका शब्द लेखेमा ४, विद्यार्थीले शिक्षकको आंशिक सहयोग लिई निर्धारित वर्ण प्रयोग भएका शब्द लेखेमा ३, विद्यार्थी विद्यार्थीको सहकार्य र अभ्यासका आधारमा स्वतन्त्र रूपमा रहेका वर्ण लेखेमा २, शिक्षक विद्यार्थीको सहकार्य र अभ्यासका आधारमा स्वतन्त्र रूपमा रहेका वर्ण लेखेमा १
	शब्द सङ्केत	विद्यार्थी स्वयम्ले एकभन्दा बढी अर्धाक्षरी वर्ण प्रयोग भएका शब्द पहिचान गरी उच्चारण र शुद्ध रूपमा लेखन गरेमा ४, शिक्षकको आंशिक सहयोग लिई एकभन्दा बढी अर्धाक्षरी वर्ण प्रयोग भएका शब्द पहिचान गरी उच्चारण र श्रुतिलेखन गरेमा ३, विद्यार्थी विद्यार्थीको सहकार्य र अभ्यासका आधारमा एकभन्दा बढी अर्धाक्षरी वर्ण प्रयोग भएका शब्द पहिचान गरी उच्चारण र अनुलेखन गरेमा २, शिक्षक विद्यार्थीको सहकार्य र अभ्यासका आधारमा एकभन्दा बढी अर्धाक्षरी वर्ण प्रयोग भएका शब्द आंशिक त्रुटिसहित उच्चारण र लेखन गरेमा १

	शब्द निर्माण	शब्दका वर्ण परिवर्तन गरी नयाँ शब्द बनाएमा ४, शब्दमा नयाँ वर्ण थपी नयाँ शब्द बनाएमा ३, अक्षर जोडेर नयाँ शब्द बनाएमा २, शब्दका अक्षर पहिचान गरी छुट्याएमा १ (कक्षा १, २, ३) शब्द शब्द जोडेर नयाँ शब्दहरूलाई वाक्यमा प्रयोग गरेमा ४, शब्द शब्द जोडेर नयाँ शब्दहरूको तालिका बनाएमा ३, शब्द शब्द जोडेर नयाँ शब्द बनाएमा २, शब्दलाई शब्द शब्दमा छुट्याएमा १ -कक्षा २ र ३) शब्दका अगाडि र पछाडि रहेका सर्ग जोडेर बनेका नयाँ शब्दहरूको शुद्ध उच्चारण गरेमा ४, शब्दका अगाडि र पछाडि रहेका सर्ग जोडेर नयाँ शब्द निर्माण गरेमा ३, शब्दका अगाडि र पछाडि रहेका सर्ग चिनी भनेमा २, शब्दका अगाडि रहेका सर्ग चिनी भनेमा १ (कक्षा २ र ३)
दृश्यबोध	चित्र	चित्रका आधारमा तथ्यपरक र अनुमानात्मक (किन यस्तो, के गर्ला ?) प्रश्नोत्तर र वर्णन गरेमा ४, चित्रका आधारमा तथ्यपरक प्रश्नोत्तर र वर्णन गरेमा ३, शब्दका आधारमा चित्र निर्माण गरेमा २, शब्द र चित्रको जोडा मिलाएमा र नाम वा चित्रका आधारमा सही वस्तु पहिचान गरेमा १
	श्रव्यदृश्य सामग्री	श्रव्यदृश्य तथा दृश्य सामग्रीको सहयोग लिई विषयवस्तु सही र शुद्ध रूपमा बताएमा ४, श्रव्यदृश्य तथा दृश्य सामग्रीको सहयोग लिई विषयवस्तु सिलसिलाबद्ध रूपमा बताएमा ३, श्रव्यदृश्य सामग्रीको सहयोग लिई अधिकांश विषयवस्तु बताएमा २, श्रव्यदृश्य सामग्रीको सहयोग लिई विषयवस्तु आंशिक रूपमा बताएमा १
	स्थलगत भ्रमण	स्थलगत अध्ययन भ्रमण गर्दा पाइएका विषयवस्तु आफैँले सही र शुद्ध रूपमा बताएमा ४, स्थलगत अध्ययन भ्रमण गर्दा पाइएका विषयवस्तु सिलसिलाबद्ध रूपमा बताएमा ३, स्थलगत अध्ययन भ्रमण गर्दा पाइएका अधिकांश विषयवस्तु अरूको सहयोग लिई बताएमा २, स्थलगत अध्ययन भ्रमण गर्दा पाइएका आंशिक विषयवस्तु अरूको सहयोग लिई बताएमा १
पुनरुत्पादन	पाठ वा पाठ्यसामग्री	पाठ वा पाठ्यसामग्री पढी विद्यार्थी स्वयम्ले नयाँ शब्दको पहिचान, उच्चारण र अर्थबोध गर्दै वाक्य लेखेमा ४, पाठ वा पाठ्यसामग्री पढी विद्यार्थी स्वयम्ले नयाँ शब्दको पहिचान, उच्चारण र अर्थ लेखन गरेमा ३, पाठ वा पाठ्यसामग्री पढी विद्यार्थी विद्यार्थीको सहकार्य र अभ्यासका आधारमा नयाँ शब्द पहिचान, उच्चारण र अर्थ लेखन गरेमा २, पाठ वा पाठ्यसामग्री पढी शिक्षक विद्यार्थीको सहकार्य र अभ्यासका आधारमा नयाँ शब्द पहिचान, उच्चारण र लेखन गरेमा १
	ढाँचा लेखन	सङ्केतक जोडी स्वतन्त्र रूपमा वर्ण लेखेमा ४, सङ्केतक जोडी बनाईको वर्णको आकृतिमाथि रेखा तानेमा ३, सङ्केतक स्वतन्त्र लेखन गरेमा २, सङ्केतकको आकृतिमाथि रेखा तानेमा १
	रङ भरण	दिइएको चित्रमा विभिन्न रङ भरी रङ्गीन चित्र बनाएमा ४, गोलाकार, वर्गाकार, आयताकार र त्रिकोणीय आकृतिमा विभिन्न रङ भरेमा ३, गोलाकार, वर्गाकार, आयताकार र त्रिकोणीय आकृतिमा रङ भरेमा २, गोलाकार आकृतिमा एउटै रङ भरेमा १
वर्ण विभेदीकरण	लिखित कार्य	शब्दमा भिन्न वर्ण प्रयोग हुने तर उच्चारण उही हुने वर्ण प्रयोग भएको शब्दको श्रुतिलेखन गरेमा (जस्तै : उ र ऊ, इ र ई, श, ष र स) ४, उस्तै सुनिने वर्णको श्रुतिलेखन गरेमा (जस्तै : त र ट) ३, एउटै वर्गमा पर्ने वर्णको श्रुतिलेखन गरेमा (जस्तै : प र फ) २, भिन्न वर्गका वर्णको श्रुतिलेखन गरेमा (जस्तै : क र त) १ (कक्षा १) उस्तै उस्तै ध्वनि भएका शब्दको अर्थबोध गरी वाक्यमा प्रयोग गरी सुनाएमा ४, उस्तै उस्तै ध्वनि भएका शब्दको सूची बनाएमा ३, उस्तै उस्तै ध्वनि भएका शब्द (जस्तै : तातो टाटो, घर घार, गाऊ घाउ) को अर्थ बताएमा २, उस्तै उस्तै ध्वनि भएका शब्द (जस्तै : तातो टाटो, घर घार) को उच्चारण गरेमा १ (कक्षा २ र ३)
मापन	मौखिक तथा लिखित कार्य	हरेक विषयक्षेत्रको अन्त्यमा दिइएको मूल्याङ्कन सम्बद्ध क्रियाकलापमध्ये न्यूनतम ८५ प्रतिशत क्रियाकलाप सम्पादन गरेमा ४, हरेक विषयक्षेत्रको अन्त्यमा दिइएको मूल्याङ्कनसम्बद्ध क्रियाकलापमध्ये न्यूनतम ७५ प्रतिशत क्रियाकलाप सम्पादन गरेमा ३, हरेक विषयक्षेत्रको अन्त्यमा दिइएको मूल्याङ्कन सम्बद्ध क्रियाकलापमध्ये न्यूनतम ६० प्रतिशत क्रियाकलाप सम्पादन गरेमा २, हरेक विषयक्षेत्रको अन्त्यमा दिइएको मूल्याङ्कनसम्बद्ध क्रियाकलापमध्ये न्यूनतम ४० प्रतिशत क्रियाकलाप सम्पादन गरेमा १
शब्दभण्डार	शब्दसूची	पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने निर्धारित २५ शब्दमध्ये २० भन्दा बढी शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा ४, १५ भन्दा बढी शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा ३, १० भन्दा कम शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा २, ५ ओटा मात्र शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा १ (कक्षा १) पारिवारिक तथा विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने निर्धारित ३५ शब्दमध्ये २५ भन्दा बढी शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा ४, २० भन्दा बढी शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा ३, १५ भन्दा कम शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा २, १० ओटा मात्र शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा १ (कक्षा २) पारिवारिक तथा विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने निर्धारित ५० शब्दमध्ये ४० भन्दा बढी शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा ४, ३० भन्दा बढी शब्दको पहिचान र

		उच्चारण गरेमा ३, २५ भन्दा कम शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा २, २० ओटा मात्र शब्दको पहिचान र उच्चारण गरेमा १ (कक्षा ३)
	अवलोकन (श्रवण)	समान संरचना भएका शब्दको अर्थबोध गरी वाक्यमा प्रयोग गरी सुनाएमा ४, समान संरचना भएका शब्दको सूची बनाएमा ३, समान संरचना भएका शब्द (जस्तै : खाम घाम, खाना नाना) को अर्थ बताएमा २, समान संरचना भएका शब्द (जस्तै : खाम घाम, खाना नाना) को उच्चारण गरेमा १
	अर्थबोध र प्रयोग	पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने २५ शब्दमध्ये २० भन्दा बढी शब्दको अर्थबोध र प्रयोग गरेमा ४, १५ भन्दा बढी शब्दको चित्रसँग तालमेल गरी प्रयोग गरेमा ३, १० भन्दा कम शब्दको चित्रसँग तालमेल गरी प्रयोग गरेमा २, ५ ओटा मात्र शब्दको चित्रसँग तालमेल गरेमा १ (कक्षा १) पारिवारिक तथा विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने ३० शब्दमध्ये २५ भन्दा बढी शब्दको अर्थबोध र प्रयोग गरेमा ४, २० भन्दा बढी शब्दको चित्रसँग तालमेल गरी प्रयोग गरेमा ३, १५ भन्दा कम शब्दको चित्रसँग तालमेल गरी प्रयोग गरेमा २, १० ओटा मात्र शब्दको चित्रसँग तालमेल गरेमा १ (कक्षा २) पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने निर्धारित ५० शब्दमध्ये ४० भन्दा बढी शब्दको पहिचान, उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग गरेमा ४, ३० भन्दा बढी शब्दको पहिचान, उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग गरेमा ३, २५ भन्दा कम शब्दको पहिचान, उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग गरेमा २, १५ ओटा मात्र शब्दको पहिचान, उच्चारण, अर्थबोध र प्रयोग गरेमा १ (कक्षा ३) पाठका शब्दको अर्थबोध गरी प्रयोग गरेमा ४, पाठका शब्दका सन्दर्भगत अर्थ बताएमा ३, पाठ पढी आयश बताएमा २, पाठ पढी नाम र क्रियापदको सूची बनाएमा १
	परियोजना कार्य	सिकेको शब्दको सही उच्चारण र प्रयोग गरेमा ४, सिकाइक्षेत्र र विषयवस्तुका आधारमा शब्दसूची निर्माण गरेमा ३, सिकाइक्षेत्र र विषयवस्तुका आधारमा शब्दको वर्गीकरण गरेमा २, निर्धारित विषयक्षेत्रसँग सम्बन्धित शब्द सङ्कलन गरेमा १
पठन अभ्यास	शब्द उच्चारण	शब्दका वर्ण पहिचान गरी अक्षरीकरण (/क.लम्/) का आधारमा उच्चारण गरेमा ४, स्वतन्त्र रूपमा शब्दका वर्ण पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै (क.ल.म.) उच्चारण गरेमा ३, साथीको सहयोग लिई शब्दका वर्ण पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै (क.ल.म.) उच्चारण गरेमा २, शब्दका वर्ण पहिचान गरी आंशिक त्रुटिसहित छुट्टाछुट्टै (क.ल.म.) उच्चारण गरेमा १
	सस्वरवाचन	पठन गति र हाउभासहित बढीमा १० वाक्यका अनुच्छेद शुद्धसँग पढेमा ४, पठन गति र हाउभाउसहित कम्तीमा सात वाक्य पढेमा ३, पठन गतिसहित कम्तीमा २५ शब्द पढेमा २, वर्ण चिनेर कम्तीमा निर्धारित १५ शब्द पढेमा १ (कक्षा १) पठन गति र हाउभासहित बढीमा १५ वाक्यका अनुच्छेद शुद्धसँग पढेमा ४, पठन गति र हाउभाउसहित कम्तीमा दश वाक्य पढेमा ३, पठन गतिसहित कम्तीमा ३० शब्द पढेमा २, वर्ण चिनेर कम्तीमा निर्धारित २० शब्द पढेमा १ (कक्षा २) हाउभासहित बढीमा २५ वाक्यका अनुच्छेद शुद्धसँग पढेमा ४, हाउभाउसहित कम्तीमा १५ वाक्य पढेमा ३, पठन गतिसहित कम्तीमा ४५ शब्द पढेमा २, वर्ण चिनेर शब्द कम्तीमा ३० शब्द पढेमा १ (कक्षा ३)
	प्रवाह	निर्धारित समयभित्र निर्देशित पाठ शुद्धसँग पढेमा ४, निर्धारित समयभन्दा ढिलो निर्देशित पाठ शुद्धसँग पढेमा ३, निर्धारित समयमा आंशिक त्रुटिसहित पाठ पढेमा २, निर्धारित समयमा पूरा पाठ पढ्न नसकेको र त्रुटिसमेत देखिएमा १
लेखन अभ्यास	अनुलेखन	सग्ला वर्ण, मात्रा लागेका, संयुक्त वर्ण प्रयोग भएका, अनुस्वार लागेका, चन्द्रबिन्दु लागेका र हलन्त वर्ण प्रयोग भएका शब्द लेखेमा ४, सग्ला वर्ण, मात्रा लागेका, संयुक्त वर्ण प्रयोग भएका, अनुस्वार लागेका, चन्द्रबिन्दु लागेका शब्द मात्र लेखेमा ३, सग्ला वर्ण र मात्रा प्रयोग भएका शब्द मात्र लेखेमा २, सग्ला वर्ण मात्र प्रयोग भएका शब्द मात्र लेखेमा १
	श्रुतिलेखन	कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा विषयक्षेत्रगत रूपमा निर्धारित ३० शब्दमध्ये कुनै २५ शब्दभन्दा बढी विसङ्केतक शब्द हिज्जे मिलाई लेखेमा ४, कुनै २० शब्दसम्म मात्र हिज्जे मिलाई लेखेमा ३, कुनै १५ शब्दसम्म मात्र हिज्जे मिलाई लेखेमा २, कुनै १० शब्दसम्म मात्र हिज्जे मिलाई लेखेमा १
	प्रश्नोत्तर	विषयवस्तुका आधारमा छलफल गरी कारण र प्रक्रियामा आधारित (किन र कसरी) प्रश्नका उत्तर लेखेमा ४, विषयवस्तुका आधारमा छलफल गरी स्मरणमा आधारित (को, के कुन, कस्तो, कति) प्रश्नका उत्तर लेखेमा ३, चित्रका आधार छलफल गरी स्मरणमा आधारित (को, के कुन, कस्तो, कति) प्रश्नका उत्तर लेखेमा २, चित्रका आधार छलफल गरी स्मरणमा आधारित (को, के कुन, कस्तो, कति) उत्तर लेखेमा १

	सिर्जनात्मक कार्य	स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तुका आधारमा अनुच्छेद लेखी शीर्षक दिएमा ४, बुँदा टिपोट गरिएका विषयवस्तुको सिलसिला मिलाएमा ३, स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तुका आधारमा बुँदा टिपोट गरेमा २, स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तुका आधारमा शीर्षक चयन गरेमा १
	रचना	रुचिका विषयवस्तु वा शीर्षकका आधारमा स्वतन्त्र रचना गरेमा ४, निर्देशन वा बुँदाका आधारमा अनुच्छेद रचना गरेमा ३, दिएको का आधारमा अनुच्छेद रचना गरेमा २, दिएको निर्देशनका आधारमा वाक्य रचना गरेमा १ (कक्षा १)
पठन बोध	सूचना प्रयोग	पाठका तथ्य, सन्दर्भ र सूचना सङ्केत गर्ने प्रश्नको उत्तर लेखेमा ४, पाठको मुख्य सूचना (गर्न हुने नहुने कुरा, काम) बताएमा वा लेखेमा ३, पाठ पढी विषयवस्तुको क्षेत्र (खानेकुरा, गोठ, सहर आदि) बताएमा वा लेखेमा २, पाठ पढी सङ्ख्या (ओटा, जना जनाउने) र समम सम्बन्धी प्रश्नको उत्तर दिएमा १
	छलफल र प्रश्नोत्तर	पाठगत रूपमा समावेश गरिएका विषयवस्तुलाई सही र शुद्ध रूपमा प्रस्तुत गरेमा ४, पाठगत रूपमा समावेश गरिएका विषयवस्तु सिलसिलाबद्ध मिलाई प्रस्तुत गरेमा ३, पाठगत रूपमा समावेश गरिएका अधिकांश विषयवस्तु प्रस्तुत गरेमा २, रूपमा समावेश गरिएका विषयवस्तु आंशिक रूपमा बताएमा १
	वर्णन	कुनै दुई विषयवस्तुको परिवेश, पात्र र घटनाका आधारमा वर्णन गरेमा ४, कुनै दुई फरक विषयवस्तुका वर्णन गरेमा ३, कुनै दुई विषयवस्तुको चरित्र वा पात्र का आधारमा वर्णन गरेमा २, कुनै दुई विषयवस्तुको शीर्षकका आधारमा वर्णन गरेमा १
	विषयवस्तु सङ्क्षेपीकरण	पाठको सार मौखिक तथा लिखित रूपमा प्रस्तुत गरेमा ४, पाठको सार न्यूनतम तीन वाक्यमा मौखिक रूपमा बताएमा ३, पाठ पढी पाठका मुख्य तीन घटना बताएमा २, पाठ पढी पाठको सुरु र अन्त्यमा प्रयोग भएका वाक्यका अर्थ बताएमा १ (कक्षा २) पाठको सार बुझी मौखिक तथा लिखित रूपमा तार्किक विश्लेषण गरेमा ४, पाठका विषयवस्तुको मौखिक रूपमा विश्लेषण गरेमा ३, पाठ पढी पाठका मुख्य तीन घटना बताएमा २, पाठ पढी पाठको सुरु र अन्त्यमा प्रयोग भएका वाक्यका अर्थ बताएमा १
	तुलना	कुनै दुई विषयवस्तुको परिवेश वा सन्दर्भ मिले नमिलेको तुलना गरेमा ४, कुनै दुई विषयवस्तु मिले नमिलेको तुलना गरेमा ३, कुनै दुई विषयवस्तुको पात्र मिले नमिलेको तुलना गरेमा २, कुनै दुई विषयवस्तुको शीर्षक मिले नमिलेको तुलना गरेमा १ (कक्षा १) पाठ पढी स्वअनुभवसँग तुलना गरेमा ४, पाठ पढी त्यसका आधारमा स्वअनुभव वर्णन गरेमा ३, पाठ पढी स्वअनुभवको आंशिक उपयोग गरेमा २, पाठ पढी स्वअनुभव छ छैन भनी यकिन गरेमा १ (कक्षा २ र ३)
	परीक्षण	आफ्नो अनुभव र पाठका विषय तुलना गरी सही धारणा प्रस्तुत गरेमा ४, पाठ पढी आफूले सिकेका पाँच शब्दको अर्थ बताई प्रयोग गरेमा ३, पाठमा आफूले सिकेका दुई कुरा भनेमा २, पाठ पढी पूर्वधारणा र पाठको शीर्षक विषयवस्तु मिले नमिलेको भनेमा १
चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग	वाक्य वा अनुच्छेदमा प्रयोग भएका चिह्न र काल पहिचान गरी सङ्गति मिले नमिलेको भनेमा ४, वाक्य वा अनुच्छेदमा प्रयोग भएका चिह्न र काल चिनी नाम भनेमा ३, वाक्य वा अनुच्छेदमा प्रयोग भएका चिह्न चिनी नाम भनेमा २, वाक्य तथा अनुच्छेदमा प्रयोग भएका चिह्न, काल र सङ्गति आंशिक रूपमा पहिचान गरेमा १
	लिखित प्रयोग	निर्धारित चिह्न, काल र सङ्गतिको ख्याल गरी अनुच्छेद लेखेमा ४, निर्धारित चिह्न, काल र सङ्गतिको ख्याल गरी वाक्य लेखेमा ३, निर्धारित चिह्न र कालको प्रयोग गरी वाक्य लेखेमा २, निर्धारित चिह्नहरूको प्रयोग गरी वाक्य लेखेमा १
	वाक्यान्तरण	वाक्यमा कर्ता र क्रियाबिच सङ्गति मिलाई लिङ्ग परिवर्तन गरेमा ४, वाक्यमा कर्ता र क्रियाबिच सङ्गति मिलाई पुरुष परिवर्तन गरेमा ३, वाक्यमा कर्ता र क्रियाबिच सङ्गति मिलाई वचन परिवर्तन गरेमा २, वाक्यमा कर्ता र क्रियाबिच सङ्गति मिलाई लिङ्ग परिवर्तन गरेमा १

मूल्याङ्कन अभिलेखीकरण फाराम

कक्षा : १ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

१. म र मेरो परिवार

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर, अवलोकन					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	श्रवण र उच्चारण, परियोजना कार्य					
५. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
६. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
७. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री					
८. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

२. मेरो दैनिक जीवन

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर, अवलोकन					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. स्वर वर्ण (अ, आ, इ, ई) पहिचान गरी उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	श्रवण र उच्चारण					
५. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	उच्चारण, परियोजना कार्य					
६. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	लिपि सङ्केत					
७. शब्दमा अक्षर छुट्याउन र जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न (जोड्न र छुट्याउन मात्र)	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
८. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	उच्चारण					
९. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१०. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
११. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री					
१२. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

३. हाम्रो समुदाय

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. स्वर वर्ण (उ, ऊ, ऋ, ए) पहिचान गरी उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन					
५. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	उच्चारण, परियोजना कार्य					
६. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	लिपि सङ्केत					
७. शब्दमा अक्षर छुट्याउन र जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न (जोड्न र छुट्याउन मात्र)	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
८. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	अवलोकन (श्रवण)					
९. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१०. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
११. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
१२. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१३. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

४. मेरो विद्यालय

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. स्वर वर्ण (ऐ, ओ, औ, अं, अः) पहिचान गरी उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन					
५. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	उच्चारण, परियोजना कार्य					
६. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	लिपि सङ्केत					
७. शब्दमा अक्षर छुट्याउन र जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न (जोड्न र छुट्याउन मात्र)	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
८. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	अवलोकन (श्रवण)					
९. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१०. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
११. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
१२. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१३. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

५. हाम्रो वातावरण

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग,					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. स्वर वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन					
५. व्यञ्जन वर्ण (क वर्ण र मात्रा प्रयोग) पहिचान गरी उच्चारण र वर्ण विभेदीकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास, वर्ण विभेदीकरण	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन, लिखित कार्य					
६. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	उच्चारण, परियोजना कार्य					
७. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	लिपि सङ्केत					
८. शब्दमा अक्षर छुट्याउन र जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न (जोड्न र छुट्याउन मात्र)	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
९. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	अवलोकन (श्रवण)					
१०. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
११. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१२. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
१३. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१४. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					

अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड		
	सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत		

कक्षा : १ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

६. मेरो सिर्जना

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग,					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. स्वर वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	श्रवण र उच्चारण र सस्वरवाचन					
५. व्यञ्जन वर्ण (ख, ग, घ वर्ण र मात्रा प्रयोग) पहिचान गरी उच्चारण र वर्ण विभेदीकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास, पठन अभ्यास, वर्ण विभेदीकरण	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन, लिखित कार्य					
६. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	उच्चारण र परियोजना कार्य					
७. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	लिपि सङ्केत					
८. शब्दमा अक्षर छुट्याउन र जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न (जोड्न र छुट्याउन मात्र)	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
९. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	अवलोकन (श्रवण)					
१०. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
११. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१२. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
१३. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१४. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

७. रुचि र बानी

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. स्वर वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन					
५. व्यञ्जन वर्ण (ङ, च, छ, ज, झ, ञ वर्ण र मात्रा प्रयोग) पहिचान गरी उच्चारण र वर्ण विभेदीकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास, वर्ण विभेदीकरण	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन, लिखित कार्य					
६. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	उच्चारण, परियोजना कार्य					
७. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	लिपि सङ्केत					
८. शब्दमा अक्षर छुट्याउन र जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न (जोड्न र छुट्याउन मात्र)	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
९. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	अवलोकन (श्रवण)					
१०. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
११. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१२. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
१३. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१४. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न	पठन अभ्यास, पुनरुत्पादन, लेखन अभ्यास	प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री, अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर					
१५. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

८. हाम्रो संस्कृति

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. स्वर वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन					
५. व्यञ्जन वर्ण (ट, ठ, ड, ढ, ण, त, थ वर्ण र मात्रा प्रयोग) पहिचान गरी उच्चारण र वर्ण विभेदीकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास, वर्ण विभेदीकरण	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन, लिखित कार्य					
६. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	उच्चारण, परियोजना कार्य					
७. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	लिपि सङ्केत					
८. शब्दमा अक्षर छुट्याउन र जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न (जोड्न र छुट्याउन मात्र)	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
९. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	अवलोकन (श्रवण)					
१०. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
११. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१२. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
१३. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१४. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न	पठन अभ्यास, पुनरुत्पादन, लेखन अभ्यास	प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री, अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर					
१५. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

९. सञ्चार प्रविधि र बजार

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. स्वर वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन					
५. व्यञ्जन वर्ण (द, ध, न, प, फ, ब, भ, म, य, र वर्ण र मात्रा प्रयोग) पहिचान गरी उच्चारण र वर्ण विभेदीकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास, वर्ण विभेदीकरण	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन, लिखित कार्य					
६. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	उच्चारण, परियोजना कार्य					
७. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	लिपि सङ्केत					
८. शब्दमा अक्षर छुट्याउन र जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न (जोड्न र छुट्याउन मात्र)	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
९. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	अवलोकन (श्रवण)					
१०. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
११. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१२. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
१३. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१४. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न	पठन अभ्यास, पुनरुत्पादन, लेखन अभ्यास	प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री, अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर					
१५. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

१०. हाम्रा क्रियाकलाप

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. स्वर वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन					
५. व्यञ्जन वर्ण (ल, व, श, स, ष, ह, क्ष, त्र, ज्ञ वर्ण र मात्रा प्रयोग) पहिचान गरी उच्चारण र वर्ण विभेदीकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास, वर्ण विभेदीकरण	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन, लिखित कार्य					
६. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	उच्चारण, परियोजना कार्य					
७. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	लिपि सङ्केत					
८. शब्दमा अक्षर छुट्याउन र जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न (जोड्न र छुट्याउन मात्र)	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
९. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	अवलोकन (श्रवण)					
१०. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
११. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१२. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
१३. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१४. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न	पठन अभ्यास, पुनरुत्पादन, लेखन अभ्यास	प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री, अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर					
१५. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

११. हाम्रो वरपरको संसार

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
३. सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	पुनरुत्पादन	ढाँचा लेखन, रङ भरण					
४. स्वर वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन					
५. व्यञ्जन वर्ण पहिचान गरी उच्चारण र वर्ण विभेदीकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, पठन अभ्यास, वर्ण विभेदीकरण	श्रवण र उच्चारण, सस्वरवाचन, लिखित कार्य					
६. शब्दमा प्रयोग भएका संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	अवलोकन (श्रवण), उच्चारण					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द र शीर्ष शब्द पढ्न (अनुच्चारण वा अनुकथन गर्न)	सङ्केतन र विसङ्केतन	उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. पढेका वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	लिपि सङ्केत					
९. शब्दमा अक्षर छुट्याउन र जोड्न, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न (जोड्न र छुट्याउन मात्र)	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
१०. विसङ्केतक शब्दका सुरु र अन्त्यका ध्वनि पहिचान र उच्चारण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	अवलोकन (श्रवण)					
११. चित्र, शीर्षक, पाठ परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१३. पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भको पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, तुलना					
१४. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न	पठन अभ्यास, पुनरुत्पादन, लेखन अभ्यास	प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री, अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर					
१६. क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

१. म र मेरो परिवार

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास	सस्वरवाचन					
	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१०. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
११. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

२. मेरो दैनिक जीवन

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास, वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१०. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
११. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत					
	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
१२. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

३. हाम्रो समुदाय

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास, शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
१०. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
११. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१२. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१३. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

४. मेरो विद्यालय

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
१०. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
११. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१२. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१३. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१४. पाठ पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न र पाठको संरचना, घटनाक्रम र सार बताउन	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

५. हाम्रो वातावरण

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
१०. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
११. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र , श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१२. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
१३. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१४. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१५. पाठ पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न र पाठको संरचना, घटनाक्रम र सार बताउन	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

६. मेरो सिर्जना

सिकाइ उपलब्धि	**परीक्षण गर्ने पक्ष**	**साधन**	**नियमित पढाइको मूल्याङ्कन**		**थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन**		**कैफियत**
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
७. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
८. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
९. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१०. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
११. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१३. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
१४. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१५. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१६. पाठ पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न र पाठको संरचना, घटनाक्रम र सार बताउन	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

७. रुचि र बानी

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
७. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
८. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
९. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१०. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
११. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१३. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
१४. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१५. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१६. पाठ पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न र पाठको संरचना, घटनाक्रम र सार बताउन	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

८. हाम्रो संस्कृति

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
७. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
८. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
९. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१०. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
११. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१३. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
१४. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१५. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१६. पाठ पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न र पाठको संरचना, घटनाक्रम र सार बताउन	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

९. सञ्चार प्रविधि र बजार

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
७. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
८. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
९. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१०. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
११. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१३. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
१४. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१५. शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्दको पहिचान गरी उच्चारण तथा शब्दसूची निर्माण र प्रयोग गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
१६. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१७. पाठ पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न र पाठको संरचना, घटनाक्रम र सार बताउन	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ | विषय : नेपाली | विद्यार्थीको नाम : | रोलनम्बर :

१०.हाम्रा क्रियाकलाप

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
७. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
८. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
९. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१०. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन र शब्दसूची					
११. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१३. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
१४. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१५. शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्दको पहिचान गरी उच्चारण तथा शब्दसूची निर्माण र प्रयोग गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
१६. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१७. पाठ पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न र पाठको संरचना, घटनाक्रम र सार बताउन	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ | विषय : नेपाली | विद्यार्थीको नाम : | रोलनम्बर :

११. हाम्रो वरपरको संसार

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा उपयुक्त भाषाको प्रयोग गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक र विद्यालयीय परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
७. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
८. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
९. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१०. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
११. चित्र, शीर्षक, पाठको परिवेश र सन्दर्भका आधारमा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१३. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
१४. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१५. शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्दको पहिचान गरी उच्चारण तथा शब्दसूची निर्माण र प्रयोग गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
१६. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
१७. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१८. पाठ पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न र पाठको संरचना, घटनाक्रम र सार बताउन	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

१. म र मेरो परिवार

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन र शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१०. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
११. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

२. मेरो दैनिक जीवन

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१०. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
११. तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर					
१२. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१३. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

३. हाम्रो समुदाय

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१०. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
११. स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न	लेखन अभ्यास	सिर्जनात्मक कार्य					
१२. पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र तार्किक विश्लेषण गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन, विषयवस्तु सङ्क्षेपीकरण					
१३. तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर					
१४. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१५. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

४. मेरो विद्यालय

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन र शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१०. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
११. पाठका चरित्र, परिवेश र घटनाको वर्णन गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न	लेखन अभ्यास	सिर्जनात्मक कार्य					
१३. पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र तार्किक विश्लेषण गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन, विषयवस्तु सङ्क्षेपीकरण					
१४. तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर					
१५. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१६. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
१७. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

५. हाम्रो वातावरण

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन र शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१०. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
११. पाठका चरित्र, परिवेश र घटनाको वर्णन गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न	लेखन अभ्यास	सिर्जनात्मक कार्य					
१३. पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र तार्किक विश्लेषण गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन, विषयवस्तु सङ्क्षेपीकरण					
१४. तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर					
१५. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१६. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
१७. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१८. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

६. मेरो सिर्जना

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन र शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१०. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
११. पाठका चरित्र, परिवेश र घटनाको वर्णन गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न	लेखन अभ्यास	सिर्जनात्मक कार्य					
१३. पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र तार्किक विश्लेषण गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन, विषयवस्तु सङ्क्षेपीकरण					
१४. तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर					
१५. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१६. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
१७. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१८. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
१९. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास, शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					

अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड		
	सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत		

कक्षा : ३ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

७. रुचि र बानी

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१०. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
११. पाठका चरित्र, परिवेश र घटनाको वर्णन गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१२. स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न	लेखन अभ्यास	सिर्जनात्मक कार्य					
१३. पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र तार्किक विश्लेषण गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन, विषयवस्तु सङ्क्षेपीकरण					
१४. तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर					
१५. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१६. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
१७. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१८. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
१९. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
२०. शीर्षक र पूर्वज्ञानका आधारमा पाठ पढ्न र त्यसका आधारमा स्वसिकाइको परीक्षण गर्न	पठन बोध	परीक्षण					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : नेपाली विद्यार्थीको नाम : रोलनम्बर :

८. हाम्रो संस्कृति

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्दको पहिचान गरी उच्चारण तथा शब्दसूची निर्माण र प्रयोग गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
९. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
१०. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
११. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
१२. पाठका चरित्र, परिवेश र घटनाको वर्णन गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१३. स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न	लेखन अभ्यास	सिर्जनात्मक कार्य					
१४. पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र तार्किक विश्लेषण गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन, विषयवस्तु सङ्क्षेपीकरण					
१५. तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर					
१६. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१७. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
१८. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण,					
१९. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
२०. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
२१. शीर्षक र पूर्वज्ञानका आधारमा पाठ पढ्न र त्यसका आधारमा स्वसिकाइको परीक्षण गर्न	पठन बोध	परीक्षण					
२२. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	शब्दभण्डार	परियोजना कार्य					

अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड		
	सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत		

कक्षा : ३ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

९.सञ्चार प्रविधि र बजार

सिकाइ उपलब्धि		परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१.	उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२.	विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३.	पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४.	उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५.	सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६.	शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७.	पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन र शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८.	हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९.	शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१०.	प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
११.	शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्दको पहिचान गरी उच्चारण तथा शब्दसूची निर्माण र प्रयोग गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
१२.	पाठका चरित्र, परिवेश र घटनाको वर्णन गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१३.	स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न	लेखन अभ्यास	सिर्जनात्मक कार्य					
१४.	पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र तार्किक विश्लेषण गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन, विषयवस्तु सङ्क्षेपीकरण					
१५.	तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित मौखिक र लिखित उत्तर दिन	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर					
१६.	पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१७.	लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
१८.	शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१९.	शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	अर्थबोध र प्रयोग					
२०.	हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
२१.	शीर्षक र पूर्वज्ञानका आधारमा पाठ पढ्न र त्यसका आधारमा स्वसिकाइको परीक्षण गर्न	पठन बोध	परीक्षण					
२२.	पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	शब्दभण्डार	परियोजना कार्य					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**			सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
			सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

१०. हाम्रा क्रियाकलाप

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास र वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१०. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
११. शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्दको पहिचान गरी उच्चारण तथा शब्दसूची निर्माण र प्रयोग गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
१२. पाठका चरित्र, परिवेश र घटनाको वर्णन गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१३. स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न	लेखन अभ्यास	सिर्जनात्मक कार्य					
१४. पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र तार्किक विश्लेषण गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन, विषयवस्तु सङ्क्षेपीकरण					
१५. तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर					
१६. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१७. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
१८. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१९. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, अर्थबोध र प्रयोग					
२०. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
२१. शीर्षक र पूर्वज्ञानका आधारमा पाठ पढ्न र त्यसका आधारमा स्वसिकाइको परीक्षण गर्न	पठन बोध	परीक्षण					
२२. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	शब्दभण्डार	परियोजना कार्य					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ **विषय : नेपाली** **विद्यार्थीको नाम :** **रोलनम्बर :**

११. हाम्रो वरपरको संसार

सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	अङ्कन	मिति	अङ्कन	
१. उपयुक्त भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	श्रुतिकथन र श्रुतिवर्णन	कुराकानी, अवलोकन (हाउभाउ र कथन), छलफल, प्रश्नोत्तर					
२. विषयवस्तुका आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन	श्रुतिरचना	लिखित सञ्चार					
३. पारिवारिक, विद्यालयीय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने शब्द पहिचान गरी प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
४. उस्तै उस्तै ध्वनि तथा समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	पठन अभ्यास, वर्ण विभेदीकरण	शब्द उच्चारण, लिखित कार्य					
५. सन्दर्भ सामग्री पढेर विषयवस्तु बोध गरी लेख्न	पठन अभ्यास र पुनरुत्पादन	सस्वरवाचन, प्रवाह, पाठ वा पाठ्यसामग्री					
६. शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न	लेखन अभ्यास	अनुलेखन, श्रुतिलेखन, प्रश्नोत्तर, सिर्जनात्मक कार्य, रचना					
७. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	सङ्केतन र विसङ्केतन, शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, उच्चारण, परियोजना कार्य					
८. हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य, उत्सुकता जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग					
९. शब्दअनुसारका चित्र र चित्रअनुसारका शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न	दृश्यबोध	चित्र, श्रव्यदृश्य सामग्री, स्थलगत भ्रमण					
१०. प्राप्त सूचना तथा पढेका सामग्रीका आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग					
११. शब्द शब्द जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्दको पहिचान गरी उच्चारण तथा शब्दसूची निर्माण र प्रयोग गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द निर्माण					
१२. पाठका चरित्र, परिवेश र घटनाको वर्णन गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन					
१३. स्थानीय परिवेश, सन्दर्भ तथा विषयवस्तु झल्किने शीर्षक वा विषयवस्तु छनोट गरी अनुच्छेद लेख्न	लेखन अभ्यास	सिर्जनात्मक कार्य					
१४. पाठका आधारमा घटना वर्णन, अनुभव वर्णन, बुँदा लेखन र तार्किक विश्लेषण गर्न	पठन बोध	सूचना प्रयोग, छलफल र प्रश्नोत्तर, वर्णन, विषयवस्तु सङ्क्षेपीकरण					
१५. तथ्य, सन्दर्भ, सूचना र पूर्वज्ञानमा आधारित भई मौखिक र लिखित उत्तर दिन	पठन बोध	छलफल र प्रश्नोत्तर					
१६. पदसङ्गति मिलाई लेख्यचिह्न र क्रियाका कालको उपयुक्त प्रयोग गरी वाक्य तथा अनुच्छेद रचना गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	मौखिक प्रयोग, लिखित प्रयोग					
१७. लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरका आधारमा सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्न	चिह्न, काल र सङ्गति	वाक्यान्तरण					
१८. शब्दका वर्ण विभाजन गर्न र वर्ण जोडेर, थपेर, झिकेर वा हटाएर र परिवर्तन गरेर नयाँ शब्द निर्माण गर्न	सङ्केतन र विसङ्केतन	शब्द सङ्केत, शब्द निर्माण					
१९. शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न	शब्दभण्डार	शब्द निर्माण, अर्थबोध र प्रयोग					
२०. हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण प्रयोग भएका शब्दको पहिचान गरी उच्चारण र अर्थबोध गर्न	पठन अभ्यास र शब्दभण्डार	सस्वरवाचन, शब्दसूची					
२१. शीर्षक र पूर्वज्ञानका आधारमा पाठ पढ्न र त्यसका आधारमा स्वसिकाइको परीक्षण गर्न	पठन बोध	परीक्षण					
२२. पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने शब्द, लब्ध शब्द तथा शीर्ष शब्द पढ्न	शब्दभण्डार	परियोजना कार्य					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

द्रष्टव्य : कार्यपुस्तक/पाठ्यपुस्तकको विषयगत क्षेत्रको अन्तिम क्रियाकलापको रूपमा राखिएको मूल्याङ्कन क्रियाकलापबाट समेत उक्त मूल्याङ्कन फाराम भर्न सकिने छ ।

अनुसूची ३ (ख) : गणित विषयको विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन अभिलेख

विद्यार्थी मूल्याङ्कन मापनका आधार : प्रत्येक सिकाइ उपलब्धिमा चारओटा सूचक निर्धारण गरिएको हुनाले पुरा गरेको सूचकअनुसारको अङ्क प्रदान गर्नुपर्छ । सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन गर्दा प्रयोग गरिएका साधन कैफियत महलमा उल्लेख गर्नुपर्दछ । मूल्याङ्कनका लागि अवलोकन, मौखिक प्रश्नोत्तर, लिखित कार्य (कक्षा कार्य, गृहकार्य, छोटा कक्षा परीक्षा), परियोजना कार्यमध्ये कुनै वा अन्य कुनै उपयुक्त साधन प्रयोग गर्न सकिन्छ । कुनै सिकाइ उपलब्धिको सिकाइ कुन बाँकी रहेमा कैफियत महलमा उल्लेख गरी सिकाइ पश्चात् मात्र मूल्याङ्कन गरी अभिलेखित गर्नुपर्छ ।

कक्षा : १ **विषयक्षेत्र : गणित** **विद्यार्थीको नाम :**

थिम/विषयक्षेत्र	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
म र मेरो परिवार	स्थानको आधारमा वस्तुहरूलाई भित्र र बाहिर, अगाडि र पछाडि, तल र माथि, दायाँ, बायाँ र बिच, नजिक र टाढा छुट्याउन	स्थानको आधारमा वस्तुहरूलाई भित्र र बाहिर, अगाडि र पछाडि, तल र माथि, दायाँ, बायाँ र बिच, नजिक र टाढा छुट्याउन सकेमा (४ अङ्क)					
		स्थानको आधारमा वस्तुहरूलाई भित्र र बाहिर वा अगाडि र पछाडि वा तल र माथि वा दायाँ, बायाँ र बिच वा नजिक र टाढामध्ये कुनै तीनओटा छुट्याउन सकेमा (३ अङ्क)					
		स्थानको आधारमा वस्तुहरूलाई भित्र र बाहिर वा अगाडि र पछाडि वा तल र माथि वा दायाँ, बायाँ र बिच वा नजिक र टाढामध्ये कुनै दुईओटा छुट्याउन सकेमा (२ अङ्क)					
		स्थानको आधारमा वस्तुहरूलाई भित्र र बाहिर वा अगाडि र पछाडि वा तल र माथि वा दायाँ, बायाँ र बिच वा नजिक र टाढामध्ये कुनै एउटा छुट्याउन सकेमा (१ अङ्क)					
	देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न	देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै तीनओटा कार्य गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै दुईओटा कार्य गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै एउटा कार्य गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा ११ देखि २० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न	देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा ११ देखि २० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा ११ देखि २० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै तीनओटा कार्य गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा ११ देखि २० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै दुईओटा कार्य गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा ११ देखि २० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना					

		गर्नेमध्ये कुनै एउटा कार्य गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न	हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै तीनओटा कार्य गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै दुईओटा कार्य गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै एउटा कार्य गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ विषयक्षेत्र : गणित विद्यार्थीको नाम :

थिम/विषयक्षेत्र	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
मेरो दैनिक जीवन	दैनिक क्रियाकलापहरुका समय बताउन	कुनै चारओटा दैनिक क्रियाकलापहरुको समय सोध्दा चारैओटाको सही समय बताउन सकेमा (४ अङ्क)					
		कुनै चारओटा दैनिक क्रियाकलापहरुको समय सोध्दा तीनओटाको सही समय बताउन सकेमा (३ अङ्क)					
		कुनै चारओटा दैनिक क्रियाकलापहरुको समय सोध्दा दुईओटाको सही समय बताउन सकेमा (२ अङ्क)					
		चारओटा दैनिक क्रियाकलापहरुको समय सोध्दा एउटाको समय बताउन सकेमा (१ अङ्क)					
	हप्ताका दिनहरू भन्न र लेख्न	हप्ताका दिनहरू क्रमैसँग भन्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		हप्ताका दिनहरू क्रमैसँग भन्न वा लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		हप्ताका दिनहरू क्रम नमिलाई भन्न वा लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		हप्ताका दिनहरू क्रम नमिलाई भन्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ विषयक्षेत्र : गणित विद्यार्थीको नाम :

थिम/विषयक्षेत्र	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
हाम्रो समुदाय	देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न	२१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		२१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै तीनओटा कार्य गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		२१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै दुईओटा कार्य गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		२१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै एउटा कार्य गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा एकदेखि बीससम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न ।	देवनागरी सङ्ख्याङ्कन बिससम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा बीससम्म अक्षरमा पढ्न वा लेख्न वा पन्ध्रसम्म पढ्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		पन्ध्रसम्म पढ्न वा लेख्न वा दशसम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		एकदेखि दशसम्म अक्षरमा पढ्न वा लेख्न वा पाँचसम्म पढ्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न	हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्न, पढ्न, लेख्न र तुलना गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		२१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै तीनओटा कार्य गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		२१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै दुईओटा कार्य गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		२१ देखि १०० सम्म गन्ती गर्ने, पढ्ने, लेख्ने र तुलना गर्नेमध्ये कुनै एउटा कार्य गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा एकदेखि बिससम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न ।	हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा बिससम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		बिससम्म अक्षरमा पढ्न वा लेख्न वा पन्ध्रसम्म पढ्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		पन्ध्रसम्म पढ्न वा लेख्न वा दशसम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		एकदेखि दशसम्म अक्षरमा पढ्न वा लेख्न वा पाँचसम्म पढ्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	ठोस वस्तुको प्रयोग गरी २० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई जोर र बिजोर सङ्ख्यामा वर्गीकरण गर्न	ठोस वस्तुको प्रयोग गरी २० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई जोर र बिजोर सङ्ख्यामा वर्गीकरण गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		ठोस वस्तुको प्रयोग गरी कुनै १५ ओटा सङ्ख्याहरूलाई जोर र बिजोर सङ्ख्यामा वर्गीकरण गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		ठोस वस्तुको प्रयोग गरी कुनै १० ओटा सङ्ख्याहरूलाई जोर र बिजोर सङ्ख्यामा वर्गीकरण गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		ठोस वस्तुको प्रयोग गरी कुनै पाँच ओटा सङ्ख्याहरूलाई जोर र बिजोर सङ्ख्यामा वर्गीकरण गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	योगफल १० आउनेसम्मका दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न	ठोस सामग्री, चित्र र सङ्केत प्रयोग गरेर योगफल १० आउनेसम्मका दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (४ अङ्क)					

		ठोस सामग्री वा चित्र र सङ्केत प्रयोग गरेर योगफल १० आउनेसम्मका दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		ठोस सामग्री र चित्र प्रयोग गरेर योगफल १० आउनेसम्मका दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		ठोस सामग्री प्रयोग गरेर योगफल १० आउनेसम्मका दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	योगफल २० सम्म आउने तीनओटासम्म सङ्ख्याहरूको जोड गर्न	ठोस सामग्री, चित्र र सङ्केत प्रयोग गरेर योगफल २० आउनेसम्मका तीनओटासम्म सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		ठोस सामग्री वा चित्र र सङ्केत प्रयोग गरेर योगफल २० आउनेसम्मका तीनओटासम्म सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		ठोस सामग्री र चित्र प्रयोग गरेर योगफल २० आउनेसम्मका तीनओटासम्म सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		ठोस सामग्री प्रयोग गरेर योगफल २० आउनेसम्मका दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	अप्रामाणिक नापोको प्रयोग गरी ठोस वस्तुहरू नाप्न र त्यसको आधारमा अग्लो र होचो, लामो र छोटो छुट्याउन	अप्रामाणिक नापोको प्रयोग गरी आँफै ठोस वस्तुहरू नाप्न र त्यसको आधारमा अग्लो र होचो, लामो र छोटो छुट्याएर बताएमा (४ अङ्क)					
		अप्रामाणिक नापोको प्रयोग गरी ठोस वस्तुहरू नाप्न र अन्य व्यक्तिको सहयोगमा त्यसको आधारमा अग्लो र होचो, लामो र छोटो छुट्याउन सकेमा (३ अङ्क)					
		अप्रामाणिक नापोको प्रयोग गरी ठोस वस्तुहरू नाप्न सकेमा (२ अङ्क)					
		अप्रामाणिक नापोको बारेमा बताउन सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत : **मिति :**	**शिक्षकको दस्तखत र**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ **विषयक्षेत्र : गणित** **विद्यार्थीको नाम :**

थिम/विषयक्षेत्र	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
हाम्रो विद्यालय	पहिलोदेखि दसौँसम्मका स्थान पहिचान गर्न	पहिलोदेखि दसौँसम्मका स्थान पहिचान गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		पहिलोदेखि दसौँसम्मका स्थानमध्ये कुनै आठ स्थान पहिचान गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		पहिलोदेखि दसौँसम्मका स्थानमध्ये कुनै पाँच स्थान पहिचान गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		पहिलोदेखि दसौँसम्मका स्थानमध्ये कुनै तीन स्थान पहिचान गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	हात लागी नआउने र योगफल १०० सम्म आउने दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न	ठोस सामग्री, चित्र र सङ्केत प्रयोग गरेर हात लागी नआउने र योगफल १०० सम्म आउने दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		ठोस सामग्री वा चित्र र सङ्केत प्रयोग गरेर हात लागी नआउने र योगफल १०० सम्म आउने दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		ठोस सामग्री र चित्र प्रयोग गरेर हात लागी नआउने र योगफल १०० सम्म आउने दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		ठोस सामग्री प्रयोग गरेर हात लागी नआउने र योगफल १०० सम्म आउने दुईओटा सङ्ख्याहरूको जोड गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	ठोस वस्तुको प्रयोग गरी १० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न	ठोस वस्तुको प्रयोग गरी आँफै १० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गरी प्रस्तुत गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		ठोस वस्तुको प्रयोग गरी साथीको सहयोगमा १० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		ठोस वस्तुको प्रयोग गरी शिक्षकको आंशिक सहयोगमा १० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		ठोस वस्तुको प्रयोग गरी शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा १० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	ठोस वस्तुको प्रयोग गरी २० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न	ठोस वस्तुको प्रयोग गरी आँफै २० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गरी प्रस्तुत गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		ठोस वस्तुको प्रयोग गरी साथीको सहयोगमा २० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		ठोस वस्तुको प्रयोग गरी शिक्षकको आंशिक सहयोगमा २० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		ठोस वस्तुको प्रयोग गरी शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा २० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	सापटी लिन नपर्ने दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्याको घटाउ गर्न	सापटी लिन नपर्ने १०० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ आँफै गरी प्रस्तुत गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा सापटी लिन नपर्ने १०० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा सापटी लिन नपर्ने १०० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा सापटी लिन नपर्ने १०० सम्मका सङ्ख्याको घटाउ गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत : र मिति :	**शिक्षकको दस्तखत**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ **विषयक्षेत्र : गणित** **विद्यार्थीको नाम :**

थिम/विषयक्षेत्र	**मुख्य सिकाइ उपलब्धि**	**सूचक**	**नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन**		**थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन**		**कैफियत**
			मिति	**उपलब्धि**	**मिति**	**उपलब्धि**	
मेरो सिर्जना	सिधा रेखा र वक्र रेखा पहिचान गर्न, ट्रेस गर्न र चित्र कोर्न	सिधा रेखा पहिचान गर्न, वक्र रेखा पहिचान गर्न, ट्रेस गर्न र चित्र कोर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		माथिका कार्यमध्ये कुनै तीनओटा कार्य गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		माथिका कार्यमध्ये कुनै दुईओटा कार्य गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		माथिका कार्यमध्ये कुनै एउटा कार्य गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	आफ्नो वरपर पाइने ज्यामितीय आकारहरू (त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्त) चिन्न ।	आफ्नो वरपर पाइने वस्तुमा भएका ज्यामितीय आकारहरू (त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्त) चिन्न सकेमा (४ अङ्क)					
		आफ्नो वरपर पाइने वस्तुमा भएका ज्यामितीय आकारहरू त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्तमध्ये कुनै दुईओटा चिन्न सकेमा (३ अङ्क)					
		आफ्नो वरपर पाइने वस्तुमा भएका ज्यामितीय आकारहरू त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्तमध्ये कुनै एउटा चिन्न सकेमा (२ अङ्क)					
		आफ्नो वरपर पाइने वस्तुमा भएका ज्यामितीय आकारहरू त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्ताकारलाई आकार हो भन्ने थाहा भएको तर छुट्याउन नसकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत : **मिति :**	**शिक्षकको दस्तखत र**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : १ **विषयक्षेत्र : गणित** **विद्यार्थीको नाम :**

<table>
<tr><th rowspan="2">थिम/विषयक्षेत्र</th><th rowspan="2">मुख्य सिकाइ उपलब्धि</th><th rowspan="2">सूचक</th><th colspan="2">नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन</th><th colspan="2">थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन</th><th rowspan="2">कैफियत</th></tr>
<tr><th>मिति</th><th>उपलब्धि</th><th>मिति</th><th>उपलब्धि</th></tr>
<tr><td rowspan="8">सञ्चार प्रविधि र बजार</td><td rowspan="4">चलन चल्तीमा रहेका रु. १०० सम्मका नेपाली सिक्का तथा नोट चिन्न</td><td>चलन चल्तीमा रहेका रु. १०० सम्मका सबै नेपाली सिक्का तथा नोट चिन्न सकेमा (४ अङ्क)</td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td></tr>
<tr><td>चलन चल्तीमा रहेका रुपैयाँका सबै नेपाली सिक्का तथा नोट चिन्न सकेमा (३ अङ्क)</td></tr>
<tr><td>साथीको सहयोगमा चलन चल्तीमा रहेका रु. १०० सम्मका नेपाली सिक्का तथा नोट चिन्न सकेमा (२ अङ्क)</td></tr>
<tr><td>शिक्षकको सहयोगमा रु. १०० सम्मका नेपाली सिक्का तथा नोट चिन्न सकेमा (१ अङ्क)</td></tr>
<tr><td rowspan="4">चित्रग्राफबाट जानकारी लिन र दिन</td><td>आँफै चित्रग्राफबाट पूर्ण जानकारी लिन र दिन सकेमा (४ अङ्क)</td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td></tr>
<tr><td>आँफै चित्रग्राफबाट आंशिक जानकारी लिन र दिन सकेमा (३ अङ्क)</td></tr>
<tr><td>साथीको सहयोगमा चित्रग्राफबाट आंशिक जानकारी लिन र दिन सकेमा (२ अङ्क)</td></tr>
<tr><td>शिक्षकको सहयोगमा चित्रग्राफबाट आंशिक जानकारी लिन र दिन सकेमा (१ अङ्क)</td></tr>
<tr><td rowspan="2">अभिभावकको दस्तखत :</td><td rowspan="2">शिक्षकको दस्तखत र मिति :</td><td colspan="4">सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत</td><td></td><td></td></tr>
</table>

कक्षा : २ विषय : गणित विषयक्षेत्र/थिम : म र मेरो परिवार विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

<table>
<tr><th rowspan="2">थिम</th><th rowspan="2">मुख्य सिकाइ उपलब्धि</th><th rowspan="2">सूचक</th><th colspan="2">नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन</th><th colspan="2">थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन</th><th rowspan="2">प्रयोग गरिएका मूल्याङ्कनका साधन</th></tr>
<tr><th>मिति</th><th>उपलब्धि</th><th>मिति</th><th>उपलब्धि</th></tr>
<tr><td rowspan="8">म र मेरो परिवार</td><td rowspan="4">समान प्रकृतिका भाँडाहरूको अवलोकन गरी क्षमता तुलना गर्न</td><td>आँफै समान प्रकृतिका भाँडाहरूको अवलोकन गरी क्षमता तुलना गर्न सकेमा (४ अङ्क)</td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td></tr>
<tr><td>साथीको सहयोगमा समान प्रकृतिका भाँडाहरूको अवलोकन गरी क्षमता तुलना गर्न सकेमा (३ अङ्क)</td></tr>
<tr><td>शिक्षकको आंशिक सहयोगमा समान प्रकृतिका भाँडाहरूको अवलोकन गरी क्षमता तुलना गर्न सकेमा (२ अङ्क)</td></tr>
<tr><td>शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा समान प्रकृतिका भाँडाहरूको अवलोकन गरी क्षमता तुलना गर्न सकेमा (१ अङ्क)</td></tr>
<tr><td rowspan="4">विभिन्न भाँडोहरूको क्षमताको अनुमान गर्न र अप्रामाणिक नापोद्वारा पुष्टि गर्न ।</td><td>विभिन्न भाँडोहरूको क्षमताको अनुमान गर्न र अप्रामाणिक नापोद्वारा नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (४ अङ्क)</td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td></tr>
<tr><td>विभिन्न भाँडोहरूको क्षमताको अनुमान गर्न र अप्रामाणिक नापोद्वारा नाप्न वा अप्रामाणिक नापोद्वारा नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (३ अङ्क)</td></tr>
<tr><td>विभिन्न भाँडोहरूको क्षमताको अनुमान गर्न वा अप्रामाणिक नापोद्वारा नाप्न सकेमा (२ अङ्क)</td></tr>
<tr><td>शिक्षकको सहयोगमा विभिन्न भाँडोहरूको क्षमताको अनुमान गर्न र अप्रामाणिक नापोद्वारा नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (१ अङ्क)</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">अभिभावकको दस्तखत : शिक्षकको दस्तखत र मिति :</td><td colspan="4">सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत</td><td></td><td></td></tr>
</table>

कक्षा : २ विषय : गणित विषयक्षेत्र/थिम : मेरो दैनिक जीवन विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका मूल्याङ्कनका साधन
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
मेरो दैनिक जीवन	घडी हेरी घण्टा र मिनेटमा समय भन्न र लेख्न	आँफै घडी हेरी घण्टा र मिनेटमा समय भन्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा घडी हेरी घण्टा र मिनेटमा समय भन्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा घडी हेरी घण्टा र मिनेटमा समय भन्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा घडी हेरी घण्टा र मिनेटमा समय भन्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	क्यालेन्डर हेरेर कुनै दिनको मिति (साल, महिना, गते र बार) भन्न र लेख्न ।	आँफै क्यालेन्डर हेरेर कुनै दिनको मिति (साल, महिना, गते र बार) भन्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा क्यालेन्डर हेरेर कुनै दिनको मिति (साल, महिना, गते र बार) भन्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा क्यालेन्डर हेरेरे मिति (साल, महिना, गते र बार) भन्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा क्यालेन्डर हेरेर मिति (साल, महिना, गते र बार) भन्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ | विषय : गणित | विषयक्षेत्रथिम : हाम्रो समुदाय | विद्यार्थीको नाम : | परिचय नम्बर :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका मूल्याङ्कनका साधन
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
हाम्रो समुदाय	तीन अङ्कसम्मले बनेका सङ्ख्याहरूमा जोर र बिजोर सङ्ख्या पहिचान गर्न	तीन अङ्कसम्मले बनेका सङ्ख्याहरूमा जोर र बिजोर सङ्ख्या पहिचान गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		७०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई जोर र बिजोर सङ्ख्यामा छुट्याउन सकेमा वा साथीको सहयोगमा तीन अङ्कसम्मले बनेका सङ्ख्याहरूमा जोर र बिजोर सङ्ख्या पहिचान गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		आँफै ५०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई जोर र बिजोर सङ्ख्यामा छुट्याउन सकेमा वा शिक्षकको आंशिक सहयोगमा तीन अङ्कसम्मले बनेका सङ्ख्याहरूमा जोर र बिजोर सङ्ख्या पहिचान गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		आँफै १०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई जोर र बिजोर सङ्ख्यामा छुट्याउन सकेमा वा शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा तीन अङ्कसम्मले बनेका सङ्ख्याहरूमा जोर र बिजोर सङ्ख्या पहिचान गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न ।	तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		७०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा वा साथीको सहयोगमा तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		आँफै ५०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा वा शिक्षकको आंशिक सहयोगमा तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		आँफै १०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा वा शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	किलोग्राम र ग्रामको सम्बन्ध बताउन	आँफै किलोग्राम र ग्रामको सम्बन्ध बताउन सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा किलोग्राम र ग्रामको सम्बन्ध बताउन सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा किलोग्राम र ग्रामको सम्बन्ध बताउन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा किलोग्राम र ग्रामको सम्बन्ध बताउन सकेमा (१ अङ्क)					
	१०० ग्राम देखि १ किलोग्रामसम्मको प्रामाणिक ढकको प्रयोग गरी वरपरका वस्तुको तौल लिन ।	आँफै १०० ग्राम देखि १ किलोग्रामसम्मको प्रामाणिक ढकको प्रयोग गरी वरपरका वस्तुको तौल लिन सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा १०० ग्राम देखि १ किलोग्रामसम्मको प्रामाणिक ढकको प्रयोग गरी वरपरका वस्तुको तौल लिन सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा १०० ग्राम देखि १ किलोग्रामसम्मको प्रामाणिक ढकको प्रयोग गरी वरपरका वस्तुको तौल लिन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा १०० ग्राम देखि १ किलोग्रामसम्मको प्रामाणिक ढकको प्रयोग गरी वरपरका वस्तुको तौल लिन सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ विषय : गणित विषयक्षेत्रथिम : हाम्रो विद्यालय विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका मूल्याङ्कनका साधन
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
हाम्रो विद्यालय	गुणनलाई दोहोरिएको जोडको रूपमा व्यक्त गर्न	आँफै गुणनलाई दोहोरिएको जोडको रूपमा व्यक्त गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा गुणनलाई दोहोरिएको जोडको रूपमा व्यक्त गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा गुणनलाई दोहोरिएको जोडको रूपमा व्यक्त गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा गुणनलाई दोहोरिएको जोडको रूपमा व्यक्त गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	सिङ्गो, आधा र एक चौथाइको अवधारणाको आधारमा वस्तुहरुको तुलना गर्न ।	सिङ्गो, आधा र एक चौथाइको अवधारणाको आधारमा वस्तुहरुको तुलना गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		आँफै सिङ्गो र आधा वा सिङ्गो र एक चौथाइको अवधारणाको आधारमा वस्तुहरुको तुलना गर्न सकेमा वा साथीको सहयोगमा सिङ्गो, आधा र एक चौथाइको अवधारणाको आधारमा वस्तुहरुको तुलना गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा सिङ्गो, आधा र एक चौथाइको अवधारणाको आधारमा वस्तुहरुको तुलना गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा सिङ्गो, आधा र एक चौथाइको अवधारणाको आधारमा वस्तुहरुको तुलना गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	समान प्रकृतिका कुनै दुई ओटा सतहको अवलोकन गरी क्षेत्रफल तुलना गर्न ।	आँफै कुनै दुई ओटा वर्गाकार वा आयताकार सतहको अवलोकन गरी धेरै र थोरै क्षेत्रफल भन्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा कुनै दुई ओटा वर्गाकार वा आयताकार सतहको अवलोकन गरी धेरै र थोरै क्षेत्रफल भन्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा कुनै दुई ओटा वर्गाकार वा आयताकार सतहको अवलोकन गरी धेरै र थोरै क्षेत्रफल भन्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा कुनै दुई ओटा वर्गाकार वा आयताकार सतहको अवलोकन गरी धेरै र थोरै क्षेत्रफल भन्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	लम्बाइको नापको प्रामाणीक एकाइको पहिचान र रुलरको प्रयोग गरी वस्तुको नाप सेन्टिमिटर र मिलिमिटर स्केलमा पढ्न	आँफै लम्बाइको नापको प्रामाणीक एकाइको पहिचान र रुलरको प्रयोग गरी वस्तुको नाप सेन्टिमिटर र मिलिमिटर स्केलमा पढ्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा लम्बाइको नापको प्रामाणीक एकाइको पहिचान र रुलरको प्रयोग गरी वस्तुको नाप सेन्टिमिटर र मिलिमिटर स्केलमा पढ्न सकेमा वा लम्बाइको नापको प्रामाणीक एकाइको पहिचान र रुलरको प्रयोग गरी वस्तुको नाप सेन्टिमिटर स्केलमा पढ्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा लम्बाइको नापको प्रामाणीक एकाइको पहिचान र रुलरको प्रयोग गरी वस्तुको नाप सेन्टिमिटर र मिलिमिटर स्केलमा पढ्न सकेमा वा लम्बाइको नापको प्रामाणीक एकाइको पहिचान वा रुलरको प्रयोग गरी वस्तुको नाप सेन्टिमिटर स्केलमा पढ्न सकेमा (२ अङ्क)					

		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा लम्बाइको नापको प्रामाणीक एकाइको पहिचान र रुलरको प्रयोग गरी वस्तुको नाप सेन्टिमिटर र मिलिमिटर स्केलमा पढ्न सकेमा वा आँफै लम्बाइको नापको प्रामाणीक एकाइको पहिचान गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	विभिन्न वस्तुको लम्बाइ सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न ।	आँफै विभिन्न वस्तुको लम्बाइ सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा विभिन्न वस्तुको लम्बाइ सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा विभिन्न वस्तुको लम्बाइ सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा विभिन्न वस्तुको लम्बाइ सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ विषय : गणित विषयक्षेत्र/थिम : मेरो सिर्जना विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका मूल्याङ्कनका साधन
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
मेरो सिर्जना	ठोस वस्तुहरू (जस्तै : सिन्का, तार, बाँस, किला, बाँसका चोया, डोरी, आदि) को प्रयोग गरी त्रिभुज र चतुर्भुजका आकारहरु बनाउन	ठोस वस्तुहरू (जस्तै : सिन्का, तार, बाँस, किला, बाँसका चोया, डोरी, आदि) को प्रयोग गरी आँफै त्रिभुज र चतुर्भुजका आकारहरु बनाउन सकेमा (४ अङ्क)					
		ठोस वस्तुहरू (जस्तै : सिन्का, तार, बाँस, किला, बाँसका चोया, डोरी, आदि) को प्रयोग गरी साथीको सहयोगमा त्रिभुज र चतुर्भुजका आकारहरु बनाउन सकेमा (३ अङ्क)					
		ठोस वस्तुहरू (जस्तै : सिन्का, तार, बाँस, किला, बाँसका चोया, डोरी, आदि) को प्रयोग गरी शिक्षकको आंशिक सहयोगमा त्रिभुज र चतुर्भुजका आकारहरु बनाउन सकेमा (२ अङ्क)					
		ठोस वस्तुहरू (जस्तै : सिन्का, तार, बाँस, किला, बाँसका चोया, डोरी, आदि) को प्रयोग गरी शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा त्रिभुज र चतुर्भुजका आकारहरु बनाउन सकेमा (१ अङ्क)					
	त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्तका आकारहरु ट्रेस गर्न	आँफै त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्तका आकारहरु ट्रेस गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्तका आकारहरु ट्रेस गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्तका आकारहरु ट्रेस गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा त्रिभुज, चतुर्भुज र वृत्तका आकारहरु ट्रेस गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	भुजा र कुनाका आधारमा त्रिभुज र चतुर्भुजको अवधारणा विकास गर्न ।	भुजा र कुनाका आधारमा त्रिभुज र चतुर्भुजको पहिचान गर्न तथा त्रिभुज र चतुर्भुजको भुजा र कुनाको सङ्ख्या बताउन सकेमा (४ अङ्क)					
		भुजा र कुनाका आधारमा त्रिभुज र चतुर्भुजको पहिचान गर्न वा त्रिभुज र चतुर्भुजको भुजा र कुनाको सङ्ख्या बताउन सकेमा (३ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा भुजा र कुनाका आधारमा त्रिभुज र चतुर्भुजको पहिचान गर्न तथा त्रिभुज र चतुर्भुजको भुजा र कुनाको सङ्ख्या बताउन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा भुजा र कुनाका आधारमा त्रिभुज र चतुर्भुजको पहिचान गर्न तथा त्रिभुज र चतुर्भुजको भुजा र कुनाको सङ्ख्या बताउन सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ विषय : गणित विषयक्षेत्र/थिम : सञ्चार प्रविधि र बजार विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका मूल्याङ्कनका साधन
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
सञ्चार प्रविधि र बजार	रु. १००० सम्मका सिक्का तथा नोट चिन्न	आँफै रु. १००० सम्मका सिक्का तथा नोट चिन्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा रु. १००० सम्मका सिक्का तथा नोट चिन्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा रु. १००० सम्मका सिक्का तथा नोट चिन्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा रु. १००० सम्मका सिक्का तथा नोट चिन्न सकेमा (१ अङ्क)					
	रूपान्तर गर्न नपर्ने मुद्रा सम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न ।	आँफै रूपान्तर गर्न नपर्ने मुद्रा सम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा रूपान्तर गर्न नपर्ने मुद्रा सम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा रूपान्तर गर्न नपर्ने मुद्रा सम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा रूपान्तर गर्न नपर्ने मुद्रा सम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	दिइएको तालिकाबाट जानकारी लिन र दिन	आँफै तालिकाबाट पूर्ण जानकारी लिन र दिन सकेमा (४ अङ्क)					
		आँफै तालिकाबाट आंशिक जानकारी लिन र दिन सकेमा (३ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा तालिकाबाट आंशिक जानकारी लिन र दिन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको सहयोगमा तालिकाबाट आंशिक जानकारी लिन र दिन सकेमा (१ अङ्क)					
	दिइएको चित्रग्राफबाट सदस्यहरुको सङ्ख्या गनेर तालिकामा प्रस्तुत गर्न	दिइएको चित्रग्राफबाट आँफै सदस्यहरुको सङ्ख्या गनेर तालिकामा प्रस्तुत गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		दिइएको चित्रग्राफबाट आँफै सदस्यहरुको सङ्ख्या गनेर तालिकामा आंशिक रुपमा प्रस्तुत गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		दिइएको चित्रग्राफबाट साथीको सहयोगमा सदस्यहरुको सङ्ख्या गनेर तालिकामा प्रस्तुत गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		दिइएको चित्रग्राफबाट शिक्षकको सहयोगमा सदस्यहरुको सङ्ख्या गनेर तालिकामा प्रस्तुत गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ | विषय : गणित | विषयक्षेत्र/थिम : सङ्ख्याको ज्ञान | विद्यार्थीको नाम : | परिचय नम्बर :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका मूल्याङ्कनका साधन
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
सङ्ख्याको ज्ञान (क) पूर्ण सङ्ख्या	१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्न	१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्नमध्ये कुनै तीनओटा कार्य गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्नमध्ये कुनै तीनओटा कार्य गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्नमध्ये कुनै दुईओटा कार्य गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्नमध्ये कुनै एउटा कार्य गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	१०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा पढ्न र लेख्न	देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा सयसम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा सयसम्म अक्षरमा पढ्न वा लेख्न वा सत्तरीसम्म पढ्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा पचाससम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा तीससम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेविक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्न	१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेविक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्नमध्ये कुनै तीनओटा कार्य गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेविक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्नमध्ये कुनै तीनओटा कार्य गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेविक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्नमध्ये कुनै दुईओटा कार्य गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेविक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न, पढ्न र लेख्नमध्ये कुनै एउटा कार्य गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	१०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा पढ्न र लेख्न	हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा सयसम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा सयसम्म अक्षरमा पढ्न वा लेख्न वा सत्तरीसम्म पढ्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा पचाससम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा तीससम्म अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : २ विषय : गणित विषयक्षेत्र/थिम : गणितका आधारभूत क्रिया विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका मूल्याङ्कनका साधन
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
गणितका आधारभूत क्रिया	योगफल १,००० सम्म आउने तीन अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरुको जोड गर्न ।	ठोस सामग्री, चित्र, स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर हात लागी नआउने र आउने तथा योगफल १००० आउनेसम्मका सङ्ख्याहरुको जोड गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		ठोस सामग्री वा चित्र, स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर हात लागी नआउने र आउने तथा योगफल १००० आउनेसम्मका सङ्ख्याहरुको जोड गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		ठोस सामग्री र चित्र प्रयोग गरेर हात लागी नआउने र आउने तथा योगफल १००० आउनेसम्मका सङ्ख्याहरुको जोड गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		ठोस सामग्री प्रयोग गरेर वा हात लागी नआउने तथा योगफल १००० आउनेसम्मका सङ्ख्याहरुको जोड गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्याको घटाउ गर्न ।	ठोस सामग्री, चित्र, स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्याको सापटी लिन नपर्ने र पर्ने घटाउ गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		ठोस सामग्री वा चित्र, स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्याको सापटी लिन नपर्ने र पर्ने घटाउ गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		ठोस सामग्री र चित्र प्रयोग गरेर तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्याको सापटी लिन नपर्ने र पर्ने घटाउ गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		ठोस सामग्री प्रयोग गरेर तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्याको सापटी लिन नपर्ने घटाउ गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	१० सम्मको गुणन तालिका निर्माण गर्न ।	आँफै १० सम्मको गुणन तालिका निर्माण गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		आँफै ७ सम्मको गुणन तालिका निर्माण गर्न सकेमा वा साथीको सहयोगमा १० सम्मको गुणन तालिका निर्माण गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		आँफै ५ सम्मको गुणन तालिका निर्माण गर्न सकेमा वा शिक्षकको आंशिक सहयोगमा १० सम्मको गुणन तालिका निर्माण गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		आँफै ३ सम्मको गुणन तालिका निर्माण गर्न सकेमा वा शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा १० सम्मको गुणन तालिका निर्माण गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	१० सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग गर्न ।	आँफै १० सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		आँफै ७ सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई ७ सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग गर्न सकेमा वा साथीको सहयोगमा १० सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		आँफै ५ सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई ५ सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग गर्न सकेमा वा शिक्षकको आंशिक सहयोगमा १० सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		आँफै ३ सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई ३ सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग गर्न सकेमा वा शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा १० सम्मको गुणनतालिकामा आधारित रहेर दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले निशेष भाग जाने भाग गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ **विषय : गणित** **थिम : मेरो दैनिक जीवन** **विद्यार्थीको नाम :** **विद्यार्थीको परिचयपत्र नं :**

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका साधनहरु
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
मेरो दैनिक जीवन	घडी हेरी घण्टा, मिनेट र सेकेण्डमा समय भन्न र लेख्न	आँफै घडी हेरी घण्टा, मिनेट र सेकेण्डमा समय भन्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा घडी हेरी घण्टा, मिनेट र सेकेण्डमा समय भन्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा घडी हेरी घण्टा, मिनेट र सेकेण्डमा समय भन्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा घडी हेरी घण्टा, मिनेट र सेकेण्डमा समय भन्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	समयका एकाइहरुबिचको सम्बन्ध भन्न र लेख्न (वर्ष, महिना, हप्ता, दिन, घण्टा, मिनेट र सेकेण्ड)	वर्ष र महिना, महिना र हप्ता, हप्ता र दिन, दिन र घण्टा, घण्टा र मिनेट, मिनेट र सेकेण्डबिचको सम्बन्ध भन्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		वर्ष र महिना, महिना र हप्ता, हप्ता र दिन, दिन र घण्टा, घण्टा र मिनेट, मिनेट र सेकेण्डबिचको सम्बन्ध मध्ये कुनै चारओटा सम्बन्ध भन्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		वर्ष र महिना, महिना र हप्ता, हप्ता र दिन, दिन र घण्टा, घण्टा र मिनेट, मिनेट र सेकेण्डबिचको सम्बन्ध मध्ये कुनै तीनओटा सम्बन्ध भन्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		वर्ष र महिना, महिना र हप्ता, हप्ता र दिन, दिन र घण्टा, घण्टा र मिनेट, मिनेट र सेकेण्डबिचको सम्बन्ध मध्ये कुनै दुईओटा सम्बन्ध भन्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	कुनै काममा लागेको समय पत्ता लगाउन ।	आँफै कुनै काममा लागेको समय पत्ता लगाउन सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा कुनै काममा लागेको समय पत्ता लगाउन सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा कुनै काममा लागेको समय पत्ता लगाउन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा कुनै काममा लागेको समय पत्ता लगाउन सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : गणित थिम : हाम्रो समुदाय विद्यार्थीको नाम : विद्यार्थीको परिचयपत्र नं :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका साधनहरु
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
हाम्रो समुदाय	चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न	चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		७००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा वा साथीको सहयोगमा ९९९९ सम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		आँफै ५००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा वा शिक्षकको आंशिक सहयोगमा ९९९९ सम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		आँफै ३००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा वा शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा ९९९९ सम्मका सङ्ख्याहरूलाई तुलना गरी बढ्दो वा घट्दो क्रममा पढ्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	स्थानीय सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म पढ्न र लेख्न ।	स्थानीय सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म पढ्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		स्थानीय सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा २० सम्म पढ्न वा लेख्न वा पन्ध्रसम्म पढ्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		स्थानीय सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा १५ सम्म पढ्न वा लेख्न वा दशसम्म पढ्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		स्थानीय सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा दशसम्म पढ्न वा लेख्न वा पाँचसम्म पढ्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	आधा, एक चौथाइ, तीन चौथाइ, एक तिहाइ र दुई तिहाइलाई भिन्नको रूपमा लेख्न	आधा, एक चौथाइ, तीन चौथाइ, एक तिहाइ र दुई तिहाइलाई भिन्नको रूपमा लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		आधा, एक चौथाइ, तीन चौथाइ, एक तिहाइ र दुई तिहाइमध्ये कुनै चारओटालाई भिन्नको रूपमा लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		आधा, एक चौथाइ, तीन चौथाइ, एक तिहाइ र दुई तिहाइमध्ये कुनै तीनओटालाई भिन्नको रूपमा लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		आधा, एक चौथाइ, तीन चौथाइ, एक तिहाइ र दुई तिहाइमध्ये कुनै एउटालाई भिन्नको रूपमा लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	भिन्नहरू $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{1}{3}, \frac{2}{3}$ लाई सामग्री प्रयोग गरी देखाउन	भिन्नहरू $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{1}{3}, \frac{2}{3}$ लाई सामग्री प्रयोग गरी देखाउन सकेमा (४ अङ्क)					
		भिन्नहरू $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{1}{3}, \frac{2}{3}$ मध्ये कुनै चारओटालाई सामग्री प्रयोग गरी देखाउन सकेमा (३ अङ्क)					
		भिन्नहरू $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{1}{3}, \frac{2}{3}$ मध्ये कुनै तीनओटालाई सामग्री प्रयोग गरी देखाउन सकेमा (२ अङ्क)					
		भिन्नहरू $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{1}{3}, \frac{2}{3}$ मध्ये कुनै दुईओटालाई सामग्री प्रयोग गरी देखाउन सकेमा (१ अङ्क)					
	चित्रद्वारा माथिका भिन्नहरूमध्ये कुनै दुई ओटा भिन्नहरू तुलना गर्न ।	आँफै चित्रद्वारा माथिका भिन्नहरूमध्ये कुनै दुई ओटा भिन्नहरू तुलना गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा चित्रद्वारा माथिका भिन्नहरूमध्ये कुनै दुई ओटा भिन्नहरू तुलना गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा चित्रद्वारा माथिका भिन्नहरूमध्ये कुनै दुई ओटा भिन्नहरू तुलना गर्न सकेमा (२ अङ्क)					

		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा चित्रद्वारा माथिका भिन्नहरूमध्ये कुनै दुई ओटा भिन्नहरू तुलना गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	विभिन्न वस्तुको लम्बाइ मिटर वा सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न	विभिन्न वस्तुको लम्बाइ मिटर वा सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		विभिन्न वस्तुको लम्बाइ मिटर वा सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न र नाप्न वा नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		विभिन्न वस्तुको लम्बाइ मिटर वा सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न वा नाप्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको सहयोगमा विभिन्न वस्तुको लम्बाइ मिटर वा सेन्टिमिटर स्केलमा अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : गणित थिम : मेरो सिर्जना विद्यार्थीको नाम : विद्यार्थीको परिचयपत्र नं :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका साधनहरु
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
मेरो सिर्जना	दिइएको वस्तुको किनारा वा रेखाखण्डको नाप लिन र दिइएको नापको रेखाखण्ड खिच्न	दिइएको वस्तुको किनारा वा रेखाखण्डको नाप लिन र दिइएको नापको रेखाखण्ड खिच्न सकेमा (४ अङ्क)					
		दिइएको वस्तुको किनारा वा रेखाखण्डको नाप लिन वा दिइएको नापको रेखाखण्ड खिच्न सकेमा वा साथीको सहयोगमा दिइएको वस्तुको किनारा वा रेखाखण्डको नाप लिन र दिइएको नापको रेखाखण्ड खिच्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकककको आंशिक सहयोगमा दिइएको वस्तुको किनारा वा रेखाखण्डको नाप लिन र दिइएको नापको रेखाखण्ड खिच्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा दिइएको वस्तुको किनारा वा रेखाखण्डको नाप लिन र दिइएको नापको रेखाखण्ड खिच्न सकेमा (१ अङ्क)					
	वरपर पाइने ठोस वस्तु मा बनेका कोणहरू देखाउन	आँफै वरपर पाइने ठोस वस्तुमा बनेका कोणहरू देखाउन सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा वरपर पाइने ठोस वस्तुमा बनेका कोणहरू देखाउन सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकककको आंशिक सहयोगमा वरपर पाइने ठोस वस्तुमा बनेका कोणहरू देखाउन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा वरपर पाइने ठोस वस्तुमा बनेका कोणहरू देखाउन सकेमा (१ अङ्क)					
	रुलरको प्रयोग गरी कोणहरू खिच्न, नाम लेख्न र तुलना गर्न	रुलरको प्रयोग गरी कोणहरू खिच्न, नाम लेख्न र सानो ठूलो छुट्याउन सकेमा (४ अङ्क)					
		रुलरको प्रयोग गरी कोणहरू खिच्न र नाम लेख्न वा सानो ठूलो छुट्याउन सकेमा (३ अङ्क)					
		रुलरको प्रयोग गरी कोणहरू खिच्न वा नाम लेख्न वा सानो ठूलो छुट्याउन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको सहयोगमा रुलरको प्रयोग गरी कोणहरू खिच्न, नाम लेख्न र सानो ठूलो छुट्याउन सकेमा (१ अङ्क)					
	समकोण पहिचान गर्न	आँफै समकोण पहिचान गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा समकोण पहिचान गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकककको आंशिक सहयोगमा समकोण पहिचान गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा समकोण पहिचान गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	सिधा किनारा (straight edge) भएको	सिधा किनारा (straight edge) भएको वस्तु र सिसाकलम प्रयोग गरी त्रिभुज र					

	वस्तु र सिसाकलम प्रयोग गरी त्रिभुज र चतुर्भुज खिच्न र नाम लेख्न	चतुर्भुज खिच्न र नाम लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		सिधा किनारा (straight edge) भएको वस्तु र सिसाकलम प्रयोग गरी त्रिभुज र चतुर्भुजमध्ये एक खिचेर नाम लेख्न सकेमा वा त्रिभुज र चतुर्भुज दुबै खिचेको तर नाम लेख्न नसकेमा वा दुबै खिच्न नसकेको तर दिइएको दुबै चित्रको नाम लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		सिधा किनारा (straight edge) भएको वस्तु र सिसाकलम प्रयोग गरी त्रिभुज र चतुर्भुजमध्ये एक खिच्न सकेमा (२ अङ्क)					
		सिधा किनारा (straight edge) भएको वस्तु र सिसाकलम प्रयोग गरी शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा मात्र त्रिभुज र चतुर्भुज खिच्न वा नाम लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	आयताकार र वर्गाकार सतह पहिचान गर्न ।	आयताकार र वर्गाकार सतह पहिचान गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		आयताकार वा वर्गाकार सतह पहिचान गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा आयताकार र वर्गाकार सतह पहिचान गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा आयताकार र वर्गाकार सतह पहिचान गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : गणित थिम : सञ्चार प्रविधि र बजार विद्यार्थीको नाम : विद्यार्थीको परिचयपत्र नं :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका साधनहरु
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
सञ्चार प्रविधि र बजार	रुपियाँलाई पैसामा र पैसालाई रुपियाँमा रूपान्तर गर्न	रुपियाँलाई पैसामा र पैसालाई रुपियाँमा रूपान्तर गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		रुपियाँलाई पैसामा वा पैसालाई रुपियाँमा रूपान्तर गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		रुपियाँलाई पैसामा रूपान्तर गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको सहयोगमा रुपियाँलाई पैसामा र पैसालाई रुपियाँमा रूपान्तर गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	मुद्रा सम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न ।	रुपान्तर गर्न नपर्ने र पर्ने मुद्रा सम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		रुपान्तर गर्न नपर्ने र पर्ने मुद्रा सम्बन्धी जोड वा घटाउ गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		रुपान्तर गर्न नपर्ने जोड र घटाउ गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		रुपान्तर गर्न नपर्ने जोड वा घटाउ गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	मिटर, सेन्टिमिटर र मिलिमिटरको सम्बन्ध बताउन	आँफै मिटर, सेन्टिमिटर र मिलिमिटरको सम्बन्ध बताउन सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा मिटर, सेन्टिमिटर र मिलिमिटरको सम्बन्ध बताउन सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा मिटर, सेन्टिमिटर र मिलिमिटरको सम्बन्ध बताउन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा मिटर, सेन्टिमिटर र मिलिमिटरको सम्बन्ध बताउन सकेमा (१ अङ्क)					
	मिटरलाई सेन्टिमिटर र सेन्टिमिटरलाई मिलिमिटरमा रूपान्तर गर्न ।	मिटरलाई सेन्टिमिटर र सेन्टिमिटरलाई मिलिमिटरमा रूपान्तर गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		मिटरलाई सेन्टिमिटर वा सेन्टिमिटरलाई मिलिमिटरमा रूपान्तर गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा मिटरलाई सेन्टिमिटर र सेन्टिमिटरलाई मिलिमिटरमा रूपान्तर गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको सहयोगमा मिटरलाई सेन्टिमिटर र सेन्टिमिटरलाई मिलिमिटरमा रूपान्तर गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	वस्तुहरूको तौलको अनुमान गर्न र नापद्वारा यकिन गर्न	वस्तुहरुको तौलको अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		वस्तुहरुको तौलको अनुमान गर्न र नाप्न वा नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		वस्तुहरुको तौलको अनुमान गर्न वा नाप्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको सहयोगमा वस्तुहरुको तौलको अनुमान गर्न, नाप्न र पुष्टि गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	किलोग्रामलाई ग्राममा रूपान्तर गर्न	आँफै किलोग्रामलाई ग्राममा रूपान्तर गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा किलोग्रामलाई ग्राममा रूपान्तर गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा किलोग्रामलाई ग्राममा रूपान्तर गर्न सकेमा (२ अङ्क)					

		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा किलोग्रामलाई ग्राममा रूपान्तर गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	लिटर र मिलिलिटरको सम्बन्ध बताउन	आँफै लिटर र मिलिलिटरको सम्बन्ध बताउन सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा लिटर र मिलिलिटरको सम्बन्ध बताउन सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा लिटर र मिलिलिटरको सम्बन्ध बताउन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा लिटर र मिलिलिटरको सम्बन्ध बताउन सकेमा (१ अङ्क)					
	विभिन्न क्षमताका भाँडाहरूको क्षमता लिटर र मिलिलिटर एकाइमा नाप लिन	आँफै विभिन्न क्षमताका भाँडाहरूको क्षमता लिटर र मिलिलिटर एकाइमा नाप लिन सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा विभिन्न क्षमताका भाँडाहरूको क्षमता लिटर र मिलिलिटर एकाइमा नाप लिन सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा विभिन्न क्षमताका भाँडाहरूको क्षमता लिटर र मिलिलिटर एकाइमा नाप लिन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा विभिन्न क्षमताका भाँडाहरूको क्षमता लिटर र मिलिलिटर एकाइमा नाप लिन सकेमा (१ अङ्क)					
	लिटर र मिलिलिटरसम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न	आँफै लिटर र मिलिलिटरसम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा लिटर र मिलिलिटरसम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा लिटर र मिलिलिटरसम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा लिटर र मिलिलिटरसम्बन्धी जोड र घटाउ गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	चित्रग्राफ बनाउन	आँफै सङ्केतको प्रयोग गरी चित्रग्राफ बनाउन सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा सङ्केतको प्रयोग गरी चित्रग्राफ बनाउन सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा सङ्केतको प्रयोग गरी चित्रग्राफ बनाउन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा सङ्केतको प्रयोग गरी चित्रग्राफ बनाउन सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : गणित थिम : सङ्ख्याको ज्ञान विद्यार्थीको नाम : विद्यार्थीको परिचयपत्र नं :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका साधनहरु
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
सङ्ख्याको ज्ञान	पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न र लेख्न	पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्ने, स्थानमान भन्ने र लेख्ने सबै कार्य गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्ने, स्थानमान भन्ने र लेख्नेमध्ये कुनै दुई कार्य गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्ने, स्थानमान भन्ने र लेख्नेमध्ये कुनै एक कार्य गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्नका लागि स्थानमान तालिका बनाउन सकेमा (१ अङ्क)					
	१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा पढ्न र लेख्न	१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा पढ्न वा लेख्न वा ७०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार पढ्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा ५०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार पढ्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा ३०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार पढ्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न र लेख्न	पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न, स्थानमान भन्न वा लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्न वा स्थानमान भन्न वा लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		पाँच अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार स्थानमान तालिकामा प्रस्तुत गर्नका लागि स्थानमान तालिका बनाउन सकेमा (१ अङ्क)					
	१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा पढ्न र लेख्न	१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा पढ्न र लेख्न सकेमा (४ अङ्क)					
		१००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार अक्षरमा					

		पढ्न वा लेख्न वा ७०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार पढ्न र लेख्न सकेमा (३ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा ५०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार पढ्न र लेख्न सकेमा (२ अङ्क)					
		देवनागरी सङ्ख्याङ्कन पद्धतिमा ३०० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई हिन्दु अरेबिक सङ्ख्याङ्कन पद्धतिअनुसार पढ्न र लेख्न सकेमा (१ अङ्क)					
	सङ्ख्याको ढाँचा पहिचान गर्न	आँफै सङ्ख्याको ढाँचा पहिचान गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा सङ्ख्याको ढाँचा पहिचान गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा सङ्ख्याको ढाँचा पहिचान गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा सङ्ख्याको ढाँचा पहिचान गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई सङ्केतहरू =, >, < प्रयोग गरी तुलना गर्न	चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरूलाई सङ्केतहरू =, >, < प्रयोग गरी तुलना गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		७००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई सङ्केतहरू =, >, < प्रयोग गरी तुलना गर्न सकेमा वा साथीको सहयोगमा ९९९९ सम्मका सङ्ख्याहरूलाई सङ्केतहरू =, >, < प्रयोग गरी तुलना गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		आँफै ५००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई सङ्केतहरू =, >, < प्रयोग गरी तुलना गर्न सकेमा वा शिक्षकको आंशिक सहयोगमा ९९९९ सम्मका सङ्ख्याहरूलाई सङ्केतहरू =, >, < प्रयोग गरी तुलना गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		आँफै ३००० सम्मका सङ्ख्याहरूलाई सङ्केतहरू =, >, < प्रयोग गरी तुलना गर्न सकेमा वा शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा ९९९९ सम्मका सङ्ख्याहरूलाई सङ्केतहरू =, >, < प्रयोग गरी तुलना गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत : **शिक्षकको दस्तखत र मिति :**		सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : गणित थिम : गणितका आधारभुत क्रिया विद्यार्थीको नाम : विद्यार्थीको परिचयपत्र नं :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका साधनहरु
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
गणितका आधारभूत क्रिया	योगफल १०,००० सम्म आउने चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरुको जोड गर्न ।	स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर हात लागी नआउने र तीन स्थानसम्म हात लागी आउने तथा योगफल १०००० सम्म आउने चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरुको जोड गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर हात लागी नआउने र दुई स्थानसम्म हात लागी आउने तथा योगफल १०००० सम्म आउने चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरुको जोड गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर हात लागी नआउने र एक स्थानसम्म हात लागी आउने तथा योगफल १०००० सम्म आउने चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरुको जोड गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर हात लागी नआउने तथा योगफल १०००० सम्म आउने चार अङ्कसम्मका सङ्ख्याहरुको जोड गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	जोड र घटाउबिचको सम्बन्ध पहिचान गर्न	आँफै जोड र घटाउबिचको सम्बन्ध पहिचान गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा जोड र घटाउबिचको सम्बन्ध पहिचान गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा जोड र घटाउबिचको सम्बन्ध पहिचान गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा जोड र घटाउबिचको सम्बन्ध पहिचान गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	चार अङ्कले बनेका सङ्ख्याहरूको घटाउ गर्न ।	स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्याको सापटी लिन नपर्ने र कुनै तीन स्थानबाट सापटी लिन पर्ने घटाउ गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्याको सापटी लिन नपर्ने र कुनै दुई स्थानबाट सापटी लिन पर्ने घटाउ गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्याको सापटी लिन नपर्ने र कुनै एक स्थानबाट सापटी लिन पर्ने घटाउ गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		स्थानमान तालिका र सङ्केत प्रयोग गरेर तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्याको सापटी लिन नपर्ने घटाउ गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई दुई	तीन अङ्कको सङ्ख्यालाई दुई अङ्कको सङ्ख्याले गुणन गर्न सकेमा (४ अङ्क)					

	अङ्कसम्मको सङ्ख्याले गुणन गर्न	दुई अङ्कको सङ्ख्यालाई दुई अङ्कको सङ्ख्याले गुणन गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई एक अङ्कको सङ्ख्याले गुणन गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई एक अङ्कको सङ्ख्याले गुणन गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
	तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले भाग गर्न	तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले शेष नरहने र शेष रहने भाग गर्न सकेमा (४ अङ्क)					
		दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले शेष नरहने र शेष रहने भाग गर्न सकेमा (३ अङ्क)					
		तीन अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले शेष नरहने भाग गर्न सकेमा (२ अङ्क)					
		दुई अङ्कसम्मको सङ्ख्यालाई १० सम्मको सङ्ख्याले शेष नरहने भाग गर्न सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

कक्षा : ३ विषय : गणित थिम : नाप विद्यार्थीको नाम : विद्यार्थीको परिचयपत्र नं :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सूचक	नियमित पढाइपछिको मूल्याङ्कन		थप सहायतापछिको मूल्याङ्कन		प्रयोग गरिएका साधनहरु
			मिति	उपलब्धि	मिति	उपलब्धि	
नाप	वर्ग कोठाहरूको सङ्ख्या गनेर वर्गाकार वा आयताकार समतलीय सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउन ।	आँफै वर्ग कोठाहरूको सङ्ख्या गनेर वर्गाकार वा आयताकार समतलीय सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउन सकेमा (४ अङ्क)					
		साथीको सहयोगमा वर्ग कोठाहरूको सङ्ख्या गनेर वर्गाकार वा आयताकार समतलीय सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउन सकेमा (३ अङ्क)					
		शिक्षकको आंशिक सहयोगमा वर्ग कोठाहरूको सङ्ख्या गनेर वर्गाकार वा आयताकार समतलीय सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउन सकेमा (२ अङ्क)					
		शिक्षकको पूर्ण सहयोगमा वर्ग कोठाहरूको सङ्ख्या गनेर वर्गाकार वा आयताकार समतलीय सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउन सकेमा (१ अङ्क)					
अभिभावकको दस्तखत :	**शिक्षकको दस्तखत र मिति :**	सिकाइ उपलब्धिको अङ्कको जोड					
		सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत					

द्रष्टव्य : कार्यपुस्तक/पाठ्यपुस्तकको विषयगत क्षेत्रको अन्तिम क्रियाकलापको रूपमा राखिएको मूल्याङ्कन क्रियाकलापबाट समेत उक्त मूल्याङ्कन फाराम भर्न सकिने छ ।

अनुसूची ३ (ग) : अङ्ग्रेजी विषयको विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन अभिलेख

विद्यार्थी मूल्याङ्कन मापनका आधार :

Assessment of students' learning is to be continuously carried out. It enables us to track the progress of the students and helps to determine the type of support needed to each student. Continuous assessment is prescribed by the national curriculum framework for the students of lower grades. Assessment and teaching learning go together and a teacher is required to assess all the time but keeping record of the everyday activities for each student is not possible. Thus, we suggest that each student is assessed on completion of each theme and their progress is to be recorded in the form. It's no guarantee that students have achieved the learning outcomes once the theme is over; thus two assessments are required: Regular Assessment (RA, that takes place just after the completion of the theme) and Assessment After Remedial Class (AARC, that takes place after the remedial class). Both should be recorded in the designated box. In the box, the numbers from 1 to 4 should be written. Their meaning is interpreted as follows:

1: Student can't do the task and needs remedial class.
2: Student can partly do the task but still needs some remedial class.
3: Student can satisfactorily do the task.
4: Student can perfectly do the task.

Students must score at least 3 in each learning outcome to move ahead. The following section contains theme wise assessment forms for each grade where skill wise learning outcomes are listed. The record forms should be kept in each student's file and the teacher needs to score in the same form each time the student is assessed. The date of assessment also needs to be written. The sample tasks for assessing students' learning in each theme are also suggested. Some tasks are appropriate for individual assessment whereas some are appropriate in pairs and some in whole group. The teachers should themselves decide which method is to be followed as per the requirement of the task. The major ways of assessment are as follows:

a. Oral task
b. Written task, and
c. Observation

Award 1 to 4 in each learning outcome according to the following interpretation. One example has been given below.

Regarding the learning outcome 'identify words that have the same initial, medial or final sound' for Grade 1,

- the student is able to identify the same initial, medial or final sound in all the words given: 4
- the student is able to identify the same initial, medial or final sound with one/two errors in almost all the words given: 3
- the student is able to identify the same initial, medial or final sound in half of the words given: 2
- the student is almost unable to identify the same initial, medial or final sound in the words given: 1

RECORD FORMS FOR GRADE ONE

Theme : Alphabet **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/Skills	Learning outcomes/outcomes indicators	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Imitate, identify and discriminate sounds.					
		2. Identify words that have the same initial, medial or final sound.					
		3. Blend individual sounds in simple one-syllable words. (e.g. /s/ /i/ /t/ →sit)					
		4. Recognize, identify and produce rhyming words. (e.g. cat →bat, sat)					
		5. Link an initial sound to a picture of an object that begins with that sound (e.g. Show a picture of a book and identify the initial sound /b/).					
		6. Name a printed letter that matches with a sound (e.g. the teacher says /t/ and the student points to the /t/ letter).					

		7. Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three-word cards).					
		8. Recognize and comprehend words and simple expressions.					
		9. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
2	Speaking	1. Imitate and produce sounds and words.					
		2. Blend the initial sounds with other sounds, i.e. onset with rime. (e.g. c+at).					
		3. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		4. Ask and answer short, simple questions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio					
3	Reading	1. Read small and capital letters.					
		2. Put sounds together to read words and sentences.					
		3. Recognize and read familiar words accompanied by visuals.					
		4. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		5. Understand the meaning of grade appropriate words					
4	Writing	1. Hold pencil correctly to gain control to draw lines, curves, circles, etc.					
		2. Develop hand-eye coordination through drawing lines and patterns.					
		3. Trace the letters and write them.					
		4. Form lower- and upper-case letters of regular size and shape.					
		5. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date...............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Me and my family **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Imitate, identify and discriminate sounds.					
		2. Blend individual sounds in simple one-syllable words. (e.g. /s/ /i/ /t/ →sit)					
		3. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
		4. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.).					
2	Speaking	1. Imitate and produce sounds and words.					
		2. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		3. Give basic personal information about themselves (e.g. name, address, family, nationality) using short words and phrases.					
		4. Ask and answer short, simple questions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
3	Reading	1. Put sounds together to read words and sentences.					
		2. Recognize and read familiar words accompanied by visuals.					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		5. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly.					
4	Writing	1. Hold pencil correctly to gain control to draw lines, curves, circles, etc.					
		2. Develop hand-eye coordination through drawing lines and patterns.					
		3. Trace the letters and write them.					
		4. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: My daily life **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Recognize, identify and produce rhyming words. (e.g. cat →bat, sat)					
		2. Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three-word cards).					
		3. Recognize and comprehend words and simple expressions.					
		4. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
		5. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.).					
2	Speaking	1. Imitate and produce sounds and words.					
		2. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		3. Ask and answer short, simple questions.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
3	Reading	1. Put sounds together to read words and sentences.					
		2. Recognize and read familiar words accompanied by visuals					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		5. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly.					
4	Writing	1. Use correct spelling of the words.					
		2. Write simple phrases and sentences independently.					
		3. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................		Guardian's Signature and date..............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme : My school **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	**Achievement**	**Date**	**Achievement**	
1	Listening	1. Recognize and comprehend words and simple expressions.					
		2. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
		3. Respond to simple commands and questions.					
		4. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.)					
2	Speaking	1. Imitate and produce sounds and words.					
		2. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		3. Ask and answer short, simple questions.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
3	Reading	1. Put sounds together to read words and sentences.					
		2. Recognize and read familiar words accompanied by visuals					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		5. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly.					
		6. Retrieve specific information from simple sentences.					
4	Writing	1. Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words.					
		2. Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them.					
		3. Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences.					
		4. Use correct spelling of the words.					
		5. Write simple phrases and sentences independently.					
		6. Give basic personal information in writing (e.g. name, address, age, nationality).					
		7. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Our environment **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment After Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three-word cards).					
		2. Recognize and comprehend words and simple expressions.					
		3. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
		4. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.).					
2	Speaking	1. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		2. Ask and answer short, simple questions.					
		3. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		4. Name people, objects and places and describe them with adjectives.					
3	Reading	1. Put sounds together to read words and sentences.					
		2. Recognize and read familiar words accompanied by visuals					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		5. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly.					
		6. Retrieve specific information from simple sentences.					
		7. Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.)					
4	Writing	1. Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words.					
		2. Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them.					
		3. Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences.					
		4. Use correct spelling of the words.					
		5. Write simple phrases and sentences independently.					
		6. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date...............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme : My belongings **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three-word cards).					
		2. Recognize and comprehend words and simple expressions.					
		3. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
		4. Respond to simple commands and questions.					
		5. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.).					
2	Speaking	1. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		2. Ask and answer short, simple questions.					
		3. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		4. Name people, objects and places and describe them with adjectives.					
3	Reading	1. Recognize and read familiar words accompanied by visuals					
		2. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		3. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		4. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Retrieve specific information from simple sentences.					
		6. Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.)					
4	Writing	1. Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words.					
		2. Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them.					
		3. Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences.					
		4. Use correct spelling of the words.					
		5. Write simple phrases and sentences independently.					
		6. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Our culture **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three-word cards)					
		2. Recognize and comprehend words and simple expressions.					
		3. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
		4. Respond to simple commands and questions.					
		5. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.).					
2	Speaking	1. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		2. Give basic personal information about themselves (e.g. name, address, family, nationality) using short words and phrases.					
		3. Ask and answer short, simple questions.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
3	Reading	1. Recognize and read familiar words accompanied by visuals.					
		2. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		3. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		4. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Retrieve specific information from simple sentences.					
		6. Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.)					
4	Writing	1. Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words.					
		2. Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them.					
		3. Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences.					
		4. Use correct spelling of the words.					
		5. Write simple phrases and sentences independently.					
		6. Give basic personal information in writing (e.g. name, address, age, nationality).					
		7. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Communication technology and market **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three-word cards).					
		2. Recognize and comprehend words and simple expressions.					
		3. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
		4. Respond to simple commands and questions.					
		5. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.).					
2	Speaking	1. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		2. Give basic personal information about themselves (e.g. name, address, family, nationality) using short words and phrases.					
		3. Ask and answer short, simple questions.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
3	Reading	1. Recognize and read familiar words accompanied by visuals					
		2. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		3. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		4. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Retrieve specific information from simple sentences.					
		6. Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.)					
4	Writing	1. Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words.					
		2. Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them.					
		3. Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences.					
		4. Use correct spelling of the words.					
		5. Write simple phrases and sentences independently.					
		6. Demonstrate good handwriting skills					
Teacher's Signature................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Fruits and vegetables **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three-word cards).					
		2. Recognize and comprehend words and simple expressions.					
		3. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
		4. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.)					
2	Speaking	1. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		2. Ask and answer short, simple questions.					
		3. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		4. Name people, objects and places and describe them with adjectives.					
3	Reading	1. Recognize and read familiar words accompanied by visuals					
		2. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		3. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		4. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Retrieve specific information from simple sentences.					
		6. Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.					
4	Writing	1. Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words.					
		2. Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them.					
		3. Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences					
		4. Use correct spelling of the words.					
		5. Write simple phrases and sentences independently					
		6. Demonstrate good handwriting skills					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Hobbies and interests **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Recognize and comprehend words and simple expressions.					
		2. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
		3. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.).					
2	Speaking	1. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		2. Ask and answer short, simple questions.					
		3. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
3	Reading	1. Recognize and read familiar words accompanied by visuals					
		2. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		3. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		4. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Retrieve specific information from simple sentences.					
		6. Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.)					
4	Writing	1. Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words.					
		2. Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them.					
		3. Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences.					
		4. Use correct spelling of the words.					
		5. Write simple phrases and sentences independently.					
		6. Demonstrate good handwriting skills					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Birds and animals **Grade: 1** **Name of the student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Match spoken words to printed words (e.g. the teacher pronounces /pin/, and the student selects pin from a set of three-word cards).					
		2. Recognize and comprehend words and simple expressions.					
		3. Respond to the audio or the teacher non-verbally and verbally.					
		4. Respond to simple commands and questions.					
		5. Perform different kinds of listening tasks (e.g. drawing, matching, etc.)					
2	Speaking	1. Pronounce grade appropriate words correctly.					
		2. Give basic personal information about themselves (e.g. name, address, family, nationality) using short words and phrases.					
		3. Ask and answer short, simple questions.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		5. Name people, objects and places and describe them with adjectives.					
3	Reading	1. Recognize and read familiar words accompanied by visual					
		2. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		3. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		4. Read words, simple sentences and short paragraphs correctly					
		5. Retrieve specific information from simple sentences.					
		6. Do different kinds of comprehension tasks (answering verbally, matching, action, etc.					
4	Writing	1. Write letters and words in a straight line from left to right with regular spacing between words.					
		2. Copy letters and highly frequent familiar words and phrases correctly and reproduce them.					
		3. Combine and recombine different letters to form words, and put the words in correct order to form simple sentences.					
		4. Use correct spelling of the words.					
		5. Write simple phrases and sentences independently.					
		6. Demonstrate good handwriting skills					
Teacher's Signature..................		Guardian's Signature and date..............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Suggested tasks for grade 1

Theme: Alphabet

1. Provide letter cards to the students and pronounce the sounds /d/, /i/, /m/, /r/, /s/, /k/, /o/. Ask the students to pick up the card that matches the sound.
2. Give a set of words to the students: pin, bin, rat, mat, fat, goat, coat. Read the words one by one. Ask the students to identify and show the words.
3. With the same cards, read the words and ask the students to put the cards together which have rhyming words.
4. Hand them a set of pictures (apple, elephant, man, snake, truck). Ask them to name the pictures orally.
5. Show it to the students and ask them to make words orally.
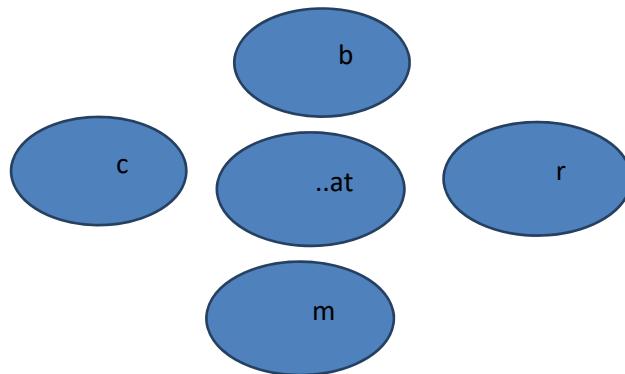
6. Sing the following chant and ask the students to follow you.
   - C for cat k k cat.
   - C for cup k k cup.
   - C for cock k k cock.
7. Provide an alphabet chart with both small and capital letters. Point to a particular letter and ask the students to read it.
8. Ask students to write from a-z and A-Z.
9. Ask the students to read the following sentence:
   - This is a ball.
   - It is a bird.
   - He is a boy.

Theme: Me and my family

1. The teacher produces sound of animals and objects (dog, cow, cat, bell) asks the students to identify the animals or objects.
2. The teacher says /s/, /i/, /t/ and the students make words sit.
3. The teacher asks the students the following questions and asks them to answer:
   - What is your name?
   - How many members are there in your family?
   - What's your father's name? etc.
4. The teacher reads the words: father, mother, family, head, hand, leg etc. and asks the students to repeat after him/her.

5. The teacher asks the students to sing the chant (workbook, lesson 73) after him/her.
6. The teacher asks the students to read the following sentences:
    - I see with my eyes.
    - I smell with my nose.
    - I listen with my ears.
7. The teacher shows the pictures of eye, ear, nose, tongue, skin etc. and asks them to name them.
8. The teacher asks the students to read the text from page lesson 73 of the workbook (The Doll) and asks the following questions:
    - Show the head of the doll.
    - Show the hands of the doll.
9. The teacher asks the students to trace different types of lines: straight, slant, curved etc.
10. The teacher asks the students to write the text of task 8 above.

Theme: My daily life

1. The teacher gives the students the rhyme from lesson 79, he/she reads the chant and the students underline the rhyming words.
2. The teacher gives the word cards: clock, Sunday, classroom, come, eat etc. to the student, he/she reads the words and the student point the words spoken.
3. The teacher reads the text from lesson 76 (The monkey), and asks oral questions based on the text.
4. The teacher asks the following questions and the students answer orally:
    - What day is today?
    - What day is tomorrow?
    - What is the time now? (Show a clock)
    - Can you jump?
5. The teacher gives the students the reading text from lesson 77 (The doll says hello) and asks the students to read the text aloud and asks the following questions:
    - Who is happy?
    - Point Sunita in the picture? (Showing the picture)
6. The teacher gives the students the pictures of clocks showing different times and asks to write time in correct sentences.
7. The teacher asks the students to copy the text from the task 5 above.

Theme: My school

1. The teacher reads the words: come, go, look, sit etc. and asks the students to write the words.
2. The teacher asks the students the following commands and questions and the students follows and give answers.
    - Come here.
    - Stand up.
    - Raise your hand.
3. Show the picture (lesson 81, what are they doing) and ask questions what they are doing.
4. The teacher gives the students the text (lesson 81, what are they doing) and asks the students to read the text aloud.
5. The teacher asks the students the following questions based on the text in task 4:
    - What is Roshan doing?
    - Who is writing?
    - What is Ali doing?

6. The teacher asks the students to copy the text of task 4 above.
7. The teacher gives the students lesson 82 (look and write three words and complete the sentences) and asks the students to write.

Theme: Our environment

1. The teacher gives the word cards: roof, table, cupboard, box, rainbow etc. to the students, reads the words and the students point to the correct words.
2. The teacher gives the pictures from lesson 85 (without words) and reads the following sentences and the students point to the correct picture:
   - The cat is on the table.
   - The cat is on the roof.
3. The teacher asks the students to ask 4 questions about flowers and their colours to the teacher.
4. The teacher shows the pictures of crow, sheep, mango, apple, tree and asks what they are and what colour they are.
5. The teacher gives the text from lesson 87 (The rose) and ask the students to read it correctly.
6. The teacher asks some comprehension questions based on the same text:
   - What is it?
   - What colour is the flower?
   - What colour is the leaf?
7. The teacher asks the students to rearrange the following to make words and sentences:
   fowelr, brid, ribabit, abstek
   That a rabbit is. This an is apple.
8. The teacher asks the students to copy the text from lesson 87.
9. The teacher shows the picture from lesson 88 (Look and write five words) and asks them to write words and sentences.

Theme: My belongings

1. The teacher gives the word cards: book, bag, ball, table, umbrella, sofa etc. to the students, reads the words and the students point to the correct word cards.
2. The teacher gives the pictures from lesson 89 (without words) and reads the following sentences and the students points to the correct picture:
   - The ball is in the dustbin.
   - The bird is in the cage.
3. The teacher gives the picture from lesson 90 (where are my things) and asks the following questions:
   - Where is the bat?
   - Where are the gloves?
   - Where is the ball?
4. The teacher gives the picture from lesson 91(Read and write) to the students and asks to describe the picture in three sentences.
5. The teacher gives the reading text from lesson 92 (Bunny goes to school) and asks the students to read the text aloud. He asks questions from the same passage:
   - What is the name of the rabbit?
   - What is he wearing?
   - What is he carrying?
6. The teacher asks the students to copy the text from task 5.
7. The teacher gives the picture from lesson 91 (look and write) to the students asks the students to rearrange the letters to form words.
8. The teacher asks the students to rearrange the words to form sentences:

- Rita/a ball/has.
- The/is/the box/in/ball.

9. The teacher asks the students to use the words: book, pen, bag in sentences.

Theme: Our culture

1. The teacher writes the questions on the board: Whose birthday is it? What does she get? How old is she? The teacher reads the text from lesson 94 (Punam's birthday) and the student answers the questions.
2. The teacher asks the questions: What is your name? How old are you? When is your birthday? and the student answer the questions.
3. The teacher gives them the number name chart from one to twenty and asks the students to read. The teacher can ask to read the names in random order.
4. The teacher asks the student to read the text from lesson 93 (Where do they go) and answer the questions: Where do Hindus go to pray? Where do Christians go to pray? Where do Buddhists go?
5. The teacher asks the student to make sentences using the words: birthday, temple, gift etc.

Theme: Communication technology and market

1. The teacher gives the word cards: teacher, driver, porter, hospital etc., reads the words and the students point to the correct words.
2. The teacher gives a set of pictures (farmer, teacher, porter, doctor, driver) and reads the sentences: He is a farmer. She is a doctor. He is a porter. She is a teacher.) and the students point to the correct picture.
3. The teacher asks the students the following questions:
    - What does your father do?
    - What is your mother?
    - What is your favourite food?
4. The teacher gives a reading text from lesson 96 (At a party) and asks them to read the text aloud. The teacher asks the following comprehension questions:
    - What does Dipu eat?
    - What does Mina drink?
    - Who eats an egg?
5. The teacher gives the word 'education' to the students and asks them to make 5 words using the letters from the word.
6. The teacher asks the students to write 3 sentences about their favourite food.

Theme: Fruits and Vegetables

1. The teacher gives the words: apple, mango, grapes, banana in one column and their pictures in another column. The students match the words with pictures.
2. The teacher writes the following incomplete sentences on the board and reads the text from lesson 98 (The Papaya Tree) and the students complete the sentences with the correct words.
    - The tree is …………
    - The tree has …….. papayas.
    - The papayas are green and …………
3. The teacher shows the pictures of different fruits and vegetables and asks questions like: What is this? Is it big? Is it green? Do you like it? etc.
4. The teacher gives the text from lesson 100 (Hi! Everyone!) and asks the students to read the text aloud. The teacher then asks questions: What is it? What colour is it? Is it round or square? Is it a vegetable?
5. The teacher gives the word 'orange' and asks the students to make four words using the letters of the word.
6. The teacher gives the picture from lesson 100 (Look at the picture and write three sentences) and asks them to write three sentences.

Theme: Hobbies and interests

1. The teacher gives the following commands to the students and asks to follow:
    - Stand up.
    - Raise your hand.
    - Close your eyes.
    - Show the ceiling.
    - Hold your pen.
2. The teacher asks the students to work in pairs and asks them to question and answer about their likes and dislikes.
3. The teacher asks the students to read the text from lesson 102 (Rabbits) aloud. Then the teacher asks the students the questions: Who are they? Where do they live? What do they like to eat? What don't they like?
4. The teacher gives these: garyn, dunre, ebno, and asks to make words and make sentences.
5. The teacher asks the students to copy the text from the task 3 above.

Theme: Birds and animals

1. The teacher gives the word cards: tiger, elephant, cock, duck etc. and reads the words and the students point to the picture.
2. The teacher gives a set of pictures (without words) from lesson 107 and reads the words like; a big house, and asks the students to point to the correct picture.
3. The teacher asks the students to talk about the birds and animals they like.
4. The teacher shows a set of pictures of birds and animals and asks the following questions:
   What is it? What colour is it? Is it big?
5. The teacher gives a reading text from lesson 108 (My dog) and asks the students to read aloud. Then he asks some questions:
    - What is the name of the dog?
    - What is its colour?
    - How does it run?
    - What does it love to do?
6. The teacher asks the students to copy the text from the task 5 above.
7. The teacher gives the puzzle from lesson 108 (Look and write) and asks the students to write the names of animals using the letters given in the puzzle.
8. The teacher shows the students the picture from lesson 108 (Look and write …..) and asks the student to write three sentences about the picture.

RECORD FORMS FOR GRADE TWO

Theme: Me and My Family　　　　Grade: 2　　　　Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Identify and discriminate sounds.					
		2. Identify words that have the same initial, medial or final sound.					
		3. Recognize, identify and produce rhyming words. (e.g. cow →now)					
		4. Identify individual sounds in words.					
		5. Comprehend words and simple expressions.					
		6. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally.					
		7. Identify key information from a short speech or conversation.					
		8. Follow the message in short simple conversations.					
		9. Perform a variety of listening comprehension tasks					
2	Speaking	1. Decode phonetically regular and irregular words using letter sound knowledge, e.g. rat, too, blank, house, have, said, where, etc.					
		2. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		3. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English.					
		4. Ask and answer short, simple questions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
3	Reading	1. Put sounds together to read words and sentences.					
		2. Recognize and read words with the help of the visuals.					
		3. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		4. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		5. Read sentences and short paragraphs correctly.					
		6. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts.					
		7. Decode words correctly which have consonant diagraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel diagraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl,					

		pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).					
4	Writing	1. Write words in correct order to form simple sentences.					
		2. Write dictated words, phrases and sentences.					
		3. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		4. Give basic personal information in writing (e.g. name, address, age, nationality, family information, etc.).					
		5. Use correct spelling of words.					
		6. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.					
		7. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: My daily life Grade: 2 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Identify and discriminate sounds.					
		2. Identify words that have the same initial, medial or final sound.					
		3. Recognize, identify and produce rhyming words. (e.g. cow →now)					
		4. Identify individual sounds in words.					
		5. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally.					
		6. Identify key information from a short speech or conversation.					
		7. Follow the message in short simple conversations.					
		8. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English.					
		3. Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs.					
		4. Ask and answer short, simple questions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		6. Talk about present and past.					
3	Reading	1. Recognize and read words with the help of the visuals.					
		2. Recognize and read high frequency words including compound words.					
		3. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		4. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		5. Read sentences and short paragraphs correctly.					
		6. Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives.					
		7. Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.					
		8. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts.					
		9. Decode words correctly which have consonant diagraphs in initial positions (th, sh, ch,					

		wh), vowel diagraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).					
4	Writing	1. Write words in correct order to form simple sentences.					
		2. Write dictated words, phrases and sentences					
		3. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		4. Express ideas in simple sentences.					
		5. Demonstrate good handwriting skills.					
		6. Use correct spelling of the words.					
		7. Use present (with/without -s/es) and regular past (-ed) forms of verbs.					
		8. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.					
		9. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................		Guardian's Signature and date..............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: My school Grade: 2 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Identify individual sounds in words.					
		2. Comprehend words and simple expressions.					
		3. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally.					
		4. Identify key information from a short speech or conversation.					
		5. Follow the message in short simple conversations.					
		6. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		7. Show an understanding of simple stories with visual clues					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English.					
		3. Ask and answer short, simple questions.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		5. Talk about present and past.					
3	Reading	1. Recognize and read high frequency words including compound words					
		2. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Read sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives.					
		6. Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.)					
		7. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts.					
		8. Decode words correctly which have consonant diagraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel diagraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).					
4	Writing	1. Write words in correct order to form simple sentences.					

		2. Write dictated words, phrases and sentences.					
		3. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		4. Give basic personal information in writing (e.g. name, address, age, nationality, family information, etc.).					
		5. Express ideas in simple sentences.					
		6. Use correct spelling of the words.					
		7. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.)					
		8. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Our environment Grade: 2 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Identify individual sounds in words.					
		2. Comprehend words and simple expressions.					
		3. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally.					
		4. Identify key information from a short speech or conversation.					
		5. Follow the message in short simple conversations.					
		6. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		7. Show an understanding of simple stories with visual clues.					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English.					
		3. Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs.					
		4. Ask and answer short, simple questions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		6. Talk about present and past.					
3	Reading	1. Recognize and read high frequency words including compound words					
		2. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Read sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives.					
		6. Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.)					
		7. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts.					
		8. Decode words correctly which have consonant diagraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel diagraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr,					

		dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).					
4	Writing	1. Write words in correct order to form simple sentences.					
		2. Write dictated words, phrases and sentences.					
		3. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		4. Give basic personal information in writing (e.g. name, address, age, nationality, family information, etc.).					
		5. Express ideas in simple sentences.					
		6. Use correct spelling of words.					
		7. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.					
		8. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date...............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: My Belongings Grade: 2 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Comprehend words and simple expressions.					
		2. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally.					
		3. Identify key information from a short speech or conversation.					
		4. Follow the message in short simple conversations.					
		5. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		6. Show an understanding of simple stories with visual clues.					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English.					
		3. Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs.					
		4. Ask and answer short, simple questions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		6. Talk about present and past					
3	Reading	1. Recognize and read high frequency words including compound words					
		2. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Read sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives.					
		6. Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.)					
		7. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts.					

		8. Decode words correctly which have consonant diagraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel diagraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).					
4	Writing	1. Write words in correct order to form simple sentences.					
		2. Write dictated words, phrases and sentences.					
		3. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		4. Express ideas in simple sentences.					
		5. Use correct spelling of words.					
		6. Use suffix -s/es to form plural nouns.					
		7. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.)					
		8. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Our culture Grade: 2 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Comprehend words and simple expressions.					
		2. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally.					
		3. Identify key information from a short speech or conversation.					
		4. Follow the message in short simple conversations.					
		5. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		6. Show an understanding of simple stories with visual clues					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English.					
		3. Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs.					
		4. Ask and answer short, simple questions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		6. Talk about present and past.					
3	Reading	1. Recognize and read high frequency words including compound words					
		2. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Read sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives.					
		6. Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.)					
		7. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts.					
		8. Decode words correctly which have consonant diagraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel diagraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch,					

		cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).					
4	Writing	1. Write words in correct order to form simple sentences.					
		2. Write dictated words, phrases and sentences.					
		3. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		4. Express ideas in simple sentences.					
		5. Use correct spelling of words.					
		6. Use suffix -s/es to form plural nouns.					
		7. Use present (with/without -s/es) and regular past (-ed) forms of verbs.					
		8. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.)					
		9. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Communication, technology and market Grade: 2 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Comprehend words and simple expressions.					
		2. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally.					
		3. Identify key information from a short speech or conversation.					
		4. Follow the message in short simple conversations.					
		5. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		6. Show an understanding of simple stories with visual clues					
2	Speaking	1. Decode phonetically regular and irregular words using letter sound knowledge, e.g. rat, too, blank, house, have, said, where, etc.					
		2. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		3. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English.					
		4. Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs.					
		5. Ask and answer short, simple questions.					
		6. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		7. Talk about present and past.					
3	Reading	1. Recognize and read high frequency words including compound words					
		2. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Read sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives.					
		6. Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.)					
		7. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts.					

		8. Decode words correctly which have consonant diagraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel diagraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).					
4	Writing	1. Write words in correct order to form simple sentences.					
		2. Write dictated words, phrases and sentences.					
		3. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		4. Express ideas in simple sentences.					
		5. Use correct spelling of words.					
		6. Use suffix -s/es to form plural nouns.					
		7. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.)					
		8. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature..................		Guardian's Signature and date..............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Fruits and vegetables **Grade: 2** **Name of the Student:**

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Comprehend words and simple expressions.					
		2. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally.					
		3. Identify key information from a short speech or conversation.					
		4. Follow the message in short simple conversations.					
		5. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		6. Show an understanding of simple stories with visual clues.					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English.					
		3. Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs.					
		4. Ask and answer short, simple questions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		6. Talk about present and past.					
3	Reading	1. Recognize and read high frequency words including compound words					
		2. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Read sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives.					
		6. Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.)					
		7. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts.					
		8. Decode words correctly which have consonant diagraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel diagraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl,					

		br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).					
4	Writing	1. Write words in correct order to form simple sentences.					
		2. Write dictated words, phrases and sentences.					
		3. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		4. Use correct spelling of words.					
		5. Use suffix -s/es to form plural nouns.					
		6. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.)					
		7. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature..................		Guardian's Signature and date...............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Hobbies and interests Grade: 2 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Comprehend words and simple expressions.					
		2. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally.					
		3. Identify key information from a short speech or conversation.					
		4. Follow the message in short simple conversations.					
		5. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		6. Show an understanding of simple stories with visual clues.					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English.					
		3. Ask and answer short, simple questions.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		5. Talk about present and past.					
3	Reading	1. Recognize and read high frequency words including compound words					
		2. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Read sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives.					
		6. Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.)					
		7. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts.					
		8. Decode words correctly which have consonant diagraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel diagraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl, br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th,					

		tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).					
4	Writing	1. Write words in correct order to form simple sentences.					
		2. Write dictated words, phrases and sentences.					
		3. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		4. Express ideas in simple sentences.					
		5. Use correct spelling of words.					
		6. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'					
		7. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................		Guardian's Signature and date..............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Birds and animals Grade: 2 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Comprehend words and simple expressions.					
		2. Respond to the audio or the teacher verbally and non-verbally.					
		3. Identify key information from a short speech or conversation.					
		4. Follow the message in short simple conversations.					
		5. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		6. Show an understanding of simple stories with visual clues					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversation with teachers and friends using simple English.					
		3. Describe familiar objects, persons and events using simple adjectives and adverbs.					
		4. Ask and answer short, simple questions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
		6. Talk about present and past.					
3	Reading	1. Recognize and read high frequency words including compound words					
		2. Understand the meaning of grade appropriate words.					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Read sentences and short paragraphs correctly.					
		5. Understand plurals (-s), verb tense, contractions and simple comparatives.					
		6. Show an understanding of different kinds of reading texts (stories, letters, etc.)					
		7. Retrieve specific information (names, number, etc) from reading texts.					
		8. Decode words correctly which have consonant diagraphs in initial positions (th, sh, ch, wh), vowel diagraphs (oo, ee, ea, oa, aw, ai, ay), initial consonant blends (sw, sn, sk, bl,					

		br, ch, cl, cr, dr, fl, gl, ph, pl, pr, sh, sl, sm, sp, st, th, tr, tw, wh, qu), and final consonant blends (nd, nk, nt, mp).					
4	Writing	1. Write words in correct order to form simple sentences.					
		2. Write dictated words, phrases and sentences.					
		3. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		4. Express ideas in simple sentences.					
		5. Use correct spelling of words.					
		6. Use suffix -s/es to form plural nouns.					
		7. Connect sentences using simple coordinators, (e.g. 'and' and 'but'.)					
		8. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date...............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Suggested tasks for grade 2

Theme: Me and my family

1. The teacher gives minimal pairs (pin-bin, cat-bat, dog-log, etc) to the students. The teacher reads the words and students identify and tick the word.
2. The teacher gives the words (pin-bin, rat-rat, cat-that, dog-log etc.) to the students. The teacher reads the pair words and the students point and say same or different.
3. The teacher says the words (cat, cow, day etc.) one by one and students says rhyming words for them from a list given.
4. The teacher gives the words (ant, ball, dog etc.) and the students break the words into sounds orally.
5. The teacher gives 3 comprehension questions. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
6. The teacher gives a set of words (rat, too, bank, house, said etc.) and asks the students to pronounce the words.
7. The teacher asks the students to introduce his/her friend.
8. The teacher asks the students to work in pairs to talk about their family.
9. The teacher sings the chant from the workbook and the students follow him/her.
10. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read aloud. Then asks some comprehension questions.
11. The teacher gives the words (black, three, chalk, tea, bite, plant, throw etc.) and asks them to pronounce them.
12. The teacher picks up some words and sentences from a text and dictate.
13. The teacher asks the students to write in 3 sentences about himself or herself and checks the word order, punctuation, spelling.
14. The teacher gives two pairs of sentences and asks the students to join them with 'and'.

Theme: My daily life

1. The teacher gives a set of words related to the theme to the students and reads some of the words from the list and tells the students to cross the word in their worksheet.
2. The teacher selects pairs of words that have same initial, medial and final consonant. The teacher reads the pairs of word and the students say 'same' or 'different'.
3. The teacher gives the words (ant, ball, dog etc.) and students break the words into sounds orally.
4. The teacher gives 3 comprehension questions. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
5. The teacher divides the students in pairs and asks them to talk about their habits.
6. The teacher asks them to describe his/her daily activities using adverbs.
7. The teacher asks students to talk about in three sentences what they did yesterday.
8. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read aloud. Then asks some comprehension questions.
9. The teacher gives a set of words (thief, shoes, boat, ray, dry, plan, blue, clean, second, bank etc.) and asks the students to read the words.
10. The teacher selects some words, sentences from the workbook and dictates.
11. The teacher gives three pairs of sentences to the students and asks them to join them with 'but'.
12. The teacher asks the students to write in 5 sentences what they usually do and checks word order, punctuation and spelling.

Theme: My school

1. The teacher gives the words (from the workbook) and the students break the words into sounds orally.
2. The teacher gives 3 comprehension questions. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
3. The teacher divides the students in pairs and asks them to ask and answer what is happening in the classroom now.
4. The teacher plays the chant/song from the theme and asks the students to repeat after the audio.
5. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read aloud. Then asks some comprehension questions.
6. The teacher gives a set of words (where, draw, saw, nail, snake, sky, flag, glass, camp etc.) and asks the students to read the words.
7. The teacher selects some words, sentences from the workbook and dictates.

8. The teacher designs a form like this and asks the students to fill in with correct information:

Name:	Address:
Age:	Class:
Father's name:	Mother's name:
School name:	Nationality:

9. The teacher gives three pairs of sentences and asks them to join them with 'and' and 'but'.
10. The teacher gives a picture and asks the students to write the description in 5 sentences.

Theme: Our environment

1. The teacher gives a set of word cards and reads the words one by one. The students identify and shows the correct word card.
2. The teacher gives 3 comprehension questions. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
3. The teacher takes the students out of the classroom and pairs them. He asks them to ask and answer using yes/no and wh question to talk about identifying, describing location etc. (What is it? Is it big? What colour is it? Where is it? Is it on the tree?)
4. The teacher plays the chant/song from the theme and asks the students to repeat after the audio.
5. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read aloud. Then asks some comprehension questions.
6. The teacher gives three pairs of sentences and asks the students to join the sentences with 'and' and 'but'.
7. The teacher gives a picture (having the scene of the environment) and asks the students to write a description of it.

Theme: My belongings

1. The teacher gives a set of word cards and reads the words one by one. The students identify and shows the correct word card.
2. The teacher gives 3 comprehension questions. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
3. The teacher gives some commands that are common to classroom and asks the students to follow him/her.
4. The teacher divides the students in pairs and asks them to talk about possessions through question and answer.
5. The teacher plays the chant/song from the theme and asks the students to repeat after the audio.
6. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read aloud. Then he/she asks some comprehension questions.
7. The teacher gives the word 'belonging' and asks the students to make as many words as possible by using the letters used in the word.
8. The teacher asks the students to write 5 sentences what she/he has.

Theme: Our culture

1. The teacher gives 3 comprehension questions. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
2. The teacher gives a simple story and a set of pictures and asks the students to arrange the pictures in order of the story.
3. The teacher gives some words, phrases and sentences and asks the students to read them one by one.
4. The teacher asks students to be in pairs and asks them to talk about their favourite festival by asking and answering questions.
5. The teacher asks students to describe at least four objects in the classroom using adjectives.
6. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read aloud. Then asks some comprehension questions focusing on names, dates and places.
7. The teacher gives these words (think, shoes, chalk, what, coal, away, tail, ray, swim, snake, sky, blow, chalk, clown, cry etc.) to the students and asks them to read the words.
8. The teacher gives three simple sentences with the words in wrong order and asks the students to copy them by rearranging the words in the correct order.
9. The teacher says three simple sentences from the workbook and the students listen and write them in their notebook with correct spelling and punctuation.
10. The teacher gives some nouns (boy, car, bus, hat, pen etc.) and asks the students to make them plural.
11. The teacher gives some words, phrases and sentences and asks the students to read them one by one.
12. The teacher gives five pairs of sentences and asks the students to join them with 'and' and 'but'.
13. The teacher gives a reading text from the workbook and asks the students to copy them.

Theme: Communication, technology and market

1. The teacher gives 3 comprehension questions. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
2. The teacher read the same text at a slower speed of task 1 and asks the students to copy them.
3. The teacher gives a simple story and a set of pictures and asks the students to arrange the pictures in order of the story.
4. The teacher reads the words (rat, too, blank, house, have, said, where etc.) and asks the students to write the words in their notebook.
5. The teacher then asks the students to pronounce the same words.
6. The teacher pairs the students and asks them to ask and answer short simple questions on what they did yesterday.
7. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read the text aloud. He/she asks some comprehension questions from the same text.
8. The teacher says the words (boy, bus, toy, girl, can not, do not, did not, tall, short etc.) and asks the students to say plural form, contracted form and comparative form.
9. The teachers gives these words (think, shoes, chalk, what, coal, away, tail, ray, swim, snake, sky, blow, chalk, clown, cry etc.) and asks them to read the words.
10. The teacher selects a short text from the workbook and asks the students to copy.

Theme: Fruits and vegetables

1. The teacher gives a picture (e.g. a garden). The teacher says the things in the garden (e.g. a swing) and asks the students to point to the thing in the picture.
2. The teacher pairs the students and asks them to ask and answer questions about now.
3. The teacher selects a chant from the workbook plays the audio or sings himself/herself and asks the students to sing.
4. The teacher gives a short letter and asks the students to read the text aloud. He/she asks some comprehension questions from the same text.
5. The teacher gives the students five sentences with the words in wrong order and asks them to arrange the words in the correct order to form sentences.
6. The teacher gives some singular nouns and asks the students to make them plural.

Theme: Hobbies and interests

1. The teacher gives a picture (e.g. a garden). The teacher says the things in the garden (e.g. a swing) and asks the students to point to the thing in the picture.
2. The teacher pairs the students and asks them to ask and answer questions about what they like and don't like.
3. The teacher gives 3 comprehension questions from a short listening text. He/she plays the audio or reads the text and asks the students to answer the questions.
4. The teacher gives a story and some pictures related to the story. The teacher asks the students to order the pictures according to the story.
5. The teacher gives some words/phrases/sentences to the students and asks them to read them aloud.
6. The teacher selects a short reading text from the workbook and asks them to read aloud. He/she then asks some comprehension questions from the same text.
7. The teacher gives some sentences with the words in the wrong order and asks them to arrange the words in correct order to form sentences.
8. The teacher gives 5 pairs of sentences and asks the students to join them with 'and' and 'but'.
9. The teacher asks the students to copy a text from the workbook.

Theme: Birds and animals

1. The teacher gives some comprehension questions to the students. He/she plays an audio (a conversation) and asks the students to do the given tasks.
2. The teacher plays the audio and asks the students to write what they hear. The teacher stops the audio when it is necessary so that the students can write.
3. The teacher pairs the students and asks them to asks and answer questions about birds and animals.
4. The teacher gives a short text from the workbook and asks the students to read the text aloud.
5. The teacher gives a short text with incorrect punctuation and asks them to rewrite it with correct punctuation.
6. The teacher gives some singular nouns in one column with their plural forms in another column and asks the students to match the singular nouns with their plural forms.
7. The teacher gives a short text and asks the students to copy it.

RECORD FORMS FOR GRADE THREE

Theme: Me and My Family   Grade: 3   Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Recognize, identify and produce rhyming words. e.g. near →here.					
		2. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally.					
		3. Follow the message in short simple conversations.					
		4. Identify key information from a short speech or conversation.					
		5. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.					
		6. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		7. Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues.					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversations.					
		3. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio					
3	Reading	1. Recognise silent letters, e.g. e (home), b (comb), k (knee), gh (right), w (write), t (often), l (walk), etc.					
		2. Read multi-syllabic words composed of roots, prefixes, and suffixes.					
		3. Read common abbreviations (e.g., Dr., Mr., AM, and PM).					
		4. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		5. Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.).					
		6. Guess the meaning of unfamiliar words from contexts.					
		7. Consult dictionary to find out the meaning of words.					
		8. Retrieve required information from para-orthographic texts such as charts, tables, graphs and maps.					
		9. Read poems and short stories for pleasure.					

4	Writing	1. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		2. Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because).					
		3. Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things.					
		4. Use correct spelling of words.					
		5. Use present (with/without -s/es) and regular past (-ed) forms of verbs					
		6. Use words in meaningful sentences.					
		7. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: My daily life   Grade: 3   Name of the Student:

SN	Areas/skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Recognize, identify and produce rhyming words. e.g. near →here.					
		2. Comprehend words and simple expressions.					
		3. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally.					
		4. Identify key information from a short speech or conversation.					
		5. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.					
		6. Listen in order to participate in a variety of short conversations.					
		7. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Ask and answer a range of questions.					
		3. Talk about present, past and future events.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
	Reading	1. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		2. Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.).					
		3. Guess the meaning of unfamiliar words from contexts.					
		4. Read poems and short stories for pleasure.					
4	Writing	1. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		2. Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because).					
		3. Write simple stories through completion, matching with pictures or ordering.					
		4. Use correct spelling of words.					
		5. Use regular and irregular plural nouns.					
		6. Arrange words in alphabetical order.					
		7. Use words in meaningful sentences.					
		8. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................		Guardian's Signature and date..............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: My school Grade: 3 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Comprehend words and simple expressions.					
		2. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally.					
		3. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.					
		4. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		5. Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues.					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversations.					
		3. Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions.					
		4. Talk about present, past and future events.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
3	Reading	**1.** Read multi-syllabic words composed of roots, prefixes, and suffixes					
		2. Read common abbreviations (e.g., Dr., Mr., AM, and PM).					
		3. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		4. Guess the meaning of unfamiliar words from contexts.					
		5. Read poems and short stories for pleasure.					
4	Writing	1. Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because).					
		2. Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things.					
		3. Use correct spelling of words.					
		4. Use words in meaningful sentences.					
		5. Make compound words e.g. roundtable, playground, etc.					
		6. Write very short simple messages					
		7. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature..................		Guardian's Signature and date..............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Our environment Grade: 3 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally.					
		2. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.					
		3. Listen in order to participate in a variety of short conversations.					
		4. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		5. Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues.					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversations.					
		3. Ask and answer a range of questions.					
		4. Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
3	Reading	1. Read multi-syllabic words composed of roots, prefixes, and suffixes.					
		2. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		3. Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text.					
		4. Guess the meaning of unfamiliar words from contexts.					
		5. Consult dictionary to find out the meaning of words.					
		6. Read poems and short stories for pleasure					
4	Writing	1. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		2. Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because).					
		3. Use correct spelling of words.					
		4. Use regular and irregular plural nouns.					
		5. Use words in meaningful sentences.					
		6. Make compound words e.g. roundtable, playground, etc.					
		7. Write very short simple messages.					
		8. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date...............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: My belongings Grade: 3 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally.					
		2. Identify key information from a short speech or conversation.					
		3. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.					
		4. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Ask and answer a range of questions.					
		3. Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio					
3	Reading	1. Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.).					
		2. Guess the meaning of unfamiliar words from contexts.					
		3. Consult dictionary to find out the meaning of words.					
		4. Read poems and short stories for pleasure					
4	Writing	1. Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because).					
		2. Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things.					
		3. Use correct spelling of words.					
		4. Use regular and irregular plural nouns.					
		5. Use words in meaningful sentences.					
		6. Make compound words e.g. roundtable, playground, etc.					
		7. Write very short simple messages					
		8. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature..................		Guardian's Signature and date...............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Our culture Grade: 3 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally.					
		2. Identify key information from a short speech or conversation.					
		3. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.					
		4. Listen in order to participate in a variety of short conversations.					
		5. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		6. Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversations.					
		3. Ask and answer a range of questions.					
		4. Talk about present, past and future events.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio					
3	Reading	**1.** Read multi-syllabic words composed of roots, prefixes, and suffixes.					
		2. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		3. Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.).					
		4. Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text.					
		5. Guess the meaning of unfamiliar words from contexts.					
		6. Retrieve required information from para-orthographic texts such as charts, tables, graphs and maps.					
		7. Read poems and short stories for pleasure.					
4	Writing	1. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		2. Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because).					
		3. Write simple stories through completion, matching with pictures or ordering.					
		4. Use present (with/without -s/es) and regular past (-ed) forms of verbs					
		5. Use words in meaningful sentences.					
		6. Write very short simple messages.					
		7. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature..................		Guardian's Signature and date..............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Communication technology and market Grade: 3 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Comprehend words and simple expressions.					
		2. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally.					
		3. Identify key information from a short speech or conversation.					
		4. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.					
		5. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		6. Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues.					
2	Speaking	1. Participate in short conversations.					
		2. Ask and answer a range of questions.					
		3. Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions.					
		4. Talk about present, past and future events.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio					
		6. Make simple telephone conversation					
3	Reading	1. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		2. Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.).					
		3. Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text.					
		4. Guess the meaning of unfamiliar words from contexts.					
		5. Consult dictionary to find out the meaning of words.					
		6. Retrieve required information from para-orthographic texts such as charts, tables, graphs and maps.					
		7. Read poems and short stories for pleasure					
4	Writing	1. Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because).					
		2. Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things.					
		3. Use correct spelling of words.					
		4. Use regular and irregular plural nouns.					
		5. Use words in meaningful sentences.					
		6. Make compound words e.g. roundtable, playground, etc.					
		7. Write very short simple messages					
		8. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Fruits and vegetables Grade: 3 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally.					
		2. Identify key information from a short speech or conversation.					
		3. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.					
		4. Listen in order to participate in a variety of short conversations.					
		5. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		6. Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues					
2	Speaking	1. Produce words, phrases, simple sentences with intelligible pronunciation.					
		2. Participate in short conversations.					
		3. Ask and answer a range of questions.					
		4. Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions.					
		5. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio					
3	Reading	1. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		2. Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.).					
		3. Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text.					
		4. Guess the meaning of unfamiliar words from contexts.					
		5. Consult dictionary to find out the meaning of words.					
		6. Read poems and short stories for pleasure.					
4	Writing	1. Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because).					
		2. Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things.					
		3. Use correct spelling of words.					
		4. Use regular and irregular plural nouns.					
		5. Arrange words in alphabetical order.					
		6. Use words in meaningful sentences.					
		7. Make compound words e.g. roundtable, playground, etc.					
		8. Write very short simple messages.					
		9. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Hobbies and interests Grade: 3 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally.					
		2. Identify key information from a short speech or conversation.					
		3. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.					
		4. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		5. Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues.					
2	Speaking	1. Ask and answer a range of questions.					
		2. Describe people, objects and events using adjectives, adverbs and prepositions.					
		3. Talk about present, past and future events.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio					
3	Reading	1. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		2. Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.).					
		3. Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text.					
		4. Guess the meaning of unfamiliar words from contexts.					
		5. Consult dictionary to find out the meaning of words.					
		6. Read poems and short stories for pleasure					
4	Writing	1. Use capital letters, full stops and question marks correctly.					
		2. Connect sentences using simple coordinators (e.g. and, but, because).					
		3. Write in a simple paragraph about oneself, people, places and things.					
		4. Write simple stories through completion, matching with pictures or ordering.					
		5. Use correct spelling of words.					
		6. Use regular and irregular plural nouns.					
		7. Use words in meaningful sentences.					
		8. Make compound words e.g. roundtable, playground, etc					
		9. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................. Guardian's Signature and date..............................			Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Theme: Birds and animals Grade: 3 Name of the Student:

SN	Areas/ skills	Learning outcomes	Regular Assessment		Assessment after Remedial Class		Remarks
			Date	Achievement	Date	Achievement	
1	Listening	1. Listen and respond to a wide variety of spoken stimuli (words, sentences, questions, instructions, etc.) both verbally and non-verbally.					
		2. Identify key information from a short speech or conversation.					
		3. Find out specific information (names, dates, time, etc) from different kinds of simple spoken language.					
		4. Perform a variety of listening comprehension tasks.					
		5. Listen and comprehend a range of songs and stories with a variety of visual clues					
2	Speaking	1. Participate in short conversations.					
		2. Ask and answer a range of questions.					
		3. Talk about present, past and future events.					
		4. Sing or recite a song/chant by listening to the teacher or an audio.					
3	Reading	1. Perform rhymes and chants with appropriate rhyme and rhythm.					
		2. Read short texts silently and retrieve specific information (name, number, etc.).					
		3. Read short texts silently and find out the main ideas and supporting details of the text.					
		4. Consult dictionary to find out the meaning of words.					
		5. Retrieve required information from para-orthographic texts such as charts, tables, graphs and maps.					
		6. Read poems and short stories for pleasure					
4	Writing	1. Write simple stories through completion, matching with pictures or ordering.					
		2. Use regular and irregular plural nouns.					
		3. Write very short simple messages.					
		4. Demonstrate good handwriting skills.					
Teacher's Signature.................		Guardian's Signature and date..............................	Total obtained mark				
			Achieved percentage				

Suggested tasks for grade 3

Theme: Me and my family

1. The teacher says the words (near, boy, house, tree, etc.) one by one and the students say rhyming words for them from a list given.
2. The teacher gives 1/2 comprehension tasks. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
3. The teacher asks the students to work in pairs to talk about their family and the occupations of their family members.
4. The teacher sings/plays the chant from the workbook and the students follow him/her.
5. The teacher gives the words (home, knife, walk, write, night, etc.) to the students and asks them to pronounce them.
6. The teacher selects some abbreviations (Mr., Mrs. Ms., etc.) and some multisyllabic words composed of roots, prefixes and suffixes (children, unhappy, impossible, etc.) and asks the students to read the words aloud.
7. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read silently in order to do the comprehension questions.
8. The teacher picks up some words from the workbook and asks the students to find the meanings of those words from a dictionary.
9. The teacher asks the students to write a short paragraph about himself or herself and checks the word order, punctuation, spelling.
10. The teacher gives three pairs of sentences and asks students to join them with 'and', 'but' or 'because'.

Theme: My daily life

1. The teacher says the words (day, time, read, etc.) one by one and the students say rhyming words for them from a list given.
2. The teacher gives 1/2 comprehension tasks. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
3. The teacher asks the students to work in pairs. One has to apologize for doing or not doing something.
4. The teacher asks them two things they did yesterday, they are doing today and they will do tomorrow.
5. The teacher sings/plays the chant from the workbook and the students follow him/her.
6. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read silently in order to do the comprehension questions.
7. The teacher picks up some words from the workbook and asks the students to find the meanings of those words from a dictionary.
8. The teacher provides a set of 5 words and asks the students to put in alphabetical order. Then he asks them to make meaningful sentences using those words.
9. The teacher provides a set of four pictures and asks the students to write a short story with the help of the pictures.

Theme: My school

1. The teacher gives 1/2 comprehension tasks. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
2. The teacher asks the students to work in pairs. He provides different situations in which they have to have short conversations. (e.g. You forgot to bring your pen today. Ask to use your friend's pen. Your friend won a match. Congratulate. Etc.)
3. The teacher shows a picture and asks the students to describe it.
4. The teacher asks the students to say 2 things they did in the class yesterday and they will do the next day.
5. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read silently in order to do the comprehension questions.
6. The teacher picks up some words from the workbook and asks the students to find the meanings of those words from a dictionary.
7. The teacher asks the students to write a short paragraph about their school.
8. The teacher asks the students to write a short message to their friends.

Theme: Our environment

1. The teacher gives the directions to the students which they follow.
2. The teacher gives 1/2 comprehension tasks. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer.
3. The teacher asks the students to work in pairs. One of the students gives the directions and the other follows it.

4. The teacher shows a picture and asks the students to describe it.
5. The teacher asks the students to talk about seasons.
6. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read silently in order to do the comprehension questions.
7. The teacher picks up some words from the workbook and asks the students to find the meanings of those words from a dictionary.
8. The teacher asks the students to write a short paragraph about a famous place in their locality.
9. The teacher provides three pairs of sentences and asks the students to join them using and, but and because.

Theme: My belongings

1. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer. The teacher gives 1/2 comprehension tasks.
2. The teacher asks the students to talk about their belongings in pairs. (Example: A: What do you have in your bag? B: I have my books.)
3. The teacher shows different objects and asks the student to describe the objects.
4. The teacher displays the chart which consists of number names from fifty-one to hundred.
5. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read silently in order to do the comprehension questions.
6. The teacher picks up some words from the workbook and asks the students to find the meanings of those words from a dictionary.
7. The teacher asks the students to write a short paragraph about the things they have.

Theme: Our culture

1. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer. The teacher gives 1/2 comprehension tasks.
2. The teacher asks the students to talk in pairs about the festival they celebrated recently. One will ask and the other will answer. The teacher provides sample questions as follows:
3. Which festival did you celebrate?
4. What did you do?
5. What did you eat? Etc.
6. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read silently in order to do the comprehension questions.
7. The teacher picks up some words from the workbook and asks the students to find the meanings of those words from a dictionary.
8. The teacher provides a set of sentences and pictures and asks the students to match the sentences with pictures. Then asks them to write those sentences in the form of a story.
9. The teacher asks the students to write a short message to their friends like; birthday wish etc.

Theme: Communication technology and market

1. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer. The teacher gives 1/2 comprehension tasks.
2. The teacher asks the students to work in pairs. He gives a situation and asks them to have a short conversation as if they are talking on the phone.
3. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read silently in order to do the comprehension questions.
4. The teacher picks up some words from the workbook and asks the students to find the meanings of those words from a dictionary.
5. The teacher asks the students to write a short paragraph on any topic related to the theme.
6. The teacher provides 4/5 pairs of sentences and asks the students to connect them using and, but or because.

Theme: Fruits and vegetables

1. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer. The teacher gives 1/2 comprehension tasks.
2. The teacher shows a picture and asks 3/4 questions about it. For example: What is the picture about? How is it? Do you like it or not? Etc.
3. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read silently in order to do the comprehension questions.
4. The teacher picks up some words from the workbook and asks the students to find the meanings of those words from a dictionary.
5. The teacher provides a list of 5 words related to the theme. S/he asks the students to arrange those words in alphabetical order and later use them in their own sentences.

6. The teacher asks the students to write a short paragraph about their favourite fruit or vegetable.

Theme: Hobbies and interests

1. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer. The teacher gives 1/2 comprehension tasks.
2. The teacher asks the students to talk about the events they like.
3. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read silently in order to do the comprehension questions.
4. The teacher picks up some words from the workbook and asks the students to find the meanings of those words from a dictionary.
5. The teacher asks the students to write a short paragraph about the things they like to do and they don't like to do.
6. The teacher gives a set of pictures which the students have to arrange in order to make a story.

Theme: Birds and animals

1. The teacher plays the audio or reads himself/herself and the students listen to answer. The teacher gives 1/2 comprehension tasks.
2. The teacher asks the students to work in pairs. One of them will ask a question about the things s/he can do and cannot do and the other answers.
3. The teacher selects a reading text from the workbook and asks the students to read silently in order to do the comprehension questions.
4. The teacher picks up some words from the workbook and asks the students to find the meanings of those words from a dictionary.
5. The teacher asks the students to fill the blank spaces and make a story.
6. The teacher asks the students to write a very short message to their friends about a bird or an animal.

द्रष्टव्य : कार्यपुस्तक/पाठ्यपुस्तकको विषयगत क्षेत्रको अन्तिम क्रियाकलापको रूपमा राखिएको मूल्याङ्कन क्रियाकलापबाट समेत उक्त मूल्याङ्कन फाराम भर्न सकिने छ ।

विद्यार्थी मूल्याङ्कन अभिलेख फारम

मापन तरिका : प्रत्येक सिकाइ उपलब्धिका लागि दिइएका उपलब्धि सूचक विद्यार्थीले हासिल गरेमा सम्बन्धित कोठामा ठिक (√) चिह्न र हासिल गर्न नसकेमा बेठिक (×) चिह्न लगाउनुहोस् । प्रत्येक चार सूचकमध्ये हासिल भएका सूचक (√ चिह्न) गन्नुहोस् र त्यतिनै अङ्क अङ्कन महलमा लेख्नुहोस् । तपाईंले प्रयोग गर्नुभएको साधनमा चिह्न लगाउनुहोस् वा अन्य साधन प्रयोग गर्नुभएको भए सोही महलमा लेख्नुहोस् ।

कक्षा : १ विषय : हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्र/थिम : म र मेरो परिवार विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको / नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
म र मेरो परिवार	१. आफू र आफ्नो परिवारको परिचय दिन	१. आफ्नो नाम, ठेगाना र पहिरन तथा परिवारका सदस्यहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		२. परिवारका सदस्यहरूको नाता बताई उपयुक्त अभिवादन गर्न							मूल्याङ्कन फारम/रेटिङ स्केल
		३. आफूभन्दा सानालाई माया गर्न							अवलोकन
		४. आफ्नो परिवारका सदस्यहरूले गर्ने मुख्यमुख्य काम बताउन							अवलोकन (परियोजना), मौखिक प्रश्न
	२. समूहगत रुपमा बालगीतमा लय मिलाई खुट्टा र शरीर चलाउन तथा रेखाहरू कोर्न	१. समूहमा साधारण बालगीतमा लय मिलाई खुट्टा चाल्न							अवलोकन
		२. समूहमा साधारण बालगीतमा लय मिलाई शरीर हल्लाउन							अवलोकन
		३. पेन्सिल, चक, पेस्टल वा खरी प्रयोग गरी मोटा र मसिना रेखा कोर्न							अवलोकन
		४. पेन्सिल, चक, पेस्टल वा खरी प्रयोग गरी सिधा र बाँङ्गाटिङ्गा रेखा कोर्न							अवलोकन
	३. सफा र ताजा खानेकुरा खाने बानी बसाल्न	१. आफूले खाने खानेकुराका नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		२. स्थानीय स्तरमा पाइने सफा र ताजा खानेकुरा पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
		३. खानेकुरा सफा राख्न							अवलोकन, अभिभावकको प्रतिक्रिया
		४. स्थानीय स्तरमा पाइने सफा र ताजा खानेकुरा खाने बानी बसाल्न							अवलोकन, प्रश्नोत्तर, अभिभावकको प्रतिक्रिया
	४. खेलौनाको प्रयोग गरिने खेलहरु, स्थानीय खेलहरु तथा कथामा आधारित खेलहरु खेल्न	१. आफ्नो खेलौना बताउन र घरमा भएका खेलौनाहरू प्रयोग गरी खेल खेल्न							अवलोकन
		२. साथीसँग रमाइलो गर्दै स्थानीय खेल खेल्न							अवलोकन
		३. लाइनमा मिलेर हिँड्न बानी विकास गर्न							अवलोकन
		४. शिक्षकको निर्देशनअनुसारका विभिन्न कथामा आधारित खेलहरू खेल्न							अवलोकन
	५. घरायसी सामानको जतनकासाथ उपयोग गर्न	१. आफ्नो घरमा भएका सरसमानहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		२. आफ्नो घरमा भएका सरसमानहरूको जतन गर्न							अवलोकन, प्रश्नोत्तर, अभिभावकको प्रतिक्रिया
		३. आफ्नो घरमा भएका सरसमानहरूलाई उपयुक्त स्थानमा राख्न							अभिभाबकको प्रतिक्रिया
		४. साधारण उपकरणको अवलोकन गरी आवश्यकताअनुसार मापनका लागि प्रयोग गर्न							अवलोकन, प्रश्नोत्तर, अभिभावकको प्रतिक्रिया

	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड	
शिक्षकको सही अभिभावकको सही	थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत	

कक्षा : १ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : मेरो दैनिक जीवन** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			मूल्याङ्कनका सम्भाव्य साधन
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
मेरो दैनिक जीवन	६. आधारभूत शारीरिक क्रियाकलाप र योगको अभ्यास गर्न	१. शिक्षकको निर्देशनमा आधारभूत योग अभ्यास गर्न (सुखासन, शिशु आसन र सबासन) गर्न							अवलोकन
		२. शरीरलाई विभिन्न दिशामा तन्काउन र झुकाउन							अवलोकन
		३. भकुन्डो गुडाउने र समाउने अभ्यास गर्न							अवलोकन
		४. ठिक तरिकाले हिँड्न, उभिन, बस्न, सुत्न र सिधा रेखामा दौडन							अवलोकन
	७. स्वस्थकर र सुरक्षित बानी बसाल्न	१. शरीरका बाहिरी अङ्गहरूको पहिचान र सरसफाइ गर्न							प्रश्नोत्तर, अवलोकन
		२. हात धोएर खाने बानी बसाल्न							प्रश्नोत्तर, अवलोकन
		३. चर्पीमा दिसापिसाब गर्ने बानी बसाल्न							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. सफा र सुरक्षित पानी पिउने बानी बसाल्न							प्रश्नोत्तर, अवलोकन, अभिभावक प्रतिक्रिया
	८. ताल मिलाएर हिड्न र औँला वा छेस्काले कागजमा स्वतन्त्र रूपले चित्र बनाउन	१. सिधा र बाँगोटिङ्गो रेखामा ताल मिलाएर हिँड्न							अवलोकन
		२. विविध दिशामा ताल मिलाएर शरीर घुमाउन र बटार्न							अवलोकन
		३. आफ्नो वरपर उपलब्ध सामग्रीहरूबाट बनाइएका रङहरू प्रयोग गरी औँला वा छेस्काले कागजमा स्वतन्त्र रूपले चित्र बनाउन							अवलोकन
		४. आफ्नो इच्छाअनुसार स्वतन्त्र रूपमा चित्र कोर्न							अवलोकन
	९. दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने शक्तिका स्रोत पहिचान गर्न	१. दैनिक जीवनमा विद्युत्को उपयोग उल्लेख गर्न							प्रश्नोत्तर
		२. घरमा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धनको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		३. विभिन्न प्रकारका ध्वनिहरू पहिचान गर्न र तिनीहरूका स्रोत बताउन							प्रश्नोत्तर
		४. वस्तु देख्न प्रकाश आवश्यक पर्ने तथ्य बताउन र प्रकाशका मुख्य स्रोत पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १　　**विषय : हाम्रो सेरोफेरो**　　**विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो समुदाय**　　**विद्यार्थीको नाम :**　　**परिचय नम्बर :**

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			मूल्याङ्कनका सम्भाव्य साधन
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो समुदाय	१०. सहयोगात्मक भावनाको विकास गर्न	१. आफ्ना दौँतरीहरू र परिवारमा आपसी मेलमिलाप, सहयोग र सहकार्य गर्न							अवलोकन, परियोजना कार्य, अभिभावक प्रतिक्रिया
		२. धारा, शौचालय आदिको प्रयोगको क्रममा पालो पर्खिन							अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. साथीसँग रमाइलो गर्दै घेरामा र समूहमा खेलिने खेल खेल्न							अवलोकन
		४. समूहमा काम गरी पात, रुखका बोक्रा, सिक्का, कपडा आदिलाई घोटेर विभिन्न टेक्सचर छपाइ गर्न र प्रदर्शन गर्न							अवलोकन, परियोजना कार्य
	११. आफ्नो स्वास्थ्यप्रति सचेत हुन	१. आफूलाई सन्चो नभएको कुरा परिवार, साथी र शिक्षकलाई बताउन							अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. बिरामी पर्दा उपचार गर्न जाने स्वास्थ्य संस्थाहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		३. आफू बिरामीपर्दा परिवार, साथी र शिक्षकको सहयोग लिन							अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. सर्ने रोगहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
	१२. आफ्ना वरपरका जनावरहरुको खाना, बच्चा पहिचान गर्न र तिनीहरुको हेरचाहमा सहयोग गर्न	१. वरपरका जनावरहरू पहिचान गर्न र तिनीहरूको खाना चिन्न							परियोजना कार्य, प्रश्नोत्तर
		२. जनावरहरूका बच्चा चिन्न र तिनीहरूका नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		३. जनावरहरूको हेरचाहमा सक्दो सहयोग गर्न							अवलोकन
		४. आफनो वरिपरि रहेका पशुपन्छीहरूको क्रियाकलापको अवलोकन गरी तिनको अभिनय गर्न							मैखिक अभिव्यक्ति, अवलोकन
			उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १   **विषय : हाम्रो सेरोफेरो**   **विषयक्षेत्र/थिम : मेरो विद्यालय**   **विद्यार्थीको नाम :**   **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको / नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको / नसकेको	मिति	अङ्कन	
मेरो विद्यलय	१३. आफ्नो विद्यालयको परिचय दिन र विद्यालयमा गरिने क्रियाकलापहरुमा सहभागी हुन	१. आफ्नो विद्यालय, साथी र शिक्षकको नाम तथा विद्यालयको ठेगाना बताउन							प्रश्नोत्तर
		२. फूलबारीको तथा बोटबिरुवाहरूको हेरचाह गर्न							प्रश्नोत्तर, अवलोकन
		३. विद्यालयमा भएका सरसामानहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		४. प्राकृतिक वस्तुहरू टाँसेर सरल आकृतिहरूको संयोजन गर्न							अवलोकन
	१४. शारीरिक क्रियाकलापहरुमा सहभागी हुन	१. शिक्षकको निर्देशनअनुसार उचाइ र लामो उफ्रन							अवलोकन
		२. शरीर तताउने सामान्य कसरत गर्न							अवलोकन
		३. पी.टी. तालिका नं. १ देखि ३ सम्मका कसरतहरू ताल मिलाएर गर्न							अवलोकन
		४. विविध दिशामा मुढाझैं पल्टने अभ्यास गर्न							परियोना कार्य, अवलोकन
	१५. घर, विद्यालय र समुदायमा घट्ने दुर्घटना र प्रकोपप्रति सचेत रहन	१. घर, विद्यालय, बाटोघाटो र समुदायमा घटेका दुर्घटनाबाट भएको चोटपटक बताउन							अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. घर, विद्यालय र बाटोघाटोमा हुने दुर्घटनाप्रति सचेत रहन							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रत्यावर्तन
		३. अपरिचित बेवारिसे वस्तुप्रति सचेत रहन							प्रश्नोत्तर, अवलोकन, मौखिक प्रत्यावर्तन
		४. वरपर घट्न सक्ने प्रकोपप्रति सजग रहन							प्रश्नोत्तर, अवलोकन, मौखिक प्रत्यावर्तन
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रा वरपरका सजीवहरु** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रा वरपरका सजीवहरु	१६. सजिव र निर्जीव वस्तुका लक्षणहरु पहिचान गरी वर्गीकरण गर्न	१. सजीव र निर्जीव वस्तुहरु पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर, अवलोकन
		२. सजीव वस्तुहरुका लक्षण बताउन							प्रश्नोत्तर,
		३. निर्जीव वस्तुहरुका लक्षण बताउन							प्रश्नोत्तर,
		४. सजीव र निर्जीव वस्तुमा फरक छुट्याउन							प्रश्नोत्तर,
	१७. वरपरका बिरुवाहरु पहिचान गरी वर्गीकरण गर्न	१. वरपरका बिरुवाहरू पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर, परियोजना कार्य
		२. ठुला, मझ्यौला र साना बिरुवाहरूलाई क्रमशः रुख, बुट्यान र झारपातमा वर्गीकरण गरी सामान्य वर्णन गर्न							परियोजना कार्य, अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. रुख, बुट्यान र झारपात बिच भिन्नता छुट्याउन							परियोजना कार्य, प्रश्नोत्तर
		४. बिरुवाका विभिन्न भागहरू (जरा, डाँठ, पात, फूल र फल) पहिचान गर्न							परियोजना कार्य, प्रश्नोत्तर, अवलोकन
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो वातावरण** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो वातावरण	१८. वरपरको वातावरण सरसफाइ गर्न र व्यवहारमा प्रदर्शन गर्न	१. घरमा आफ्नो कोठा सरसफाइ गर्ने बानी बसाल्न							अभिभावक प्रतिक्रिया, प्रश्नोत्तर
		२. विद्यालयको कक्षाकोठा सरसफाइ गर्ने बानी बसाल्न							अवलोकन
		३. स्वच्छ वातावरणप्रति सचेत भई वरपरको वातावरण सफा राख्न सहयोग गर्न							परियोजना कार्य, अवलोकन
		४. घर तथा विद्यालयमा उत्पन्न हुने फोहोरलाई तोकिएको स्थानमा राख्न							अभिभावक प्रतिक्रिया, अवलोकन
	१९. वरपरका वस्तु तथा घटनाको पहिचान गर्न	१. वरपरका वस्तु तथा घटना सम्बन्धी खोजमूलक साधारण प्रश्नहरू सोध्न							प्रश्नोत्तर
		२. वरपरको प्राकृतिक र मानवनिर्मित वस्तुहरू पहिचान गर्न							परियोजना कार्य
		३. आफ्ना वरपरका वस्तुका आकार र साइज चिन्न र सोका आधारमा बस्तुहरु छुट्याउन							परियोजना कार्य, प्रश्नोत्तर
		४. आफ्ना वरपरका वस्तुका गन्ध, चिसो, तातो, कडा, नरमलगायतका गुणहरूका आधारमा चिन्न र छुट्याउन							मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति, अवलोकन, परियोजना
शिक्षकको सही		**अभिभावकको सही**	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : मेरो सिर्जना** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
मेरो सिर्जना	२०. गायनद्वारा सिर्जनशीलता प्रस्तुत गर्न	१. सुनेका स्थानीय गीतहरू समूहमा गाउन							रेटिङ स्केल, रुजु सूची
		२. सुनेका स्थानीय गीतहरू एक्लै गाउन							रेटिङ स्केल, रुजु सूची
		३. समूहमा राष्ट्रियगान गाउन							रेटिङ स्केल, रुजु सूची
		४. समूहमा राष्ट्रिय भावनाका गीत गाउन							अवलोकन, रेटिङ स्केल
	२१. वादन र नृत्यद्वारा सिर्जनशीलता प्रस्तुत गर्न	१. एकल वा समूहमा ताली बजाउन							अवलोकन
		२. बालगीत तथा कक्षागत गीतमा ताली बजाउँदै गाउन							अवलोकन
		३. आफूले सिकेका गीतहरू लय, ताल र भाव मिलाई सामूहिक नृत्य गर्न							अवलोकन
		४. स्थानीय बाजाहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
	२२. चित्र कोरी रङ भर्न, छपाइ गर्न र माटो तथा पिठोबाट नमुना निर्माण गर्न	१. आकृतिविहिन छपाइ कार्य गर्न							अवलोकन
		२. माटो, पिठो आदिमा विभिन्न आकृतिका वस्तुले थिचेर आकार प्रकार बनाउन							अवलोकन
		३. माटो, पिठोवाट विभिन्न आकृतिका वस्तु बनाउन							अवलोकन
		४. विभिन्न बस्तुका आकृतिमा रङ लगाउन							अवलोकन
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो संस्कृति** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो संस्कृति	२३. आफ्ना सांस्कृतिक क्रियाकलापहरुसँग परिचित हुन	१. परिवारमा मनाइने चाडपर्वको नाम नाम बताई परिवारमा मनाइने चाडपर्वमा खाइने खानेकुराहरूको सूची तयार गर्न							लिखित तथा मौखिक प्रश्नोत्तर
		२. घरमा विभिन्न समयमा गरिने क्रियाकलापहरू बताउन (जस्तै : जन्मदिन, कुलपूजा, विवाह, ब्रतवन्ध आदि)							मौखिक अभिव्यक्ति
		३. आफ्ना समुदायका संस्कारहरु (दशै, तिहार, छठ, क्रिसमस, इद, विभिन्न जात्रा आदि) को अवस्था झल्कने चित्रमा रङ भर्न							अवलोकन
		४. राष्ट्रिय चिह्नहरूको पहिचान गर्न							मौखिक अभिव्यक्ति
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ विषय : हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्र/थिम : सञ्चार प्रविधि र बजार विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
सञ्चार प्रविधि र बजार	२४. दैनिक जीवनमा सञ्चारका साधनहरुको पहिचान र होसीयारीपूर्वक प्रयोग गर्न	१. दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने सञ्चारका माध्यमहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		२. आफ्नो परिवारसँग मौखिक सञ्चार गर्न							अवलोकन, अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. आफ्नो साथीहरूसँग मौखिक सञ्चार गर्न							अवलोकन
		४. सञ्चारका साधनहरू प्रयोग गर्दा अपनाउनुपर्ने सुरक्षाका उपायहरूप्रति सचेत रहन							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
	२५. यातायातका साधन र बजारसँग परिचित हुन	१. यातायातका मुख्य साधनहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		२. आफूले प्रयोग गर्ने यातायातका साधनहरू पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
		३. आफ्नो परिवारले प्रयोग गर्ने यातायातका साधनहरू पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
		४. परिवारका सदस्यहरुले बजारमा किनबेच गर्ने सामग्रीहरु पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो वरपरको संसार** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो वरपरको संसार	२६. मौसमको अवस्था तथा वरपरको भौगोलिक स्वरुपसँग परिचित हुन र पानीको उपयोगीता बनाउन	१. विभिन्न किसिमका मौसमको परिचय दिन र मौसमअनुकूल लुगाको छनोट गर्न							प्रश्नोत्तर, मौखिक वर्णन
		२. आफ्नो घर तथा विद्यालय वरिपरिको जमिनको स्वरूप पहिचान गर्न							अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. दैनिक जीवनमा हावाबाट हुने काम अवलोकन गरी सामान्य क्रियाकलाप गर्न							प्रश्नोत्तर
		४. पानीका स्रोतहरु र दैनिक जीवनमा यिनको उपयोगिता बताउन							प्रश्नोत्तर
	२७. कागजबाट नमुना बनाउन र रङसम्बन्धी साधारण प्रयोग गर्न	१. कागजलाई पट्याएर नमुना बनाउन							अवलोकन
		२. कागजलाई स्वतन्त्र रुपमा काटेर नयाँ आकृति बनाउन							अवलोकन
		३. रङहरुको पहिचान गर्न							अवलोकन
		४. विभिन्न आकार, बनोटहरू, बुट्टाहरूमा रङको प्रयोग गर्न							अवलोकन
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ विषय : हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्र/थिम : म र मेरो परिवार विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
म र मेरो परिवार	१. आफ्नो परिवारका सदस्य र साथीको परिचय दिन	१. आफ्नो कक्षामा पढ्ने साथीहरूको घर ठेगाना बताउन							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. आफ्नो परिवारका सदस्यहरूले लगाउने पहिरनको नाम बताउन							अभिभावक प्रतिक्रिया, सहपाठी प्रतिक्रिया
		३. आफू र आफ्नो परिवारका सदस्यहरूको काम (पेसा) बताउन							प्रश्नोतर
		४. आफू र आफ्नो परिवारका सदस्यहरूको उमेर बताउन							अभिभावक प्रतिक्रिया, प्रश्नोत्तर
	२. आफ्नो परिवार र छिमेकप्रति सकारात्मक व्यवहार प्रदर्शन गर्न	१. छरछिमेकीको आदर, सत्कार गर्न							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		२. घरपरिवारका सदस्यहरूसँग सहयोग लिन र दिन							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिकृया
		३. परिवारका सदस्यहरू बिरामी परेको अवस्थामा स्वास्थ्य सेवा लिन							अभिभावक प्रतिकृया, आत्म मूल्याङ्कन
		४. परिवारका सदस्यहरू बिरामी पर्दा सहयोग गर्न							अभिभावक प्रतिकृया, आत्म मूल्याङ्कन
	३. सफा र ताजा खानेकुरा खाने बानी बसाल्न	१. घर र आफ्नो वरपर पाइने खानेकुराको पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर, परियोजना
		२. घर र आफ्नो वरपर पाइने खानेकुराको उपयोग गर्न							अभिभावक प्रतिकृया
		३. रैथाने खानेकुराहरु पहिचान गरी सूची तयार पार्न							परियोजना कार्य
		४. स्थानीय स्तरमा पाइने हरियो सागपात र पहेँला फलफूल खाने बानी बसाल्न							अवलोकन, आत्म मूल्याङ्कन
	४. खेलौनाको प्रयोग गरी वा नगरी खेल खेल्ने अभ्यास गर्न	१. परिवारका सदस्यहरूसँग खेलौना र स्थानीय सामग्रीहरू प्रयोग गरी खेल्न							अभिभावक प्रतिकृया, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. जोडी जोडी बनाएर चारै दिशामा हिँड्ने लगायत शरीर तताउने सामान्य कसरत गर्न							अवलोकन
		३. निश्चित दिशामा हपिङ गर्न र टेनिक्वट (रबर रिङ) फ्याँक्न							अवलोकन
		४. शिक्षक र समूह नेताको निर्देशनअनुसार कथामा आधारित खेलहरू खेल्न							अवलोकन
	५. सिकाइ र सरसफाइका लागि सरसामानहरु प्रयोग गर्न	१. घरायसी दैनिक प्रयोगका सरसामानहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर ,मौखिक प्रतिक्रिया
		२. घरायसी दैनिक प्रयोगका सरसामानहरूको हिफाजनसाथ प्रयोग गर्न							अभिभावक प्रतिक्रिया, प्रश्नोत्तर
		३. व्यक्तिगत सरसफाइमा प्रयोग हुने सामग्रीहरूको पहिचान र प्रयोग गर्न							अवलोकन, अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. साधारण उपकरणको अवलोकन गर्न, आवश्यकताअनुसार मापनका लागि प्रयोग गर्न र तुलना गर्न							अवलोकन
	६. हाउभाउ सहित नृत्य गर्न र ज्यामितीय आकृतिहरू बनाउन	१. सिकेका जानेका गीतमा सामान्य नृत्य गर्न							अवलोकन
		२. सिकेका जानेका गीतमा खुट्टा र हातको चाल मिलाई हाउभाउ सहित नृत्य गर्न							अवलोकन
		३. ज्यामितीय आकारमा आधारित विभिन्न आकृतिहरू बनाउन							अवलोकन
		४. दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने सरसमानको सामान्य रेखाङ्कन गर्न							अवलोकन
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ विषय : हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्र/थिम : मेरो दैनिक जीवन विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
मेरो दैनिक जीवन	७. आधारभुत शारीरिक क्रियाकलाप र योगको अभ्यास गर्न	१. शिक्षक र समूह नेताको निर्देशनमा आधारभूत योग अभ्यास (पुतली आसन, बज्रासन र बृक्षासन) गर्न							अवलोकन
		२. विविध दिशामा भकुण्डो फाल्ने र समाउने अभ्यास गर्न							अवलोकन
		३. साधारण लङजम्प गर्न							अवलोकन
		४. साधारण हाइजम्प गर्न							अवलोकन
	८. स्वस्थकर र सुरक्षित बानी बसाल्न	१. खोक्दा, हाच्छिउँ गर्दा नाकमुख छोप्न र जथाभावी नथुक्न							अवलोकन
		२. शरीरका विभिन्न अङ्गहरू सफा गर्न							मौखिक प्रश्नोत्तर, अवलोकन
		३. पिउने पानी सुरक्षित राख्ने तरिका पहिचान गर्न र समय समयमा पानी पिउन							आत्म मूल्याङ्कन, अभिभावक प्रीतक्रिया
		४. ठिक तरिकाले हिँड्न, उभिन, बस्न र सुत्न							अवलोकन
	९.दैनिक जीवनमा विद्युत र चुम्बक शक्तिको परिचय दिन	१. विद्युत्का प्रमुख स्रोतहरू पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
		२. विद्युतको घरायसी प्रयोग बताउन							प्रश्नोत्तर
		३. चुम्बकको प्रयोग गरी दिइएका वस्तुहरु मध्ये चुम्बकले तान्ने बस्तु छुट्याउन							प्रश्नोत्तर, अवलोकन
		४. चुम्बकलाई शक्तिका रूपमा पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
	१०. दैनिक जीवनमा ध्वनि, ताप र प्रकाश शक्तिका स्रोतहरुको परिचय दिन	१. विभिन्न प्रकारका ध्वनिहरू पहिचान गर्न							अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. वरपरका ध्वनिका स्रोतहरु खोजी गरी सूची तयार गर्न							प्रश्नोत्तर, परियोजना
		३. दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने प्रकाशका स्रोतहरू पहिचान गर्न							अवलोकन, परियोजना, प्रश्नोत्तर
		४. दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने तापका स्रोतहरु पहिचान गर्न							परियोजना, प्रश्नोत्तर
	११. सङ्गीतको तालमा शरीर घुमाउन र रङहरू मिश्रण गर्न	१. शिक्षकको निर्देशन सहित सङ्गीतको तालमा विविध दिसामा शरीर घुमाउन र बटार्न							अवलोकन
		२. शिक्षकको निर्देशन विना सङ्गीतको तालमा विविध दिसामा शरीर घुमाउन र बटार्न							अवलोकन
		३. रङहरू चिन्न							अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. रङहरू मिश्रण गर्न							अवलोकन
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो समुदाय** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो समुदाय	१२. सहयोग र सम्मानको व्यवहार प्रदर्शन गर्न	१. आफ्नो गाउँटोलमा सामाजिक काम गर्ने व्यक्तिहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		२. छरछिमेकबाट आपसी सहयोग लिन							अभिभावक प्रतिक्रिया, सहपाठी प्रतिक्रिया
		३. छरछिमेकमा आपसी सहयोग दिन							अभिभावक प्रतिक्रिया, सहपाठी प्रतिक्रिया
		४. सार्वजनिक स्थल र साधनहरू उपयोग गर्दा पङ्क्तिमा पालो पर्खन र अरूलाई पालो दिन							अवलोकन
	१३. साधारण खेलहरु खेल्न	१. साधारण लखेटाइ खेल खेल्न							अवलोकन
		४. कुकुर फुक्यो खेल खेल्न							अवलोकन
		३. स्वतन्त्र रुपमा अगाडि र पछाडी पल्टने अभ्यास गर्न							अवलोकन
		४. साथीहरूसँग स्किपीङ खेल्न							अवलोकन
	१४. स्वस्थ्यप्रति सचेत भई व्यवहारमा अवलम्बन गर्न	१. सर्ने र नसर्ने रोगहरूको नाम बताउन तथा रोगहरु सर्ने माध्यम बताउन							मौखिक अभिव्यक्ति
		२. स्वास्थ्य सेवा दिने स्थानीय संस्थाहरूको छोटो परिचय दिन							मौखिक प्रस्तुती
		३. बिरामी हुँदा स्वास्थ्य सेवा लिन							आत्म मूल्याङ्कन
		४. बिरामी, अशक्त र असहाय व्यक्तिलाई स्वास्थ्य सेवाका लागि सहयोग गर्न							प्रश्नोत्तर, आत्म मूल्याङ्कन
	१५. जनावरको वर्गिकरण गर्न र खानाको लागि जीवहरुबिचको अन्तरनिर्भरताका उदाहरण दिन	१. वरपरका जमिन र पानीमा बस्ने जनावरहरू चिन्न							अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. जनावरलाई घरपालुवा र जङ्गली समूहमा वर्गीकरण गर्न							परियोजना कार्य
		३. जनावरहरूको खाना चिन्न र खाना खाने तरिका बनाउन							प्रश्नोत्तर
		४. जनावरहरु र विरुवाहरुबाट पाउने खानेकुराको नाम बताउन							मौखिक अभिव्यक्ति
	१६. आकृति छाप्न र पशुपंक्षीका क्रियाकलापको नक्कल गर्न	१. तेल, कार्बन कागज प्रयोग गरेर विभिन्न आकारहरू छाप्न							अवलोकन
		२. आफ्ना वरिपरि पाइने पशुपन्छीको हिँडाइ नक्कल गर्न							अवलोकन
		३. आफ्ना वरिपरि पाइने पशुपन्छीको उफ्राइ नक्कल गर्न							अवलोकन
		४. आफ्ना वरिपरि पाइने पशुपन्छीको बोलीको नक्कल गर्न							अवलोकन
			उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ विषय : हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो विद्यालय विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
मेरो विद्यालय	१७. विद्यालयको सरसफाई र बगैचा निर्माणमा सहयोग गर्न	१. विद्यालयको कक्षाकोठा सरसफाइ गर्न							अवलोकन
		२. विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामानको पहिचान गर्न							अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामानको जतन गर्न							अवलोकन
		४. बगैंचाको निर्माणमा सहयोग गर्न							अवलोकन
	१८. विद्यालयमा हुने शारीरिक कसरत, कवाज र खेल सम्वन्धी सिप विकास गर्न	१. सतर्क, गोडाफाट र विश्राम जस्ता कार्यहरू गर्न तथा लाइनमा अगाडि हिड्न							अवलोकन
		२. पी.टी.तालिका नं. १ देखि ५ सम्मका कसरतहरू ताल मिलाएर गर्न							अवलोकन
		३. २५ मिटरसम्मको दुरी दौडन							अवलोकन
		४. एक खुट्टाले टेकी शरीर सन्तुलन गरी उभिन र जोडीमा अभ्यास गर्न							अवलोकन
	१९. घर, विद्यालय र समुदायमा घट्ने दुर्घटना र प्रकोपप्रति सचेत रहन	१. घाउचोट वा दुर्घटना भएको अवस्थामा प्राथमिक उपचार गर्नुपर्ने भन्ने कुरामा सचेत हुन							आत्ममूल्याङ्कन
		२. घर तथा विद्यालय र समुदायमा हुन सक्ने दुर्घटनाहरूको कारण बताउन र यस्ता दुर्घटनाहरूप्रति सावधान हुन							आत्ममूल्याङ्कन
		३. व्यक्तिगत सुरक्षाका उपायहरू अपनाउन							अवलोकन, अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. वरपर घट्न सक्ने प्रकोपबाट सुरक्षित हुन							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
	२०. कागजका विभिन्न आकृति बनाउन	१. छापिएका चित्रहरूलाई काट्न							अवलोकन
		२. छापिएका चित्रहरूलाई काटेर टाँसी आफूलाई मनपर्ने आकार बनाउन							अवलोकन
		३. कागजका टुक्राहरुवाट सामान्य कोलाज बनाउन							अवलोकन
		४. च्यातेका वा काटेका कागजका टुक्राहरूलाई संयोजन गरी नमूना तयार गर्न							अवलोकन, सहपाठी प्रतिक्रिया
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो वरपरका सजीवहरु** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो वरपरका सजीवहरु	२१. सजिव र निर्जीवका लक्षणहरु विभिन्न माध्ययवाट प्रदर्शन गर्न	१. जनावरको चालको तरिका बताउन							मौखिक अभिव्यक्ति
		२. जनावरका चालको अभिनय गर्न							अवलोकन
		३. आफ्नो वरपर भएका जनावर र वनस्पतिका सामान्य रेखाङ्कन गर्न							अवलोकन
		४. सजीव र निर्जीवबिच भिन्नता छुट्याउन							प्रश्नोत्तर
	२२. विरुवाको वर्गीकरण गर्न र विरुवाका विभिन्न भागहरुको काम बताउन	१. विरुवाहरुलाई फलफूल, अन्नवाली र तरकारी समूहमा छुट्याउन							परियोजना, प्रश्नोत्तर
		२. रुख, बुट्यान र झारपातको सामान्य बर्णन गर्न							मौखिक अभिव्यक्ति
		३. विभिन्न बिरुवाका भागहरू (जरा, डाँठ, पात, फूल र फल) पहिचान गर्न							अवलोकन
		४. बिरुवाका विभिन्न भागहरूको काम वताउन							प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो वातावरण** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो वातावरण	२३. वरपरको वातावरण सरसफाइ सम्बन्धी व्यवहार प्रदर्शन गर्न र उपलब्ध सामग्रीहरुबाट बस्तुको नमुना निर्माण गर्न	१. घर तथा विद्यालय सफा राख्ने कार्यमा सहभागी हुन							अवलोकन
		२. वरपरको वातावरण फोहोर हुने कारणहरू बताउन							प्रश्नोत्तर
		३. वरपरको वातावरण सफा राख्ने उपाय बताउन र वरपरको वातावरणको सरसफाइ कार्यमा सहभागी हुन							प्रश्नोत्तर, अवलोकन
		४. खेर गएका वा वरपर उपलब्ध सामग्रीहरु प्रयोग गरी विभिन्न नमुना संरचना निर्माण गर्न (जस्तै भवन, खेल्ने बस्तु, रावोट)							अवलोकन
	२४. वरपरका वस्तुका विशेषताहरु तथा घटनाहरुप्रति जिज्ञासु हुन	१. आफ्नो गाउँ/टोलका सार्वजनिक सम्पत्तिहरूको सूची बनाउन र तिनीहरुको संरक्षण कार्यमा सहयोग गर्न							अवलोकन
		२. वरपरका वस्तु तथा घटनासम्बन्धी खोजमूलक साधारण प्रश्नहरू सोध्न							प्रश्नोत्तर
		३. दैनिक जीवनमा हावा, पानी र माटोको उपयोगिता बताउन							प्रश्नोत्तर
		४. पारदर्शक र अपारदर्शक, डुब्ने र उत्रने, घुल्ने र नघुल्ने बस्तुहरु छुट्याउन							परियोजना, प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : मेरो सिर्जना** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
मेरो सिर्जना	२५. गायनद्वारा सिर्जनशीलता अभ्यास गर्न	१. राष्ट्रिय गान लय मिलाएर गाउन							अवलोकन
		२. कक्षागत गीत लय मिलाएर गाउन							अवलोकन
		३. पाठ्यपुस्तकमा भएका बालगीतहरू लय मिलाएर गाउन							अवलोकन
		४. आफूले जानेका स्थानीय गीतहरू लय मिलाएर गाउन							अवलोकन
	२६.बादन र नृत्यद्वारा सिर्जनशीलता अभ्यास गर्न	१. लयमा ताली बजाउन र स्थानीय गीतमा नृत्य गर्न							अवलोकन
		२. आफूले सिकेका गीतहरू लय, ताल, भाव र चाल मिलाई एकल नृत्य गर्न							अवलोकन
		३. आफूले सिकेका गीतहरू लय, ताल, भाव र चाल मिलाई सामूहिक नृत्य गर्न							अवलोकन
		४. स्थानीय बाजाहरू बजाउने अभ्यास गर्न							अवलोकन
	२७. नक्सा कोर्न, सामान्य बुट्टा बनाउन, माटाबाट नमुना बस्तु बनाउन र छपाई गर्न	१. आफ्नो गाउँ/टोलको सामान्य नक्सा कोरी खोला, नदी, पोखरी आदि देखाउन							अवलोकन
		२. आकार, स्वरूप र रङहरूको पुनरावृत्ति गरी सामान्य बुट्टाहरू बनाउन							अवलोकन
		३. माटो, पिठो आदिको प्रयोग गरी गोलो चेप्टो, बाटुलो, लाम्चो आदि आकारका बस्तु बनाउन							अवलोकन
		४. रिलिफ प्रिन्ट ब्लक (relief print block) को प्रयोग गरी विभिन्न रङहरूमा छपाइ गर्न							अवलोकन
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ विषय : हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो संस्कृति विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो संस्कृति	२८. आफ्ना सांस्कृतिक क्रियाकलापहरुसँग परिचित भई सहभागी हुन	१. आफ्ना चाडपर्वमा लगाइने पोसाक पहिचान गर्न र चाडपर्वहरूमा सहभागी हुन							अभिभावक प्रतिक्रिया, प्रश्नोत्तर
		२. परिचित व्यक्तिसँग आबश्यक सहयोग लिन र दिन							आत्ममूल्याङ्कन
		३. आफ्ना समुदायका संस्कारहरु (दशैं, तिहार, छठ, क्रिसमस, इद, विभिन्न जात्रा आदि) को अवस्था झल्कने सामान्य रेखाङ्कन गर्न							अवलोकन
		४. राष्ट्रिय चिह्नहरूको बर्णन गर्न							लिखित र मौखिक अभिव्यक्ति
			उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : सञ्चार प्रविधि र बजार** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
सञ्चार प्रविधि र बजार	२९. दैनिक जीवनमा सञ्चारका साधनहरुको साबधानीपूर्वक उपयोग गर्न	१. विभिन्न सञ्चार माध्यमहरूमार्फत सूचना प्राप्त गर्न							मौखिक अभिव्यक्ति
		२. प्राप्त सूचना आदानप्रदान गर्न							अवलोकन
		३. सञ्चारका साधनहरूको प्रयोग गर्दा अपनाउनुपर्ने सुरक्षाका उपायहरू बताउन							प्रश्नोत्तर
		४. सञ्चारका साधनहरूको प्रयोग गर्दा अपनाउनुपर्ने सुरक्षाका उपायहरूप्रति सचेत रहन							मौखिक अभिव्यक्ति
	३०. स्थानीय उत्पादनको पहिचान गरी उपयोगमा मितव्ययीता अपनाउन	१. आफ्नो गाउँ/नगरमा उत्पादित तथा निर्मित वस्तुहरूको पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
		२. परिवारको आम्दानीका स्रोतहरू पहिचान गर्न							मौखिक अभिव्यक्ति
		३. घर तथा विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामग्रीको प्रयोग बताउन							मौखिक अभिव्यक्ति
		४. घर तथा विद्यालयमा प्रयोग गरिने सामग्रीको प्रयोगमा मितव्ययीता अपनाउन							अवलोकन र प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

विषयवस्तुको क्षेत्र/थिम : हाम्रो वरपरका संसार **कक्षा : २** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो वरपरका संसार	३१. मौसमअनुरुप व्यवहार प्रदर्शन गर्न र वरपरको भौगोलिक स्वरुपको विवरण दिन	१. विभिन्न किसिमका मौसमका विशेषताहरू पहिचान गर्न							अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. विभिन्न प्रकारका मौसम अनुकूल आफ्नो हेरचाह गर्न							आत्म मूल्याङ्कन
		३. चित्र हेरी भौगोलिक स्वरूप पहिचान गर्न							अवलोकन र मौखिक अभिव्यक्ति
		४. आफ्नो टोल, समुदाय र त्यस वरिपरिको भौगोलिक स्वरूप अवलोकन गरी विवरण दिन							परियोजना कार्य
	३२. हावा र पानीका भौतिक गुणहरुसँग परिचित भइ उपयोगीता बताउन	१. हावा र पानीका भौतिक गुणहरू पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
		२. पानीका स्रोतहरू पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
		३. दैनिक जीवनमा पानीको महत्व बताउन							प्रश्नोत्तर
		४. दैनिक जीवनमा हावाको प्रयोगको पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
	३३. कागजबाट विभिन्न आकृतिका वस्तुहरू बनाउन र रङहरूको प्रयोग गरी कागजमा चित्र बनाउन	१. त्रिभुज, चतुर्भुज, वर्गाकार तथा आयताकारमा कागज पट्याउन							अवलोकन
		२. कागजबाट विभिन्न आकृतिका वस्तुहरू बनाउन							अवलोकन
		३. स्थानीय क्षेत्रमा उपलब्ध सामग्रीबाट रङ बनाउन							अवलोकन
		४. स्थानीय क्षेत्रमा उपलब्ध सामग्रीबाट बनाइएका रङहरूको प्रयोग गरी कागजमा चित्र बनाउन							अवलोकन
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : म र मेरो परिवार** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
म र मेरो परिवार	१. आफू बसेको वडाको परिचय दिई समुदायको कामका सहयोग र सम्मान गर्न	१. आफु बसेको वडाको सामान्य परिचय दिन							प्रश्नोत्तर
		२. समुदायका विभिन्न व्यक्तिहरूले गर्ने श्रमको पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
		३. समुदायका विभिन्न व्यक्तिहरूले गर्ने श्रमको सम्मान गर्न							अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. समुदायका काममा आफूले सकेको सहयोग गर्न							अभिभावक प्रतिक्रिया
	२. नातेदार र पाहुनाको सत्कार गर्न तथा परिवारको काममा सहयोग गर्न	१. नातेदार र पाहुनाहरूको सत्कार गर्न							मौखिक अभिव्यक्ति, अभिभावक प्रतिक्रिया
		२. आफु र परिवारका सदस्यहरूको नाता सम्बन्ध बताउन							अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. आफ्ना पारिवारिक पृष्ठभूमि बताउन (पुर्खा, पुस्तागत)							अभिभावक प्रतिक्रिया र परियोजना
		४. परिवारको काममा आफूले सकेको सहयोग गर्न							परियोजना, अभिभावक प्रतिक्रिया
	३. सफा र ताजा खानेकुरा खाने बानी बसाल्न	१. विभिन्न प्रकारका खानेकुराको स्रोत पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर
		२. विभिन्न प्रकारका खानेकुराको स्रोत वर्गीकरण र प्रयोग गर्न							सहभाठी तथा अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. आफ्नो शारीरिक स्वास्थ्यप्रति सचेत रहन							लिखित र मौखिक अभिव्यक्ति
		४. साकाहारी र मांसाहारी पौष्टिक खानेकुराको पहिचान र प्रयोग गर्न							प्रश्नोत्तर
	४. हिड्ने, नाघ्ने, हप गर्ने र लख्ट्ने खेल खेल्न	१. हात समाइ लखेटेर खेलिने खेलहरु खेल्न							रुजु सूची
		२. छोटो दुरी हिँड्न र ससाना उचाइ नाघ्न							रेटिङ स्केल, रुजु सूची
		३. विभिन्न तरिकाले हप गर्न							रेटिङ स्केल
		४. साइड स्किपिङ र घुमेको डोरीमा स्किपिङ गर्न							अवलोकन
	५. फ्याँक्ने र उभिने तथा अभिनय र कथामा आधारित खेल खेल्न	१. सानो तौलका बलहरू निश्चित दिशामा फ्याक्न							रेटिङ स्केल
		२. ताँती र पङ्क्तिमा ठिकसँग उभिन र सामूहिक रूपमा कदम मिलाएर हिँड्न							अवलोकन
		३. पाठ्यपुस्तकमा भएका कथा वस्तुहरूलाई सरल किसिमले अभिनय गर्न							रेटिङ स्केल, अवलोकन
		४. आफू, समूह र शिक्षक निर्मित कथाहरूमा आधारित खेलहरू खेल्न							रेटिङ स्केल, अवलोकन
	६. सिकाइका लागि सरसामानहरु प्रयोग गर्न र समूहमा साधारण नृत्य गर्न तथा विभिन्न आकृति बनाउन	१. साधारण उपकरणको आवश्यकताअनुसार मापनका लागि प्रयोग गर्न, परीक्षण गर्न र निष्कर्ष दिन							रुजु सूची, अवलोकन, परियोजना
		२. आफूले सिकेका गीतहरूलाई ताल र भाव मिलाई समूहमा साधारण नृत्य गर्न							रेटिङ स्केल
		३. गोलो, च्याप्टो, बाटुलो र लाम्चो आकारलाई जोडेर विभिन्न प्रकारका आकृति बनाउन							रेटिङ स्केल
		४. दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने सरसमानको रेखाङ्कन गर्न							रेटिङ स्केल
			उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : मेरो दैनिक जीवन** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
मेरो दैनिक जीवन	७. आधारभुत शारीरिक क्रियाकलाप र योगको अभ्यास गर्न	१. शिक्षक र समूह नेताको निर्देशनमा आधारभूत योग अभ्यास (भुजंगासन, पद्मासन, ताडासन, अर्धचन्द्रासन) गर्न							अवलोकन
		२. भकुन्डो भुईंमा उफार्न, फाल्न र समाउन							अवलोकन
		३. कुर्कुच्चा र पञ्जाले हिड्ने अभ्यास गर्न							अवलोकन
		४. ठाडो वस्तुमा चढ्ने, झर्ने र वारमा झुन्डिने अभ्यास गर्न							अवलोकन
	८. स्वस्थकर र सुरक्षित बानी बसाल्न	१. शरीरका अङ्गहरू सफा राख्ने बानीको विकास गर्न							सहपाठी र अभिभावक प्रतिक्रिया
		२. चर्पी तथा धारा र वरपरको वातावरण सफा राख्न र पिउने पानी सुरक्षित राख्न							सहपाठी र अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. रोग लाग्नबाट बच्न र स्वस्थकर बानी अवलम्बन गर्न							अवलोकन
		४. शरीरका लागि आराम, निद्रा र व्यायामको सन्तुलन मिलाउन							सहपाठी र अभिभावक प्रतिक्रिया
	९. शक्तिका स्रोतहरुको मितव्ययी उपयोग र संरक्षण गर्न	१. दैनिक जीवनमा विद्युत्को उपयोगीता उल्लेख गर्न							प्रश्नोतर
		२. विद्युत्को प्रयोगमा सावधानी अपनाउन							प्रश्नोत्तर, अवलोकन, अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. चुम्बकको प्रयोग गरी चुम्बकीय र अचुम्बकीय पदार्थ छुट्याउन							प्रश्नोत्तर, परियोजना
		४. ध्वनि प्रदूषण र मानव जीवनमा यसको असर सम्बन्धमा सचेत हुन							अवलोकन
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो समुदाय** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो समुदाय	१०. सहयोग र सम्मानको व्यवहार प्रदर्शन गर्न	१. छरछिमेकको काममा आफूले सकेको सहयोग गर्न							सहपाठी र अभिभावक प्रतिक्रिया
		२. आफ्नो वडाका सामाजिक काममा सहभागी हुन र समाजसेवीहरुको सम्मान गर्न							सहपाठी र अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. जेष्ठ नागरिक, असहाय तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्मान गर्न र सहयोग गर्न							सहपाठी र अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. घरपरिवार र साथीसाथीमा समझदारी कायम गर्नका लागि आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्न							सहपाठी र अभिभावक प्रतिक्रिया
	११. बाल अधिकारप्रति सचेत रहन, खेलहरु खेल्न र अभिनय गर्न	१. बालअधिकारप्रति सचेत रहन							प्रश्नोत्तर र अवलोकन
		२. निश्चित दिशामा भाला (टर्बो ज्याबलिन) फ्याँक्न							अवलोकन
		३. स्थानीय खेलहरुको पहिचान गर्न, प्रदर्शन र सामूहिक रूपमा प्रतिस्पर्धा गर्न							प्रर्दशन र अवलोकन
		४. आफ्ना वरिपरि पाइने पशुपन्छीको हिँडाइ, उफ्राइ र बोलीको नक्कल गर्न							अवलोकन
	१२. स्वस्थ्यप्रति सचेत भई व्यवहारमा अवलम्बन गर्न	१. नसर्ने रोगका सामान्य कारक तत्वहरु बताउन							प्रश्नोत्तर
		२. बिरामी हुँदा स्वास्थ्य सेवा लिन र अरूलाई स्वास्थ्यसेवा लिनका लागि उत्प्रेरित गर्न							अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. खोपको आवश्यकता र महत्त्व बताउन							प्रश्नोत्तर
		४. धूमपान र मद्यपानको प्रयोगले परिवार र समुदायमा पर्ने असर बताउन तथा धूमपान र मद्यपानवाट टाढा रहन							मौखिक अभिव्यक्ति, अवलोकन, अभिभावक प्रतिक्रिया
	१३. जीवहरुसँगको अन्तरनिर्भरता र तिनीहरुको अनुकुलता सम्बन्धमा सुसूचित हुन	१. जमिन र पानीमा बस्ने वरपरका जनावरहरुका बाहिरी अङ्गहरू चिन्न र उपयोगीता बताउन							चित्र सहितको प्रश्नोत्तर
		२. वरपरका जनावरहरूको खाना खान सघाउने अङ्गहरू चिन्न							चित्र सहितको प्रश्नोत्तर
		३. विभिन्न मौसम र समयमा देखिने जनावरहरू चिन्न र तिनीहरूको सूची तयार गर्न							प्रश्नोत्तर, परियोजना
		४. मानिसले जनावर र बिरुवाहरूबाट पाउने फाइदा (खाना र लुगा) बताउन							प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो विद्यालय** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो विद्यालय	१४. विद्यालयमा हुने शारीरिक कसरत, व्यायाम, खेल र सरसफाइ सम्वन्धी सिप प्रदर्शन गर्न	१. विद्यालयको हाताको सरसफाइ कार्यक्रममा सहभागी हुन							स्व तथा सहपाठी प्रतिक्रिया
		२. विद्यालयमा भएको खेल सामग्री, पुस्तकालय तथा बुक कर्नरमा भएका सामानको जतनसाथ प्रयोग गर्न							अवलोकन
		३. विद्यालयमा निश्चित समयमा गरिने क्रियाकलापहरू बताउन । (जस्तैः अभिभावक दिवस, वार्षिक उत्सव, आदि)							प्रश्नोत्तर
		४. पी.टी.तालिका नं. १ देखि ७ सम्मका ताल मिलाएर कसरतहरू गर्न र ५० मिटरसम्म दौडन							रेटिङ स्केल
	१५. कागज टाँसी विभिन्न किसिमका आकृति बनाउन	१. विभिन्न किसिमका कागजलाई काट्न							अवलोकन
		२. विभिन्न किसिमका कागजलाई निश्चित आकार मिलाएर काट्न							अवलोकन
		३. विभिन्न किसिमका कागजलाई काटेर/च्यातेर टाँसी आफूलाई मन पर्ने आकृति बनाउन							रेटिङ स्केल
		४. च्यातेका/काटेका कागजका टुक्राहरूलाई एकमाथि अर्को टाँस्दै चित्र संयोजन गर्न							रेटिङ स्केल
	१६. घर, विद्यालय र समुदायमा घट्ने दुर्घटनाप्रति सचेत रहन	१. प्राथमिक उपचारको अवधारणा बताउन							प्रश्नोत्तर
		२. विभिन्न स्थानमा हुन सक्ने दुर्घटनामा प्राथमिक उपचारको सेवा लिन							अभिभावक तथा सहपाठी प्रतिक्रिया
		३. घर तथा विद्यालय र समुदायमा हुने दुर्घटनाहरूका कारण बताउन							प्रश्नोत्तर
		४. घर तथा विद्यालय र समुदायमा हुने दुर्घटनाहरूबाट बच्ने उपाय अपनाउन							अभिभावक तथा सहपाठी प्रतिक्रिया
	१७. व्यक्तिगत सुरक्षाका उपायहरु अवलम्बन गर्न र सन्तुलन कार्य गर्न	१. व्यक्तिगत सुरक्षाका उपायहरू अपनाउन							अभिभावक तथा सहपाठी प्रतिक्रिया
		२. वरपर घट्न सक्ने प्रकोपबाट सुरक्षित हुन							अभिभावक तथा सहपाठी प्रतिक्रिया
		३. फलेक, बेन्च वा तेर्सो काठमा हिँड्ने अभ्यास गर्न							अवलोकन
		४. हातले टेकी छेउबाट पल्टने कार्य गर्न							अवलोकान
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो वरपरका सजीवहरु** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो वरपरका सजीवहरु	१८. जनावर र वनस्पतिबीच भिन्नता छुट्याउन र विरुवाका लक्षणहरु पहिचान गरी वर्गीकरण गर्न	१. आधारभूत लक्ष्यणहरू (चाल, शरीरका भागहरू र खाना प्राप्त गर्ने तरिका) का आधारमा बिरुवा र जनावरबिच भिन्नता छुट्याउन							प्रश्नोत्तर
		२. बिरुवाहरूलाई वर्गीकरण गर्न (फूल फुल्ने/फूल नफुल्ने जमिनमा पाइने/पानीमा पाइने, एकवर्षे/बहुवर्षे)							परियोजना
		३. विभिन्न मौसममा पाइने बिरुवाहरू चिन्न							प्रश्नोत्तर, अवलोकन
		४. विभिन्न मौसममा पाइने बिरुवाहरूको सूची तयार गर्न							प्रश्नोत्तर, परियोजना
	१९. विरुवाहरु रोप्न, संरक्षण गर्न र खाद्य शृङ्खलाको उदाहरण दिन	१. बिरुवा रोप्न							अवलोकन
		२. आफूले रोपेको बिरुवाको आवश्यक हेरचाह गर्न							अवलोकन
		३. आफूले रोपेको बिरुवाको समय समयमा आउने परिवर्तन अवलोकन गरी अभिलेख राख्न							परियोजना
		४. खाद्य शृङ्खलाको साधारण उदाहरण दिन							प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ विषय : हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो वातावरण विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो वातावरण	२०. वरपरका वातावरण सरसफाइ सम्बन्धी व्यवहार प्रदर्शन गर्न	१. विद्यालय, घर, छरछिमेक र टोलको सरसफाइमा सहभागी हुन							सहपाठी तथा अभिभावक प्रतिक्रिया
		२. आफ्नो वरपरको वातावरण प्रदूषणका कारणहरू पहिचान गर्न							परियोजना
		३. वातावरणीय स्वच्छताप्रति सजग रही प्रदूषण रोक्न सहयोग गर्न							व्यवहार अवलोकन
		४. कुहिने र नकुहिने फोहोरहरुको बर्गीकरण र उचित विसर्जन गर्न							अभिभावक प्रतिक्रिया, अवलोकन
	२१. वरपरका वस्तुका विशेषताहरु तथा घटनाहरुप्रति जिज्ञासु भइ अवलोकन तथा परीक्षण गर्न	१. आफ्नो समुदायमा भएका प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण र प्रयोग गर्न							सहपाठी तथा अभिभावक प्रतिक्रिया
		२. वरपरका वस्तु तथा घटनाहरू सम्बन्धी खोजमूलक प्रश्न गर्न, अनुमान गर्न, अवलोकन गर्न र तर्क प्रस्तुत गर्न							खोजमूलक प्रश्नोत्तर
		३. ठोस, तरल र ग्यास पदार्थका आधारभूत गुणहरूको अवलोकन र परीक्षण गर्न							अभिव्यक्ति, अवलोकन
		४. विभिन्न वस्तुहरुको प्रयोग गरी झुण्डाउन मिल्ने खालका सजावटका सामग्रीहरु निर्माण गर्न							रेटिङ स्केल
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : मेरो सिर्जना** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्कन	
मेरो सिर्जना	२२. गायन, बादन तथा नृत्यसम्बन्धी प्रतिभा प्रस्तुत गर्न	१. राष्ट्रिय गान, कक्षागत गीत, पाठ्यपुस्तकमा भएका बालगीतहरू लय मिलाई गाउन							रेटिङ स्केल
		२. तालमा ताली बजाउन							अवलोकन
		३. स्थानीय गीतमा नृत्य गर्न							अवलोकन
		४. स्थानीय बाजाहरू बजाउने अभ्यास गर्न							अवलोकन
	२३. वस्तुको नमुना बनाउन, चित्र कोरी रङ भर्न र माटोवाट नमुना निर्माण गर्न	१. कागज र सिन्का प्रयोग गरी विभिन्न वस्तुको निर्माण गर्न							अवलोकन
		२. स्लेब (slab) मा विभिन्न प्रकारका आकृति वा फलफूलका बुट्टा बनाउन, माटोबाट विभिन्न आकारका मोडेलहरु बनाउन र वस्तुमा रङको प्रयोग गर्न							रेटिङ स्केल
		३. माटामा रेखा, आकार, टेक्सचर र बुट्टासम्बन्धी विविध प्रयोगहरू गर्न							अवलोकन
		४. माटाका स्ल्याब (clay slabs) मा माटोलाई बेरेर (coils) बनाइएका बुट्टाहरू तथा ससाना गोलाहरू (pellets) द्वारा अलङ्करण गर्न							रेटिङ स्केल
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो संस्कृति** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो संस्कृति	२४. आफ्ना सांस्कृतिक क्रियाकलापहरुसँग परिचित भई सहभागी हुन	१. आफ्नो गाउँ टोलमा बोलिने भाषा, पोषाक र चाडपर्वसँग परिचित हुन							स्व तथा सहपाठी प्रतिक्रिया, प्रश्नोत्तर
		२. आफ्नो गाउँ टोल तथा परिवारमा मनाइने चाडपर्वहरुमा सहभागी हुन र चाडपर्वमा गरिने मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरूको सूची तयार गर्न							अभिभावक प्रतिक्रिया, परियोजना
		३. आफ्ना समुदायका संस्कारहरु (दशैं, तिहार, छठ, क्रिसमस, इद, विभिन्न जात्रा आदि) को अवस्था झल्कने सामान्य रेखाङ्कन गर्न र रङ भर्न							अवलोकन
		४. राष्ट्रिय चिह्नहरूको महत्व बताउन							मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति
			उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ **विषय : हाम्रो सेरोफेरो** **विषयक्षेत्र/थिम : सञ्चार प्रविधि र बजार** **विद्यार्थीको नाम :** **परिचय नम्बर :**

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्कन	
सञ्चार प्रविधि र बजार	२५. दैनिक जीवनमा संचारका साधनहरुको उचित र साबधानी पूर्वक प्रयोग गर्न	१. सार्वजनिक स्थलहरूको सूचना, सङ्केत, पम्प्लेट, पोस्टर, ट्राफिक सङ्केत आदि पढ्न							रुजु सूची
		२. सार्वजनिक स्थलहरूको सूचना, सङ्केत, पम्प्लेट, पोस्टर, ट्राफिक सङ्केतको पालना गर्न							स्व तथा सहपाठी प्रतिक्रिया
		३. सिकाइ एवम् सञ्चारका लागि कम्प्युटर र मोबाइल फोनको प्रयोग गर्न							रुजु सूची
		४. कम्प्युटर र मोबाइल फोनको दुरूपयोगबाट हुने हानिप्रति सचेत रहन							अभिभावक प्रतिक्रिया, प्रश्नोत्तर
	२६. स्थानीय उत्पादनको प्रयोग गरी मितव्ययी हुन र बचत गर्ने बानी बसाल्न	१. आफ्नो गापा/ नपामा उत्पादित तथा निर्मित वस्तुहरूको पहिचान गर्न							प्रश्नोत्तर, परियोजना
		२. आफ्नो गापा/ नपामा उत्पादित तथा निर्मित वस्तुहरूको उपयोग गर्न							स्व तथा सहपाठी प्रतिक्रिया
		३. मितव्ययी रुपमा खर्च गर्न							अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. आफ्नो पैसा बचत गर्ने बानी बसाल्न							स्व प्रतिक्रिया, अभिभावक प्रतिक्रिया
			उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ विषय : हाम्रो सेरोफेरो विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो वरपरको संसार विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषयक्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण /उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्कन	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्कन	
हाम्रो वरपरका संसार	२७. मौसमको अवस्थाप्रति सचेत भई व्यवहार प्रदर्शन गर्न	१. विभिन्न प्रकारका मौसमको विषेशता पहिचान गर्न							परियोजना, प्रश्नोत्तर
		२. विभिन्न प्रकारका मौसमले मानवीय जीवनमा पार्ने असर व्याख्या गर्न							प्रश्नोत्तर
		३. प्रतिकुल मौसमप्रति सचेत रहन							स्व प्रतिक्रिया
		४. पृथ्वीमा दिन र रात हुनुको कारण बताउन							प्रश्नोत्तर
	२८. आफ्नो वडाको भौगोलिक स्वरुप र सामाजिक रहनसहनको अवलोकन गरी अवस्था प्रस्तुत गर्न	१. आफ्नो वडाको प्राकृतिक स्वरुप अवलोकन गरी बताउन							रुजु सूची
		२. आफ्नो वडाको सामाजिक रहनसहन अवलोकन गरी बताउन							परियोजना, रुजु सूची
		३. नक्सामा आफ्नो वडाका सामान्य आकृति कोर्न							अवलोकन
		४. नक्सामा आफ्नो वडाका सामान्य आकृति कोरी महत्त्वपूर्ण स्थलहरू देखाउन							अवलोकन
	२९. माटो, पानी र हावाको उपयोग बताउन र प्रदर्शन गर्न	१. माटामा हावा, जैविक पदार्थहरू र पानी हुन्छन् भन्ने तथ्य प्रदर्शन गर्न							अवलोकन
		२. पृथ्वीको आकार वर्णन गर्न र भित्री तहहरूको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर
		३. दैनिक जीवनमा गतिशील पानी र हावा शक्तिको प्रयोगको व्याख्या गर्न र प्रदर्शन गर्न							प्रश्नोत्तर र अवलोकन
		४. पानी संरक्षणको उपायहरू अवलम्बन गर्न							अवलोकन
	३०. कागजबाट नमुना तयार गर्न तथा चित्र कोरी रङ भर्न	१. ओरीगामीको परिचय दिन							प्रश्नोत्तर
		२. कागजबाट चराको ओरिगामी तयार गर्न							सामग्री अवलोकन
		३. कागजबाट सजावटका लागि वस्तु तयार गर्न							सामग्री अवलोकन
		४. स्वतन्त्र चित्र बनाइ रङ भर्न							अवलोकन
शिक्षकको सही		अभिभावकको सही	उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

द्रष्टव्य : कार्यपुस्तक/पाठ्यपुस्तकको विषयगत क्षेत्रको अन्तिम क्रियाकलापको रूपमा राखिएको मूल्याङ्कन क्रियाकलापबाट समेत उक्त मूल्याङ्कन फाराम भर्न सकिने छ ।

अनुसूची ४ : विद्यार्थीको समग्र प्रगति प्रतिवेदनको ढाँचा

विद्यार्थीको प्रगति प्रतिवेदन

विद्यार्थीको नाम : **कक्षा :** **रोल नं. :**
विद्यालयको नाम : **सङ्केत नं.:** **वर्ष :**
उपस्थिति : विद्यालय सञ्चालन भएको दिन : .... उपस्थित भएको दिन र प्रतिशत :............., ...

क्र. सं.	विषयक्षेत्र	पाठ्यघण्टा	सिकाइ उपलब्धि सङ्ख्या	समग्र उपलब्धि स्तर	कैफियत
१	नेपाली	५			
२	गणित	४			
३	अङ्ग्रेजी	४			
४	हाम्रो सेरोफेरो	८			
५	मातृभाषा/ स्थानीय विषय/ संस्कृति भाषा	५			

(क) विषयगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशतका आधारमा समग्र विषयक्षेत्रगत सिकाइ उपलब्धि स्तर उत्कृष्ट (९० देखि १००%) लाई A^+, उच्च (७५ देखि ९०% भन्दा कम) लाई A, राम्रो (६० देखि ७५% भन्दा कम) लाई B, सामान्य (४५ देखि ६० % भन्दा कम) लाई C, कमजोर (३० देखि ४५ % भन्दा कम) लाई D र ज्यादै कमजोर (३०% भन्दा कम) लाई E स्तर निर्धारण गर्नुपर्छ ।

(ख) विद्यार्थीको प्रगति प्रतिवेदन यसै पाठ्यक्रमको ९६ पेजमा दिइएको समग्र मूल्याङ्कन गर्ने तरिकाका आधारमा भर्नुपर्छ ।

....

कक्षा शिक्षक **प्रधानाध्यापक** **मिति :**